
BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
9
1 B
24

HISTORIA
ECCLESIASTICA
VARIIS COLLOQUIIS DIGESTA

UBI

PRO THEOLOGIÆ CANDIDATIS

Res præcipuæ, non solum ad Historiam, sed etiam ad Dogmata, Criticam, Chronologiam, & Ecclesiæ Disciplinam pertinentes, per breves Interrogationes, & Responsiones perstringuntur, & in præclaro ordine collocantur.

TOMUS SECUNDUS

Complectens duo Ecclesiæ sæcula Quintum & Sextum.

AUCTORE

FR. IGNATIO HIACYNTHO AMAT DE GRAVESON

Sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo, Ord. Fratrum Præd.

ROMÆ MDCCXVII.
Apud Franciscum Gonzagam.

SUPERIORUM PERMISSU.

PRÆFATIO

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

Studioso Lectori necessaria.

HISTORIAM duorum Ecclesiæ sæculorum, quinti videlicèt & sexti, describendam adgredimur, unius quidem Tomi angustiis comprehensam, nullo tamen rerum magnitudinis detrimento, nullâ veritatis factâ injuriâ. Lectoris curiosi & Historiæ Ecclesiasticæ studiosi votis pro viribus facere satis studuimus. Delectabit siquidem curiosi Lectoris animum insolentia eventuum, qui sæculo quinto contigerunt, nimirùm Occidentis Imperii extinctio, varia Regnorum exordia *Turcelingorum* sub *Odoacro*, & *Ostrogothorum* sub *Theodorico* in Italia; *Francorum* & *Burgundionum* in Galliis, *Wisigothorum* in Hispaniis, *Anglorum* in Britanniæ Insula; *Vandalorum* in Africa. Ad has Occi-

dentalis Imperii, Regnorumque permutationes accedunt diuturna bella, quæ duo perfidi & ambitiosi homines, *Rufinus* Tutor *Arcadii* Imperatoris Orientis, & *Stilico* Tutor *Honorii* Imperatoris Occidentis concitarunt adversùs duos illos Imperatores, quos adhùc pupillos eorum fidei ac curæ *Theodosius* Imperator propedièm moriturus commiserat. Tot funesta bella excipiunt variæ turbæ in Ecclesia excitatæ ab Imperatoribus Orientis *Zenone*, & *Anastasio*, quorum primus promulgato suo Edicto, quod *Henoticon* appellatur, universam perturbavit Ecclesiam; Alter verò Eutychianę Hęresis fautor inter præcipuos Ecclesiæ hostes jure optimo annumeratur. Hinc multæ manarunt persecutiones, quibus sub finem quinti, & initium sexti sæculi afflicta fuit Ecclesia, maximè, cùm id temporis nulli in toto orbe Principes essent, excepto *Clodoveo* Galliarum Rege, qui Catholicam Fidem profiterentur. *Anastasius* quippè Orientis

tis Imperator Eutychianæ Hæresi, ut mox diximus, apertè favebat; *Theodoricus* Italiæ Rex, necnon *Alaricus* Wisigothorum Rex, qui Hispaniæ & parti Galliæ dominabatur; Rex quoque Burgundionum, & Rex Vandalorum in Africa in luto Arianæ Hæreseos hærebant, cæterarum verò Orbis gentium Reges densissimis Idololatriæ tenebris erant immersi.

Verùm, quemadmodum tot variorum eventuum narratio curiosi Lectoris animum oblectabit, ità non minorem, ut spero, voluptatem percipiet Historiæ Ecclesiasticæ studiosus Lector, dùm percurret Historiam Hæresum Nestorianorum, Eutychianorum, Pelagianorum & Semipelagianorum, quæ in quinto sæculo emerserunt, diùque Ecclesiam infestarunt; dùm perlustrabit Concilia, in quibus aut prædictæ Hæreses proscriptæ sunt, aut collapsa Ecclesiæ Disciplina fuit instaurata; dùm insuper expendet famosam illam ac celebrem controversiam *de tribus Ca-*

pitulis, quæ in ſexto ſæculo multas in Ecclesia excitavit tragœdias, & quâ nulla ab ipſo Chriſtiani nominis exordio fideles inter ſeſe concertatio tenuit aut partium diſſidentium ardore pertinacior, aut controverſæ quæſtionis ſublimitate dignior, aut eventuum varietate feracior; dum poſtremò originem diſſenſionis, quæ occaſione doctrinæ Origenis extitit S. Joannem Chryſoſtomum inter & S. Epiphanium, S. Hieronymum, & Joannem Antiſtitem Hieroſolymitanum perſpectam habebit, ſcietque genuina Opera accurato Criterio diſcernere à dubiis & ſpuriis Sanctorum Patrum, qui in quinto & ſexto Eccleſiæ ſæculis floruerunt, quique in rei Orthodoxæ tutelam vigilantiſſimè excubantes contra inſurgentium Hæreticorum impetus impavidi ſteterunt, & ſerpentes eorum errores doctiſſimis ſuis lucubrationibus confutarunt. Hos inter Sanctos Patres præfulget potiſſimùm S. *Auguſtinus*, qui poſt proſtratos Arianos, Manichæos & Do-

& Donatiſtas, Pelagianorum & Semipelagianorum Hæreſim per viginti annorum ſpatium herculeo labore & adamantino pectore oppugnavit, eamque tandem tot annorum diuturnitate roboratam, tot inſtar hydræ redivivam cladibus, tot ſuperbam exitiis, tot locis longè latèque diffuſam debellavit, vicit, profligavit, atque ad medicinalis Chriſti Servatoris noſtri ad ſingulos pietatis actus neceſſitatem defendendam invicta arma poſteris ſuppeditavit, ſicut teſtatur *S. Fulgentius* lib.2. *de verit. Prædeſt. & Gratiæ* his verbis: *Turris fortitudinis ipſam gratiam tenens, & exindè cunctas hoſtium machinationes telorum cœleſtis juvaminis virtute confringens* (Auguſtinus) *non ſolùm ipſe de hoſte victoriam referens triumphavit, quin etiam poſteris certandi & vincendi ordinem, ſi quandò victa pravitas recidivo auſu infandum caput erigere niteretur, oſtendit*. In his, inquam, & aliis id genus perdiſcendis, ſicut & in le-

NAZIONALE
VITTORIO
EMANUELE
B
24

HISTORIA
ECCLESIASTICA
VARIIS COLLOQUIIS DIGESTA

UBI

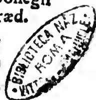
PRO THEOLOGIÆ CANDIDATIS

Res præcipuæ, non solum ad Historiam, sed etiam ad Dogmata, Criticam, Chronologiam, & Ecclesiæ Disciplinam pertinentes, per breves Interrogationes, & Responsiones perstringuntur, & in præclaro ordine collocantur.

TOMUS SECUNDUS

Complectens duo Ecclesiæ sæcula Quintum & Sextum.

AUCTORE

FR. IGNATIO HIACYNTHO
AMAT DE GRAVESON
Sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo, Ord. Fratrum Præd.

ROMÆ MDCCXVII.
Apud Franciscum Gonzagam.

SUPERIORUM PERMISSU.

PRÆFATIO

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ
Studioso Lectori necessaria.

HISTORIAM duorum Ecclesiæ sæculorum, quinti videlicèt & sexti, describendam adgredimur, unius quidem Tomi angustiis comprehensam, nullo tamen rerum magnitudinis detrimento, nullâ veritatis factâ injuriâ. Lectoris curiosi & Historiæ Ecclesiasticæ studiosi votis pro viribus facere satis studuimus. Delectabit siquidem curiosi Lectoris animum insolentia eventuum, qui sæculo quinto contigerunt, nimirùm Occidentis Imperii extinctio, varia Regnorum exordia *Turcèlingorum* sub *Odoacro*, & *Ostrogothorum* sub *Theodorico* in Italia; *Francorum* & *Burgundionum* in Galliis, *Wisigothorum* in Hispaniis, *Anglorum* in Britanniæ Insula; *Vandalorum* in Africa. Ad hàs Occi-

dentalis Imperii, Regnorumque permutationes accedunt diuturna bella, quæ duo perfidi & ambitiosi homines, *Rufinus* Tutor *Arcadii* Imperatoris Orientis, & *Stilico* Tutor *Honorii* Imperatoris Occidentis concitarunt adversùs duos illos Imperatores, quos adhùc pupillos eorum fidei ac curæ *Theodosius* Imperator propedièm moriturus commiserat. Tot funesta bella excipiunt variæ turbæ in Ecclesia excitatæ ab Imperatoribus Orientis *Zenone*, & *Anastasio*, quorum primus promulgato suo Edicto, quod *Henoticon* appellatur, universam perturbavit Ecclesiam; Alter verò Eutychianę Hęresis fautor inter præcipuos Ecclesiæ hostes jure optimo annumeratur. Hinc multæ manarunt persecutiones, quibus sub finem quinti, & initium sexti sæculi afflicta fuit Ecclesia, maximè, cùm id temporis nulli in toto orbe Principes essent, excepto *Clodoveo* Galliarum Rege, qui Catholicam Fidem profiterentur. *Anastasius* quippè Orientis

tis Imperator Eutychianæ Hæresi, ut mox diximus, apertè favebat; *Theodoricus* Italiæ Rex, necnon *Alaricus* Wisigothorum Rex, qui Hispaniæ & parti Galliæ dominabatur; Rex quoque Burgundionum, & Rex Vandalorum in Africa in luto Arianæ Hæreseos hærebant, cæterarum verò Orbis gentium Reges densissimis Idololatriæ tenebris erant immersi.

Verùm, quemadmodum tot variorum eventuum narratio curiosi Lectoris animum oblectabit, ità non minorem, ut spero, voluptatem percipiet Historiæ Ecclesiasticæ studiosus Lector, dùm percurret Historiam Hæresum Nestorianorum, Eutychianorum, Pelagianorum & Semipelagianorum, quæ in quinto sæculo emerserunt, diùque Ecclesiam infestarunt; dùm perlustrabit Concilia, in quibus aut prædictæ Hæreses proscriptæ sunt, aut collapsa Ecclesiæ Disciplina fuit instaurata; dùm insuper expendet famosam illam ac celebrem controversiam *de tribus Ca-*

pitulis, quæ in ſexto ſæculo multas in Eccleſia excitavit tragœdias, & quâ nulla ab ipſo Chriſtiani nominis exordio fideles inter ſeſe concertatio tenuit aut partium diſſidentium ardore pertinacior, aut controverſæ quæſtionis ſublimitate dignior, aut eventuum varietate feracior; dum poſtremò originem diſſenſionis, quæ occaſione doctrinæ Origenis extitit S. Joannem Chryſoſtomum inter & S. Epiphanium, S. Hieronymum, & Joannem Antiſtitem Hieroſolymitanum perſpectam habebit, ſcietque genuina Opera accurato Criterio diſcernere à dubiis & ſpuriis Sanctorum Patrum, qui in quinto & ſexto Eccleſiæ ſæculis floruerunt, quique in rei Orthodoxæ tutelam vigilantiſſimè excubantes contra inſurgentium Hæreticorum impetus impavidi ſteterunt, & ſerpentes eorum errores doctiſſimis ſuis lucubrationibus confutarunt. Hos inter Sanctos Patres præfulget potiſſimùm *S. Auguſtinus*, qui poſt proſtratos Arianos, Manichæos

& Do-

& Donatiſtas, Pelagianorum & Semipe-lagianorum Hæreſim per viginti anno-rum ſpatium herculeo labore & adaman-tino pectore oppugnavit, eamque tandem tot annorum diuturnitate roboratam, tot inſtar hydræ redivivam cladibus, tot ſu-perbam exitiis, tot locis longè latèque diffuſam debellavit, vicit, profligavit, atque ad medicinalis Chriſti Servatoris noſtri ad ſingulos pietatis actus neceſſita-tem defendendam invicta arma poſteris ſuppeditavit, ſicut teſtatur *S. Fulgentius* lib. 2. *de verit. Prædeſt. & Gratiæ* his ver-bis: *Turris fortitudinis ipſam gratiam te-nens, & exindè cunctas hoſtium machi-nationes telorum cœleſtis juvaminis vir-tute confringens* (Auguſtinus) *non ſolùm ipſe de hoſte victoriam referens triumpha-vit, quin etiam poſteris certandi & vin-cendi ordinem, ſi quandò victa pravitas recidivo auſu infandum caput erigere ni-teretur, oſtendit.* In his, inquam, & aliis id genus perdiſcendis, ſicut & in le-

ctitandis gestis Summorum Pontificum, qui sæculis quinto & sexto Ecclesiam sanctissimè rexerunt, atque demùm in comparanda notitia Doctrinæ, Disciplinæ & Moralis Christianæ, quæ in istis duobus sæculis viguerunt, non parùm voluptatis à Lectore Historiæ Ecclesiasticæ studioso perceptum iri certissimè confido. Quapropter necessum non est, ut ei jam sponte currenti calcaria addam, sed solùm velim ut duo hìc breviter observet, quorum notitia ad uberiorem dilucidationem rerum, quas deinceps dicturi sumus apprimè necessaria est.

In primis, cùm in Historia quinti & sexti Ecclesiæ sæculorum sæpè de *Diptychis Ecclesiasticis* mentio occurat, præsertim occasione *Acacii* Patriarchæ Constantinopolitani Hæresi Eutychianæ clàm addicti, cujus nomen Romani Pontifices è Diptychis Ecclesiasticis eraserunt, nec pacem Ecclesiæ Orientali concesserunt, nisi postquam ipsamet tandem consensis-

set,

ſet, ut *Acacii* cæterorumque ejus ſequacium infauſta nomina ex Græcarum Eccleſiarum Diptychis obliterarentur; præſtat ut in anteceſſum paucis hìc exponamus, quid Diptychorum Eccleſiaſticorum nomine intelligendum veniat, & quis eorum in ſacris uſus fuerit?

Diptycha itaque Eccleſiaſtica nihil aliud erant, quàm membranacei, ſeu chartacei Codices, in quibus nomina Epiſcoporum, & aliorum Catholicæ Eccleſiæ Fidelium erant inſcripta, & in hoc diſtinguebantur à prophanis Diptychis, quibus novi Conſulis nomen aureis caracteribus ſingulis annis ſcribebatur, quod Diptycha prophana, ſeu conſularia, eſſent Tabulæ non membranaceæ, ſed eburneæ, ut colligitur ex Codice Theodoſiano, ubi extat Reſcriptum ab Imperatoribus *Valentiniano*, & *Theodoſio* datum anno CCCLXXXIV. his verbis conceptum: *Illud etiam Conſtitutione ſolidamus, ut, exceptis Conſulibus ordinariis, nulli prorſùs*

sùs alteri auream ſportulam, Diptycha ex ebore edendi facultas ſit. Cùm publica celebrantur officia, ſit ſportulis nummus argenteus, alia materia Diptychis. Hæc prophana, ſeu conſularia Diptycha non uno loco inter antiquiſſima Cimelia inventa publicavit *Alexander Withelmius*, eaque perdocto Commentario illuſtravit. Porrò, ex his prophanis, ſeu conſularibus Diptychis, ut optimè obſervat Card. *Noriſius* in *Diſſertatione Hiſtorica de Synodo V.* capite quinto, Catalogi, in quibus Epiſcoporum, aliorumque fidelium erant inſcripta nomina, *Diptychorum* nomen deinceps mutuari cæperunt, & conſularia Diptycha poſtea ſacra & Eccleſiaſtica evaſerunt, quæ licèt, ut mox diximus, eburnea non eſſent, ſed tantùm membranæ quædam, has tamen membranas coopertoriis, ſeu operculis eboreis, vel alterius pretioſæ materiæ tegumentis incluſas fuiſſe indicat *Fortunatus* lib. 10. carm. 7. de Natalitio die S. Martini Turonen-

ſis

ſis ad *Childebertum* Galliarum Regem, ubi ait:

> *Nomina veſtra legant Patriarchis*
> *atque Prophetis*
> *Cui hodie in templo Diptychus edit*
> *ebur.*

Eccleſiaſtica Diptycha alia erant *Viventium*, alia *Mortuorum*; nam diverſis libris eorum nomina ſcribebantur. Id liquidò patet ex litteris *Attici* Patriarchæ Conſtantinopolitani ad *Cyrillum* Patriarcham Alexandrinum de reſtituto Diptychis Eccleſiaſticis Sancti Chryſoſtomi nomine, ubi hæc ſcribit: *Mentio namque ejus* (ſeu Chryſoſtomi) *fit cum Defunctis non ſolùm Epiſcopis, ſed & Presbyteris, Diaconis, & Laicis ipſis, mulieribusque, &c. Magna eſt enim inter Defunctos & ſuperſtites differentia, ut etiam libri propter differentiam eorum, quorum memoria conſervatur, ſtatum, diſcreti ſint.* Ex quibus verbis duo comperta habemus. Primum eſt, quod alia eſſent Ec-

clesiastica Diptycha Viventium, alia Mortuorum. Alterum est, quod ejusmodi Diptycha tàm sacrorum Ministrorum, quàm Laicorum, immò & mulierum nomina complecterentur. Inde tamen colligi haud debet, omnia nomina promiscuè & indiscriminatim in hisce Diptychis fuisse inscripta, sed in una pagina Episcopi, in alia Presbyteri, in altera Diaconi, atque ita diversis etiam Laici ac fœminæ Diptychis consignabantur. Doctissimus Card. *Bona* lib. 2. *Rerum Liturgicarum* cap. XII. ait, tria fuisse genera Diptychorum, sive Tabularum, quibus nomina in singulis Ecclesiis inscribebantur. Primum erat peculiare *Episcoporum*, eorum præsertim, qui illam Ecclesiam rexerant, dummodò probitate suâ ac sanctis moribus claruissent. Alterum erat *Vivorum*; in quibus eorum nomina descripta erant, qui adhuc viventes dignitate aliquâ, vel beneficiis illi Ecclesiæ collatis, vel alio titulo benè meriti erant. In his secundi

ge-

generis Diptychis primò loco Romanus Pontifex, tùm alii Patriarchæ, & proprius Antistes, ac reliqui Clero adscripti recensebantur: posteà Imperator, Principes, Magistratus & Populus fidelis. Tertium genus Diptychorum erat *Mortuorum*, qui in Catholica communione decesserant, & vel Principatu temporali, vel dignitate Episcopali, vel aliis in Ecclesiam meritis ac beneficiis spectabiles fuerant dùm essent in vivis. Præter hæc tria Diptychorum genera, alia, teste eodem Cardinali *Bona*, erant Diptycha, seu Tabulæ, quibus inscripta erant nomina eorum, qui ad Baptismum accedebant.

In summa veneratione apud Fideles erant Diptycha Ecclesiastica, quippè quæ in sacro-sancto Mysterio exponebantur, & postquam Diaconus, ut legitur in liturgiis Sanctorum Basilii & Chysostomi, ea thure suffierat, altâ voce in Ambone illa recitabat, non tamen omnia Fidelium tàm vivorum, quàm mortuorum in Dipty-

ptychis inscripta legebat, (ut quibusdam Scriptoribus perperàm visum est. Ad eam siquidem tot nominum recitationem, potissimùm post fidem jam propagatam, & extirpatam Idololatriam, nec menses, nec anni suffecissent, maximè in Civitatibus, quæ innumerabilem populi multitudinem continebant) sed delectus habebatur, & in Diptychis tàm viventium, quàm in Domino dormientium, quæ publicè à Diacono in ambone legebantur, eorum tantùm nomina recitabantur, qui inter cæteros aliquâ speciali notâ præeminebant, facta de reliquis generali commemoratione. Hæc praxis legendi inter sacram Synaxim Diptycha Ecclesiastica apertè colligitur ex Actis Synodi Constantinopolitanæ anno DXVIII. celebratæ. In his enim legitur, quod cùm populus conclamasset: *Diptycha amboni. Qui non loquitur, Manichæus est. Diptycha amboni*, Joannes Patriarcha populo satisfecit: *Post lectionem sancti*

Evan-

Evangelii ex more sacrâ Missâ finita & januis clausis (Missa videlicet Catechumenorum, quibus post Evangelii recitationem extra Ecclesiam dimissis januæ claudebantur) *lectione juxtà consuetudinem facta, tempore Diptychorum concurrit omnis multitudo cum magno silentio circum circa altare & audiebat. Et cùm solùm lecta fuissent à Diacono prædictarum quatuor Synodorum, & sanctæ memoriæ Archiepiscoporum Euphemii, Macedonii, & Leonis nomina, voce magna universi clamaverunt: Gloria tibi Domine. S. Leonis* Papæ, necnon *Euphemii*, ac *Macedonii* urbis Constantinopolitanæ Antistitum nomina *Anastasius* Hæreticus Imperator è sacris tabulis eraserat, sed eo mortuo die nonâ mensis Julii anni DXVIII. è vestigio eorumdem Præsulum nomina sacris Tabulis, seu Diptychis Ecclesiasticis restituta sunt. Eamdem praxim recitandi inter Missæ Sacrificium nomina in Diptychis inscripta obser-

servandam præcipit Concilium Emeritense Canone 19. his verbis: *Proinde salubri deliberatione censemus, ut pro singulis quibusque Ecclesiis, in quibus Presbyter jussus fuerit per sui Episcopi ordinationem præesse, pro singulis diebus Dominicis Sacrificium Deo procuret offerre, & eorum nomina, à quibus Ecclesias constat esse constructas, vel qui aliquid his sanctis Ecclesiis videtur, aut visi sunt contulisse, si viventes in corpore sint, ante altare recitentur tempore Missæ. Quod si ab hac luce discesserint, nomina eorum cum fidelibus recitentur suo in ordine.* Denique, cavit semper Catholica Ecclesia, ne Sanctorum, & in communione Catholicæ Ecclesiæ defunctorum Episcoporum nomina è Diptychis Ecclesiasticis expungerentur. Hæc namque expunctio pœna erat illis solis inflicta, qui vel à Fide Catholica defecerant, vel ob aliquod crimen à communione fidelium fuerant separati. Hinc, ut ostendemus in serie

Hi-

Historiæ Ecclesiæ sæculorum quinti & sexti, postquam *S. Chrysostomus* Patriarcha Constantinopolitanus factione *Eudoxiæ* Augustæ, & *Theophili* Patriarchæ Alexandrini in Conciliabulo ad *Quercum* coacto injustè damnatus & Episcopatu fuisset dejectus, ejusque nomen è Diptychis Ecclesiasticis expunctum; Innocentius I. Pontifex Maximus Sancti illius Episcopi susceptâ discussâque causâ, injustum hujus Conciliabuli Decretum abrogavit, atque in exilio defuncti Chrysostomi memoriam honorificè restitui curavit, nec aliter pax inter Orientis & Occidentis Ecclesias studiis hac in re divisas iniri potuit, nisi priùs restituto in Ecclesiasticis Diptychis Chrysostomi nomine. Sed, versâ vice, postquam *Acacius* Patriarcha Constantinopolitanus Eutychianę Hęresis fautor, sese in quinto sæculo ab Ecclesia Romana, facto Schismate, separasset, omni studio connixi sunt Romani Pontifices *Gelasius*, *Anastasius*, & *Symmachus*

ut perfidi *Acacii* jam demortui nomen ex Græcarum Ecclesiarum Diptychis omninò deleretur, idque tandem obtinuit *Hormisdas* Summus Pontifex à *Justino* religiosissimo Imperatore, sub quo sublatum fuit diuturnum Schisma, & pax Orientalem inter & Occidentalem Ecclesiam felicissimè restituta est, damnatâ duorum precedentium Hæreticorum Imperatorum, *Zenonis*, & *Anastasii* memoriâ, expunctisque sacris ex tabulis eorum simul & *Acacii*, cæterorumque ipsis adhærentium nominibus. Sed de materia, usu, & recitatione Diptychorum Ecclesiasticorum hæc indicasse sufficiat.

Alterum, quod in hac Præfatione Lector Historiæ Ecclesiasticæ studiosus accuratè velim observet, spectat quintam Synodum generalem in sexto sæculo, seu anno DLIII. celebratam, in qua non solùm damnata sunt *tria famosa Capitula*, videlicet scripta & persona *Theodori* Mopsuesteni Episcopi, scripta *Theodoreti* Cy-

ri Antistitis contra XII. Anathematismos S. Cyrilli Alexandrini, & Epistola *Ibæ* Edesseni Præsulis ad *Marim* Persam; sed etiam confixus est *Origenes*. Plura quidem de hac quinta Synodo generali dicemus in Historia sexti Ecclesiæ sæculi, hìc tamen Lectorem necessariò præmuniendum esse duxi contra duos errores, in quos impegit *Petrus Halloixius* Leodiensis Scriptor in Apologia, quam edidit pro *Origene*. Enim verò, ut *Origenem* ab errore vindicaret ille Scriptor, ausus est asserere, quintam Synodum à Sede Apostolica non fuisse approbatam, *sed magis ab Ecclesia Catholica toleratam esse ac permissam, quàm grato animo admissam & receptam*. Addit etiam, hanc quintam Synodum nulla esse veneratione dignam: *Quomodò*, inquit, *Justiniani Conciliabulum instigante Diabolo concitatum & confectum, potest ulla veneratione esse dignum*? Secundò, pertendit idem Scriptor, *Origenem* non fuisse damnatum in

quinta Synodo. Hos duos *Halloixii* errores, velut inaudita hactenus paradoxa lato & perdocto calamo confutavit Card. *Norisius* in sua Dissertatione Historica *de quinta Synodo*. Quocircà, abundè hìc sufficiet duo contra Halloixium breviter probare, quæ absque temeritate negari, aut in dubium revocari haud possunt, videlicet quintam Synodum à Sede Apostolica fuisse approbatam, & tamquam Oecumenicam ab universa Ecclesia receptam. Secundò, *Origenem* in quinta Synodo fuisse reverà damnatum.

Et primò quidem mirari vehementer subit, quâ fronte potuerit *Halloixius* asserere, quintam Synodum à Sede Apostolica non fuisse confirmatam, cùm innumera penè extent antiquitatis monumenta, queis ejus temeritas facili negotio revinci possit. Extat siquidem *Vigilii* Papæ *ad Eutychium Patriarcham Constantinopolitanum & ad præjacentem Synodum* Epistola, quàm Illustrissimus *Pe-*

trus

trus de Marca Archipræsul Parisiensis è veteri Codice MS. Bibliothecæ Regiæ eruit, in qua *Vigilius* Papa disertè rescindit *Constitutum*, & alia, quæ pro trium Capitulorum defensione olim scripserat, vel gesserat. Eruditus etiam *Baluzius* in nova Collectione Conc. pag. 1551. invenit in veteri Codice MS. Bibliothecæ Colbertinæ *Constitutum* Vigilii Papæ pro damnatione trium Capitulorum, in quo Summus ille Pontifex fusè, doctèque tria Capitula explicat, refellit & damnat, tandemque concludit his verbis: *Quæcumque verò sive meo nomine, sive quorumlibet pro defensione memoratorum trium Capitulorum prolata fuerint, vel ubicumque reperta, præsentis nostri plenissimè constituti auctoritate evacuamus.* Nec solùm Vigilius Papa, abjectâ priori sententiâ, tria Capitula proscripsit, & quintam Synodum approbavit, sed etiam eamdem Synodum, tamquàm Oecumenicam ab omnibus Fidelibus suscipiendam

esse constanter profitentur *Vigilii* Papæ successores. *Pelagius I.* in Epistola v. ad *Narsem* Romani exercitus Ducem quintam Synodum adversùs *tria Capitula* celebratam appellat *universalem Synodum*, & Venetiarum, Istriæque Episcopos, sed præsertim *Paulinum* Aquilejensem Caput factionis Schismaticorum, qui tria Capitula acriter defendebant, & quintam Synodum repudiabant, invocato sæcularium Potestatum auxilio coerceri & in ordinem redigi debere affirmat. *Pelagius II.* quintam Synodum Pontificiâ auctoritate itidem approbavit, ut videre est in ejus Epistola ad *Eliam* Aquilejensem, & Istriæ Episcopos ab Ecclesia Romana ob trium Capitulorum defensionem divulsos. *Sanctus Gregorius* Magnus Synodum quintam, ceu Oecumenicam veneratus est, ut constat ex ejus Epistola ad *Joannem* Patriarcham Constantinopolitanum, ubi postquam Sanctissimus ille Pontifex professus est, se sicut Evangelii quatuor libros,

bros, ſic quatuor Concilia, videlicet Nicænum, Conſtantinopolitanum I. Epheſinum, & Chalcedonenſe ſuſcipere ac venerari, confeſtim ſubdit: *Quintum Concilium pariter veneror, in quo Epiſtola, quæ Ibæ dicitur, erroris plena reprobatur: & Theodorus perſonam Mediatoris Dei & hominum in duabus ſubſiſtentiis ſeparans, ad impietatis perfidiam cecidiſſe convincitur: ſcripta quoque Theodoreti, per quæ B. Cyrilli fides reprehenditur, auſu dementiæ prolata refutantur.* Martinus V. Pontifex Maximus in Concilio Lateranenſi adverſùs Monothelitas Secretario IV. legi juſſit Concilii V. definitionem cum hac Epigraphe: *Definitio ſanctæ quintæ Synodi.* Sed quid neceſſe eſt plures hanc in rem adducere Pontifices, cùm ex *libro Diurno Romanorum Pontificum* manifeſtò pateat, in profeſſione fidei, quam recens electus Pontifex emittebat, quintam Synodum cum aliis quatuor Oecumenicis connumeratam & re-

receptam fuisse: *Sancta quoque universalia Concilia, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, Calcedonense & secundum Constantinopolitanum, quòd Justiniani piæ memoriæ Principis temporibus celebratum sit, usque ad unum apicem immutilata servare*. His momentis, quæ Conciliorum definitionibus & omniū fidelium consensu roborantur, sole clariùs evincitur, quintam Synodum contra tria Capitula convocatam, auctoritate Romanorum Pontificum fuisse approbatam, & tamquam Oecumenicam consensione universæ Ecclesiæ receptam, adeòque à temeritatis nota, ne quid graviùs dicam, nullo pacto excusari posse *Halloixium*, qui in contrariam abiit sententiam, & quintam Synodum non erubuit appellare *Justiniani Conciliabulum instigante Diabolo confectum*.

Verùm, ne quid hac in re dissimulare videar, ultrò quidem ac libens fateor, Hispaniarum Ecclesiæ Episcopos quintam Sy-

Synodum ſtatim non recepiſſe, eosque tamen communione ſemper conjunctos fuiſſe cum Romanis Pontificibus, aliisque Epiſcopis, qui eidem Synodo adhærebant. Sed contendo tamen, indè cum *Halloixio* colligi minimè debere, quintam Synodum nec Oecumenicam eſſe, nec à Sede Apoſtolica approbatam, aut eam ſalvâ & inculpatâ fide rejicere vel repudiare unicuique integrum fuiſſe. Ratio eſt, quia hunc Hiſpanorum diſſenſum Romani Pontifices prudenti quadam Oeconomiâ ad tempus diſſimularunt, & tolerarunt, donèc Hiſpani errorem facti dedocerentur, quo ſibi falsò perſuaſerant, quintam Synodum eſſe Chalcedonenſi contrariam. Eâ de cauſa ergà Catholicos & pacis Eccleſiaſticæ amantes Antiſtites Hiſpanos ſilentio & diſpenſatione aliquandiù utendum Romani Pontifices exiſtimarunt, maximè, cùm in quinta Synodo generali non de fide, ſed de perſonis tantummodò actum eſſet, & aliundè reverentia, quàm

Sedi

Sedi Apostolicæ deferebant Hispaniarum Episcopi, spem Ecclesiæ faceret maximam, fore ut, errore facti propediè̀m deposito, ad sententiam universæ Ecclesiæ accederent, & quintam Synodum amplecterentur. Hinc *Sanctus Gregorius Magnus* in Epistola ad *Constantium* Episcopum Mediolanensem, qui conabatur *Theodelindam* Longobardorum Reginam piissimam à defensoribus trium Capitulorum seductam ad Communionem Ecclesiæ reducere, prudentèr sic respondit: *Quod scripsistis quia Epistolam meam Reginæ Theodelindę minimè transmittere voluistis, pro eo quod quinta Synodus in ea nominabatur; si eam exindè scandalizari posse credidistis, rectè factum est, ut minimè transmitteretur. Undè nunc ità facimus, sicut vobis placuit, ut quatuor Synodos solummodò laudaremus, & quintæ Synodi nullam mentionem faceremus.* Eâ Oeconomiâ, & prudenti dispensatione usus Sanctissi-

mus

mus ille Pontifex Reginam *Theodelindam*, & alios quàm plures Schismaticos, qui Synodum quintam esse contrariam Concilio Chalcedonensi perperàm autumabant, evulso eo dubio, quod eorum animis altè insidebat, ad Ecclesiæ communionem felicitèr revocavit.

Exploso primo errore *Petri Halloixii*, asserentis quintam Synodum nec à Romanis Pontificibus approbatam, nec universæ Ecclesiæ consensu fuisse receptam; superest, ut paucis nunc refellam alium errorem, in quem lapsus est idem Scriptor in Apologia, quam pro *Origene* adornavit, ubi vanis & futilibus conjecturis capite decimo probandum suscipit, Origenem non fuisse damnatum in quinta Synodo, quia, inquit, in Actis quintæ Synodi nulla extat Origenis damnatio, nullum de hac Origenis damnatione apud Victorem Tunonensem, vel Facundum Hermianensem Scriptores horumce temporum æquales & re-

rum

rum gestarum testes apparet vestigium. Arriserat olim eadem sententia Illustrissimo *Danieli Huetio* Episcopo Abrincensi, sed re accuratiùs pensitatâ, ut ipsemet ait *libro 2. Origenianorum* cap. 4. Sect. 3. num. 14. mutavit sententiam, & actam in quinta Synodo Origenis causam, ipsumque cum Asseclis damnatum & Anathemate confossum fuisse invictè probat multis argumentis, quorum præcipua hìc perstringere sufficiet. Primum petitur ex testimonio *Evagrii*, qui lib. 4. Historiæ Ecclesiasticæ cap. 37. totius rei summam, & ipsa verba Anathematis in quinta Synodo in Origenem prolati refert, ipsumque sequitur totum Græcorum agmen, videlicèt Auctor Chronici Alexandrini, Georgius Syncellus, Theophanes, Photius in libello de Synodis, Nilus Rhodius, & Anonymi duo, qui de Synodis quoque scripserunt, quosque in canonici juris antiqui Bibliothecam contulit *Henricus Justellus* vir clarissimus.

His

His etiam ſuffragantur Zonaras, Glycas, maximè verò Cedrenus, qui & Juſtiniani Imperatoris Epiſtolam repræſentat, in qua flagitat à Patribus quintæ Synodi, ut Origenem, Origeniſque Gregales damnent, & Nicephorus, qui Anathematiſmos in quinta Synodo in Origenem vibratos recitat lib. 17. Hiſt. Eccleſ. cap. 28. Prætereà, Cyrillus Monachus, qui Juſtiniani Imperatoris ævo claruit, & res in quinta Synodo geſtas ignorare haùd potuit, perſpicuè docet, Origenem in ea damnatum fuiſſe, ut videre eſt in Vita, quam deſcripſit *S. Euthymii* cap. 105. & in Vita *Sancti Sabæ* cap. ultimo. Deniquè Origenem confixum fuiſſe in quinta Synodo generali teſtantur Patres Synodi ſextæ generalis, Action. 17. & 18. Leo II. Romanus Pontifex in Epiſtola ad Conſtantinum Pogonatum Imperatorem, & ipſe Conſtantinus Pogonatus in Edicto ad populum occiduas partes incolentes; quæ duæ Scriptiones inter Acta Concilii
ſexti

ſexti generalis habentur, quibus addi poſſunt Synodus quinti-ſexta Can. I. Synodicæ litteræ *Theodori* Hieroſolymitani, quæ recitatæ ſunt Actione tertiâ Synodi ſeptimæ, Epiſtola *Taraſii* Patriarchæ Conſtantinopolitani, totiusque adeò Synodi ſeptimæ generalis, quæ extat Actione ſeptimâ ejusdem Synodi, & Anaſtaſius Bibliothecarius ad annum Juſtiniani Imperatoris vigeſimum ſextum. Certè tot luculenta teſtimonia Conciliorum, & clariſſimorum Scriptorum, qui diſertis verbis aſſerunt, Origenem in quinta Synodo generali fuiſſe damnatum, rem extra omnem dubitationis aleam ponere debent, ita ut nemo prudens & ſapiens Theologus contrà excipere, vel preſcribere poſſit. Undè, juſtâ de causâ Eminentiſſimus Annalium Parens *Baronius* ad annum Chriſti CCLVI. invehitur in eos, qui pro Origene jam ab Eccleſia damnato Apologias concinnare præſumunt: *Miratus ſum*, inquit, *poſt damnationem ejus*

ab Anastasio Papa Pontificiâ auctoritate inflictam, post ejusdem reprobationem in quinta Synodo pronunciatam, post tot antiquorum Patrum in ipsum conspirantes sententiam, adhùc recentiores quosdam ausos esse novas edere Apologias, & auctoritate Ecclesiæ Catholicæ judicatas sæpiùs controversias denuò temerè agitare. Quid, amabo, dixisset doctissimus ille Cardinalis de *Petro Halloixio* acerrimo Origenis Vindice, qui non solùm ipsius vitam, virtutes & documenta libris quatuor fusissimè complexus est, ejusque doctrinam ab omni erroris labe totis ingenii sui viribus purgare ac vindicare studuit; sed, quod gravius est, ut faciliùs persuadere posset, Origenem in quinta Synodo non fuisse damnatum, non dubitavit asserere, Patres Conciliorum generalium sexti, & septimi, necnon antiquos Scriptores, qui Origenem in quinta Synodo proscriptum fuisse testantur, omnes ad unum errasse, eos-

que

que incidisse in Acta Synodi quintæ corrupta & adulterata? Hac in re sanè modestiam & reverentiam Sanctis Patribus debitam in *Halloixio* desiderare cogor, quam penitùs exuisse videtur.

At, inquit *Halloixius*, nulla in Actis quintæ Synodi Origenis extat damnatio, nec ullum de hac Origenis damnatione in v. Synodo factâ apud Victorem Tunonensem, vel Facundum Hermianensem, Scriptores coævos, apparet vestigium. Falsò itaque asseritur, Origenem in quinta Synodo fuisse damnatum. Hoc est potissimùm Halloixii argumentum, quod certè utroque pede claudicat. Nam, præterquàmquod merè negativum est, ac subindè, juxta Critices disciplinæ regulas, ad infirmanda locupletissima, quæ mox in medium produximus, testimonia, sat virium habere non potest, falsò prætereà supponit, nullam in Actis quintæ Synodi extare damnationem Origenis. Quid enim, sodes, sibi

volunt hæc verba, quibus *Theodorus* Cappadox Origenis Patronus probaturus, *Theodorum Mopsuestenum*, licèt jam vitâ functum, posse jure ac meritò damnari, sic Collatione v. Patres Synodi quintæ allocutus est: *Et multos quidem etiam alios invenimus post mortem anathematizatos, necnon etiam Origenem ...... quod nunc & in ipso fecit & vestra sanctitas, & Vigilius Papa religiosissimus antiquioris Romæ*. Fatente igitur Theodoro Cappadoce Origenistarum Principe à Synodo quinta & Vigilio Papa Origenes fuit damnatus. Quid etiam sibi vult Anathematismus undecimus in Collatione octava quintæ Synodi his verbis conceptus: *Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychem, Origenem, cum impiis eorum scriptis...... talis Anathema sit*. Extat itaque in Actis quintæ Synodi, velit nolit *Halloixius*, expressa Origenis damnatio. Sed, ut

dem *Halloixio* nullam in Actis quintæ Synodi extare Origenis damnationem, indè tantùm ſequitur, Acta quintæ Synodi ob ſuppreſſam illam Origenis damnationem fuiſſe truncata & mutilata, ſive id Origeniſtarum fraude factum ſit, ut non immeritò ſuſpicatur Baronius, ſive id contigerit propter nimiam feſtinationem eorum, qui latinam interpretationem Actorum quintæ Synodi ad uſum Vigilii Papæ & Occidentalium curarunt. Cùm enim illi interpretes totam Orientales inter & Occidentales controverſiam in trium Capitulorum negotio verſari animadverterent, parùm curarunt de Origenis damnatione, quæ tùm temporis unanimi conſenſu ab utraque Eccleſia facta & recepta fuerat, ſed maxima feſtinatione Acta quintæ Synodi exſcripſerunt dumtaxàt quantum ad ea, quæ trium Capitulorum proſcriptionem ſpectabant, ut ea ad *Vigilium* Papam citò tranſmittere poſſent. Hinc Summi Pontifices *Pelagius I. Pelagius II.*

& *Gregorius Magnus*, dùm referunt Decreta quintæ Synodi generalis, meminêre dumtaxàt damnationis trium Capitulorum, nullâ de Origenis in ea Synodo damnatione factâ mentione, quia Acta quintæ Synodi, quæ initio in Occidentem delata fuerunt latinè cum magna festinatione, ut diximus, exscripta, aliud omninò non continebant, quàm trium Capitulorum damnationem.

Plura non addam ad confutandam *Petri Halloixii*, qui à viris eruditis *Huetio*, *Norisio*, & *Alexandro* jure merito vapulat, singularem sententiam, quâ semel confutatâ, nullo negotio etiam refellitur alia opinio *Joannis Garnerii*, qui in *Dissertatione*, quam edidit, *de quinta Synodo*, contendit nullam in ea habitam fuisse de doctrina Origenis cognitionem, sed tantùm in quadam alia Synodo Constantinopoli sub *Menna* hujus Civitatis Episcopo habita, quæ à veteribus *quintæ Synodi* nomine etiam appellata est, quæ-

que quintam Synodum universalem aliquot annis præcessit. Hæc, inquam, *Garnerii* sententia non solùm ex his, quæ contra *Halloixium* adduximus, locupletissimis testimoniis confutata manet, sed etiam validè refelli potest ex verbis, quæ leguntur in secunda Professione fidei, quæ habetur in libro diurno Romanorum Pontificum, ubi, postquam actum est de quatuor prioribus Synodis Oecumenicis, subnectitur: *Hæc igitur Sancta atque universalia quatuor Concilia, etiam sanctum quintum Concilium venerandum assecutum est, & sub piæ memoriæ Justiniano Principe apud Constantinopolitanam Urbem est congregatum, cujus salutari consultu, unus esse de Sancta Trinitate Dominus Noster Jesus Christus veracitèr prædicatus est &c. in hoc Origenes cum impiis discipulis & sequacibus, Didymo, & Evagrio, & qui Creatorem omnium Deum, & omnem rationalem ejus creaturam Gentilibus fabulis prosecuti*

sunt

sunt æternæ sunt condamnationi submissi. In eo Theodorus Mopsuestenus Auctor Nestorii, paritèrque Diodorus &c. Cum his & Epistola, quæ Ibæ dicitur ad Marim Persam, & scripta Theodoreti adversùs Beatissimum Cyrillum, cum condemnatione projecta sunt &c. inter hæc veneranda universalia quinque Concilia, etiam sanctum sextum Concilium universale prædicamus. Quibus ex verbis manifestò patet, Origenem, ejusque Sectatores, *Justiniano* Imperatore, non tantùm in aliquo privato Concilio, ut contendit *Garnerius*, sed in quinta universali Synodo Constantinopoli celebratâ fuisse damnatos.

Hæc te, erudite Lector, in hac Præfatione præmonere necessarium esse duxi, quò videlicèt inter legendum ea, quæ in Historia quinti, & sexti Ecclesiæ sæculorum *de Diptychis*, & *de quinta Synodo* dicenda occurrent, actutùm intelligere posses. Nunc duo à te vicissim reposco.

Primum est, ut pro me, qui Historiæ Ecclesiasticę literarium mare immensum ac procellosum ingressus sum, Deum Opt. Max. roges ut me in tam morosa & diuturna peregrinatione omnipotenti gratiâ suâ illuminet, dirigat, atque ad optatum portum felicitèr tandem perducat. Alterum est, ut huncce secundum Historiæ Ecclesiasticæ Tomum, in quo eamdem, quam in priori, methodum teneo, attento lubentique animo lectitare haud graveris. Et sanè, si te veteris Romæ Ruderum, Templorum, jamque vetustate exesarum statuarum adspectus magnoperè delectat, quanto majori voluptate te afficere debent retroactorum sæculorum Ecclesiæ memoria, Sanctorum Martyrum trophæa, Summorum Pontificum, & Imperatorum Christianorum gesta, Episcoporum successiones, Hæresum Historia, Conciliorum Decreta, Sanctorum Patrum Doctrina, & antiquæ Ecclesiæ politia, morumque disciplina; *Hæ sunt*, inquit egregiè

giè *Tertullianus* in libro de Spectaculis, *voluptates, hæc spectacula Christianorum Sancta, perpetua & gratuita. In his tibi ludos Circenses interpretare, cursus sæculi intuere, tempora labentia dinumera, metas consummationis expecta, societates Ecclesiarum defende, ad signum Dei suscitare, ad tubam Angeli erigere, ad Martyrii palmas gloriare.*

NOS FR. ANTONINUS
CLOCHE

Sacræ Theologiæ Profeſſor, ac totius Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Magiſter Generalis & ſervus ſalutem.

TEnore præſentium noſtrique auctoritate Officii licentiam facimus Reverendo admodum Patri Fratri *Ignatio Hiacyntho Amat de Graveſon* in Sacra Facultate Pariſienſi Doctori ac in Collegio Caſanatenſi Conventus Sanctæ Mariæ ſuper Minervam de Urbe Theologo, Provinciæ noſtræ Provinciæ Alumno typis edendi Opus in plures Tomos diſtributum, cui titulus eſt: *Hiſtoria Eccleſiaſtica variis Colloquiis digeſta, &c.* dummodò prius approbatum fuerit à duobus Ordinis noſtri in Theologia Magiſtris, & aliis ſervatis de jure ſervandis. In quorum fidem &c. Datum Romæ in Conventu noſtro Sanctæ Mariæ ſuper Minervam die 8 Martii 1717.

Fr. Antoninus Cloche
Magiſter Ordinis.

Loco ✠ Sigilli.

Fr. Bernardus d'Arcet Magiſter, & Socius.

Regiſtr. fol. 79.

To-

Tomum istum alterum quinti & sexti Ecclesiæ sæculorum complectentem Historiam, à Viro peritissimo & in sacris studiis summè exercitato Ignatio Hyacintho Amat de Graveson *sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo, Ordinis Prædicatorum compositum, authoritate ac imperio Reverendissimi Patris Antonini Cloche totius Ordinis Fratrum Prædicatorum Magistri Generalis sedulò perlegi summa cum animi voluptate, magnoque ipsum rerum sacrarum studiosis adjumento esse posse censeo: nec dubito quotquot seposito partium studio pii & eruditi hoc Opus legerint, quin mihi assentiantur, multòque plura & majora hac mea testificatione sint bona hac in Historia Ecclesiastica reperturi: in ea quippè nemo non jure demirabitur stili candorem omnis fuci expertem, brevitatem cum rerum ubertate conjunctam, eruditionem reconditam, mirabilem gestorum colligationem, methodum facilem ac perspicuam quæ suo quæque ordine paucis perstringuntur, ne longioris studii spatio & decursu, vel nodis quæstionum alienarum intricatissimis, & vix aliud quàm temporis jacturam allaturis, juvenes Theologiæ candidati ab Historiæ Ecclesiasticæ cultu deterreantur. Cùm igitur Tomus ipse alter ab omni nævo contra Fidem, aut bonos mores erroris alienissimus sit, dignum illum censeo, qui publica luce donetur, & omnium teratur manibus. Datum Romæ in Conventu Minervitano Fratrum Prædicatorum die 25. Aprilis anni æræ Christianæ 1717.*

Fr. Antonius Bardon, Sac. Facult. Parisiensis Doct. Theol. & Catedr. Casanat. Ord. Præd.

Jussu

JUssu Reverendissimi Patris Antonini Cloche Ordinis Prædicatorum Magistri Generalis, Tomum secundum Historiæ Ecclesiasticæ variis Colloquiis digestæ, ab admodum Reverendo Patre Fratre Ignatio Hyacintho Amat de Graveson *sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo elaboratum accurate, ac diligenter perlustravi: de quo idem omnino, quod de primo ejusdem Operis Tomo, candidum judicium, ut lubens feram, me extimulant tùm orthodoxa doctrina, uberiorque rerum Ecclesiasticarum perities: cùm tersum dicendi genus, methodusque sibi constans, quæ hìc ubique resplendere, ubique micare comperio. Quamobrem, cùm primum doctissimi Auctoris de Historia Ecclesiastica volumen summo cum applausu ab Viris litteratis, & Historiæ Ecclesiasticæ studiosis exceptum sit, nullus dubito, quin hoc secundum, quod quintum & sextum Ecclesiæ sæculum complectitur, parem præstantissimo concinnatori famam apud æquos rerum æstimatores conciliet. Datum Romæ in Conventu Sanctæ Mariæ super Minervam die 24. Maii anno 1717.*

Fr. Patricius Plonket Sacræ Facultatis Parisiensis Doctor, & Collegii Casanatensis Theologus, Ord. Prædic.

IM-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

N. Card. Caracciolus Pro-Vic.

APPROBATIO

Illustrissimi, & Reverendissimi Domini

JUSTI FONTANINI

A cubiculo honorario Sanctissimi D.N.

CLEMENTIS XI.

JUbente Reverendissimo Patre Fr. Gregorio Selleri Magistro Sacri Palatii Apostolici, perlectus est liber inscriptus: *Historia Ecclesiastica variis Colloquiis digesta*, *&c.* nec in eo quicquam offendi, quod ejus editionem remorari posse videatur. Quare typis dignum censeo, tanquam opus tironibus perutile, quorum institutioni optimus & clarissimus auctor,

pro

pro ſingulari modeſtia ſua, ab ſe elaboratum fuiſſe ſignificat. Dabam Romæ die 13. Decembris anno Domini 1716.

Juſtus Fontaninus Abbas Sextenſis.

IMPRIMATUR,

Fr. Gregorius Selleri Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

IN-

INDEX
COLLOQUIORUM
Quæ continentur in hoc secundo Tomo.

COLLOQUIA
In Historiam Ecclesiasticam V. sæculi.

COLLOQUIUM I.

COLLOQUIUM II.

COLLOQUIUM III.

COL-

COLLOQUIUM IV.

COLLOQUIUM V.

COLLOQUIUM VI.

COL-

COLLOQUIA

In Hiſtoriam Eccleſiaſticam VI. ſæculi.

COLLOQUIUM V.

COLLOQUIUM VI.

HISTO-

HISTORIA
ECCLESIASTICA
V. Eccleſiæ ſæculi.
Variis Colloquiis digeſta.

Iſtoriam, & Diſciplinam quinti Eccleſiæ ſæculi ſex Colloquiis explanabimus. Primum erit de ſtatu Eccleſiæ ſub Imperatoribus Chriſtianis. Alterum, de Hæreſibus, quæ quinto ſæculo emerſerunt & Eccleſiæ ſinum lacerarunt. Tertium exhibebit ſeriem Epiſcoporum, qui præcipuas Eccleſiæ Sedes eodem ſæculo tenuerunt. Quartum erit de Conciliis, quæ ad extirpandas Hæreſes variis in locis fuerunt celebrata, & de nonnullis Factionibus, in quas diſtracti fuere quidam Catholici Epiſcopi. Quintum erit de Viris Illuſtribus, qui perdoctis Operibus quintum Eccleſiæ ſæculum illuſtrarunt. Poſtremum explicabit Doctrinam, Moralem, & Diſciplinam, quæ eodem ſæculo quinto fuit obſervata.

COLLOQUIUM PRIMUM.

De statu Ecclesiæ in quinto sæculo sub Imperatoribus Christianis.

DISCIP. Ecclesiam sub optimo, & religiosissimo Imperatore Theodosio Magno summâ pace potitam, planèque Idololatriam fuisse extinctam, memini te dixisse sub finem Colloquii primi in Historiam quarti Ecclesiæ sæculi, nunc qualis fuerit status Ecclesiæ sub aliis Imperatoribus, qui, post Theodosium Magnum, Imperium cùm Orientis, tùm Occidentis rexerunt scire desidero.

MAGIST. Mortuo Imperatore Theodosio sub Consulatu *Olybrii*, & *Probini*, hoc est, anno Christi CCCXCV. ante diem VI. Kalendas Februarias, filii ejus *Arcadius*, & *Honorius* Romani Imperii administrationem suscepêre, & *Arcadius* quidem Orientis, *Honorius* verò Occidentis Principatum obtinuit. Arcadii, & Honorii juvenili, & inexpertæ ætati, simulque & Imperio prospiciens Theodosius Magnus, duos, antequàm moreretur, selegerat Duces prudentiâ & auctoritate conspicuos, quorum ductu, & consiliis utrumque regeretur Imperium, *Rufinum*, qui rebus Orientis, & *Stiliconem*, qui Occidentis rebus praeesset. Sed inter Rufinum, hominem in Aquitania humili genere natum, & Stiliconem genere Vandalum utriusque Imperii ministrum gravis exarsit invidia, magnaque fuit dissensio, quæ, ut mox dicemus, gravissimorum malorum

rum tàm in Oriente, quàm in Occidente causa, & origo fuit. *Arcadius* statim post obitum Theodosii patris sui *Eudoxiam* duxit uxorem, conciliante has nuptias *Eutropio* Eunucho in odium Rufini æmuli sui, qui filiam suam Arcadio destinabat, ut Imperio, cui inhiabat, sublato Genero, potiretur. Varias leges sanctissimas adversùs tumultuantes Hæreticos emisit Arcadius, fuitque Optimus Princeps, mansuetus, pacis, & religionis amans, sed infelix. Tutor si quidem *Rufinus* Principi, pupilloque infidus *Alaricum* Gothorum Ducem adivit, ut arma verteret in Arcadium, ejusque Imperium laceraret. Sed ut occultum fœdus, pravumque, quod animo voluebat, consilium ad optatum exitum faciliùs perducere posset *Rufinus*, Græciæ Proconsulem sibi fidum designavit, & Thermopylarum angustias custodiendas viro itidem sibi addicto tradidit, ut eas ambo Barbaris advenientibus cederent. His fretus *Alaricus*, quasi jam victoriæ securus, è Thracia discessit, & in Macedoniam, Thessaliamque progressus est *interjectis omnibus exilio datis*, ut scribit *Zosimus* lib. 5. ubi etiam narrat mala, quæ egit *Alaricus* in Bæotia, Attica, Megaride, Peloponeso, & in reliqua Græcia. Verùm spe suâ delusus est *Alaricus*, quippè qui à *Gaina* homine bellicoso, quem *Stilico* Honorii fratris Arcadii Tutor cum valido Exercitu in Orientem misit, repulsus, victus, ac debellatus est, statimque à militibus, juxtà mandatum Stiliconis, Rufinus trucidatus dignas admissis facinoribus pœnas luit. Ejus corpus ad ludibrium membratim discerptum est, Caput præfixum pilo, manus ita composita, ut pecuniam laxatis, aut contractis nervis recipere videretur. *Zosimus* citatus asserit,

ſerit, *Eutropium* Eunuchum Stiliconi addictiſſimum, qui poſt Rufini cædem maximâ apud Arcadium auctoritate pollebat, bonorum Rufini potiſſimam partem ſibi vindicaſſe. Sed cum *Eutropius* Conſulatu ſimul, & Patritiatu ornatus, immenſâ, præcipitique ambitione Imperium aucuparetur, omnibus dignitatibus exutus fuit die XII. Kalend. Febr. anni CCCXCIX. & è faſtis,ac monimentis publicis abraſâ ejus memoriâ, in Cyprum Inſulam ipſe relegatus, & non multò poſt indè abductus, capite mulctatus eſt, ut teſtes ſunt *Philoſtorgius* lib.11. cap.6. *Zoſimus* lib.5. aliique Scriptores. Supplicio quoque affecti ſunt *Gildo*, qui ſibi Africam uſurpaverat, & *Gainas*, quem Imperium affectantem, & Arcadio Imperatori ſtruentem inſidias *Fravita* Gothus quidem, ſed fidei præſtitæ Arcadio obſervantiſſimus conſerto prælio proſtravit. Quâ victoriâ meruit *Fravita* Conſulatum anno CCCCI. Obiit Arcadius Imperator Byzantii anno CCCCVIII. ætatis ſuæ 30. Imperii poſt patrem 13. Reliquit moriens filium ſuum Theodoſium juniorem annos octo natum Imperii hæredem, illiuſque Tutorem teſtamento inſtituit *Iſdigerdem* Perſarum Regem, eum enixè rogans, ut ad Imperium Theodoſio aſſerendum potentiam ſuam omnem, providentiamque conferret, quod reverà magnanimo animo executus eſt *Iſdigerdes* mittens *Antiochum* virum moribus egregium, & eximiæ eruditionis, qui pueri Principis curam haberet, ipſeque, quamdiu vixit, Romanos pace beavit altiſſimâ, & Imperium Theodoſio juniori conſervavit.

D. Fuit ne tranquillius Occidentis Imperium ſub *Honorio* fratre Arcadii?

M. Res

M. Res Occidentis pessimo loco erant, atque fœdissima Imperii facies sub *Honorio* Principe negligente, ignavo, & à re bellica prorsùs alieno, eamdemque infaustam sortem nactus est *Honorius* in Occidente, quæ Arcadio ejus fratri contigit in Oriente. Nam sicut perfidus Rufinus Tutor Arcadii excitavit Alaricum Gothorum Regem, ut arma in Arcadium verteret; ita ambitiosus *Stilico* Tutor Honorii, & cui duas filias *Mariam*, & *Thermantiam*, quas è *Serena* uxore sua susceperat, in matrimonium dederat; eumdem *Alaricum*, quem anno CCCCII. ad Pollentiam, quæ Civitas est in Liguria, devicerat; stimulavit ad pugnandum contrà *Honorium*. Sed Alaricus perfidiam detestatus ingenti prælio Romanas acies profligavit, totam ferè devastavit Italiam, & Urbem Romam anno CCCCIX. ut multis argumentis evincit Cl. *Pagius* in sua Critica ad annum CCCCX. armis cepit, in prædam dedit, omnia penè ædificia incendit, & quasi torrens violentus solo æquavit, exceptis tamen Ecclesiis, quibus ille barbarus pepercit. *Attalum* Urbis Romæ Præfectum creavit Imperatorem, quem mox purpurâ, & Imperio exuit. Post captam Romam *Alaricus* in Siciliam transire volens, navibus tempestate disjectis, morbo periit, eique successit *Athaulphus* qui Romam regressus, eam miserum in modum depopulatus est, indèque *Gallam Placidiam* Honorii Imperatoris sororem abductam ad Forum Cornelii, seu *Imolam*, duxit uxorem. Re ad Honorium prò veritate delatâ, jussit è vestigio Imperator, Proditorem Stiliconem, ejusque filium *Eucherium* Paganum, & apertum Christianæ Religionis hostem, unâ cum

Serena hujus matre, & Stiliconis conjuge occidi. Eodem anno, quo Roma ab Alarico capta, ac direpta est, *Alani*, *Vandali*, & *Suevi* Hispanias occuparunt, qui jam anno CCCCVI. eodem promovente Stilicone, in Gallias irruentes, funestis cladibus eas cruentarant, quas S. Hieronymus Epist. XI. ad *Ageruchiam* viduam expressit his verbis: *Innumerabiles, & ferocissimæ nationes universas Gallias occuparunt. Quidquid inter Alpes, & Pirenæorum est, quod Oceano, & Rheno includitur, Quadus, Vandalus, Sarmata, Alani, Gepides, Heruli, Saxones, Burgundiones, Alemanni, & ò lugenda Respublica, hostes Pannonii vastaverunt. Etenim Assur venit cum illis. Maguntiacum nobilis quondam Civitas capta, atque subversa est, & in Ecclesia multa hominum millia trucidata. Vangiones longa obsidione deleti. Rhemorum Urbs præpotens, Ambiani, Atrebates, extremique hominum Morini, Tornaces, Nemetæ, Argentoratus, translati in Germaniam. Aquitaniæ, Novemque Populorum, Lugdunensis, & Narbonensis Provinciæ, præter paucas Urbes, populata sunt cuncta*. Idem S. Doctor in Epistola ad *Heliodorum* de ejusmodi Barbarorum in Gallias incursionibus loquens, Matronas nobiles, & Virgines Dei ludibrio habitas, Episcopos captos, Presbyteros, & Clericos interfectos, Ecclesias eversas, Equos ad Altaria stabulatos, Martyrum effossas reliquias, & alia similia commemorat, quibus Romanus Orbis ante Urbis Romæ excidium fuerat obrutus. Easdem calamitates, quibus id temporis afflicta est Gallia, *Salvianus* Presbyter Massiliensis, qui & ipse rebus præsentibus aderat, eleganter describit in lib. 6. *de Gubernatione Dei*. Si nomina eorum, qui in hac

in hac Barbarorum in Gallias irruptione Martyrium passi sunt, scire aveas, lege Commentarium Historicum de Persecutionis Vandalicæ ortu, progressu, & fine, quem doctissimus *P. Theodoricus Ruinart* Monachus Benedictinus attexuit ad Historiam persecutionis Vandalicæ quinque libris descriptam à *Victore Vitensi*. Gothi etiam anno 412. Rege *Athaulpho* Alarici successore, in Gallias irruperunt, ac multas calamitates in eas intulerunt, quas Cardinalis Baronius ex Prospero in Prologo libri de Providentia, & ex Paulino in Carmine Eucharistico accuratè refert, & explicat. Verùm Athaulphus Gothorum Rex à Patricio *Constantio* viro strenuo pressus, ut, relictâ Narbona quam occupabat, Hispanias peteret, per quemdam Gothum apud Barcinonam inter familiares fabulas jugulatus fuit, sicut ait *Idacius* in Chronico. Athaulpho successit *Wallia*, qui pacem cum Romanis pepigit, *Attalum*, quem Alaricus Imperatorem creaverat, Honorio Imperatori tradidit, eidem Gallam Placidiam ejus sororem ab Athaulpho Gothorum Rege sibi connubio junctam reddidit, &, ut cum Romanis firmius percuteret fœdus, suscepit bellum adversùs Alanos in Lusitania, & Vandalos Silingos in Bætica, pollicitus Romanæ securitati periculum suum contrà omnes Barbaros, qui Hispaniam invaserant, ut sibi pugnaret, Romanis vinceret. Honorius Imperator, pace inita cum Gothis, Attalum, quem Alaricus, captâ Româ, Imperatorem instituerat, in triumphum, revinctis post terga manibus, tractum, dexterâque abscissâ, Liparam relegavit; Placidiam verò sororem suam *Constantio* matrimonio copulavit anno CCCCXVI. Hic

ille *Constantius* est, qui Athaulphum Gothorum Regem Narbonâ, ut jam diximus, expulit, qui tyrannos *Gratianum* in Britannia, & *Constantinum* in Gallia profligavit, quique ob res præclarè gestas consors Imperii factus est anno CCCCXXI. Sed *Constantius* Imperium dumtaxàt degustavit, mortuus quippè est eodem anno, & imperavit menses circiter septem. Constantino tyranno in Galliis oppresso, ut jam dixi, à Constantio, tyrannidem arripuit *Constans* filius Constantini. Sed non melior fuit Constantis conditio. Hunc enim *Gerontius* Viennæ in Galliis interemit, in cujus locum substitutus est *Maximus*: at, cum paulò post *Gerontius* fuisset quoque à militibus occisus, purpurâ exutus *Maximus*, & ab Exercitu desertus in Hispaniam se recepit, ibique exulans obiit. Præter illos devictos tyrannos, *Jovinus* in Galliis, ejusque frater *Sebastianus*, qui Imperatores fuerant acclamati, confestim deleti sunt. Sublatus pariter est à *Marino* Duce Honorii *Heraclianus* Africæ Tyrannus, qui cum innumera classe ex Provincia solverat versùs Italiam, ut eam omninò devastaret. Hic ille est *Heraclianus*, qui Stiliconem Ravennæ ad Ecclesiam confugientem ex Honorii Imperatoris mandato occidit, & eo facto Africam Provinciam cum comitiva promeritus fuerat, ut scribit *Zosimus*. His tandem superatis Tyrannis *Honorius* curru triumphali vectus Romam ingressus est, pacemque Italiæ reddidit. Sed paulò post Gothis Galliam iterùm infestantibus concessere Romani, ut habitarent loca, quæ à Tolosa ad Oceanum usque interjacent. Mortuus est Honorius Ravennæ aquæ intercutis morbo anno CCCCXXIII. ætatis suæ 39. Imperii 28. de Catho-

lica

lica Religione benè meritus eſt, & Hæreticos, præcipuè Manichæos, Donatiſtas, & Pelagianos ſanctiſſimis, ac ſeveriſſimis coercuit legibus. Sed ſororem ſuam Placidiam, ex quo Conſtantius maritus ejus vita deceſſerat, perditè nimis amando Honorius, & os ejus aſſiduè deoſculando, turpis apud multos conſuetudinis ſuſpicionem non effugit. Hic tamen amor in tantum brevi verſus eſt odium, frequentibus jurgiis obfirmatum, ut Honorius Placidiam cum filiis ſuis in Orientem ablegaverit paulò antequàm moreretur.

D. Recenſe, quæſo, eadem ſerie Imperatores, qui in quinto Eccleſiæ ſæculo poſt Arcadium ſummâ rerum in Oriente potiti ſunt,& deindè progrediemur ad Imperatores Occidentis, ut nomina, & geſta illorum Imperatorum faciliùs memoriæ mandare poſſim.

M. *Theodoſius* junior, ſeu II. Arcadii, & Eudoxiæ filius, à patre jam creatus Auguſtus imperavit in Oriente, vivente adhùc Honorio patruo ſuo Imperatore Occidentis. Sed mortuo Honorio anno CCCCXXIII. ſolus totum Imperium Romanum obtinuit. Acceperat à patre ſuo Arcadio, ut jam diximus, in tutorem Iſdigerdem Perſarum Regem; Imperium tamen conſiliis *Anthemii* Præfecti Prætorio viri id temporis prudentiſſimi adminiſtravit. A *Pulcheria* ſorore ſua, quæ virginitatem Deo conſecraverat, à tenera ætate inſtitutus, tantùm in virtute, ac pietate profecit, ut brevi tempore evaſerit religioſiſſimus Princeps, manſuetus, orationi, & ſacrorum librorum lectioni addictus, laborumque patientiſſimus. Anno ætatis ſuæ vigeſimo Theodoſius *Athenaidem* Leontii Athenienſis Philoſophi filiam

filiam de consilio sororis suæ Pulcheriæ uxorem duxit, quam ab Attico Episcopo Constantinopolitano Baptismo initiatam nuncupavit *Eudoxiam*, quæ fœmina fuit eleganti corporis specie prædita, & in omni doctrinæ, & eloquentiæ genere exercitata. Ex ea Theodosius suscepit filiam dictam Eudoxiam, quæ posteà Valentiniano III. Imperatori Occidentis nupsit. Leges sanctissimas tulit Theodosius contrà Gentiles, Judæos, & Hæreticos. Concilium Generale Ephesinum, annuente Cælestino I. Romano Pontifice, convocavit. Rem literariam promovit. Viros eruditos fovit. Episcopos, & Sacerdotes summoperè coluit. Diem Dominicam, Festosque dies Natalis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Pentecostes, & Apostolorum fœdari, ac violari vetuit Spectaculorum voluptate, aliasque saluberrimas leges promulgavit, quæ continentur in Codice, cujus editionem Clarissimis Juris-consultis demandavit, quique ejus nomine *Codex Theodosianus* etiamnum appellatur. *Valentinianum* consobrinum suum Cæsarem & Augustum elegit, atque Occidentis partibus præfecit. Adversùs *Joannem*, qui, mortuo Honorio Occidentis Imperatore, tyrannidem arripuerat, misit *Ardaburium*, qui tempestate actus Ravennam pulsus est, & in Tyranni manus pervenit. Sed *Aspar* filius Ardaburii, per insigne Dei miraculum introductis Ravennam copiis, Tyrannum oppressit, ac patrem liberavit. Bellum contrà Persas per Ardaburium feliciter gessit Theodosius, sed ab *Attila* Hunnorum Rege Thraciam, & Illyricum vastante innumeris damnis affectus annuo tributo pacem emere coactus est. Tandem obiit Theodosius junior Constantinopoli, sive ex mor-

morbo, sive ex lapsu ab Equo, die vigesimâ octavâ mensis Julii anni CCCCL. ætatis suæ 48. Imperii ab obitu Honorii 27.

D. Quis in Imperio Orientis successit Theodosio juniori, quem filiam dumtaxàt ex Eudoxia conjuge sua suscepisse narrasti?

M. Mortuo Theodosio juniore, *Pulcheria* ejus soror, & Imperatoris Arcadii filia, conjugium suum, Imperiumque *Flavio Valerio Marciano* humili loco in Thracia nato, sed militiâ clarissimo obtulit, eâ tamen lege ut pudicitiæ ejus vim non inferret, sed castam vivere pateretur. Annuit Marcianus,& Orientis Imperator salutatus est anno CCCCL. Pacem & justitiam impensè coluit, Christianis favit. Hæreticos acerrimè insectatus est, deditque operam, ut ad proscribendam grassantem Eutychianorum Hæresim Concilium Chalcedonense celebraretur. Tandem, cùm ad bellum adversùs Vandalos sese præpararet, obiit Constantinopoli die septima mensis Februarii anni CCCCLVI. anno ætatis suæ 65. Imperii circiter 7.

Post mortem Marciani ad Imperium evectus est *Leo* Thrax genere anno CCCCLVII. Princeps clementiâ, liberalitate, ac pietate inclytus, cui à Deipara fertur promissum Imperium ob charitatis officium, quod præstitit ergà cæcum, cui visum etiam illius ministerio restituit B. Virgo, sicut testatur Nicephorus lib.19. Hist.Eccles. cap.15. Uxorem duxit Leo Augustus *Berinam*, seu *Verinam* sororem *Basilisci* Patritii Constantinopolitani, ex qua suscepit *Ariadnam*, & *Leontiam*. Gensericum Vandalorum Regem per Marcellinum, & Heraclium Duces suos non semel fudit, Barbarosque Sardiniâ expu-

expulit. Numerosissimam, potentissimamque classem adversùs Vandalos Africam infestantes anno CCCCLXVIII. instruxit, cui Basiliscum Verinæ Augustæ fratrem præfecit. Sed *Basiliscus* à Genserico, ut creditum est, pretio corruptus, turpissimè navali prælio victus est, totamque ferè classem amisit: anno tamen sequenti Leo Augustus, ut tantum dedecus Romano nomini inustum dilueret, cum Vandalis iterum conflixit, eosque ita gloriosè devicit, ut Gensericus illorum Rex cum Romanis pacem inire coactus fuerit. Multas sacras Ædes, & inter alias Ecclesiam Dei-paræ *ad Fontem* dictam construxit Leo Augustus. Fidem, & Synodum Chalcedonensem contrà Hæreticos Eutychianos acerrimè tuitus est, Catholicos Episcopos coluit, & leges suâ pietate dignas tulit. Demùm anno CCCCLXXIV. morbo correptus Byzantii vitâ discessit anno Imperii sui decimo septimo, & *Leonem* filium Zenonis & Ariadnæ, quem obitui proximus Cæsarem renunciavit, Imperatorem reliquit. Sed *Leo* junior ægrâ valetudine vexatus decem tantùm menses cum Zenone patre suo Imperium obtinuit, & anno ætatis suæ 17. extinctus est, patrique suo Zenoni Imperium reliquit.

Zeno itaque cognomento *Isauricus*, quod ex Isauris Ciliciæ ignobili genere oriundus esset, à filio suo Leone juniore Imperator factus regnare cœpit in Oriente anno CCCCLXXIV. homo turpis faciei, sed moribus turpior. Ab ipso Imperii sui exordio illecebris cupiditatum ita sese totum dedidit, ut nihil esset tàm turpe & illicitum, quod impetum ejus cohiberet, ut ait Evagrius lib. 3. cap. 1. quod Theophanes, & Zonaras confirmant, adduntque,

que, eo imperante, subditos gravissima mala esse perpessos. *Basiliscus* Patricius Constantinopolitanus à *Verina* sorore sua Leonis senioris Augusti viduâ instigatus, pulso Zenone, Imperium sibi usurpavit, sed cum Basiliscus nihilo meliorem Zenone se gereret, & Hæreticis Eutychianis apertè patrocinaretur, ab iisdem, à quibus fuerat acclamatus, Zeno revocatus est,& Tyrannum Basiliscum devicit. Zeno restitutus Imperio promulgavit anno CCCCLXXXII. *Henoticon*, seu unitivum Edictum, quo sub specioso obtentu conciliandæ unitatis, Eutychianos citrà suorum errorum ejurationem in Catholicam Ecclesiam suscipiendos esse præcepit. Denique,postquàm imperasset annos 17. menses tres,obiit Byzantii anno CCCCXCI. ex fraude *Ariadnæ* uxoris suæ, quæ, cùm vidisset Zenonem maritum suum ex immodica crapula prolapsum, jussit in sepulchrum deportari, ubi cùm Zeno edormisset crapulam, excitatus quidem est, & clamores edidit, sed Ariadna vetuit de industria reserari sepulchrum, quare ibidem Zeno devoratis sibi lacertis, & caligis miserè periit.

D. Necdum planè intelligo quid sibi velit istud *Henoticon* Zenonis Imperatoris?

M. *Henoticon* Zenonis nihil aliud est, quàm unitivum Edictum, quod ille Imperator, suadente, vel dictante *Acacio* Constantinopolitano Episcopo, promulgavit & ad Ægyptiacæ Diœceseos Antistites, Monachos, Plebemque Christianam direxit animo conciliandæ pacis, & procurandæ Ecclesiarum unitatis. In hoc Edicto non aliud Symbolum admittendum decernit Zeno, quàm Nicænum. Approbat duodecim S. Cyrilli Capitula, seu Anathematismos,Nestorium,& Eutychetem damnat Ana-

Anathemate, sed de Dioscoro silet, ne Alexandrinos offenderet. Synodum Chalcedonensem, & Fidei defensionem in hac Synodo editam, necnon Epistolam S. Leonis Papæ ad Flavianum alto silentio premit, imò damnare audet hanc Sanctam Synodum, si expositæ in suo Edicto fidei contraria sit. Hujusmodi Zenonis Edictum, cùm fidei causæ haud parum noceret, & Eutychianis animos adderet, fuit ab omnibus Catholicis rejectum; tùm quia non spectat ad Principes laïcos quidquam decernere de fide, tùm quia etiam Imperator Zeno definitionem fidei factam à Synodo Generali Chalcedonensi, & Epistolam S. Leonis ad Flavianum summo totius Synodi consensu receptam silentio premendo, intempestivâ œconomiâ plus æquo favebat Eutychianis, qui illas execrabantur. Quocircà, sicut *Ecthesim* Imperatoris Heraclii, ut dicemus in Colloquiis septimi sæculi, & *Typum* Constantis Imperatoris optimo jure rejecit Ecclesia ob suppressas *duarum operationum* voces, quibus Monothelitarum Hæresis jugulabatur, ita & *Henoticon* Zenonis Imp. explosit Ecclesia ob suppressam Concilii Generalis Chalcedonensis, & Epistolæ S. Leonis memoriam, obrutasque istas silentio voces *ex duabus*, *& in duabus naturis*, quibus prostrata jacebat Eutychiana Hæresis. Hinc, licèt Ecclesia pacis semper amans quadam œconomiâ usa sit ergà Zenonem Imperatorem, quamdiu vixit, nec ejus Edictum disertè damnaverit, ne ipsius animum exacerbaret, & graviora indè mala, & Schismata orirentur, quæ sanare, ac compescere difficilè admodum fuisset, attamen, postquàm mortuus est Zeno Imperator, & pax Orientalem Ecclesiam inter & Latinam inita est sub Hormisdæ

misdæ Pontificatu, & Imperio Justini senioris, nomen Zenonis Imperatoris summo totius Ecclesiæ consensu ex sacris Diptychis expunctum est.

D. Quem successorem in Imperio Orientis habuit *Zeno*?

M. *Zeno* successorem habuit sibi omninò similem, *Flavium Valerium Anastasium* è Macedoniæ Urbe *Dyrrachio* ortum, qui ope *Ariadnæ* viduæ Zenonis Imperatoris, cùm adhuc in Silentiariorum schola militaret, Imperator factus est, & Ariadnam duxit uxorem. Zenonis decessoris sui *Henoticon* prorsùs secutus est Anastasius Imp. nihilque contrà illud Edictum innovari voluit. Ex Regia Constantinopolitana Urbe ejecit *Euphemium*, deindè *Macedonium* Episcopos Catholicos, *Flavianum* etiam Orthodoxum Antistitem Antiochiâ expulit, & impium *Severum* Antiochenæ Ecclesiæ præfecit. Ad obitum usque suum Eutychianam Hæresim fovit & Ecclesias innumeris perturbationibus afflixit, quas Evagrius luculenter describit lib. 3. Hist. Eccles. cap. 30. Quapropter, Anastasius Reipublicæ commodior fuit, quàm Ecclesiæ. *Longinum* fratrem Zenonis Imperatoris tumultuantem vicit, & occidit. Adversùs Isaurorum gentem bellum feliciter confecit. Saracenos & Persas Romani Imperii Provincias depopulantes coegit, ut pacem cum Romanis inirent. *Vitalianum* Thracem Præfectum Provinciarum Septentrionalium nova molientem in ordinem redegit. Bulgaros, & Getas in Macedonia, cùm ferro vincere nequiret, donis, auroque repulit. Demùm *Anastasius*, postquàm in Oriente imperasset annis 27. duobus mensibus, & diebus viginti novem, inventus est in Cœnaculo mortuus

anno

anno DXVIII. crediturque ictu fulminis interemptus. Ejus memoria toti Ecclesiæ execrabilis fuit, undè illum inter præcipuos Ecclesiæ hostes *Nicolaus I.* Summus Pontifex in Epistola ad Michaelem Imperatorem numerat: *Cogitate*, inquit, *quid Imperatores, qui persecuti sunt Ecclesiam Dei, & maximè Ecclesiam Romanam, idest Nero, Diocletianus, Constantius, Anastasius, & cæteri moris eorum pertulerunt, & ubi modò sint, attendite diligenter, & quantum sit in Ecclesia Dei execrabilis fama eorum, & nomen detestabile, sapienter advertite.* Sed de Imperatoribus Orientis, qui in quinto Ecclesiæ sæculo summâ rerum potiti sunt, satis hactenùs dictum sit.

D. Quinam fuit status Imperii Occidentis in quinto Ecclesiæ sæculo?

M. Post Honorium Arcadii fratrem, qui, ut jam diximus, mortuo ejus patre Theodosio seniore, imperavit in Occidente annis 27. deploratissimus fuit status Imperii Occidentalis, illudque omninò concidit in quinto Ecclesiæ sæculo. *Valentinianus* quippè III. Constantii Augusti, & Placidiæ sororis Honorii & Arcadii filius, qui anno CCCCXXV, habenas Imperii Occidentis moderari cœpit, Princeps fuit omnibus ferè vitiis, crudelitate præsertim, ac libidine inquinatus. Eo imperante, Vandali Africam, Genserico Duce, occuparunt. *Attila* Hunnorum Rex in Gallias irrupit anno CCCCLI. quem tamen Valentinianus, ductu *Aetii* Romani Exercitus Ducis, & cum copiis Burgundionum, Francorum, Alemannorum, & Gothorum, in Campis Catalaunicis, Gallicè, *Chaalons sur Marne*, devicit. Sed paulò post, *Attila* vires, animosque resumens in Ita-

in Italiam irruit, quam fœdissimè devastavit. Aquilejam, Ticinum, Mediolanum, aliaque Æmiliæ, & Liguriæ oppida diripuit, donec ipsi ad Mincium amnem occurrente *S. Leone* Romano Pontifice, non tantùm Romæ, sed & universæ Provinciæ pepercit, & ad suas Pannonias reversus est anno CCCCLII. Interim *Valentinianus* Occidentis Imperator, post obitum matris suæ Placidiæ eximiæ pietatis fœminæ, in libidines effusus *Maximi* Senatoris uxorem constupravit, ob quam injuriam percitus irâ ille Senator, eamque ulcisci volens, occultè Valentiniano Imperatori persuasit; ut *Aëtium* Romani Exercitus Ducem rerum gestarum gloriâ clarissimum per Sicariorum insidias interficeret. Plus æquo credulus Valentinianus, nec fraudem subodoratus, vanis suspicionibus fidem adhibens, nefarium istud consilium executioni mandavit, & Aëtium Imperii sui columen & protectorem manu sua in palatio interemit inconsultissimus Imperator. Tunc Aëtii milites sui Ducis, quem impensè amabant, necem ulciscuntur morte ipsius Valentiniani Imperatoris non sine dolo ejusdem *Maximi* Senatoris, qui protinus Imperium Occidentis occupavit, nuptiisque potitus est *Eudoxiæ* Augustæ Valentiniani Imperatoris viduæ. At non diu *Maximus* suæ proditionis crimen impunè tulit. Eudoxia siquidem, quam sibi uxorem duxerat, certa postmodum, Valentinianum maritum suum insidiis & operâ *Maximi* fuisse occisum, cùm esset magni animi fœmina, mortem Valentiniani ulcisci statuit. Undè *Gensericum* Vandalorum Regem in Africa regnantem in Italiam advocat. Eudoxiæ consiliis facilè aurem accomodavit Gensericus, oblatamque Italiæ, ac Urbis ipsius diripiendæ occa-

occasionem, ambabus, ut ajunt, manibus arripiens, properè venit in Italiam, quæ ejus inexpectato advētu consternata est. *Maximus* verò terrore perculsus, & fugam meditatus laniatur à suis, atque in Tyberim demergitur, anno Imperii sui circiter secundo. Gensericus, Urbe captâ, Leonis Pontificis oratione mitigatus, incendio, cædibus, & libidinibus abstinuit, sed omnes res sacras, profanasque Urbis, quæ immensæ erant, quatuordecim dierum direptione abstulit, multa captivorum millia in Africam abduxit, unâ cum Eudoxia Augusta, & ambabus ejus filiabus, quarum unam, videlicèt *Eudoxiam* Hunerico filio suo conjugem dedit. Alteram verò, seu *Placidiam*, aliquantò post simul cum matre sua Eudoxia Augusta Constantinopolim misit. Hæc Romana clades à Vandalis illata contigit anno CCCCLV. tuncque defecit Imperii majestas in Occidente. Quamvis enim Imperatoris nomine per aliquot deinceps annos nonnulli in Occidente præfuerint, isti tamen pro illegitimis à plerisque recensentur. Et sanè suprà Imperii insignia & magni nominis umbram, nihil aliud ferè obtinuerunt.

D. Breviter expone, quo pacto majestas Imperii defecerit in Occidente, eosque recense, qui ad finem usque quinti Ecclesiæ sæculi Occidenti præfuerunt?

M. Ab anno CCCCLV. quo, ut jam diximus, *Maximus* occisus est, & in Tyberim projectus, usque ad annum CCCCLXXV. hi, qui Occidenti præfuerunt, vacuum Imperatoris nomen adhùc retinuerunt. Sed anno CCCCLXXV. mortuo *Augustulo*, Imperii quoque nomen penitùs in Occidente extinctum est. *Odoacer* siquidem Turcilingorum Rex Româ

mâ potitus anno CCCCLXXVI. Italiæ Regnum instituit. Ut autem plenam status Imperii Occidentalis notitiam habere possis, eos hîc recensebo, qui ab anno CCCCLV. usque ad finem quinti Ecclesiæ sæculi Occidenti præfuerunt.

Sublato è vivis *Maximo* anno CCCCLV. *Flavius Mecilius Avitus* Arvernus patriâ, Senator tamen Romanus, & Galliarum Prætorio præfectus, à Senatu, & Populo Imperator Occidentis electus est, dum Legatum ageret apud Theodoricum Gothorum Regem anno CCCCLV. sed à *Ricimero* Barbarorum ductore propè Placentiam captus, privatam deinceps vitam agere coactus est, postquàm imperasset menses decem, & dies octo.

Avito successit *Flavius Julius Majorianus*, qui à Leone Orientis Imperatore Magister militum creatus, & ad Occidentis Imperium occupandum missus, propè Ravennam Imperator acclamatus est anno CCCCLVII. Imperavit quatuor annis cum dimidio & occisus est anno CCCCLXI. propè Dertonam, quæ nunc *Tortona* dicitur in Liguria à *Ricimero* militiæ Duce, qui pro suo arbitrio Imperatores creabat, vel deponebat.

Interfecto Majoriano, *Libius Severus*, seu Severianus è Lucania oriundus invasit Occidentis Imperium anno CCCCLXI. sed sublatus est Romæ per venenum à *Ricimero* anno CCCCLXIV. Imperii sui quarto.

Post Interregnum à morte *Severi* duorum annorum, per quod tempus *Ricimerus* universa pro suo nutu in Occidente administrabat, *Anthemius* à Leone Imperatore Orientis Romam missus est, factusque Imperator, consentiente *Ricimero* an-

no CCCCLXVII. *Anthemius* Imperator, ut arctiùs sibi devinciret Ricimerum, filiam suam conjugem ei dedit. Sed non multò post ingratus *Ricimerus* insidias Socero suo struxit, eumdemque obsessum Romæ cepit, & occidit anno CCCCLXXII. cùm annos quinque, & menses aliquot imperasset.

Post cædem Anthemii *Flavius Anicius Olybrius* à Ricimero Imperator renunciatus est anno CCCCLXXII. & eodem anno obiit Romæ, dubium proprio ne fato, an violento, Imperii sui mense septimo, aut octavo.

Post Olybrium, *Glycerius* Senator Romanus Occidentis Imperator propè Ravennam factus est anno CCCCLXXIII. sed postquàm imperasset uno anno, & quatuor circiter mensibus, à *Julio Nepote* solio dejectus Salonas pulsus est, ibidem dicitur fuisse consecratus Episcopus.

Julius Nepos Nepotiani filius, pulso, ut mox dixi, Glycerio, Purpuram assumpsit anno CCCCLXXIV. sed ab *Oreste* Gotho, cui Exercitus Præfecturam ipse demandaverat, exauctoratus est anno Imperii sui secundo ineunte.

Flavius Momylus Augustulus Orestis filius, ex patris auctoritate suffragiis militaribus Ravennæ factus est Imperator anno CCCCLXXV. Verùm, à *Nepotis* factione *Odoacer* Turcilingorum Rex in Italiam vocatus, ingentibus Barbarorum copiis *Orestem* Ticini obsedit, cepit, & coràm Exercitu ipsum, ejusque fratrem *Paulum* interfecit. *Augustulum* verò filium Orestis Imperio cedere coactum, in Castrum Lucullanum Campaniæ relegavit, anno primo Imperii necdum expleto. In hoc *Augustulo* Imperii nomen fuit in Occidente prorsùs abolitum anno

anno CCCCLXXVI. *Coss. Fl. Basilisco II.* & *Armato*, utroque in Oriente creato. Sic enim habet Marcellinus in Chronico sub hujus anni Consulibus. *Hesperium Romanæ Gentis Imperium, quod septingentesimo Urbis conditæ anno primus Augustorum Octavianus Augustus tenere cœpit, cum hoc Augustulo periit.*

D. Jam observasti, *Odoacrum* Turcilingorum Regem Româ potitum, Italiæ Regnum instituisse anno CCCCLXXVI. sed nondum exposuisti, quomodò, & quandiu in Italia regnaverit *Odoacer*.

M. *Odoacer*, Italiâ subjugatâ, typho superbiæ non intumuit, sed potiùs summâ, quâ pollebat, potestate modestissimè usus, titulum Imperatoris suscipere detrectavit, nec alio, quàm Regis nomine donari voluit. Regnum *Rugorum* in Germania penitùs extinxit, & quamvis Arianus esset, nihil tamen in Religione innovavit. Regnavit septemdecim annis, sed anno Regni ipsius decimo quarto seu anno Christi CCCCLXXXIX. *Theodoricus* Gothorum Rex, hortatu *Zenonis* Imperatoris Orientis, Italiam ingressus Odoacrum triplici conflictu superatum Ravennam fugere compulit, & post triennii obsidionem fraudulentâ pactione delusum, ut scilicèt ambo communi auctoritate Italiam regerent, illum specie pacis ad convivium adhibitum Theodoricus interfecit anno CCCCXCIII. quo iniit Ostrogothorum in Italiâ Regnum, fixâ Ravennæ Regiâ Sede.

Theodoricus itaque Gothorum Rex, occiso Odoacro, solus in Italia regnavit, & quamvis Arianæ Hæresi addictus esset, Ecclesiæ tamen Jura sarta tecta conservavit. Schisma in electione Symmachi Romani Pontificis ortum auctoritate suâ compe-

scuit. Juris, & æqui fuit observantissimus, eumque multis laudibus efferunt Cassiodorus, & Ennodius Ticinensis. At Theodoricus præclara Regni sui initia turpiter fœdavit non solùm morte Boëtii, & Symmachi integerrimorum Senatorum, quos gladio sustulit, sed morte *Joannis* Romani Pontificis, quem in carcerem detrusit, ubi pædore, & fame interiit. Regnavit Theodoricus solus in Italia ab anno CCCCXCIII. usque ad annum DXXVI. Et hæc sunt, quæ pertinent ad statum Imperii cùm Orientis, tùm Occidentis in quinto Ecclesiæ sæculo, in quo permultæ factæ sunt Regnorum permutationes, & exordia, *Francorum* videlicèt, & *Burgundionum* in Galliis; *Visigothorum* in Hispaniis, *Ostrogothorum* in Italia, *Anglorum* in Britanniæ Insula, *Vandalorum* in Africa.

D. In variis istis Regnorum permutationibus, & exordiis, fuitne tranquillus Ecclesiæ status, vel persecutionibus exagitatus?

M. Nullis generalibus, sed privatis dumtaxàt persecutionibus Ecclesia in quinto sæculo exagitata fuit. *Isdigerdes* Persarum Rex, quem, ut diximus, *Arcadius* Imperator moriens filii sui Theodosii junioris tutorem instituerat, anno decimo quarto Regni sui, hoc est, anno CCCCXIV. adversùs Christianos Regni sui persecutionem movit. Persecutionis porrò ab eo suscitatæ, sicut scribit *Agathias* lib. 4. causam dedit *Abdias* Regiæ Persidis Episcopus, qui divino quidem zelo motus, at non ex rationis normâ usus Templum *Igni* consecratum succendit. Eo cognito, Rex erectas per totam Persidis Regionem Ecclesias everti jussit, Abdiam autem diversis affli:it tormentis. In qua persecutione,

ne, quæ ad quintum usque annum propagata est, plures, immò innumeri Martyres declarati sunt. Latentes siquidem Christianos per Urbes, & vicos Magi venatorum more insequebantur. Hæc Isdigerdis persecutio adversùs Christianos mota in ipsius morte, quæ contigit anno ccccxx. non cessavit, sed mortuo Isdigerde Persarum Rege, *Vararanes* ejus filius persecutionem in Christianos continuavit. Martyrum in hac persecutione Persica, quæ ab anno ccccxiv. usque ad annum ccccxliv. arsit, Acta non extant; eorum tamen in Auctoribus, qui hoc sæculo scripserunt, quædam supersunt vestigia. De hac persecutione legendi sunt Socrates lib.7. Hist.Eccl. cap.18. & Theodoretus lib.5. Hist. Eccles. cap.39.

Alia, sed atrociori persecutione *Gensericus* Arianus Vandalorum Rex Ecclesiam in Africa vexavit anno ccccxxxvii. ut fusè Baronius prosequitur ex Prospero in Chronico & ex Epistola Antonini Constantinæ Civitatis Episcopi ad Arcadium quemdam à Genserico in exilium missum, quam integram refert doctissimus *P.Ruinart* in Historia de persecutione Vandalica. Suspicatus est Baronius hanc Epistolam Antonini Constantiniensis Episcopi diversam esse ab Epistola, quæ à Gennadio tribuitur *Honorato* Constantiniensi Episcopo. Sed *Honoratum*, & *Antoninum* Constantiniensem Episcopum, unum & eumdem fuisse, qui *Antoninus Honoratus* appellabatur, consentiunt Clarissimi Scriptores *Ruinart*, & *Pagius*, aliique viri eruditi. In hac Genserici persecutione Ariani Basilicas in Africa sibi vindicarunt, Ecclesiarum opes diripuerunt, tantoque furore in Catholicos debacchati sunt, ut *Vi-*

ctor Episcopus Vitensis cap.13.lib.1. *de Persecutione Vandalica* testetur, illos Hæreticos irruisse in Catholicos, dum Paschalem solemnitatem peragebant, eosdemque incendisse, alios evaginatis ensibus in Ecclesiam introiisse, alios tecta occupasse, & per fenestras Ecclesiæ sagittas emisisse, quarum unâ Lector, dum in pulpito *Alleluja* cantaret, in gutture transfixus est. *S.Isidorus* in Historia Vandalorum de Genserico eorum Rege sic loquitur: *Siciliam deprædatus Panormum obsedit, Arianam pestilentiam per totam Africam intromittit, Sacerdotes Ecclesiæ pellit, Martyres plurimos efficit, & juxtà Prophetiam Danielis, demutatis mysteriis Sanctorum Ecclesias Christi hostibus tradidit, nec jam divini cultus loca, sed suorum esse habitacula jussit*. Quin, & tredecim Provincias recenset Victor Vitensis cap. 17. libri mox à me laudati, quas Gensericus in hac persecutione afflixit. *Quæ verò*, inquit, *in Hispania, in Italia, Dalmatia, Campania, Calabria, Apulia, Sicilia, Sardinia, Brutiis, Venetia, Lucania, Epira veteri, vel Hellada gesserit, melius ibi ipsi, qui passi sunt, miserabiliter lugendo narrabunt*. Hujus Vandalicæ persecutionis, quæ sub Genserico Rege sævit in Africa, barbariem *Possidius* in vita S. Augustini cap. 28. describit his verbis: *Omni sæviens crudelitate, & atrocitate, cuncta quæ potuit, expoliatione, cædibus, aliisque innumerabilibus, & infandis malis depopulata est, nulli sexui, nulli parcens ætati, nec ipsis Dei Sacerdotibus, & Ministris, nec ipsis Ecclesiarum ornamentis, vel ædificiis, Ecclesias Sacerdotibus, ac Ministris destitutas, Virginesque sacras, & quosque continentes ubique dissipatos, & in his alios defecisse tormentis, alios in captivitate partita animi, & cor-*

poris

poris integritate, ac fidei, malo more & duro hostibus deservire. Hymnos, & laudes de Ecclesiis deperiisse, & ædificia Ecclesiarum quàm plurimis in locis ignibus concremata esse: Solemnia quoque, quæ Deo debentur de propriis locis defecisse: Sacrificia ac Sacramenta divina, vel non quæri, vel quærenti, qui tradat, non facilè reperiri: Ipsosque Ecclesiarum Præpositos, & Clericos, qui fortè Dei beneficio, vel in eos non incurrerant, vel incurrentes evaserant, rebus omnibus expoliatos, atque nudatos, egentissimos mendicare, nec eis omnibus ad omnia, quibus fulciendi essent, subveniri posse &c. Gensericus regnavit in Africa annos 37. obiitque anno CCCCLXXVII. Ei successit filius ejus *Hunnericus* Arianâ itidem Hæresi infectus, qui tamen, ut scribit sæpè citatus Victor Vitensis lib. 2. mitiùs & moderatiùs exordio Regni sui egit in Catholicos. Verùm, postquàm per quinque priores Regni sui annos in Manichæos, & in suos Arianos sæviisset, tandem sub finem anni sexti Regni sui suum in Catholicos convertit furorem. Duo quippè feralia Edicta adversùs ipsos promulgavit, quibus Catholicam Religionem opprimere, & suam Arianam sectam latiùs propagare molitus est. Tunc enim impius ille Rex Hunnericus, sicut scribit sæpè citatus Victor Vitensis, qui quinque edidit libros, in quibus lugubrem Africanæ Ecclesiæ illis temporibus faciem adumbravit, omnes Catholicorum conventus interdixit, eorum Ecclesias occludi jussit, opes eorum omnes partim sub fisco, partim Episcoporum Arianorum, eorumque Ecclesiis addixit, Orthodoxis ad summam rerum omnium penuriam redactis, Hospitium, Cibaria, atque vestimenta sub gravibus pœnis suppeditari prohibuit, adeò

adeò ut innumeri sub dio, aut in desertis, fame, siti, & frigore interierint. Hac in persecutione diris cruciatibus, & cædibus in omnes Catholicos crudeliter sævitum est. Episcoporum suprà ducentorum triginta dejectiones, proscriptiones, exilia, mortes. Venerabiles Christi Sacerdotes, ac Ministri, & Monachi, omnis denique ætatis, sexus, & conditionis homines vexati, torti, mutilati, carceribus non tàm inclusi, quàm catervatim congesti, & ipsis in sordibus quasi sepulti miserabilia trahentes non tàm corpora, quàm cadavera. Refert etiam *Procopius* lib. I. *de Bello Vandalico* cap. 8. complures Catholicos linguis hac in persecutione radicitus excisis; perfectè, distinctèque fuisse locutos: *Christianos Africæ*, inquit, *tàm crudeliter, tàmque injustè nemo vexavit, quàm Hunnericus. Cùm enim illos ad Sectam Arianam compelleret, quoscumque parum ad hoc sequendum promptos deprehendebat, igne, aliisque suppliciis excruciatos necabat. Multis linguam faucium tenus abscidit, qui etiam nostra ætate superstites Byzantii explanatè loquebantur, nullum capientes sensum illius pœnæ. Ex his duo rem habere ausi cum Meretricibus sermonis usum amiserunt*. Denique, postquàm hæc persecutio duobus annis integris, videlicèt toto anno septimo cum parte sexti & octavi anni Regni Hunnerici perdurasset, mortuus tandem est impius ille Rex anno Regni sui octavo nondum expleto, seu anno CCCCLXXXIV. eique successit *Guntabundus*, quem anno tertio Regni sui Catholicis favisse colligitur ex Auctore fragmenti Augustani ab *Henrico Canisio* publicati, qui de Guntabundo Vandalorum Rege hæc narrat: *Guntabundus tertio anno Regni Cæmeterium Sancti Martyris Agilei apud Carthaginem Catholicis dari*

dari præcepit, Eugenio Carthaginensi Episcopo jam de exilio revocato. Decimo autem anno Regni sui Ecclesias Catholicorum aperuit, & omnes Dei Sacerdotes, petente Eugenio Carthaginensi Episcopo de exilio revocati sunt. Ex quo fragmento liquet, Guntabundum tertio saltem Regni sui anno Catholicis favisse, immò & ipsum Eugenium Carthaginensem Episcopum ei fuisse acceptissimum, ex eo colligitur, quod ipsum longè ante cœteros Catholicos Episcopos ab exilio revocaverit, ac postmodum ipsius precibus cœteris quoque Orthodoxis Episcopis, post restitutas illis Ecclesias, redire permiserit in suas Sedes. Hinc tamen, ut optimè observat doctissimus *P. Ruinart*, inferre non licet, prioribus Guntabundi Regni annis persecutionem in Africa cessasse, quam jam inchoatam Guntabundum saltem permisisse multo veri similius est. Quæ licentia Arianis furentibus ad multa audendum sufficiebat. Immò, cùm Ecclesiæ Catholicorum non fuerint apertæ ante annum decimum Regni Guntabundi, ut ex laudato fragmento ostendimus, credibile est, toto hoc temporis intervallo Catholicos ab Arianis pessimè habitos fuisse, ac multa, graviaque ab illis pertulisse incommoda, maximè cum Victor Vitensis lib. 5. *de Persecutione Vandalica* num. XI. testetur, Arianos crudeli Rege Hunnerico crudeliores fuisse: *Crudelius*, inquit, *Arianorum Episcopi, Presbyteri, & Clerici, quàm Rex, & Vandali sæviebant.*

D. Ecclesia his persecutionibus vexata, & in tot Regnorum permutationibus, quæ quinto sæculo contigerunt, suscepit ne aliquod incrementum?

M. Haud parvum incrementum suscepit Ecclesia in quinto sæculo per conversionem *Clodovei*

Gal-

Galliarum Regis, qui post victoriam, quam retulit de Alemannis anno ccccxcvi. baptizatus fuit die Natali Domini ejusdem anni à S.Remigio Episcopo Remensi, ut testatur *Avitus* Episcopus Viennensis in Epistola ad eumdem Clodoveum scripta, in qua hæc habet: *Gaudeat ergò quidem Græcia, habere se Principem legis nostræ, sed non jam, quæ tanto muneris dono sola mereatur illustrari. Siquidem & occiduis partibus in Rege non novo, novi jubaris lumen effulgurat, cujus splendore congruè Redemptoris nostri Nativitas inchoavit, ut consequenter eo die ad salutem regenerari ex unda vos pareat, quo natum Redemptionis suæ Cæli Dominum Mundus accepit*. Tria millia hominum de Exercitu Clodovei Galliarum Regis Baptismum suscepisse ait S. Gregorius Turonensis, sex verò millia *Fredegarius* in Epitome, quos *Hincmarus* in vita S. Remigii sic conciliat: *Baptizantur*, inquit, *de Exercitu Clodovei tria millia virorum, exceptis parvulis & mulieribus*: Eadem die, quâ Clodoveus baptizatus est, *Albofledis ejus soror baptizata est, conversa est etiam & alia soror ejus Lantechildis nomine, quæ in Hæresim Arianorum dilapsa fuerat, quæ confessa æqualem Filium Patri, & Spiritum Sanctum, Chrismata est*. Anastasius Papa, ubi accepit Clodoveum Francorum Regem sacro Baptismatis fonte fuisse regeneratum, statim gratulatorias ei litteras per *Eumerium* Presbyterum misit, quas *Dacherius* doctissimus Benedictinus in Spicilegio publicavit, in quibus Summus Pontifex sic ait: *Tuum, Gloriose Fili, in Christiana fide cum exordio nostro in Pontificatu contigisse gloriamur. Quippè Sedes Petri in tanta occasione non potest non lætari, cum plenitudinem Gentium intuetur ad eam veloci gradu*

con-

concurrere, & per temporum spatia expleri sagenam, quam in altum jussus est mittere idem Piscator hominum, & Cælestis Hierusalem beatus Claviger &c. Sed hæc sufficiant de statu Ecclesiæ in quinto sæculo.

COLLOQUIUM II.

De Hæresibus, quæ Ecclesiam in quinto sæculo infestarunt, ejusque sinum lacerarunt.

D. QUænam sunt Hæreses, quæ Ecclesiam in quinto sæculo exagitarunt?

M. Quatuor præcipuè Hæreses in quinto Ecclesiæ sæculo emerserunt, videlicèt Pelagianorum, Semipelagianorum, Nestorianorum, & Eutychianorum. Auctor Pelagianorum Hæresis fuit *Pelagius* è Britannia oriundus, Monachus quidem, sed nullis sacris Ecclesiæ dignitatibus insignitus. Undè *Zosimus* Papa in Epistola ad *Aurelium* Primatem Carthaginensem, & Afros Episcopos, eum vocat *laicum*, quia Monachi id temporis ad Sacros Ordines non promoti inter laïcos recensebantur. Pelagii Hæresi præluserunt *Origenes*, *Theodorus Mopsuestenus*, & *Rufinus* Aquilejensis Presbyter, qui postremus Romam sub Pontificatu Anastasii, hoc est, sub finem quarti sæculi veniens, Pelagio Romæ degenti suos errores affricuit. Constat siquidem Pelagium Romæ diu moratum esse, eumque, ante Rufini Aquilejensis Presbyteri in hanc Civitatem appulsum, Romæ integrum famæ, & purum suspicionis fuisse, immò Sanctum audiisse, & à viris pietate eximiis Hierony-

ronymo, Paulino Nolano aliisque dilectum tanquàm virum *non parvo profectu Christianum*, ut inquit S. Augustinus *de peccatorum meritis, & remissione* cap. 1. & 3. At Rufinus, teste *Mario Mercatore* in præfatione libri subnotationum, *Pelagium Romæ decepit, eumque ad prædictam apprimè imbuit, atque instituit vanitatem*. Pelagius errores, quos imbiberat, aliis instillare volens, edidit Romæ brevissimos in S. Pauli Epistolas Commentarios, quos ipsissimos illos esse, qui libris S. Hieronymi vulgò adjungi solent, egregiè probat Eminentissimus *Norisius* in sua Historia Pelagiana.

D. Quos errores disseminavit Pelagius?

M. Errores, quos disseminavit Pelagius ad tres classes revocari possunt. Primò, negabat peccatum originale, & parvulos decedentes sine Baptismo æternæ damnationi esse obnoxios. Secundò, asserebat hominem sine ope gratiæ, per solam naturam, ingenitasque liberi arbitrii vires quodcumque bonum opus elicere posse, & gratiam dari intuitu meritorum. Tertiò, docebat, hominem solis liberi arbitrii viribus ad eum perfectionis statum assurgere posse, in quo impeccabilis esset, & haberet ἀπάθειαν, seu passionum impassibilitatem, sicut olim ineptè fingebant Philosophi Stoici. Sunt nonnulli Theologi, qui Pelagii Hæresim in quatuor dividunt status. Primum vocant *Ethnicismum*, in quo solùm naturam, & meras liberi arbitrii vires admisit Pelagius. Alterum appellant *Semiethnicismum*, in quo gratiæ nomen, naturæ & libero arbitrio tribuit Pelagius, quia ea à Deo beneficia accepimus. Tertium nuncupant *Judaismum*, in quo Pelagius gratiam in lege, & doctrina constituit. Quartum

tum denique statum appellitant *Semichristianismum*, in quo Pelagius gratiam voluntatis, & actionis fassus quidem est, sed non sine errore.

D. Habuitne Pelagius aliquos ad suam propagandam Hæresim Discipulos?

M. Pelagius vehementibus suis, atque ardentibus adhortationibus, ut ait S. Augustinus cap. 25. libri *de Gestis Pelagii*, multos, sed *Cælestium* in primis Auditorialem Scholasticum Romæ eo infecit errore, quem ipse à Rufino acceperat. *Huic Pelagio adhæsit Cælestius* (inquit *Marius Mercator* in Commonitorio cap. 4.) *nobilis natu quidem, & illius temporis Auditorialis Scholasticus, sed naturæ vitio Eunuchus matris utero editus*. Ex quibus Marii Mercatoris verbis colligitur, Cœlestium Pelagii discipulum, cujus patria parùm nota est, è nobili genere fuisse prognatum, *Auditorem Scholasticum*, idest, Advocatum publicarum causarum, Ecclesiarum, & Civitatum; eumque naturæ vitio Eunuchum fuisse. Cum hoc *Cælestio* Pelagius anno CCCCVIII. aut CCCCIX. Româ in Siciliam sese recepit, ubi suam sparsit Hæresim, dum Gothi Italiam depopularentur, Romamque semel, & iterum obsidione cingerent. Biennium Syracusis in Sicilia, aut etiam triennium fermè posuerunt Pelagius & Cœlestius. Deindè venerunt in Africam, ubi Pelagius relicto Cœlestio, post brevem moram Carthagine solvit in Palæstinam. *Cælestius*, cùm Carthagine esset, ad Presbyteratus ordinem promoveri tentavit, sed frustrà. Ei quippè obstiterunt fideles Clerici, unusque omnium nomine *Paulinus* Ecclesiæ olim Mediolanensis Diaconus, qui libellum obtulit Aurelio Carthaginensi Episcopo, in quo *Cælestium* multorum errorum infi-

insimulavit. Quare *Aurelius* totius Africæ primas Concilium Carthaginense anno ccccxii. convocavit, cui multi interfuere Episcopi, non tamen S. Augustinus, ut ipsemet testatur lib. 2. *Retractationum* cap. 35. Comparuit in hoc Concilio *Cœlestius*, adversùs quem stetit Paulinus Diaconus, qui septem erroris Capitula ei objecit. Primò, quòd diceret: *Adamum mortalem esse factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus fuisset*. Secundò, quòd *peccatum Adæ ipsum solum læsit, & non genus humanum*. Tertiò, quod *parvuli, qui nascuntur, in eo statu sunt, in quo Adam fuit ante prævaricationem*. Quartò, quòd *neque per mortem, vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per Resurrectionem Christi omne hominum genus resurgat*. Quintò, quod *lex sic mittit ad Regnum Cœlorum, quomodò & Evangelium*. Sextò, quod *& ante adventum Domini fuerunt homines impeccabiles, idest, sine peccato*. Septimò, quòd *Infantes, etiamsi non baptizentur, habeant vitam æternam*. Porrò, *Cœlestius* ad capitulum secundum, & ad tertium sic respondit, ut ea neque confiteri ausus sit, neque etiam inficias ire voluerit, sed ejusmodi quæstiones utramque in partem ventilari posse dixerit. Addidit tamen, se semper asseruisse infantes egere Baptismo. Patres Concilii Carthaginensis, ubi Cœlestium audivissent, eum damnaverunt, & anathemate perculerunt. Ipse tamen ad Sedem Apostolicam appellavit, ut latam contrà se sententiam declinaret, & ne, uti Hæreticus, palàm traduceretur. Verùm, cùm suæ causæ diffideret *Cœlestius*, appellatione neglectâ, Ephesum Asiæ Urbem mox contendit, ibique ausus est per obreptionem locum Presbyterii petere. Multos Ephe-

Ephesi suam edocuit Hæresim, quorum ope vicinas Insulas infecit, sed *Rhodum* maximè, sicut scribit S. Hieronymus lib. 4. in Hieremiam. Cùm igitur *Cœlestius* Pelagianam Hæresim latissimè propagaret; hujus Sectæ homines dicti sunt etiam *Cœlestiani*. Interim Pelagius Palæstinam, ut diximus, profectus, sibi Hierosolymæ, perindè ac in aliis Palæstinæ locis Discipulos adscivit, gratiamque aucupari cœpit *Joannis* Hierosolymitani Episcopi, qui illum benignè excepit, quòd adversùs S. Hieronymum, quo cum simultates gerebat, opportuno præsidio sibi futurus videretur. *Cœlestius*, conciliatâ sibi Joannis Hierosolymitani Episcopi benevolentiâ, cristas erexit, eòque temeritatis prorupit, ut Sanctum Hieronymum, cujus Commentarios in Epistolam S. Pauli ad Ephesios carpere ausus est, ad certamen provocarit. Sed ei malè cessit martis alea, nam S. Hieronymus, & S. Augustinus in illum calamum strinxerunt, ejusque errores tàm solidè confutarunt, ut victus, ac prostratus fuerit Pelagius. Patrocinium quoque *Joannis* Episcopi Hierosolymitani, quo ille Hæreticus gloriabatur, inutile prorsùs reddidit *Orosius* insignis Presbyter, qui ex Hispania, undè oriundus erat, in Africam, dein in Palæstinam veniens anno ccccxv. declaravit, Cœlestium à Concilio Carthaginensi anno ccccxii. fuisse damnatum, & Pelagii errores ab Augustino, & Hieronymo profligatos esse. *Joannes* Episcopus Hierosolymitanus, ad cujus obsequia, salutationis causâ, accesserat *Orosius*, Conventum habuit Presbyterorum, in quem non solùm introduxit Orosium, sed etiam Pelagium, quem licèt laïcum, & in crimine Hæreseos deprehensum inter Presbyteros se-

dere jussit. *Orosius* Latinè, *Joannes* Episcopus Hierosolymitanus Græcè loquebantur, sic ut uterque Interprete opus haberet, & neuter neutrum intelligeret. Institit tamen *Joannes* Orosio, ut ageret accusatorem, seque tunc Judicem acturum. At *Orosius* nolens, ut Joannes, qui Pelagio haud parum favebat, Judex & Arbiter in hac causa sederet, palàm professus est Joannem Judicem minus idoneum videri, Pelagium latinum esse, & se itidem latinum, ac subindè Pelagii Hæresim latinis partibus magis notam, ejusdemque linguæ Judicibus esse reservandam. Quibus permotus *Joannes* Episcopus Hierosolymitanus, sicut testatur ipsemet Orosius in sua Apologia, *novissimam sententiam protulit, confirmans postulationem, intentionemque nostram, ut ad Beatum Innocentium Papam Romanum, Fratres, & Epistolæ mitterentur, universi quod ille decerneret, secuturi. Sed ut Hæreticus Pelagius imposito sibi eatenus silentio conticesceret, & ut nostri ab insultatione convicti Joannis confusique temperarent. Universi in hanc sententiam consensimus, gratiarum actione celebrata, pace facta, & consummata ad pacis testimonium oratione discessimus.*

Non multò post hunc Conventum Hierosolymitanum Pelagius Hæreseos nomine apud Palæstinos Antistites denunciatus fuit. Ejus accusatores fuerunt *Heros* Arelatensis, & *Lazarus* Aquensis Episcopi, qui suis Sedibus pulsi in Palæstinam secesserant. Hi duo Episcopi errores ex Pelagii & Cœlestii libris collectos in libellum retulerunt, hisque adjecerunt tùm illos articulos, quorum causâ damnatus fuerat Cœlestius à Concilio Carthaginensi, tùm etiam illos articulos, quos *Hilarius* Syracusanus laï-

laïcus ad S. Augustinum miserat, ut legere est in Epistola ejusdem Hilarii 156. aliàs 88. & in Epistola Augustini ad Hilarium 157. alias 89. Scriptum idiomate latino libellum obtulerunt hi duo Episcopi *Eulogio* Cæsariensi Episcopo totius Palæstinæ Metropolitano, sed hujus causæ judicium remissum est ad Synodum Diospolitanam, quæ mense Decembri ejusdem anni ccccxv. coacta fuit. Huic Synodo interfuerunt quatuordecim Episcopi, sed ab ea abfuerunt *Heros*, & *Lazarus* Episcopi, & *Orosius* Presbyter, ità ut nullus in hac Synodo adesset, qui partes Actoris obiret in Pelagium. Perlectus est libellus, in quo *Heros*, & *Lazarus* Episcopi sententias, seu potiùs virulenta Pelagii dogmata perscripserant, & Interpretis opera usi sunt Judices latinæ dictionis ignari. Ast Pelagius ad sibi objecta responsiones eloquio græco reddidit. Quasdam propositiones à se dictas exposuit, & ad sensum Catholicum inflectere studuit, alias propositiones à se nunquàm fuisse assertas confidenter asseveravit. Quin, & ab Articulis in Concilio Carthaginensi proscriptis, & à quibusdam *Cælestii* sententiis se abhorrere professus est, sicque per crebra mendacia, & ementiam fidei professionem Pelagius damnationis sententiam declinavit, & innocens ab hac Synodo declaratus est his verbis: *Nunc quoniam satisfactum est nobis prosecutionibus præsentis Pelagii Monachi, qui quidem piis doctrinis consentit, contraria verò Ecclesiæ fidei reprobat, & anathematizat, Communionis Ecclesiasticæ eum esse, & Catholicæ confitemur*. Hinc exultans Pelagius, missis in Provinciam Epistolis, sua dogmata approbata fuisse non paucis persuasit; sed perperàm, nam S. Augustinus pluribus in locis asserit, tantùm abesse,

ut in hac Synodo Diospolitana absolutus fuerit Pelagius, ut suo semet ore damnaverit. Certum tamen est, Pelagium mentalium restrictionum peritum, tantâ versutiâ accusantium, & judicantium diligentiam elusisse, ut Patribus Synodi Diospolitanæ fucum fecerit, eisque accusatores suos calumniatores, se verò Catholicum persuaserit. Undè non mirum, si Patres Diospolitani, licèt Pelagii Hæresim execrarentur, eum tamen Catholicum se fingentem decepti errore facti absolverint. Quâ de causâ S. Hieronymus in Epistola 202. alias 24. ad *Alypium*, & *Augustinum*, quæ inter Augustinianas legitur, appellat Synodum Diospolitanam *miserabilem*, non quod errores Pelagii approbaverit, sed quod errore facti ipsum absolverit.

Orosius initio anni ccccxvi. è Palæstina in Africam navigavit, & literas ab *Herote*, & *Lazaro* Episcopis Gallis scriptas, quæ gesta in Synodo Diospolitana declarabant, secum detulit, easque Africæ Proconsularis Episcopis, qui tùm temporis solemnem Synodum Carthagine agebant, exhibuit. Convenerunt ad hanc Synodum Carthaginensem Episcopi 68. qui lectis iis quæ contrà Cœlestium anno ccccxii. in priori Synodo Carthaginensi statuta fuerant, & gestis in Synodo Diospolitana attentè etiam consideratis, Pelagii, & Cœlestii errores denuò anathemate confixerunt. Eodem anno Hæresim Pelagianam Synodus Episcoporum Numidiæ, quæ *Milevi* celebrata est, cuique interfuit S. Augustinus, damnavit. Utraque tamen Synodus, sive Carthaginensis, sive Milevitana secunda discusso negotio relationem misit ad Innocentium I. Summum Pontificem, ut ipse in quo residebat Sedis Apostolicæ Prin-

Principatus, suâ firmaret auctoritate quidquid Episcopi censuissent de damnando Pelagio, & Cœlestio, eorumque Hæresi. Quinque etiam Africani Præsules, scilicèt *Aurelius, Alypius, Augustinus, Evodius*, ac *Possidius*, præter Synodicas Conciliorum Carthaginensis, & Milevitanæ secundæ literas, aliam communi nomine familiarem Epistolam eidem Innocentio Papæ scripserunt, quâ totam Pelagii causam uberiùs apud illum exposuerunt. Ad literas Synodicas Conciliorum Carthaginensis, & Milevitani secundi, sicut ad Epistolam familiarem quinque Episcoporum rescripsit Innocentius Papa die 27. mensis Januarii anni CCCCXVII. ac primùm quidem nefarium Pelagii dogma condemnavit ut Regulæ Fidei contrarium, & deindè, auctores Hæreseos Pelagium, & Cœlestium à Communione Ecclesiastica separavit, donec resipiscerent. Hinc S. Prosper in Carmine de *Ingratis* Romanæ Sedi primam Pelagianæ Hæreseos damnationem acceptam refert his versibus:

Pestem subeuntem prima recidit
Sedes Roma Petri, quæ Pastoralis honoris
Facta caput Mundi, quidquid non possidet armis
——————— *Religione tenet*.

D. Concilium Carthaginense anno CCCCXII. celebratum Hæresim Pelagianam, ut jam observasti, condemnavit. Idem factitarunt Concilia Carthaginense, & Milevitanum secundum habita anno CCCCXVI. Quare igitur S. Prosper scribit Innocentium I. Papam, qui solùm anno CCCCXVII. Hæresim Pelagianam proscripsit, & Pelagium, & Cœlestium à Communione Ecclesiæ separavit, fuisse primum, qui Pelagianam Hæresim condemnavit?

M. Hæc facili negotio conciliari possunt. Quamvis enim Concilium Carthaginense anno ccccxii. indictum à Presbyterio & Ecclesiæ Communione Cœlestium, ob errores quos spargebat, repulerit, hæc tamen privata tantùm fuit in eum hominem censura, quam Cœlestius appellatione ad Romanam Sedem sese elusisse putabat. Idem dicendum est de Episcopis Africanis in Conciliis Carthaginensi, & Milevitano secundo anno ccccxvi. congregatis. Hi si quidem Episcopi Africani ad Sedem Apostolicam, seu ad Innocentium I. Summum Pontificem referendum esse censuerunt quidquid de damnatione Pelagii, & Cœlestii sentiebant. Undè ab Innocentio Papa tamquàm à Christi Vicario, & Supremo totius Ecclesiæ Capite ultimam illius causæ definitionem expectabant. Meritò igitur S. Prosper Romanæ Sedi, seu Innocentio I. primam tribuit Pelagianæ Hæreseos damnationem.

D. Post definitionem Sedis Apostolicæ fuitne finita causa, & extincta Pelagianorum Hæresis?

M. Post sententiam latam ab Innocentio I. Romano Pontifice finita quidem fuit causa, sed non finitus error. *Cœlestius* quippè vaferrimus Sycophanta, qui anno ccccxii. in Concilio Carthaginensi damnatus, Ephesum se contulerat, & indè Constantinopolim venerat, ubi suam Hæresim disseminans ab *Attico* hujus Urbis Episcopo ejectus est, datis ad Episcopos Asiæ, Thessalonicæ, & Carthaginensis adversùs illum literis, Cœlestius, inquam, auditâ morte Innocentii Papæ, ex Oriente Romam protinus advolavit sub initium Pontificatus *Zosimi*. Hùc cùm pervenisset *Cœlestius*, Zosimo Papæ Synodum in Basilica S. Clementis celebranti libel-

libellum porrexit, quo fidem suam testabatur. Ejus professio visa est Zosimo Catholica, non quòd Cœlestii dogmata in hac professione contenta approbaret Summus Pontifex, sed quod Apostolicæ Sedis judicium amplecti se paratissimum exhiberet. Non putavit tamen *Zosimus*, Cœlestium statim esse absolvendum, sed *interposito duorum mensium tempore, donec rescriberetur ex Africa, resipiscendi ei locus sub quadam medicinalis sententiæ lenitate concessum est*, inquit S. Augustinus lib. 2. de Peccato Originali cap. 7. suas quoque ad Zosimum literas, & professionem fidei misit Pelagius, quibus nimis facilè assentiens Pontifex, eum ut Catholicum recepit, duasque hac de re scripsit Epistolas, unam ad Episcopos Africæ, alteram ad *Aurelium* Carthaginensem Episcopum, quibus Sanctos illos Præsules duriùs increpuit, dolens Pelagii, & Cœlestii vices, qui Catholicè cùm saperent, Hæreseos damnati fuissent. Severè etiam perstrinxit *Zosimus Herotem* Arelatensem & *Lazarum* Episcopum Aquensem, eosque absentes, & Episcopatu, & communione privavit. Verùm, culpam suam, quam errore facti imprudens admiserat *Zosimus*, posteà correxit, eumque excusat S. Augustinus lib. 2. de Peccato Originali cap. 6. his verbis: *Sed multùm misericors memoratæ Sedis Antistes* (scilicèt Zosimus) *ubi eum*, Cœlestium, *vidit ferri tanta præsumptione præcipitem, tanquàm furentem, donec, si posset fieri, resipisceret, maluit eum sensim suis interrogationibus, & illius responsionibus colligere, quàm districta feriendo sententia, in illud abruptum, quo jam propendere videbatur impellere*. Sanè, statim ac Zosimus à duabus Synodis Africanis accepisset rescripta, & gesta omnia,

quæ Pelagii, & Cœlestii causam, eorumque damnationem spectabant, & fraudes utriusque Hæretici detexisset, ad pleniorem audientiam Cœlestium vocavit. Sed Cœlestius malè sibi conscius,& artes suas patêre, nullumque sibi superesse tergiversandi modum advertens, sese examini subduxit, & Româ excessit, evasit, erupit. Cognitâ illius fugâ, *Zosimus* absque ulla cunctatione tulit in eum, & in Pelagium decretoriam sententiam, universis Mundi Episcopis grandem illam scripsit Epistolam, quæ *Tractoria* appellatur,omnia Conciliorum Africanorum adversùs Pelagium, & Cœlestium Decreta approbavit, & latam à Decessore suo Innocentio I. in Pelagium, & Cœlestium sententiam confirmavit, misitque *Tractoriam* suam Epistolam, & gesta Synodi Africanæ ad *Honorium* Imperatorem Ravennæ agentem, in qua ab ipso petebat, ut Cœlestius, omnesque Pelagiani Urbe pellerentur, & toto Christiano Orbe tanquàm Hæretici haberentur, quod lubenti animo executus est Honorius, Edictum Imperiale emittens anno CCCCXVIII. quo jussit, Pelagium, & Cœlestium ex Urbe ejici, omnes istorum Hæresis convictos facultatibus spoliari, ac perpetuo mulctari exilio. Aliam adversùs Pelagium, & Cœlestium Constitutionem edidit Imperator anno CCCCXIX. quâ non solùm priorem renovavit, sed & insuper sanxit, ut Episcopi, qui *Tractoriæ* Zosimi Papæ Epistolæ subscribere renuerent, suis sedibus ejicerentur. Obtemperarunt universi Episcopi, exceptis tamen *Juliano* Pelagianæ Hæreseos Patrono (qui in Apulia natus, Episcopus fuit Urbis *Eclanensis*, quæ est inter Apuliam & Campaniam, Benevento distans viginti

ginti milliaribus, & *Frigentum* nunc vocatur) & aliis octodecim ejusdem Pelagianæ factionis Episcopis, qui Zosimi Papæ Epistolæ subscribere detrectantes, non solùm Imperialibus legibus, sed & Sacerdotalibus statutis depositi, atque exauctorati omni Italia deturbati sunt. *Julianus*, aliique ejus complices octodecim Episcopi suis Sedibus pulsi libellum fidei obtulerunt *Augustino* Primati Aquilejensi, & Epistolam scripserunt ad *Rufum* Thessalonicensem Episcopum Sedis Apostolicæ Vicarium, in qua postulabant audiri in Concilio Oecumenico, quod tamen eis concessum non est, utpotè ad proscribendos illorum errores ubique terrarum jam damnatos minimè necessarium. Pelagiani non tantùm Româ, sed etiam Constantinopoli, & Epheso expulsi sunt. E Palæstina quoque, in quam se contulerant, à *Theodoto* Episcopo Antiocheno ejecti sunt. *Cælestius* tamen sub Pontificatu *Cælestini* Romam reversus, in gratiam Summi illius Pontificis irrepere tentavit, sed frustrà: Nam *Cælestinus* Papa Decessorum suorum vestigiis insistens, & avitæ de gratia doctrinæ, quam strenuè defenderat Augustinus, intrepidus assertor, non solùm Cœlestium, sed & Julianum, cæterosque Sectæ Pelagianæ homines totius Italiæ finibus jussit extrudi. *Julianus* in Ciliciam apud Theodorum Mopsuestenum navigavit, è qua etiam ejectus est post sententiam in Concilio habito in Cilicia, in quo Cœlestius cum sua Hæresi damnatus est, ejusque damnationi Theodorus Mopsuestenus saltèm verbo tenùs consensit. E Cilicia ejectus Julianus nihil non egit, ut suæ Sedi restitueretur, sed cùm ejus conatus ad nihilum reciderent, in Siciliam secessit, ubi mortuus est.

Deni-

Denique, Pelagiani, ut res suas afflictas utcumque erigerent, fœdus cum Nestorianis Hæreticis inierunt. Sed unà cum illis in Concilio Generali Ephesino anno ccccxxxi. damnati, ad summas angustias redacti sunt, paucique remanserunt per Occidentem hàc illàc dispersi.

D. Quandònam, & quo pacto exorta est Semipelagianorum Hæresis?

M. Semipelagianorum Hæresi, quæ Pelagianæ appendix, & infaustus surculus est, initium dedit enatum dissidium in Monasterio Adrumetino in Africa occasione Epistolæ S. Augustini ad *Sixtum* Presbyterum, qui posteà Romanus Pontifex creatus est. Hanc siquidem Epistolam S. Augustini, quam *Florus* hujus cœnobii Monachus *Adrumetum* transmisit, cùm legissent Monachi Adrumetini, in sensus à mente S. Augustini penitùs alienos distracti sunt. Quod ubi S. Augustinus per *Felicem*, & *Cresconium* Monachos Adrumetinos compertum habuisset, scripsit, ad Monachos illos instruendos libros *de Gratia, & libero Arbitrio*, duasque misit Epistolas ad *Valentinum* cœnobii Adrumetini Præfectum. At librorum *de Gratia, & libero Arbitrio* lectio novo errori locum dedit. Cùm enim quidam Monachi Adrumetini legissent, omnia bona opera esse Dei dona, indè deduxerunt, neminem esse corripiendum, si præcepta Dei non faceret, sed tantummodò pro illo orandum Deum, ut ipso donante, faceret quod jubebatur. Id S. Augustino *Valentinus* per *Florum* Monachum significavit. Undè S. Augustinus, ut procul ab Adrumetinis omnem errorum caliginem dispelleret, librum *de Correptione, & Gratia* inscriptum elucubravit. Sub idem tempus, quo in Mo-

Monasterio Adrumetino jacta sunt Semipelagianæ Hæreseos semina, *Vitalis* Carthaginensis sese apertè Semipelagianum prodidit, asserendo non aliter posse liberum Arbitrium, & Dei justitiam servari, nisi dicatur, fidei initium non esse donum Dei, sed esse à nobis, idest, ex propria voluntate, itaut quisque prò eo, quod ex libertate naturali fecerit, præmium, vel supplicium sit recepturus. Ab hoc errore S. Augustinus volens revocare *Vitalem*, scripsit ad eum Epistolam 217. alias 107. in qua hunc errorem ex precibus Ecclesiæ confutat, & duodecim Regulas proponit ad fidem Ecclesiæ pertinentes circà quæstionem de Gratia Dei. Semipelagiana Hæresis ex Africa penetravit in Gallias, ubi latè propagata est, multosque nacta Patronos, præsertim *Vincentium Lirinensem*, *Faustum* Episcopum Rejensem, *Gennadium*, plures Presbyteros Massilienses, & *Cassianum*, qui non fuit natione Scytha, ut plerisque visum est, sed in Provincia, & fortè Massiliis ortus, sicut post *Holstenium* fusè probat Cardinalis *Norisius* cap. 1. lib. 2. Historiæ Pelagianæ. Serpente itaque instar Cancri Semipelagianâ Hæresi in Galliis, *Prosper*, & *Hilarius* anno CCCCXXVIII. ad S. Augustinum scripserunt, ut enodaret ipsemet quæstiones à Massiliensibus propositas, ad quos S. Augustinus direxit libros de *Prædestinatione Sanctorum*, & *de Dono Perseverantiæ*. Verùm, cùm in dies augeretur Semipelagianorum factio, Prosper & Hilarius, qui Augustini doctrinam defendendam susceperant, Romam profecti à Cœlestino Papa anno CCCCXXXI. obtinuerunt Epistolam ad Galliæ Episcopos datam, in qua eos acriùs increpuit, quod permitterent, doctrinam S. Augustini à

qui-

quibusdam Presbyteris impugnari. Huic Epistolæ Cœlestini Papæ adjecta sunt Capitula, quæ S. Leoni Magno aliqui tribuunt. Anno CCCCXCIV. *Gelasius* Papa in Synodo Romana libros Cassiani, ac Fausti damnavit, Sanctorum verò Augustini, ac Prosperi Opera commendavit. Ejusdem *Fausti* Episcopi Rejensis libros nullius in Ecclesia auctoritatis esse declaravit *Hormisdas* Papa in Epistola ad *Possessorem* Episcopum data anno DXX. Denique, Concilium Arausicanum anno DXXIX. celebratum omnes Semipelagianorum errores confixit, ut fusiùs ostendemus in Colloquiis Sexti Ecclesiæ Sæculi.

D. Quinam fuerunt Semipelagianorum errores?

M. In primis, Semipelagiani existimabant, ad initium fidei, & bonorum operum necessariam non esse gratiam, sed satis superque sufficere vires liberi arbitrii. Sunt tamen gravissimi Theologi, qui asserunt, hunc errorem non fuisse omnibus Semipelagianis communem, multosque extitisse inter illos, præsertim *Cassianum*, *Faustum*, *Gennadium &c.* qui prævenientis gratiæ interioris etiam ad initium fidei, & bonorum operum necessitatem admiserunt, idque colligunt ex Epistola S.Prosperi ad S. Augustinum. Secundò, Semipelagiani docebant, Deum velle indiscriminatim omnium hominum salutem, *si ipsi velint*, eumque non magis velle Electorum, quàm Reproborum salutem. Tertiò, inficiabantur, prædestinationem fieri secundùm propositum Dei, & esse gratuitam, sed eam pendere volebant ex meritis, quæ Deus per scientiam conditionatorum explorabat, etiam in parvulis, qui statim moriuntur post susceptum baptisma.

ptiſma. Quartò, gratias ſufficientes, præter quas ad actu agendum aliæ ex parte Dei non requirebantur, & quæ quantum ad efficaciam ſubditæ erant libero hominis arbitrio, omnibus præſtò adeſſe pertendebant. Quintò, dicebant, perſeverantiam non eſſe ſingulare Dei donum, ſed eſſe in cujuslibet hominis poteſtate, itaut, *ſi velit*, perſeveret. Denique, S. Auguſtini doctrinam rejiciebant tanquàm novam, nimis duram, quæ ſub ipſo prædeſtinationis nomine fatalem neceſſitatem inducebat.

D. Præter Pelagianam, & Semipelagianam Hæreſes, fuitne exorta in quinto Eccleſiæ ſæculo alia Hæreſis circà quæſtionem de Gratia?

M. Multi moderni Auctores affirmant, erupiſſe in quinto Eccleſiæ ſæculo *Hæreſim Prædeſtinatianorum*, qui, ſublato penitus libero arbitrio, omnia Gratiæ accepta referebant. At de illa Prædeſtinatianorum Hæreſi antiqui Scriptores nullam prorsùs mentionem fecerunt, ut multi contendunt. Immò Scriptores noni ſæculi *Prudentius Tricaſſinus*, & *Remigius* Epiſcopus Lugdunenſis contrà *Scotum Erigenam* diſputantes, negant unquàm in rerum natura extitiſſe Prædeſtinatianorum Hæreſim. Extat tamen Epiſtola *Fauſti* in quinto ſæculo Epiſcopi Rejenſis ad quemdam *Lucidum* Presbyterum hiſce Prædeſtinatianorum erroribus infectum, & in duobus libris, quos *de Gratia, & libero Arbitrio* edidit idem *Fauſtus*, teſtatur, Prædeſtinatianorum Hæreſim à Conciliis Arelatenſi, & Lugdunenſi fuiſſe proſcriptam, ſibique eam impugnandi provinciam ab utroque Concilio fuiſſe demandatam. Verùm *Fauſti* teſtimonium hac in re non magni ponderis eſſe videtur, cùm certum ſit, hunc Epiſcopum intus

tus & in cute fuisse Semipelagianum, & sub prætextu confutandi Prædestinatianam Hæresim, duos *de Gratia*, *& libero Arbitrio* scripturiisse libros, in quibus datâ operâ S. Augustini de gratuitâ Prædestinatione sententiam totis viribus impugnat, & Massiliensium, seu Semipelagianorum dogmata dudum à S. Augustino eversa restaurare satagit. Cùm igitur *Fausto*, aliisque Semipelagianis solemne esset calumniari discipulos S.Augustini, eisque nova, & absurda perperàm affingere dogmata; hinc multi viri eruditi adducuntur ut credant, hanc Prædestinatianam Hæresim imaginariam fuisse, & sub hoc Prædestinatianorum nomine discipulos S. Augustini à *Fausto*, aliisque Semipelagianis Hæreticis fuisse traductos. Utramque itidem Synodum Arelatensem, & Lugdunensem, itemque *Lucidi* Epistolam, quâ suum revocat errorem, fictitias esse, & subdolâ *Fausti* arte compositas, ut S.Augustini doctrinam sub nomine *Prædestinatianorum* à Synodis Gallicanis Arelatensi & Lugdunensi damnatam venditaret, sentiunt multi hujus temporis viri eruditi. At, cùm difficile creditu sit, *Faustum* Rejensem Episcopum potuisse universis Gallicanis Episcopis imponere, eisque falsas Epistolas, & fictitia obtrudere Concilia; magis mihi probatur sententia Cardinalis *Norisii*, qui cap. 15. lib. 2. Hist. Pelagianæ asserit, quosdam in quinto Ecclesiæ sæculo extitisse obscuros, & rudioris intelligentiæ viros, qui, sublato libero arbitrio, omnia Gratiæ tribuebant, & perversas de Prædestinatione, & de morte Christi prò salute hominum opiniones imbiberant, ideòque *Prædestinatiani* appellabantur; eos tamen paucos admodum fuisse, nec unquàm in Sectam coäluis-

luisse. Certè, *Faustus* unum dumtaxàt *Lucidum* Prædestinatianum appellat, ad quem Epistolam direxit, ut eum ab errore abduceret, & ad saniorem mentem revocaret. Testatur etiam *Faustus*, hunc *Lucidum* resipuisse, suorumque errorum palinodiam cecinisse. Nulla ergò fuit in quinto Ecclesiæ sæculo conflata Prædestinatianorum Secta, de qua apud antiquos Scriptores ne vola quidem, ac ullum vestigium apparet.

D. Veniamus nunc ad Nestorianorum Hæresim, cujus ortum, progressum, atque interitum breviter exponas velim.

M. Nestorianorum Hæresis parentem habuit *Nestorium*, qui mortuo *Sisinnio* Episcopo Constantinopolitano sub finem anni ccccxxvii. in ejus locum subrogatus est anno ccccxxviii. Erat ille Germaniciâ oriundus Oppidulo Syriæ, & Monachus in Laura S.Euprepii propè Antiochiam. Nestorius Magistrum habuit *Theodorum Mopsuestenum*, à quo suum hausit errorem de Incarnatione Verbi. Magnam sanctimoniæ speciem affectabat, ob quam à Theodosio Imp. Constantinopolim vocatus, illuc venit cum Anastasio Presbytero, intimo omnium consiliorum suorum socio, statimque suam propalavit Hæresim. At enim non solùm patienter tulit Nestorius, ut *Anastasius* ille Presbyter, quem secum duxerat, & *Dorotheus* Episcopus magna voce in Ecclesia inclamarent: *Si quis Mariam Dei-param esse dixerit, anathema sit*; sed etiam ipse in Ecclesia, in qua frequens erat Populus, sermonem habuit *de Incarnatione Dominica*, qui totum continet impietatis virus cum primùm ab ipso prolatæ. Ad tot Nestorii blasphemias cohorruêre omnes Fideles, maximaque fuit

Audi-

Auditorum indignatio, atque animorum commotio. Nestorius tamen paulò post priorem Sermonem, alios ad Populum habuit, in quibus disertè negavit unionem Hypostaticam Verbi Divini, ac subindè Deum verè natum, crucifixum, ac mortuum esse.Ptætereà, asseruit, B. Virginem non esse Matrem Dei, sed tantùm Matrem Christi, duosque in Christo distinxit Filios, quorum unus esset Filius Dei ab æterno genitus, & Consubstantialis Patri, alter verò ex Maria natus, solùm gratiâ, & adoptione Filius Dei esset. Sic in Christum furenti Nestorio, & totius Incarnationis Dominicæ œconomiam subvertenti plures magnis animis restiterunt. Primus tamen, & unus instar omnium Nestorium impiè prò Concione dicentem ausus est verbo palàm arguere *Eusebius* simplex laïcus, qui posteà propter singularem doctrinam,& eximiam pietatem *Dorilæi* Episcopus fuit consecratus. Is quippè constanti animo suæ fidei,& animosę in novam exortam Hęresim fortitudinis præclarum specimen dedit, obtestationem suam publicè in Nestoriũ proponendo,quo laudabili facto omnium animos in fidei studio confirmavit, & adversùs Episcopum *Pauli Samosateni* impia dogmata renovantem mirum in modum inflammavit. Dùm Constantinopoli cuncta sic odiis fervèrent, & omnes in prava dogmata inveherentur, *Nestorius* odium & indignationem Populi nihil moratus, atque ad pestem, quam invexerat, latiùs spargendam unicè intentus, misit per fidos homines in Provincias *Tractatum*, quem ediderat, *de Incarnatione*, cum aliquot Homiliis. His Nestorii scriptis in Ægyptum perlatis, eaque, ut fieri assolet, avidè ob novitatem legentibus Monachis, *Cy-*

rillus Alexandrinus Episcopus necessarium omninò duxit Epistolam scribere ad Ægypti Monachos, eosque præmunire, ne erroribus contentis in Nestorii scriptis, quæ in eorum manus venerant, per imperitam simplicitatem, vel credulam levitatem inficerentur. Scripsit etiam *Cyrillus* ad Nestorium, ut eum ad pœnitentiam, & ad Palinodiam provocaret. Quibus Cyrilli literis rescripsit quidem *Nestorius*, sed non sine gravi Cyrilli accusatione. Hinc contentionis origo, quæ inter illos duarum majorum Orientis Sedium Alexandrinæ & Constantinopolitanæ Antistites posteà exarsit. *Nestorius* animum *Cœlestini* Papæ, ad quem ipsius scripta delata fuerant, quique illorum lectione fuerat maximè offensus, occupare tentavit, & ad ipsum dedit Epistolam. Cyrillus etiam Alexandrinus Episcopus per *Possidonium* Diaconum literas ad *Cœlestinum* Papam scripsit, ut illum de sparsis à Nestorio erroribus certiorem redderet, quibus acceptis, Synodum Romæ habuit Summus Pontifex anno ccccxxx. in qua primò damnatus est *Nestorius*, jussumque, ut depositionis pœnâ mulctaretur, si intrà decimum à denunciatione diem non resipisceret, & Catholicæ Fidei confessioni non subscriberet. Secundò, restituti sunt in Ecclesiæ communionem hi, qui propter fidem à Nestorio ejecti fuerant. Tertiò, sententiæ contrà Nestorium exequendæ Cyrillo Alexandrino Episcopo munus demandatum est. Denique, septem à Summo Pontifice Cœlestino scriptæ sunt Epistolæ, scilicèt *Cyrillo* Episcopo Alexandrino ut Sedis Apostolicæ vice hoc in negotio fungeretur; *Nestorio*, ut, abjecto errore, ad pœnitentiam rediret, *Clero Constantinopolitano*, ut constans in avita

fide permaneret, *Joanni* Antiocheno, *Rufo* Thessalonicensi, *Juvenali* Hierosolymitano, *Flavio* Philippensi, ut strenuè fidei causam agerent.

Cyrillus Alexandrinus Episcopus, receptis Cœlestini Papæ literis, Concilium Alexandriæ coëgit, & ad Nestorium misit Epistolam Synodicam, in qua tria continebantur: videlicèt *Fidei expositio*, *denunciatio Sententiæ* à Cœlestino Papa latæ, & *duodecim Anathematismi*, quibus subscribere debebat Nestorius. Quatuor Episcopi à Synodo Alexandrina ad Nestorium missi Constantinopolim appulerunt, literasque Apostolicas *Cœlestini*, & Synodicas *Cyrilli* ejus Vicarii dederunt *Nestorio*, quas, ubi legisset versipellis ille Hæresiarcha, confestim intellexit, quanta capiti suo impenderet procella, ad quam declinandam petiit à Theodosio juniore Imperatore ut convocaretur Concilium Generale. Quod reverà indictum fuit, & ex universis Diœcesibus Episcopos ad diem Pentecostes anni CCCCXXXI. Imperator Theodosius Ephesum vocavit, missis ad majorum Sedium Antistites, *Cœlestinum* Romanæ, *Cyrillum* Alexandrinæ, *Joannem* Antiochenæ, *Juvenalem* Hierosolymitanæ, *Rufum* Thessalonicensis, *Capreolum* Carthaginensis, literis. In hac Synodo Generali Ephesina damnatus est *Nestorius*, & suâ Sede dejectus. Sed de his, quæ gesta sunt in hac Synodo Generali Ephesina, sicut & de Conciliabulo, quod *Joannes* Antiochenus, qui Nestorii personæ, non tamen doctrinæ plus æquo favebat, unà cum suis Episcopis habuit, pacemque universæ Ecclesiæ perturbavit, commodiùs differemus in quarto Colloquio, in quo de Conciliis, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo fuerunt convocata, sermonem instituemus.

D. Quid

D. Quid continebant,& quibus verbis erant concepti duodecim illi Anathematiſmi, quos *Cyrillus* miſit ad Neſtorium ut eis ſubſcriberet?

M. Anathematiſmus primus his erat verbis conceptus: *Si quis Emmanuelem Verbum Deum, & ob id Sacram Virginem Theotocon eſſe non confitetur (genuit enim illa incarnatum Dei Verbum ſecundum Carnem) anathema ſit.*

Anathematiſmus ſecundus: *Si qui ſunt, qui Dei Patris Verbum Carni ſecundum Hypoſtaſim unitum, & unum tantùm unà cum ſua Carne Chriſtum eſſe, eumdem nimirum Deum ſimul & hominem non confiteantur, anathema ſit.*

Anathematiſmus tertius: *Si quis poſt unionem Hypoſtaſes in Chriſto diſtinguit, eaque dumtaxàt conjunctione eaſdem inter ſe nectit, quæ eſt ſecundùm dignitatem, vel auctoritatem, vel poteſtatem, & non ea potiùs, quæ eſt ſecundùm naturalem unionem, anathema ſit.*

Anathematiſmus quartus: *Si quis duabus Perſonis, vel Hypoſtaſibus eas voces attribuit, quæ in Evangelicis & Apoſtolicis Scripturis paſſim occurrunt, quæve à Sanctis de Chriſto, aut ab ipſo Chriſto de ſe ipſo dictæ ſunt, & alias quidem homini ſeorsùm à Dei Verbo conſiderato adſcribit, alias verò tanquam in Divinam Majeſtatem convenientes ſoli Verbo, quod ex Deo Patre eſt, accommodat, anathema ſit.*

Anathematiſmus quintus: *Si quis dicere audet, Chriſtum non eſſe verum Deum, ſed hominem tantùm Deiferum, ut potè unum naturalemque Filium, quatenùs nimirum Verbum Caro factum, Carni & Sanguini perindè ac nos communicavit, anathema ſit.*

Anathematiſmus ſextus: *Si quis Dei Patris Verbum,*

bum, Christi Deum, vel Dominum esse dixerit, neque post Verbum secundùm Scripturas incarnatum, unum eumdemque Deum simul & Hominem esse confessus fuerit, anathema sit.

Anathematismus septimus: *Si quis Jesum Christum, Hominem tantùm, Divini Verbi vi actum esse dixerit, aut illustrem illam Unigeniti gloriam illi ipsi homini, veluti alteri cuipiam ab ipso Verbo advenisse Commentus fuerit, anathema sit.*

Anathematismus octavus: *Si quis Hominem assumptum unà cum ipso Dei Verbo adorandum, unà cum illo glorificandum, unà cum illo tanquàm alterum in altero existentem Deum appellandum esse, dicere ausus fuerit (hunc enim intellectum Particula*, cum, *adiecta perpetuò ac necessariò afferre consuevit) & non una potiùs adoratione Emmanuelem honorat, unamque hactenùs illi glorificationem attribuit, quatenùs Verbum factum est Caro, anathema sit.*

Anathematismus nonus: *Si quis unum Dominum nostrum Jesum Christum à Spiritu Sancto tanquàm à virtute ab se aliena glorificatum dixerit, efficaciamque, qua contrà immundos Spiritus uteretur, & divina inter homines miracula operaretur, ab ipso eodem accepisse prædicaverit, & non proprium, naturalemque illius esse Spiritum, per quem divina signa edidit, anathema sit.*

Anathematismus decimus: *Christum Jesum nostræ Confessionis Pontificem & Apostolum extitisse, eumdemque semetipsum pro nobis in odorem suavitatis Deo Patri obtulisse, divina Scriptura commemorat. Si quis ergo dixerit, Pontificem & Apostolum nostrum non esse ipsum Dei Verbum posteà quam Caro & homo nobis similis factum est; Sed hominem illum, qui ex muliere natus est, quasi alterum quempiam ab ipso diversum: aut si quis*

si quis Christum pro se ipso quoque, & non solùm pro nobis Sacrificium obtulisse affirmaverit (neque enim is oblatione opus habebat, qui nullum peccatum commiserat) anathema sit.

Anathematismus undecimus: *Si quis ipsam Domini Carnem vivificam, ipsiusque Verbi, quod ex patre est, propriam esse negaverit, sed alterius cujuspiam ipsi verbo secundùm dignitatem tantùm conjuncti, aut divinam tantùm inhabitationem sortiti esse dixerit: neque verè rursùm vivificam, ut modò meminimus, eò quod Verbi, quod omnia vivificat, facta sit propria, confessus fuerit, anathema sit.*

Anathematismus duodecimus: *Si quis inficiatur Dei Verbum secundùm Carnem passum, secundùm Carnem crucifixum, mortemque secundùm Carnem gustasse, & primogenitum tandem ex mortuis factum esse, quatenùs videlicèt vita est, & vivificum, ut Deus, anathema sit.*

Hi sunt Celeberrimi duodecim S. Cyrilli Anathematismi ab universa Catholica Ecclesia approbati, quibus tamen subscribere nunquàm voluit *Nestorius*. Undè in pœnam suæ pervicaciæ cœpit in hoc mundo æternum impiorum experiri supplicium. Nam Theodosii junioris Imperatoris ipsi olim nimiùm propitii Edicto in exilium fuit deportatus in *Oasim*, ubi, justo Dei judicio, exesâ vermibus linguâ, quâ in Christum, & in Deiparam Virginem Mariam tam horrendas blasphemias evomuerat, ex hac vita ad æterna supplicia migravit. In Nestorii Hæresim fortiùs & animosiùs dimicans *Eutyches* Presbyter Archimandrita, seu Abbas cujusdam Monasterii Constantinopolitani in extremum deflexit errorem, novamque Hæ-

resim conflavit, cujus Sectarii dicti sunt *Eutychiani*.

D. Quem errorem docuit iste *Eutyches*, & quem exitum habuit invecta ab illo Hæresis?

M. *Eutyches*, qui, ut mox diximus, Nestorianæ profligandæ Hæresi haud mediocrem operam navaverat, tandem anno CCCCXLVIII. in errorem è diametro oppositum impegit, & utramque naturam, *Divinam* scilicèt, & *Humanam* in Christo post Incarnationem promiscuè confundens, unicam in Christo admisit naturam, seu *Divinam*, à qua dicebat fuisse absorptum quidquid in Christo apparebat humanum. Ex hoc Eutychetis errore consequebatur, vel naturam divinam esse in se ipsa mutationibus, doloribus, mortique obnoxiam; vel ea, quæ Christus pro nobis passus est, phantastica fuisse, mera Commenta & ludibria. *Eusebius* Dorilæi Episcopus Eutychetem sæpius de hoc abjiciendo errore admonuit, sed cùm in eo retinendo obstinatè perstaret Eutyches, eum apud *Flavianum* Constantinopolitanum Episcopum accusavit. Hanc accusationem ægrè admodum tulit *Eutyches*, & Sancto Leoni Pontifici Romano conquestus est, quod *Nestoriana Hæresis quorumdam rursum studiis pullularet*. Laudavit ejus zelum S.Leo, ac benignè ad illum rescripsit anno CCCCXLIX. interim *Flavianus* Constantinopolitanus Episcopus, apud quem fuerat accusatus *Eutyches* anno CCCCXLVIII. Synodum Constantinopoli coëgit ad dirimendam controversiam ortam inter *Florentium* Sardium Antistitem Lydiæ Metropolitanum, & duos Provinciæ suæ Episcopos. Quâ finita controversiâ, actum est in hac Synodo de Eutychete, cui Synodus diem dixit ut co-

coram se sisteret, suæque doctrinæ rationem redderet. Sed *Eutyches* diù tergiversatus venire ad Synodum, tandem comparuit, palàmque declaravit, se quidem in Christo ante Unionem, seu Incarnationem Verbi, duas agnoscere naturas, sed post unionem Verbi, unicam in Christo naturam, seu divinam admittere. Hunc à se propalatum errorem, jubentibus licèt Episcopis, cùm nollet abjicere Eutyches, nec anathema dicere his, qui post Incarnationem in Christo unicam adstruunt naturam, seu divinam, damnatus est, & Presbyteratu, atque Monasterii administratione dejectus. Ab hac Synodi sententia Eutyches ad Leonem Romanum Pontificem appellavit, dictitans, se ab Episcoporum cum Hæresiarcha Nestorio sentientium factione fuisse damnatum, & libellum appellationis ad Sedem Apostolicam, quem obtulerat, non fuisse susceptum. At Eutycheti larvam detraxit Flavianus Episcopus Constantinopolitanus in Epistola ad *Leonem* Romanum Pontificem, in qua illum totius negotii veritatem edocet, omnesque artes & fraudes Eutychetis detegit. Quare *S. Leo* Papa ad profligandum Eutychetis errorem scripsit ad Flavianum illam celebratam adeò Epistolam, quæ posteà in Concilio Chalcedonensi tantoperè fuit laudata, à Patribus approbata, & ad fidem Ecclesiæ de Incarnatione Christi explicandam retenta, ut per eam, tanquàm per Lydium lapidem, sincera doctrina ab adulterina discerneretur.

Dùm sic *S. Leo*, & *Flavianus* bono Ecclesiæ consulerent, *Eutyches* libellos supplices porrexit Theodosio juniori Imperatori, in quibus conquerebatur, Acta Synodi Constantinopolitanæ anno CCCCXLVIII.

habitæ diminuta, falsataque fuisse. Lectis illis libellis, Theodosius Imperator *Chrysaphii* Eunuchi, quem de sacro fonte susceperat Eutyches, sermonibus deceptus retractari Acta Concilii jussit, & expendere an quid in illis omissum, aut depravatum reperiretur. Anno itaque CCCCXLIX. juxta Edictum Theodosii, habita est secunda Synodus Constantinopolitana, in qua prioris Synodi Acta ad examen revocata sunt, nihilque depravatum, aut immutatum repertum est, sed potiùs omnia, uti gesta erant, ita scripta esse omnes Episcopi approbarunt. Sic spe suâ delusus Eutyches, imploravit patrocinium amici sui Chrysaphii cubicularii Imperatoris, eoque adnitente, obtinuit ut Concilium Oecumenicum Ephesi cogeretur, cui præesset turpissimus *Dioscorus* Episcopus Alexandrinus, infensissimus *Flaviani* inimicus. Hæc Ephesina Synodus, quæ cœpit die VIII. mensis Augusti anni CCCCXLIX. meritò appellatur *Synodus prædatoria*, seu *latrocinium Ephesinum*. In ea quippè tumultuaria Synodo *Eutyches* fuit innocens declaratus & ab excommunicationis vinculo solutus. Legati, quos ad illam Synodum miserat *S. Leo* Papa, pessimè habiti sunt. *Flavianus* Constantinopolitanus Episcopus Catholicæ Fidei vindex damnatus est cum *Eusebio* Dorilæi Episcopo, eamdemque damnationis sententiam subierunt Episcopi *Ibas* Edessenus, *Theodoretus* Cyrensis, & *Domnus* Antiochenus. Quin, quod maximam sapit crudelitatem, *Flavianus*, ob appellationem interpositam ad Sedem Apostolicam, vinculis constrictus est, & plagis adeò contusus, ut animam exhalarit. Quæ omnia, ubi comperta habuisset *S. Leo* Papa, rescidit ac penitùs damna-

damnavit in Synodo Romæ habita omnia quæ gesta fuerant in illo latrocinio Ephesino, petiitque à Theodosio Imperatore ut Concilium Generale in Italia celebraretur. Sed adduci haud potuit Theodosius, ut res semel adversùs Flavianum judicatas refricari sineret; immò res gestas in latrocinio Ephesino lege latâ firmavit. At mortuo anno CCCCL. Theodosio juniore Imperatore, *Marcianus*, qui ei in Imperii administratione successit, voluntati Summi Pontificis obsecundare volens, Concilium Generale Nicææ in Bythinia celebrandum convocavit. Sed quia *Attila* Hunnorum Rex anno CCCCLI. in Galliis victus Orientem versùs tendebat, *Marcianus* Imperator, ne Constantinopolim desereret, Concilium Nicæâ transtulit Chalcedonem, illucque omnes Episcopos suis literis accivit. Cœpta est hæc Synodus Generalis Chalcedonensis anno CCCCLI. & in ea primò definitum est contra Eutychetem: Unum eumdemque Christum, Filium, Dominum, Unigenitum ex duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter agnoscendum. Secundò, damnata est prædatoria Synodus Ephesina cum illius Præside Dioscoro Episcopo Alexandrino, qui etiam depositus est. Tertiò, *Theodoretus*, & *Ibas* Episcopi fuerunt absoluti. Sed hæc de latrocinio Ephesino, & de Synodo Chalcedonensi obiter dicta sint, de his quippè copiosiùs dicturi sumus in quarto Colloquio, in quo datâ operâ agemus de Conciliis, quæ habita sunt in quinto Ecclesiæ sæculo.

D. Hæ sunt igitur omnes Hæreses, quæ grassatæ sunt in quinto Ecclesiæ sæculo?

M. Præter illas, quas hactenùs recensuimus, Hæ-

Hæreses, tres aliæ, videlicèt *Helvidii*, *Joviniani*, & *Vigilantii*, quintum Ecclesiæ sæculum infestarunt, duæ tamen priores *Helvidii*, & *Joviniani* sub finem quarti sæculi pullulare cœperunt. In primis *Helvidius* Romæ infrunito ore asserere ausus est, Mariam Dei-param suæ post partum virginitatis jacturam fecisse, & filios ex carnali cum Josepho congressu procreasse. Insuper, virginitatem & continentiam aversabatur, & nuptias impensiùs extollebat. *Helvidium* moribus, ingenio, & natalibus abjectissimum fuisse testatur S.Hieronymus in libro, quem ad illius errores confutandos edidit, & in quo sic eum alloquitur: *Quis te, oro, ante hanc blasphemiam noverat? quis duppondii supputabat? consecutus es, quod volebas; nobilis factus es in scelere. Ego ipse, qui contra te scribo, cùm in eadem tecum urbe consistam, albus, ut ajunt, aterve sis, nescio.*

Jovinianus Monachus virginitatem, & continentiam non secus ac Helvidius impugnavit, meritorum in hac vita, sicut & præmiorum, quæ Deus post hanc vitam justis retributurus est, inæqualitatem negavit; ad crapulam & libidinem homines excitavit his verbis, quæ S. Hieronymus refert in libris, quos contrà illum scripsit: *raro jejunate, crebriùs nubite; non enim potestis implere opera nuptiarum, nisi mulceum & carnes, & nucleum sumpseritis. Viribus opus est ad libidinem. Citò caro consumpta marcescit. Nolite timere fornicationem. Qui semel in Christo baptizatus est, cadere non potest; habet enim ad despumandas libidines solatia nuptiarum.* Damnatus est *Jovinianus* in Synodo Mediolanensi, & posteà à *Siricio* Papa anno CCCXC. S. Augustinus contrà illum edidit librum *de bono conjugali*, eumque tan-

tanquàm barbarum, ſtupidum & in ſermonibus ſuis confuſum perſtringit S.Hieronymus ſic loquens lib.1. adversùs Jovinianum: *quos cùm legiſſem*,ideſt, Joviniani libros, *& omninò non intelligerem, cæpi revolvere crebriùs non verba modò atque ſententias, ſed ſingulas penè ſyllabas diſcutere, volens priùs ſcire quid diceret, & ſic vel probare, vel redarguere quod dixiſſet. Verùm, ſcriptorum tanta barbaries eſt, & tantis vitiis ſpurciſſimis ſermo confuſus, ut ne quid loquatur, nec quibus argumentis velit probare, quod loquitur, potuerim intelligere &c.* Denique, anno ccccxii. *Honorius* Imperator dedit Mediolani legem 53. Cod. Theod. *de Hæreticis* in Jovinianum, qui jam Mediolanenſi Urbe anno cccxc. profugus ad Diœceſim Romanæ Urbis ſe ſe receperat, ibidemque extra muros ejuſdem Urbis conventus agebat; juſſitque Imperator, Jovinianum Hæreticum in Inſulam *Boam* in Dalmatia ſitam, plumbatis priùs cæſum, deportari, omnesque illius miniſtros, ac erroris participes in alias pariter Inſulas inter ſe diverſos ablegari.

Vigilantius natione Gallus, ut *Petrus de Marca* in Opuſculo poſthumo, Diſſertatione *de patria Vigilantii* rectè demonſtrat, non verò *Calaguritanus* in Hiſpania, ut viſum eſt Cardinali Baronio, Hæreſim ſuam, quam ſub Sanctimoniæ larvâ diu occultaverat, cœpit evomere anno ccccvi. eamque latè ſparſit per Galliam, quæ, teſte S. Hieronymo in libro, quem contra *Vigilantium* lucubravit, errorum monſtra hactenùs non habuerat: *Sola Gallia*, inquit S. Hieronymus, *monſtra non habuit, ſed viris ſemper fortiſſimis, & eloquentiſſimis abundavit. Exortus eſt ſubitò Vigilantius, ſeu veriùs Dormitantius*,

tius , qui immundo spiritu pugnat contra Christi spiritum . Vigilantius multos profudit errores , quos nostri temporis Hæretici Calvinistæ , & Lutherani recoxerunt. Impugnavit quippè sacrarum Reliquiarum cultum , invocationem Sanctorum , eorumque miracula . Sugillavit vigilias , & pernoctationes in Basilicis Martyrum à fidelibus celebrari solitas . Jejunia , Clericorum cœlibatum , Virginitatem , & Monasticum Ordinem improbabat , & ad suos tutandos errores librum quartum Esdræ Apocryphum velut Canonicum laudabat . Hos Vigilantii errores invictissimis argumentis protrivit S. Hieronymus , eorumque auctorem *Vigilantium* appellat *Dormitantium , Dæmoniacum , Cauponem Calaguritanum , Mutum Quintianum , virum libidini fræna permittentem, Furiosum, Samaritanum & Judæum , Sacrilegum, Magistrum Cerebrosum , Infelicem hominem , & omni lacrymarum fonte plangendum .* Has tamen in speciem acriores objurgationes Sancto Hieronymo non ira expressit , sed zelus pro Dei gloria , & fidei integritate justissimè accensus . Undè ipsemet S. Doctor Epistola 53. ad *Riparium* Presbyterum ait : *Fatebor tibi dolorem meum , sacrilegium tantum Vigilantii patienter audire non possum . Non est crudelitas pro Deo pietas .*

D. Zelum S.Hieronymi in his refellendis Hæreticorum erroribus vehementissimè laudo , eo potissimùm nomine , quod nobis validissima suppeditarit arma ad expugnandos nostri temporis Hæreticos,qui omnes *Vigilantii* blasphemias exceperunt, easque etiamnùm populis propinare , ac prædicare non desistunt .

COL-

COLLOQUIUM III.

In quo exhibetur ſeries Epiſcoporum; qui in quinto Eccleſiæ ſæculo præcipuas Sedes occuparunt.

M. PUto, te meminiſſe has eſſe præcipuas Eccleſiæ Sedes, Romanam, Alexandrinam, Antiochenam, Hieroſolymitanam, & Conſtantinopolitanam. Cùm igitur, nemine refragante, Sedes Romana cœteris tùm dignitate, tùm auctoritate & jurisdictione longè antecellat, neceſſe eſt, ut in primis exhibeamus ſeriem Epiſcoporum, qui in quinto Eccleſiæ ſæculo Sedem Romanam tenuerunt.

Mortuo *Anaſtaſio* Romano Pontifice die XIV. menſis Decembris anni CCCCI. vacavit Sedes Romana dies ſeptem, & die viceſimâ primâ menſis Decembris ejuſdem anni feſto S. Thomæ Apoſtoli ſacrâ, *Innocentius* I. natione *Albanenſis* creatus eſt Pontifex Romanus, ſeditque annos quindecim, menſes duos, dies viginti, ac ſubindè vitâ functus eſt die XII. menſis Martii anni CCCCXVII. Sicut invictis momentis contra Baronium evincit Cl. *Pagius* ad annum CCCCXVII. Sub Pontificatu Innocentii I. Concilia Carthaginenſe, & Milevitanum contrà Pelagianos in Africa celebrata ſunt. Damnavit etiam idem Summus Pontifex Pelagium & Cœleſtium. Suſcepit appellationem Sancti Chryſoſtomi Epiſcopi Conſtantinopolitani in Synodo *ad Quercum* iniquè damnati, & in ipſum malè geſta auctoritate ſuâ

fuâ refcidit. Multas Epiftolas Decretales fcripfit, quarum præcipuæ, & ad fanciendam Ecclefiæ difciplinam maximè neceffariæ diriguntur ad *Decentium Eugubinum*, ad *Victricium* Rothomagenfem,ad *Exuperium* Tolofanum,& ad *Felicem* Nucerianum. Nonnulli afferunt,Innocentium I. anno CCCCVII. fcripfiffe Epiftolam ad *Arcadium* Imperatorem,in qua anathemate perculit omnes perfecutores S. Chryfoftomi. At Epiftolam illam fuppofititiam effe docent periti Critici, non folùm quia hac in Epiftola fermo fit de *Eudoxia* Augufta, quam tamen certiffimè conftat fupremum diem obiiffe anno CCCCIV. hoc eft triennio ante datam illam Epiftolam; fed etiam, quia illius Epiftolæ Innocentii I. ad Arcadium nec Palladius, nec Socrates, nec Theodoretus, nec Sozomenus, nec Zonaras auctores Græci, nec aliqui ex Latinis mentionem fecerunt, fed primus dumtaxat *Georgius* Alexandrinus,qui feptimo fæculo vixit, ejus meminerit, ex quo poftea Nicephorus & Glycas Scriptores Græci eam hauferunt. Idem judicium ferendum effe cenfent viri eruditi de binis ejufdem Imperatoris Arcadii ad Innocentium Papam Epiftolis, quas refert Glycas, Scriptor nec antiquus, nec fatis accuratus.

Poft mortem *Innocentii* Papæ vacavit Sedes dies tantùm VI.& *Zofimus* natione Græcus die XVIII. menfis Martii anni CCCCXVII. ordinatus eft Romanus Pontifex. Sedit annum unum, menfes novem, & dies novem, migravitque ad Deum die XXVI. Decembris anni CCCCXVIII. hic Summus Pontifex, ut in præcedenti Colloquio obfervavimus, errore facti deceptus Pelagium & Cœleftium innocentes putavit, & pro ipfis fcripfit ad Africanos Epifcopos.

Ve-

Verùm re maturiùs consideratâ, & acceptâ Episcoporum Africanorum relatione, Cœlestium ad audientiam vocavit, eumque non comparentem unà cum Pelagio damnavit. Epistolam suam *Tractoriam* contra Pelagianos scriptam ad Orbis Episcopos direxit, & ab Honorio Imperatore Rescriptum obtinuit, quo Pelagiani Româ pellerentur. Denique, *Zosimus* Papa Ecclesiæ Arelatensi, in honorem S. Trophimi primi illius Antistitis, non solùm Metropoliticam dignitatem in Viennensi Provincia, & jus Ordinationum confirmavit, sed etiam in Narbonensem utramque, potestatem ipsi concessit amplissimam, vetuitque *Proculo* Massiliensi Episcopo, & *Hilario* Narbonensi Antistiti, ne ordinationes Episcoporum, absque Arelatensis Episcopi assensu facere præsumerent. Sed de hac lite Viennensem inter & Arelatensem Episcopum, de jure Ordinationum exortâ, & in Synodo Taurinensi compositâ iterùm redibit sermo in sequenti Colloquio, in quo differemus de Conciliis in quinto Ecclesiæ sæculo celebratis.

Mortuo *Zosimo*, duo in Romanum Pontificem allecti sunt, *Bonifacius* Presbyter, & *Eulalius* Archidiaconus. Et hoc fuit tertium Schisma, quod Ecclesiam Romanam afflixit. Primum si quidem Schisma fuit *Novatiani* adversùs *Cornelium*. Secundum, *Vrsicini* contra *Damasum*. Tertium, *Eulalii* contra *Bonifacium*. In tertio isto Schismate Clerus penè omnis Bonifacio adhæsit. *Symmachus* Urbis Romæ Præfectus cum aliis perpaucis *Eulalio* favit, *Honoriumque* Imperatorem falsis suis relationibus decepit. Sed supplici Cleri Romani libello de Bonifacii legitimâ electione certior factus Imperator, utrum-

utrumque electum Ravennam accersivit. Habita est in hanc rem Ravennæ Synodus anno CCCCXIX. Sed re infectâ, alia apud Spoletum indicta est Synodus. Interim, utrumque electum Urbe Româ abstinere jussit Imperator, & *Achilleum* Spoletinum Episcopum, qui Pontificis vices in sacris gereret Paschatis tempore, Romam direxit. Mandatis Imperatoris non obtemperavit *Eulalius*, sed moræ impatiens Romam ingressus seditioni faces subministravit. Quâ de causâ jussit Imperator, ut *Eulalius*, qui Pontificatum invaserat, Româ pelleretur, & ad Symmachum Urbis Præfectum scripsit, ut *Bonifacius* in urbem restitueretur, & tanquàm Pontifex legitimè electus ab omnibus susciperetur. Statim ac *Bonifacius*, extincto Schismate pacificè sedit, auctor fuit Imperatori Honorio, ut illud emitteret Edictum. quo sancivit, quod si deinceps duo electi fuissent, nullus ex his Pontifex esset, sed solùm ille in Sede Apostolica permaneret, quem ex numero Clericorum novâ ordinatione divinum judicium, & universitatis consensus elegisset. Narbonensis Ecclesiæ jura à *Zosimo* decessore suo in gratiam Ecclesiæ Arelatensis imminuta restituit *Bonifacius*. Sedit iste Pontifex annos tres, menses octo, dies sex. Fuit quippè ordinatus die vicesimâ nonâ mensis Decembris anni CCCCXVIII. & obiit die quartâ Septembris anni CCCCXXII.

Post mortem *Bonifacii* vacavit Sedes dies sex, & *Cœlestinus*, natione Campanus, die decimâ mensis Septembris anni CCCCXXII. Pontifex consecratus est. Sedit annos novem, menses decem, dies novem,& mortuus est die XVIII. Julii anni CCCCXXXII. Pelagianos Italiâ expulit Cœlestinus, Semipelagia-

nos

nos compressit, *Nestorium* damnavit, præfuit per suos Legatos Synodo Generali Ephesinæ celebratæ anno ccccxxxi. in qua Nestorii Hæresis proscripta fuit. *Novatianis* Ecclesias, quas Romæ habebant, ademit. Morientibus denegandam non esse pœnitentiam statuit. Denique, decessoris sui Bonifacii decretum circa Narbonensem, & Arelatensem Ecclesiam confirmavit.

Sixtus III. die xxiv. Julii anni ccccxxxii. in locum *Cœlestini* Papæ subrogatus est, & obiit die undecimâ mensis Augusti anni ccccxl. Hic est ille *Sixtus*, ad quem, dùm adhùc Ecclesiæ Romanæ Presbyter esset, scripsit *S. Augustinus* adversùs Pelagianorum errores Epistolam centesimam quintam, secundùm veterem ordinem. Sub *Sixti* Pontificatu pax sancita est Cyrillum Alexandrinum inter & Joannem Antiochenum, & alios Orientales Episcopos anno ccccxxxiii. de qua pace, & Nestorii Episcopi Constantinopolitani damnatione Sanctus ille Pontifex gratulatorias ad ipsos misit Epistolas. Fertur, hunc Pontificem eodem anno fuisse ab *Anicio* Exconsule de stupro accusatum, seque ab hoc crimine, Clero, Senatu, & Imperatore præsentibus, in Synodo Romæ habitâ purgasse. Sed hæc *Sixti* Pontificis accusatio fabularum numero accenseri meritò debet. Acta enim, quæ circumferuntur, illius Synodi Romanæ de causa & accusatione Sixti Pontificis falsâ Consulum notâ consignantur, & Anachronismis scatent. Nec ullum illi fabulæ robur accedit ex Epistola, quæ eidem Sixto Pontifici attribuitur, *ad Episcopos Orientales*; quia illa Epistola supposititia est, & mera farrago contexta ex sententiis Concilii Toletani octavi, Feli-

cis III. Gregorii M. Hadriani I. Codicis tàm Theodosiani, quàm Justinianei, Aniani Interpretis, & Sixti Pythagoræi. Ejusdem furfuris sunt Acta *de Synodali accusatione, & expurgatione Polychronii Episcopi Hierosolymitani*, quæ sub Pontificatu Sixti III. Romæ dicuntur habita. Toto enim Sedis Sixti Papæ tempore, non *Polychronius*, sed *Juvenalis* præfuit Ecclesiæ Hierosolymitanæ. Obsessio etiam Hierosolymorum, quæ hac tempestate facta refertur in illis Actis, mera fabula est. Sub nomine Sixti III. Papæ prostant quædam Opuscula, nempè liber *de Divitiis*, alter *de Castitate*; & Epistola *de malis Doctoribus*, quæ ipsi à peritis Criticis jure ac meritò abjudicantur, & viri alicujus Pelagiani fœtus agnoscuntur.

Sixto III. post interpontificium XLI. dierum, *S. Leo*, quem alii patriâ *Romanum*, alii *Tusciæ* natum dicunt, successit die vicesimâ secundâ mensis Septembris anni CCCCXL. sedit annos viginti unum, mensem unum, & dies tredecim, migravitque ad Deum die quartâ mensis Novembris anni CCCCLXI. ut evincit ad hunc annum doctissimus *Pagius* in sua Critica Baronii. A variis consultus Episcopis *S. Leo* Papa, cognomento *Magnus*, rescripsit Epistolas sapientiâ, eruditione, & studio in disciplinam Ecclesiasticam conspicuas. Plebem sibi commissam non vitæ solùm exemplo excitare, sed etiam piis & eloquentibus Homiliis erudire aggressus est. Manichæos insectatus est, sed præsertim Eutychianæ Hæresi acerrimum bellum indixit, ad quam penitùs profligandam scripsit ad *Flavianum* Constantinopolitanum Episcopum Epistolam, quæ à Patribus Concilii Chalcedonensis maximopere laudata & appro-

bata

bata eſt. Contentionem habuit ſanctiſſimus ille Pontifex cum *Hilario* Arelatenſi Epiſcopo occaſione *Celidonii* Epiſcopi ab Hilario depoſiti, & hac de cauſa S. Leo Arelatenſem Eccleſiam ſuis exuit privilegiis, & jura Metropolis in Viennenſem tranſtulit Eccleſiam, ut pleniùs oſtendemus in ſequenti Colloquio. At mortuo Hilario Arelatenſi Epiſcopo, placatus *S. Leo* litem prudenter compoſuit, concedendo Viennenſi Metropoli quatuor Eccleſias, *Valentiam*, *Tarentaſiam*, *Genevam*, & *Gratianopolim*: reliquas Arelatenſi ſubjecit Eccleſiæ. Demùm, S. ille Pontifex non ſolùm Eccleſiæ, ſed etiam Reipublicæ proſpiciens, ad *Attilam* Romæ imminentem perrexit, verbis demulſit ferocem animum, iram fregit eloquentiâ, pacem recipere perſuaſit, eumque Italiâ diſcedere, ac ſua relegere veſtigia compulit, ſicut jam obſervavimus in primo Colloquio in Hiſtoriam hujus ſæculi.

Poſt mortem *S. Leonis* Papæ fuit interpontificium ſeptem dierum, & die duodecimâ menſis Novembris anni CCCCLXI. *Hilarus* natione Sardus Pontificatum inivit. Sedit annos ſex, menſes tres, dies X. & obiit die XXI. menſis Februarii anni CCCCLXVIII. hic Summus Pontifex ardentiſſimum adhibuit ſtudium, ac ſingularem vigilantiam in procuranda per univerſam Eccleſiam ſacrorum Canonum executione, ac eorumdem tranſgreſſione vindicanda. *Mamertum* Viennenſem Epiſcopum, qui Dienſi Eccleſiæ, quæ ad Arelatenſis Epiſcopi Diœceſim pertinebat, Epiſcopum ordinaverat, ſeverè redarguit, juſſitque ut ille, qui Dienſis Eccleſiæ fuerat à *Mamerto* Epiſcopus conſecratus, *Leontii* Arelatenſis Epiſcopi, à quo ritè conſecrari debuerat, arbitrio

confirmaretur. Præcepit idem Summus Pontifex, ut *Irenæus*, quem *Nundinarius* Barcinonensis Episcopus, consentientibus Provinciæ Tarraconensis Episcopis, successorem sibi designaverat, ab ea removeretur Ecclesia, aliusque è Barcinonensis Ecclesiæ Clero eligeretur, & ordinaretur Episcopus. Improbavit etiam Factum *Sylvani* Calaguræ in eadem Tarraconensi Provincia Episcopi, qui contra Canones alienum Presbyterum, proprio adhuc vivente Episcopo, in eadem Ecclesia ordinaverat. Denique, *Ingenuo* Episcopo Ebredunensi vindicavit ac confirmavit jus Metropoliticum in Provinciam Alpium Maritimarum.

Simplicius, patriâ Tiburtinus, post quatuor dierum à morte *Hilari* Papæ intervallum, Pontifex Romanus fuit inauguratus die xxv. mensis Februarii anni CCCCLXVIII. præfuit Ecclesiæ Romanæ per annos quindecim & dies sex, obiitque die I. mensis Martii anni CCCCLXXXIII. Sub Pontificatu Simplicii extinctum omninò fuit Imperium Occidentis in persona *Augustuli*, qui fuit ultimus Occidentis Imperator. *Odoacer* siquidem Herulorum Rex Arianus, captâ Româ, Regnum Italiæ instituit. *Zeno* Orientis Imperator, sedente Simplicio Papa, haud parùm turbavit Ecclesiam, non solùm patrocinando pseudo-Episcopis Eutychianis, videlicèt *Timotheo Æluro*, & *Petro Mongo* Alexandrinam infestantibus Ecclesiam, necnon *Petro Fulloni* Sedis Antiochenæ invasori, & *Acacio* Constantinopolitano, sed etiam promulgando novam fidei formulam ita callidè conceptam ut in eam Hæretici periǹdè ac Catholici consentire possent. Quam fidei formulam *Henoticon*, seu Conciliatorium, appellavit. Sed cùm in eo

eo *Zenonis* Edicto tacita inesset abrogatio Concilii Chalcedonensis, in quo damnata fuerat Eutychiana Hæresis, ideò *Simplicius* Papa huic Edicto strenuè restitit, & Timotheum Ælurum, Petrum Mongum, & Petrum Fullonem damnavit, & ab Ecclesiæ communione rescidit.

Felix III. Papa, post quinque dierum interpontificium, successit *Simplicio* die VI. mensis Martii anni CCCCLXXXIII. seditque annos octo, menses undecim dies XVIII. & ad Deum migravit VI. Kalendas Martii, seu die vicesimâ quartâ Februarii anni CCCCXCII. damnavit hic Summus Pontifex *Henoticon* Zenonis, coëgitque Romæ Synodum anno CCCCLXXXIII. in quo missi sunt in Orientem legati *Vitalis* Troentinus Episcopus, & *Misenus* Cumanæ Ecclesiæ Antistes. Sed hæc legatio infeliciter cessit. Nam cùm primùm hi legati *Abydum* venissent, in custodiam conjecti sunt, eosque Imperator quà minis, quà blanditiis compulit ut communionis societatem cum Petro Mongo Alexandrino, & Acacio Constantinopolitano inirent. Quibus gestis, legati Sedis Apostolicæ operti ignominiâ & dedecore Romam reversi sunt. At paulò post eorum ex Urbe Constantinopoli discessum, *Felix* Ecclesiæ Romanæ defensor, qui à *Felice* Papa ex latere suo legatus cum *Vitali*, & *Miseno* fuerat missus, cogente morbi necessitate tardiùs Constantinopolim veniens, ita contumeliosè exceptus est ab *Acacio* Episcopo Constantinopolitano, ut nec eum in conspectum suum admittere voluerit. Cùm hæc omnia in Oriente iniquè gesta ad aures *Felicis* Papæ pervenissent, collegit Summus Pontifex Romæ anno CCCCLXXXIV. Synodum LXXVII. Episcoporum in Basilica S. Petri, in

qua *Vitalis*, & *Misenus*, cùm legationis sibi mandatæ rationem reddere jussi, vanas rationes causarentur, *Felix* Papa utrumque legatum sacerdotio & communione privavit. Deinde, Petrum Mongum Alexandrinum Episcopum, & Acacium Constantinopolitanum à sacerdotali Collegio, & ab Ecclesiastica communione pronunciavit alienos. Postremò, idem Summus Pontifex anno sequenti, seu CCCCLXXXV. alteram habuit Synodum, in qua ad Zenonem Imperatorem scripsit Epistolam, eique nunciavit, Petrum Fullonem Episcopum Alexandrinum Synodali judicio anathematis sententiâ damnatum, ex Antiochena Ecclesia, quam invaserat, expellendum esse, & ab ejus communione omninò abstinendum.

Post *Felicis* III. mortem cessavit Pontificatus dies quinque, & *Gelasius* natione Afer die primâ mensis Martii anni CCCCXCII. consecratus est Pontifex Romanus. Sedit annos quatuor, menses octo, dies octodecim, & è vivis excessit die decimâ nonâ mensis Novembris anni CCCCXCVI. noluit Summus ille Pontifex, vestigiis sui decessoris insistens, *Euphemium* Constantinopolitanum Episcopum, Catholicum licèt, & alios Orientis Antistites Ecclesiasticâ communione donare, nisi antehàc nomen *Acacii* qui fuerat Episcopus Constantinopolitanus, & à *Felice* III. Papa damnatus, ex Diptychis expungerent. *Misenum* tamen Episcopum, qui, ut mox diximus, legatus Constantinopolim missus cum *Acacio* communicaverat, & ob id à *Felice* Papa sacerdotio, & communione fuerat privatus, Sedis Apostolicæ implorantem misericordiam absolvit, & in communionem recepit. Pelagianam Hæresim

in

in Dalmatia, & in Piceno redivivam extinxit. *Lupercalium* superstitionem eâ, quæ Pontificem libertate decet, penitùs sustulit. Epistolam Decretalem ad Episcopos per Lucaniam, Brutios, & Siciliam constitutos multa disciplinæ Ecclesiasticæ complectentem capita scripsit. Denique, Sanctus ille Pontifex anno CCCCXCIV. Concilium Romæ LXX. Episcoporum celebravit, in quo accurato Criterio libros Canonicos Scripturæ Sacræ, Oecumenica Concilia, & scripta Sanctorum Patrum excussit, & certa ab incertis, & genuina ab adulterinis secreta, Apostolico roboravit Decreto, magno Ecclesiæ Commodo, & legentium utilitati semper profuturo.

Mortuo *Gelasio*, cessavit Sedes Pontificia dies sex, & *Anastasius* II. patriâ Romanus die vicesimâ quartâ Novembris anni CCCCXCVI. Pontifex fuit ordinatus. Sedit annum unum, menses undecim, dies quatuor & viginti, abiitque è vivis die XVII. mensis Novembris anni CCCCXCVIII. gratulatus est *Anastasius* per literas *Clodoveo* Francorum Regi de suscepto ab eo tum temporis Baptismo. Misit etiam legatos ad *Anastasium* Imperatorem ad reconciliandam Ecclesiam Orientalem cum Occidentali, eâ tamen lege, ut Orientales Episcopi consentirent, quod *Acacii* nomen inter Episcopos Constantinopolitanos omninò reticeretur.

Post obitum *Anastasii* II. vacavit Sedes quatuor diebus, & die vicesimâ secundâ mensis Novembris anni CCCCXCVIII. *Symmachus* natione Sardus Pontifex ordinatus est, non sine tumultu & schismate. *Festus* siquidem Senator Romanus, qui Imperatori Anastasio pollicitus fuerat, effecturum se ut Pontifex Romanus *Zenonis* Henoticon subscri-

beret, cùmque hanc ſubſcriptionem â Symmacho, qui à majori & ſaniori parte electus erat Pontifex, obtenturum ſe diffideret; *Cælium Laurentium* Archipresbyterum S. Praxedis in Pontificem, ſeu potiùs in Antipapam effuſis pecuniis eligendum curavit. Quocircà exortis hinc inde inter Populum, Clerum, ipſumque Senatum diſcordiis, ambæ partes non ſine cæde & ſanguine ad *Theodoricum* Regem Italiæ Ravennam confugerunt. Rex, etſi Sectâ Arianus eſſet, litem adjudicavit *Symmacho*, qui prior fuerat electus. Symmachus itaque Pontificatu potitus Synodum habuit Romæ anno ſequenti, ſeu anno ccccxcix. in qua actum eſt de tollendo ambitu in comitiis Pontificiis, & de præcludenda ſchiſmatibus viâ. Aliam Romæ anno quingenteſimo coëgit Synodum, in qua, ut *Cælius Laurentius*, qui Antipapa fuerat creatus, Eccleſiam turbare deſineret, Symmachus eum *Nuceriæ* Epiſcopum renunciavit. At Schiſma, quod videbatur ſopitum, acriùs recruduit anno quingenteſimo tertio. Tunc enim aliqui ex Clero, & nonnulli ex Senatu, maximè *Feſtus*, & *Probinus* multorum criminum Symmachum Papam accuſarunt, & occultè *Laurentium* Antipapam revocarunt, miſeruntque ad Regem Theodoricum relationem, ut viſitatorem daret. Rex eorum votis annuit, eisque conceſſit viſitatorem *Petrum* Altinæ Civitatis Epiſcopum, qui in partes *Laurentii* Antipapæ inclinans turbavit omnia, ut teſtatur *Ennodius* Ticinenſis in Apologia pro Symmacho, multosque in Urbe excitavit tumultus, ad quos compeſcendos *Theodoricus* Rex anno DIII. Concilium Romæ juſſit convocari *Palmare* dictum à loco ubi celebratum eſt, in quo Concilio Symmachus

chus Papa fuit innocens declaratus, & à criminibus falsò ei impactis omninò purgatus. Sed de hoc *Palmari* Concilio, sicut & de aliis Synodis, quas Romæ ineunte sexto Ecclesiæ sæculo Symmachus Papa celebravit, commodiùs agemus in nostris Colloquiis in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi.

D. Seriem Pontificum, qui in quinto sæculo Romanæ præfuerunt Ecclesiæ, nunquam fuisse interruptam, nullumve in Sedem Petri Episcopum Hæreticum irrepsisse planè video. Sed an præcipuæ aliæ Sedes, videlicèt Alexandrina, Antiochena, Hierosolymitana, & Constantinopolitana eamdem in quinto sæculo sortem obtinuerint, & Catholicos Episcopos continuâ successione habuerint? nunc à te scire percupio.

M. Sedes Alexandrina, Antiochena, Hierosolymitana, & Constantinopolitana multis factionibus fuerunt in quinto Ecclesiæ sæculo exagitatæ, & in eas intrusi sunt aliquandò Episcopi Schismatici, & Hæretici, qui Episcoporum Catholicorum successionem ad tempus interruperunt. Ut autem seriem Episcoporum, qui præcipuas illas Sedes in quinto Ecclesiæ sæculo tenuerunt, perspectam habere possis, incipiam ab Episcopis Ecclesiæ Alexandrinæ, quæ post Romanam Sedem primas tenet.

In primis *Theophilus* ordinatus est Episcopus Alexandrinus die vicesimâ mensis Julii anni 385. sedit annos XXVII. menses duos, & dies XXVII. & mortuus est die XV. Octobris anni CCCCXII. Graves ac diuturnas contentiones habuit Theophilus Alexandrinus cum S. Joanne Chrysostomo Episcopo Constantinopolitano, quarum originem & progressum in sequenti Colloquio opportuniùs expendemus.

Ter-

Tertio die post Theophili obitum, seu die decimo octavo mensis Octobris anni CCCCXII. *Cyrillus* nepos Theophili consecratus est Episcopus Alexandrinus. Sedit annos triginta duos, & obiit anno CCCCXLIV. Nestorianæ Hæreseos fuit acerrimus impugnator, præfuitque Concilio Oecumenico Ephesino contra Nestorium celebrato Cælestini I. Romani Pontificis nomine. Quidam nuperrimi Scriptores commenti sunt, S. Cyrillum Episcopum Alexandrinum in Carmelo Monachatum fuisse professum. Sed hanc fabulam meritò exsufflat Cardinalis Baronius, eamque refellit ex silentio coævorum Auctorum, qui de Monachis id ætatis in Palæstina degentibus amplissimam mentionem fecerunt, illius tamen prætensi Monachatus S. Cyrilli ne leviter quidem meminerunt.

Dioscorus anno CCCCXLIV. Sancto Cyrillo in Sede Alexandrina successit, sed, cùm Hæresi Eutychianæ apertè faveret, à Synodo Chalcedonensi anno CCCCLI. Episcopatu Alexandrino dejectus, jussu Imperatoris *Marciani* Gangram Asiæ minoris civitatem deportatus est, ubi interiit anno CCCCLIV. Fuit vir moribus turpissimus, Eutychianæ Hæresis fautor. Præfuit latrocinio Ephesino, in quo erga Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, & Legatos S. Leonis Summi Pontificis crudelissimè se gessit. *Anatolium* in locum Flaviani Episcopum Constantinopolitanum suffecit, eòque tandem temeritatis prorupit, ut à prædatoria Synodo Ephesina reversus Alexandriam, vocatis ad Synodum quibusdam sceleratis, ac sui similibus Episcopis, Sanctum Leonem Pontificem Maximum anathemate percellere ausus fuerit.

De-

Deposito *Dioscoro* in Concilio Chalcedonensi anno CCCCLI. *Proterius* post plures tergiversationes, populique tumultus, Patriarcha Alexandrinus fuit electus. Illius fides S. Leoni Summo Pontifici primò suspecta fuit eo potissimum nomine, quod *Proterius* olim charus fuisset *Dioscoro*, qui curam tutelamque Ecclesiæ Alexandrinæ illi commiserat, quandò ad Pseudo-Synodum Ephesinam profectus est. Verùm, postquàm *S. Leo* literas accepisset *Marciani* Imperatoris, in quibus de Proterio Alexandrinorum Antistite magnificè loquebatur, eique ipsemet *Proterius* suæ fidei rationem per Epistolam reddidisset; actutùm Summus Pontifex Proterio fidei integritatem gratulatus est Epistolâ 103. quam *Quesnellus* ex Codice Cardinalis *Grimani* unâ cum aliis ejusdem S. Leonis Pontificis Epistolis publici juris fecit.

Mortuo *Marciano* Imperatore die VII. mensis Februarii anni CCCCLVII. Eutychiani *Timotheum* cognomento *Ælurum* Patriarcham Alexandrinum elegerunt, & in S. Proterium cum tanta rabie irruerunt, ut eum crudeliter trucidarint, laniarint, ejus viscera ferarum more vorarint, cineresque sparserint in ventos. Legesis *Henschenium*, qui multa habet de virtutibus S. Proterii Patriarchæ Alexandrini & Martyris ad diem XXVIII. mensis Februarii, quo colitur à Græcis.

Leo Imperator, qui successit Marciano, Catholicorum Episcoporum, & Clericorum Alexandrinorum libellis supplicibus, precibus & rationibus permotus *Timotheum Ælurum* interfectorem S. Proterii, Episcopatu Alexandrino, quem invaserat, dejectum Chersonam exilio relegavit anno

no cccclx. & poſt elapſos quinque menſes in ejus locum *Timotheus Solophaciolus*, ideſt, *Albus*, Synodi Chalcedonenſis defenſor, Eccleſiæ Alexandrinæ Epiſcopus fuit ordinatus, eamque pacificè adminiſtravit uſque ad annum cccclxxvi. quo anno *Baſiliſcus* Tyrannus, expulſo *Zenone* legitimo Imperatore in Iſauriam, occupavit Imperium, Chalcedonenſem damnavit Synodum, & *Timotheum Ælurum* ab exilio revocatum in Sedem Alexandrinam reſtituit. Sed anno cccclxxvii. *Zeno* in Imperium reſtitutus, & oppreſſo *Baſiliſco*, qui tyrannidem arripuerat, Timotheum Solophaciolum Eccleſiæ Alexandrinæ reddidit. Eodem anno mortuus eſt *Timotheus Ælurus*, & in ejus locum Hæretici Alexandrini ſubrogarunt *Petrum Moggum*, ſeu *Mongum*, anteà Archidiaconum. Sed eo, juſſu Imperatoris Zenonis dejecto, *Solophaciolus* Eccleſiam Alexandrinam rexit uſque ad annum cccclxxxii. quo anno mortuo Solophaciolo, *Joannes Talaja*, quem Græci *Tabenniositam* cognominant, eo quod eſſet è numero Tabennenſium Monachorum, qui apud Canopum Monaſterium habitabant, à Catholicis ordinatus eſt Epiſcopus Alexandrinus, ſtatimque literas ex more miſit ad *Simplicium* Papam, & ad *Calendionem* Epiſcopum Antiochiæ, ad Acacium verò Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui jam pridem infenſus erat, ſcribere neglexit. Ea res animum Acacii, qui ſe à *Joanne* deſpectum credidit, graviter commovit. Hinc *Acacius* vindictæ cupidus Zenonis Imperatoris animum adversùs *Joannem* vehementer exaſperavit, inſinuans Zenoni, Joannem minus idoneum Epiſcopatu Alexandrino videri, quippè qui olim de Eccleſia exire voluiſſet, & So-

& Solophaciolo suasisset, ut nomen *Dioscori* sacris Diptychis insereret. Adhæc, Joannem perjurii reum esse affirmans, quia juraverat olim Imperatori, nunquàm se Alexandrinam Sedem ambiturum. Adjecit denique *Acacius* Petrum Mongum Alexandrino Episcopatui magis idoneum esse, utpotè gratum & acceptum populo Alexandrino, ejusque operâ Ecclesias Urbis Alexandrinæ, ac totius Ægypti ad unitatem & concordiam revocari posse. His speciosis rationibus Acacii permotus *Zeno* scripsit ad *Simplicium* Summum Pontificem, ut *Petrus Mongus* in Sedem Alexandrinam restitueretur, *Joannes* verò, utpotè perjurii reus, ab ea omninò arceretur. Rescripsit Imperatori *Simplicius*, se, lectâ illius Epistolâ, suspendisse quidem *Joannis* ordinationis confirmationem, at se nec posse, nec debere in Sedem Alexandrinam restituere *Petrum Mongum*, cùm esset Hæreticus, ab Hæreticis postulatus, judicio Apostolico damnatus, & in pristino suo errore adhuc pervicaciter hæreret. Intereà, *Joannes Talaja* Sede Alexandrinâ pulsus Romam venit, & *Simplicio* Papæ, ad quem appellaverat, suasit, ut pro sua causa ad Acacium Constantinopolitanum Episcopum adversus Petrum Mongum scriberet. Quod quidem prompto ac lubenti animo fecit Simplicius Papa, frustrà tamen; quia *Acacius* acceptis *Simplicii* literis, respondit, se minimè agnoscere *Joannem* Episcopum Alexandriæ, Petrum verò Mongum jussu Zenonis Imperatoris in communionem suscepisse. Sic Sedem Alexandrinam denuò occupavit Petrus Mongus vaferrimus Hæreticus, qui, licèt datis ad Simplicium Papam, & ad Acacium Constantinopolitanum literis simularit, se Synodum Chalcedonensem,

sem, & Epistolam S.Leonis Papæ contra Euthychianam Hæresim suscipere ac venerari, posteà tamen utramque anathemate confixit, & tàm Concilii Chalcedonensis, quàm Epistolæ S.Leonis infensissimum hostem sese palàm exhibuit. Mortuus est Petrus Mongus Alexandriæ anno ccccxc. & in ejus locum *Athanasius* ejusdem farinæ homo, & Henotici Zenonis defensor promotus est die ix. mensis Februarii ejusdem anni Episcopus Alexandrinus. Sedit annos VII. & è vivis excessit anno ccccxcvii. Athanasio successit in Sede Alexandrina *Joannes Mela*, seu *Hemula* eadem Hæreseos & Schismatis fuligine maculatus. Sedit annos novem, & obiit anno quingentesimo sexto. Hæc est series Episcoporum, qui in quinto sæculo præfuerunt Ecclesiæ Alexandrinæ, cujus pacem perturbarunt Episcopi Schismatici & Hæretici, eamque in duas factiones diviserunt, aliis *Henoticon* Imperatoris Zenonis amplectentibus, sed Synodum Chalcedonensem damnantibus; aliis verò illud Zenonis concordiæ Edictum suscipientibus, Synodum tamen Chalcedonense non rejicientibus, indèque invicem inter se pugnantibus. Catholici autem Synodum Chalcedonensem admittebant, & Henoticon Zenonis respuebant.

D. Fuitne etiam interrupta series Episcoporum Catholicorum, qui in quinto sæculo Antiochenæ Ecclesiæ præfuerunt?

M. Ecclesiam Antiochenam variis factionibus in quinto sæculo ab Episcopis Schismaticis, & Hæreticis fuisse perturbatam ac contaminatam, facilè percipies percurrendo seriem Episcoporum, qui illius Sedem tenuerunt. Mortuo *Flaviano* Antiocheno Episcopo anno ccccIV. *Porphyrius* Ecclesiæ Antioche-

chenæ Episcopatum suscepit, & vitâ functus est anno CCCCXIII. Porphyrio successit *Alexander*, qui vitam protraxit usque ad annum CCCCXX. & in ejus locum suffectus est *Theodorus*, qui Ecclesiam Antiochenam rexit usque ad annum CCCCXXIX. eodem anno *Joannes* consecratus est Episcopus Antiochenus, seditque annos tredecim, & obiit anno CCCCXLII.

Disputant inter se Historiæ Ecclesiasticæ periti, an iste *Joannes* Episcopus Antiochenus Nestorii Hęresi faverit, nec ne? Hi, qui Joannem Antiochenum non tantùm Nestorii personæ, sed & Hæresi favisse autumant, duobus fulciuntur momentis. Primum est, quod Synodus Oecumenica Ephesina passim asserit, *Joannem* Antiochenum cum Nestorio sentire. Alterum est, quod *Joannes* Antiochenus unà cum aliis Episcopis Orientalibus duodecim Sancti Cyrilli Episcopi Alexandrini Anathematismos Nestorianis erroribus oppositos exploserit, atque impugnarit. Verùm, alii probabiliùs docent, Joannem Antiochenum plus æquò quidem favisse personæ Nestorii, eum tamen ab illius errore semper fuisse alienum. Id apertè satis colligi posse videtur ex illa Epistola, quam *Joannes* Antiochenus scripsit ad Nestorium, in qua ipsum ad erroris palinodiam vehementer adhortatur, eumque obnixè rogat, ut, abdicatis omnibus præjudiciis, Virginem Mariam, juxtà SS. Patrum doctrinam, verè *Dei-param* esse agnoscat. Hinc Sixtus III. Summus Pontifex in Epistola ad Cyrillum Alexandrinum disertè asserit, Joannem Antiochenum dogmatibus Nestorii nunquàm adhæsisse. Idemque testatur *Leontius* lib. de Sectis actione quartâ. Verum quidem est, Joannem Antiochenum rejecisse, & impugnasse XII. S. Cyrilli

rilli Alexandrini adversùs Nestorium Anathematismos; sed hoc non errore juris, ut ajunt, sed errore facti deceptus præstitit Joannes Antiochenus. Existimavit quippè, sed falsò, Cyrillum Alexandrinum in XII. illis Anathematismis in extremum alium errorem, & Nestoriano errori è regione oppositum deflexisse, atque *Apollinaris* Hæretici venenum propinasse. In hoc errore facti adversùs XII. S. Cyrilli Anathematismos, non solùm *Joannes* Antiochenus, sed multi alii Episcopi Orientales versabantur, quamvis sanam & illibatam Ecclesiæ doctrinam contra Nestorium tuerentur. Cæterùm negari non potest, *Joannem* Antiochenum, tum ex illo nimio studio impugnandi Sancti Cyrilli adversùs Nestorium Anathematismos, tum etiam ex eo Orientalium Episcoporum conciliabulo, quod coëgit, nolens interesse Concilio Generali Ephesino contra Nestorium congregato; tum denique ex vocibus quibusdam ambiguis atque suspectis, quibus fidem suam ante initam pacem exponebat, justam Patribus Ephesinis ansam præbuisse, existimandi, quod prava Nestorii dogmata propugnaret. Est rebus posteà accuratiùs discussis innotuit Patribus Concilii Ephesini, *Joannem* Antiochenum, aliosque ipsi adhærentes Episcopos Orientales profanas Nestorianarum vocum novitates damnare, & constanter profiteri, Sanctam Virginem Mariam verè Dei Genitricem esse, ut videre est in Epistola S. Cyrilli ad *Valerianum* Iconii Episcopum, quæ refertur à *Liberato* in Breviario cap. 9. Quin & *Joannes* Antiochenus in Epistola ad *Theodosium* Imperatorem. Sic Nestorium damnavit, ut nullum de rectâ sua fide dubitandi locum reliquerit: *& depositum*, inquit,

I .I *sive*

sive damnatum habemus Nestorium ..... Anathematismo subjicientes quæcumque ab eo alienè ac peregrinè dicta sunt contra Apostolicam doctrinam. Joannes igitur Antiochenus Hæresi Nestorii nunquam suffragatus est, quamvis illius personæ impensiùs, quàm par fuisset, faverit.

Joanni Antiocheno Episcopo anno CCCCXLII. vitâ functo successit in Sede Antiochena *Domnus*, Joannis ex sorore nepos, vir fuit dubiæ fidei, imprudentis consilii, variæque fortunæ. *Theodorum* Mopsuestiæ Episcopum Nestorianæ Hæreseos assertorem defendit, ob idque ab Episcopis Pseudo-Synodi Ephesinæ, *Latrocinii* nomine satis notæ, anno CCCCXLIX. depositus est. Misit quidem in irritum *S. Leo* Papa omnia illius prædatoriæ Synodi Acta, & restituit Episcopos, quos illa è suis sedibus dejecerat; *Domnum* tamen in Sedem Antiochenam non restituit, sed potiùs confirmavit ordinationem *Maximi*, qui ab Anatolio Episcopo Constantinopolitano jussu Imperatoris in locum *Domni* fuerat consecratus Episcopus Antiochenus. *Domno* autem Sede Antiochena dejecto annuum ex Ecclesiæ Antiochenæ redditibus censum, annuente Concilio Chalcedonensi, concessit *Maximus*, ut constat ex actione, quę de *Domno* Antiocheno inscribitur, & Actis Concilii Chalcedonensis post actionem decimam inserta est, quamque genuinam & sinceram esse contra *Quesnellum* Dissertatione nona in Opera S. Leonis, & *P. Natalem Alexandrum* Dissertatione decima septima in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi evincunt Clarissimus *Baluzius* in nova Conciliorum collectione, præfatione in Acta Concilii Chalcedonensis, & doctissimus *Pagius* in Critica Baronii ad annum CCCCL. *Domnus* rexit

xit Antiochenam Ecclesiam annis octo, juxtà Nicephorum in Chronico, & Tabulas Theophanis.

Domno Sede Antiochenâ deposito anno 449. suffectus est, ut mox dixi, *Maximus*, qui ab Anatolio Episcopo Constantinopolitano ordinatus fuit Episcopus Antiochenus. Duo inter alia ordinationi *Maximi* inerant vitia. Unum, quod *Domnus* ab impia Synodo Ephesina damnatus est. Alterum, quod ordinatio *Maximi* suffecti in locum *Domni* adversùs Nicænos Canones, Apostolicos, & Constantinopolitanos ab Anatolio Episcopo Constantinopolitano fuisset peracta. Utrumque tamen vitium, quod in ordinatione *Maximi* occurrebat, consultò ob pacis studium dissimulavit S. Leo Papa, ut ipsemet testatur in sua Epistola ad *Marcianum* Imperatorem datâ anno CCCCLII. Mortem *Maximi* Episcopi Antiocheni illigat Baronius anno CCCCLVI. eique successit *Basilius*, qui, sicut legitur in Chronico Nicephori, & in Tabulis Theophanis, annos duos sedit, & anno CCCCLVIII. vitam cùm morte mutavit.

Basilio Episcopo Antiocheno successit anno CCCCLIX. *Martyrius*, qui sedit annos tredecim, hoc est, usque ad annum CCCCLXXI. quo anno cùm *Petrus Fullo* Ecclesiæ Sanctæ Bassæ apud Chalcedonem Presbyter, & Eutychianæ Hæresis fautor innumeros tumultus in Ecclesia Antiochena excitaret, *Martyrius* Episcopus Antiochenus ad illos comprimendos ad *Leonem* Imperatorem profectus est, & ab ipso obtinuit legem, quâ Imperator prohibebat Monachis ne à Monasteriis exirent, neque Antiochiam venirent, & quibus venire permitteretur, ne de Religione disceptarent. Antiochiam deindè reversus *Martyrius*, cum populi factiones varias,

cas-

easdemque tumultibus comperisset agitatas, cessit in Ecclesiæ Conventu Episcopatui, verbis usus ejusmodi: *Clero inobedienti, populo contumaci, & Ecclesiæ sordibus infectæ nuncium remitto, solaque Sacerdotii dignitate mihi reservata, Episcopale munus depono*. Eo secedente, *Petrus Fullo* (sic dictus quod in Cœnobio Acœmetensium, ubi vitam Monasticam antehàc professus fuerat, *Fullonis* artem exerceret) in Thronum Antiochenæ Ecclesiæ audacter insiliit. Quâ temeritate commotus *Leo* Imperator, Synodum Episcoporum fieri præcepit, in qua *Petrus Fullo* Sedis Antiochenæ invasor depositus ac damnatus est ob clausulam ab ipso additam Hymno S. Trisagio: *qui crucifixus es pro nobis*. Quâ additione *Theopaschitarum* Hæresim Deum in sua Deitate crucifixum esse asserentium instauravit.

Petro Fulloni Sede Antiochenâ justè deposito suffectus est *Julianus*, qui sex annis Antiochenam rexit Ecclesiam, ab anno videlicet CCCCLXXI. usque ad annum CCCCLXXVI. quo anno *Petrus Fullo* à *Basilisco* Tyranno ab exilio revocatus in Ecclesiam Antiochenam restitutus est. Sed *Zeno*, cæso *Basilisco* Tyranno, & recuperato Imperio anno CCCCLXXVII. rursùs Petrum Fullonem Antiochiâ expulit, & in exilium ablegavit. In ejus locum ordinatus est *Joannes*, quem Petrus Fullo Episcopum Apamenum consecraverat. Sed hic *Joannes* post tres menses ex Antiochena Ecclesia etiam ejectus est. Joanne itaque, Sede Antiochenâ deturbato, *Stephanus* senior anno CCCCLXXVIII. ordinatus est Episcopus Antiochenus, seditque annos tres, ac subindè vitam produxit in annum CCCCLXXXI. Cardinalis *Baronius* autumavit, hunc *Stephanum* Eutychianorum fidei per-

duellium gladio occubuisse. At Cl. *Pagius* ad annum Christi CCCCLXXXII. ex testimoniis *Nicephori*, & *Theophanis* luculenter ostendit, non hunc Stephanum seniorem, sed ejus successorem Stephanum juniorem à fidei perduellibus in Sancti Martyris *Barlaam* Baptisterio acutis calamis perfossum & necatum in Orentem fluvium fuisse projectum. *Stephanus* autem ille junior, successit in Sede Antiochena Stephano seniori anno CCCCLXXXI. Mortem hujus Stephani junioris Episcopi Antiocheni ulcisci volens *Zeno* Imperator, præcepit Acacio Episcopo Constantinopolitano ut Antiochiæ crearet Episcopum, isque ordinavit *Calendionem* anno CCCCLXXXII. Verùm, Antiochenses hujus ordinationis ab Acacio factæ nescii, *Joannem* nomine *Codonatum* sibi præfecerunt, quem posteà *Calendio*, ab Acacio ordinatus Episcopus Antiochenus, in Tyri Sedem, quæ post Antiochiam prima est, transtulit. Sedit Antiochiæ *Calendio* quatuor annis, hoc est ab anno CCCCLXXXII. usque ad annum CCCCLXXXV. quo anno *Calendio* ab Imperatore Zenone *Oasim* in exilium relegatus est, & Petrus Fullo in Sedem Antiochenam denuò restitutus, in ea permansit usque ad annum CCCCLXXXVIII. quo nefarius ille Hæreticus & Sedis Antiochenæ invasor extinctus est, eique successit *Palladius*, qui, teste Nicephoro in Chronico, sedit annos decem, & obiit anno CCCCXCVIII. Palladio successit *Flavianus*, quem nonnulli, secuti *Theophanem*, hostibus Concilii Chalcedonensis adhæsisse affirmant. Alii verò post *Evagrium* fidem Flaviani Catholicam & inculpatam fuisse probabilius censent, ut videre est apud Cl. *Pagium* ad annum Christi CCCCXCI. *Flavianus* rexit Ecclesiam Antiochenam ab anno CCCCXCVIII.

usque ad annum DXII. quo anno, teste *Marcellino* in Chronico, exul missus est ab *Anastasio* Imperatore in Castellum, quod *Petra* dicitur, ubi *Confessor Christi in Domino requievit*. Eodem anno *Severus* in Sedem Antiochenam intrusus est, qui *Henoticon* Zenonis suscepit, Concilium Chalcedonense damnavit, & Catholicos Episcopos dirè exagitavit, sicut ostendemus in nostris Colloquiis in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi.

D. Describe nunc seriem Episcoporum, qui in quinto sæculo Ecclesiæ Hierosolymitanæ præfuerunt?

M. Mortuo S. Cyrillo Episcopo Hierosolymitano anno Christi CCCLXXXVI. suffectus est *Joannes*, qui, postquàm sedisset annos triginta, migravit ex hac vita anno CCCCXVI. ab hoc Joanne Episcopo Hierosolymitano habita est anno CCCCXV. Hierosolymæ Synodus Presbyterorum, cui interfuit Hæresiarcha *Pelagius*, eique nimiùm favit *Joannes* Hierosolymitanus, ut jam in superiori Colloquio observavimus. Successorem habuit *Joannes* in Sede Hierosolymitana *Praylium*, qui hanc Ecclesiam rexit ab anno CCCCXVI. usque ad annum CCCCXXIV. quo anno mortuus est, eique successit *Juvenalis*, qui interfuit Concilio Ephesino, & postquam sedisset annos triginta quatuor, obiit anno CCCCLVIII. eodem anno *Anastasius* Hierosolymorum Sedem iniit, sedit annos viginti, & ex hac vita discessit anno CCCCLXXVIII. ut contra Baronium, & Papebrochium evincit Clar. *Pagius* ad annum Christi CCCCLXXVII. Mortuo Anastasio, *Martyrius* Hierosolymorum Episcopus consecratus est, & teste Evagrio lib. 3. Hist. Eccl. cap. 16. ad Petrum Mongum Alexandrinæ Ur-

 bis

bis Episcopum Hæreticum, qui in locum Timothei Solophacioli subrogatus fuerat, literas suas Synodicas misit. Inde tamen *Martyrius* Eutychianæ Hæreseos, quâ *Petrus Mongus* infectus erat, insimulari haudquaquàm debet, quia Petrus Mongus, eo tempore quo *Martyrius* Episcopus Hierosolymitanus suam ad illum direxit Epistolam; simulabat se esse Catholicum, & ad *Simplicium* Papam, & ad *Acacium* Constantinopolitanum Episcopum scripserat; se communicare cum illis, & Chalcedonensem suscipere Synodum, quam tamen posteà perfrictæ frontis audaciâ publicè anathematizare ausus est. Non mirum igitur si *Martyrius* Episcopus Hierosolymitanus ad Petrum Mongum, quem ipse Catholicum putabat, necdùm detectis ejus fraudibus ac malis artibus, suas Synodicas literas miserit. Mortuus est *Martyrius* anno CCCCLXXXVI. postquàm sedisset annos octo. Successorem habuit *Salustium*, qui Ecclesiam Hierosolymitanam annis itidem octo gubernavit, & è vivis obiit anno CCCCXCIV. *Nicephorus* in Chronico de Salustio Hierosolymorum Episcopo hæc scribit: *Salustius, à quo separatus est Episcopus Romanus propter Edictum concordiæ à Zenone editum.* At cùm Zenonis Imp. Edictum turbaret quidem Ecclesiam, sed nullam Hæresim contineret, non ob id destitit *Salustius* esse Orthodoxus, ut post Baronium censet *Pagius* ad annum CCCCXCII. Denique, Salustio Episcopo Hierosolymitano successit *Elias*, qui Sedem Hierosolymitanam tenuit usque ad annum Christi DXIII. quo anno, instigante *Severo* Antiocheno Episcopo Hæretico, jussu Imperatoris *Anastasii* Patriarchatu Hierosolymitano dejectus est, ut pleniùs commonstrabimus in nostris Colloquiis

quiis in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi. Hic obiter observare sufficiat, hunc *Eliam* Hierosolymorum Episcopum nunquam favisse Eutychianæ Hæresi, sed potiùs propter Synodi Chalcedonensis defensionem sustinuisse persecutionem, & Episcopalem dignitatem amisisse. Quia tamen *Elias* ad servandam pacem Ecclesiæ œconomiâ quadam, & moderatione usus est, communicando videlicèt cum illis Episcopis, qui simul cum Synodo Chalcedonensi Henoticon Zenonis admittebāt, ejus moderatio nec Catholicis ardentioribus, nec Hæreticis placuit. Unde vitare haud potuit, quin ab aliquibus Scriptoribus Catholicis incautè deceptis tanquàm Hæreticus Eutychianus infamaretur, & versâ vice ab Hæreticis Eutychianis Nestorianismi perperàm insimularetur. Sed illius Orthodoxiam egregiè vindicat doctissimus *Pagius* ad annum Christi CCCCXCI. & ad annum DXII.

D. Superest tandem ut texas seriem Episcoporum, qui in quinto Ecclesiæ sæculo Sedem Constantinopolitanam tenuerunt.

M. In locum *Nectarii* Episcopi Constantinopolitani, qui, ut jam observavimus in præcedentibus Colloquiis, obiit anno CCCXCVIII. ordinatus est S. Chrysostomus, qui non minus pietate, quàm singulari doctrinâ Ecclesiam Constantinopolitanam illustravit, usque ad annum CCCCIV. quo anno Sanctus Chrysostomus in Synodo Constantinopolitana depositus in exilium ab Imperatore Theodosio juniore missus est, & ad Deum migravit *Comanis* die XIV. Sept. anni CCCCVII. teste Theodoreto lib. 5. Hist. Eccles. cap. 34. ubi narrato S. Chrysostomi exilio in Oppidum *Cucusum* hæc habet: *mox inde eductum*,

(Chrysostomum) *Pytiuntem transportarunt*, *Oppidum est situm in extremis finibus Ponti & Imperii Romani, quod accolunt crudelissimi Barbari. Verùm Clemens Dominus invictum Athletam ad hanc usque insulam non permisit abduci, nam cùm venisset Comana, ad vitam senii & doloris expertem eum transtulit*. De causa & origine dissidii S. Chrysostomi cum Theophilo Episcopo Alexandrino, & S. Epiphanio Salaminæ Antistite, de illius in Synodo ad Quercum injusta depositione, necnon de variis calamitatibus, quas in exilio passus est Sanctus ille Doctor, commodiùs agemus in sequenti Colloquio.

Deposito S. Chrysostomo & in exilium ablegato anno CCCCIV. *Arsacius* die XXV. mensis Junii ejusdem anni consecratus est Episcopus Constantinopolitanus. Sedit annum unum, menses quatuor, dies septemdecim, & obiit die XI. mensis Novembris anni CCCCV. Ei successit *Atticus*, qui sedit annos viginti, & mortuus est anno CCCCXXV. zelo immoderato *Atticus* adversatus est S. Chrysostomo, eoque adhuc vivente Sedem Constantinopolitanam occupavit. Et istud crimen pœnitentiâ deindè, & rectè factis expiavit. Nomen si quidem S. Chrysostomi in Diptycha Ecclesiæ retulit anno CCCCXII. & in repurgandis Hæresibus, atque in Orthodoxa fide propugnanda summam adhibuit vigilantiam. *Cœlestium* Pelagii discipulum Constantinopoli ejecit anno CCCCXVII. & contra ipsum ad Episcopos Asiæ, Thessalonicæ, & Carthaginis scripsit Epistolam. Messalianos itidem Hæreticos acriter insectatus est, scripsitque Episcopis in Pamphylia existentibus ut undique illos Hæreticos exturbarent. Denique, Atticus Constantinopolitanus Episcopus in Menæis

Græ-

Græcorum colitur die XIII. Januarii, ejusque vita ex variis Auctoribus à Bollando in Actis Sanctorum ad eum diem collecta est.

Attico in Sede Constantinopolitana successit *Sisinnius*, qui juxta Chronicon Nicephori, & Tabulas Theophanis sedit duobus annis incompletis, & mortalitatem exuit anno CCCCXXVII. Is, statim ac ad Thronum Constantinopolitanum evectus est, coëgit Constantinopoli Synodum adversùs Hæreticos Messalianos, quam *Petavius*, vir alioqui doctissimus, malè confudit cum altera Synodo *Lydæ* in Pamphylia contra eosdem Hæreticos ad Amphilochio Iconii Episcopo celebrata.

Mortuo *Sisinnio*, inter agendum de successore varias in factiones divisus est Clerus Constantinopolitanus, quas ut comprimeret Imperator Theodosius, accersivit ex Antiochena Ecclesia *Nestorium*, qui Kalendis Aprilis anni CCCCXXVIII. ordinatus est Episcopus Constantinopolitanus. Et cùm *Nestorius* suam spargeret Hæresim jam à nobis in præcedenti Colloquio expositam, Sede suâ fuit depositus in Concilio Generali Ephesino anno CCCCXXXI. convocato, & in suum Monasterium S. Euprepii ante portas Urbis Antiochiæ situm amandatus, ubi per quadriennii spatium postquàm moratus esset, jussu ejusdem Imperatoris anno CCCCXXXVI. deportatus fuit in *Oasim*, quæ Marmaricæ Urbs est in confiniis Ægypti sita. A sua blasphemia nunquàm destitit impius ille Hæresiarcha, ipsoque vitæ suæ exitu alter *Arius* declaratus est, inquit *Evagrius* lib. I. Hist. Eccles. cap. 7.

Nestorio Sede Constantinopolitana in Generali Synodo Ephesina anno CCCCXXXI. abdicato,

Maximianus die xxv. mensis Octobris ejusdem anni ordinatus est Episcopus Constantinopolitanus, & obiit die xii. mensis Aprilis anni ccccxxxiv. quâ die colitur à Græcis, ut videre est apud Bollandum in Actis Sanctorum. Maximiano successit *Proclus*, qui, postquàm Ecclesiam Constantinopolitanam per annos tredecim & aliquot menses sanctè rexisset, ad Dominum migravit die 27. Octobris anni ccccxlvii. ad quam diem colitur apud Græcos, ut constat ex eorum Menologio. In locum Procli demortui subrogatus est *Flavianus*, qui, ut jam in superiori Colloquio observavimus, postquàm exortam Eutychetis Hæresim damnasset, à Dioscoro Episcopo Alexandrino, & Præside Pseudo-Concilii, seu Latrocinii Ephesini anno ccccxlix. Sede Constantinopolitanâ dejectus est, & eodem anno Martyr obiit *Epipæ*, quæ civitas est Lydiæ, ad quam missus fuerat in exilium. Variæ sunt de illius Sancti Martyris morte Scriptorum sententiæ. Aliqui tradunt, eum in ipso Pseudo-Concilii, seu Latrocinii Ephesini loco à *Barsuma* & suis Monachis fuisse interfectum. Alii scribunt, Flavianum ex acceptis in prædatoria Synodo Ephesina ab Hæreticis Eutychianis plagis, post triduum interiisse. Sedit *Flavianus* annum unum, & menses decem. Ejus Elogium Historicum exhibet *Henschenius* ad diem xviii. mensis Februarii.

Flaviano trucidato nefario Eutychianorum scelere substitutus est in Sedem Constantinopolitanam *Anatolius*, & ab Episcopis ejusdem cum *Dioscoro* factionis ordinatus. Qua de causa *S. Leo* Papa putans Anatolium ab Episcopis Eutychianis ordinatum in eodem erroris luto cum ipsis hærere, diu dandis ad eum

eum Epistolis pacis sese abstinuit. Verùm, postquàm accepisset *S. Leo*, Anatolium fidei Formulæ subscripsisse, eumque ab Eutychiana Hæresi abhorrere, scripsit ad ipsum Epistolam, quæ est sexagesima inter Epistolas S. Leonis, quâ ei impensè gratulatur, quod Fidem Catholicam profiteretur, & ab Eutychetis erroribus esset omninò alienus. Famam, & Orthodoxiam Anatolii plenissimè vindicavit *Andreas Chevillerius* in Dissertatione in Synodum Chalcedonensem *de Formulis fidei subscribendis*. Mortuus est Anatolius Episcopus Constantinopolitanus anno CCCCLVIII. habuitque successorem *Gennadium*, qui Ecclesiæ Constantinopolitanæ præfuit tredecim annis, & migravit ex hac vita anno CCCCLXXI. Gennadio successit *Acacius*, qui multas tragœdias in Ecclesia Orientali excitavit. Petrum siquidem Mongum, & Petrum Fullonem, quas prius velut Hæreticos meritò fuerat insectatus, in communionem suam recepit, & in Sedes Alexandrinam, & Antiochenam à Zenone Imperatore restitui curavit. Auctor quoque fuit eidem Zenoni Imperatori ut conderet & promulgaret decretum suum dictum *Henoticon*, quod diu afflixit Ecclesiam. *Simplicii*, & *Felicis* Romanorum Pontificum monita ludibrio habuit, & Legatos Sedis Apostolicæ hostili more detrusit in carcerem, & multis injuriis affecit, quodque gravius est, Romani Pontificis nomen è sacris Diptychis expunxit, & Schisma conflavit, quod non tam citò extinctum est. Ob tot graves excessus justis de causis *Acacius* à Romanis Pontificibus damnatus est, ejusque nomen post mortem è tabulis Ecclesiæ deletum. Quam sententiam Summorum Pontificum adver-

adversùs Acacium latam Ecclesia Orientalis æquissimam esse agnovit, quippè quæ Acacium etiam damnavit post mortem, & illius nomen è Diptychis erasit. Quin etiam tempore *Hormisdæ Papæ*, sub quo inita est pax Orientalem inter & Occidentalem Ecclesiam, non prius Orientales Episcopi in Sedis Apostolicæ communionem suscepti sunt, quàm subscriberent libello non prava tantùm dogmata, sed etiam personam & nomen Acacii damnanti. Mortuus est *Acacius* anno CCCCLXXXVIII. & in ejus locum ordinatus est *Flavianus*, quem alii *Flavitam*, alii *Phravitam*, alii *Phraitam* nominant, qui tantùm tres menses & aliquot dies Sedem Constantinopolitanam tenuit. Hunc in Episcopatu Constantinopolitano excepit *Euphemius*, qui anno 496. ab Anastasio Imp. in exilium missus est, & in ejus locum subrogatus *Macedonius*, qui Ecclesiam Constantinopolitanam rexit usque ad annum DXV. quo mortuus est. Sunt nonnulli, qui *Euphemium*, & *Macedonium* mox laudatos Episcopos Constantinopolitanos inter Schismaticos & Hæreticos recensent; sed doctissimi Historiæ Ecclesiasticæ Scriptores *Natalis Alexander* Dissertatione vicesimâ in Hist. quinti sæculi, & *Antonius Pagius* in sua Critica ad annos CCCCXCV. & DXV. horumce duorum Episcoporum Orthodoxiam multis momentis asserunt ac vindicant. Immò *Henschenius* ad diem XXV. mensis Aprilis pluribus contra Baronium evincit, sacrum cultum à Græcis exhiberi *Macedonio* Episcopo Constantinopolitano. Sed hæc de serie Episcoporum, qui in quinto Ecclesiæ sæculo præcipuas Sedes tenuerunt, juxtà accuratiorem Chronologiam, dixisse sufficiat.

COL-

COLLOQUIUM IV.

De Conciliis, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo fuerunt celebrata, & de variis Factionibus, in quas distracti sunt Episcopi Catholici.

D. CUm ad profligandas Hæreses, & ad sanciendam Ecclesiæ Disciplinam Concilia celebrari soleant, scire in primis vellem, in quibusnam Conciliis tàm Generalibus, quàm Nationalibus damnatæ fuerint Hæreses Pelagianorum, Semi-Pelagianorum, Nestorianorum, & Eutychianorum, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo grassatæ sunt, & deindè, quænam sint illa Concilia, quæ ad Disciplinam Ecclesiæ sartam tectam conservandam eodem sæculo fuerunt convocata, quotve Canones ediderint?

M. In Colloquio, quod jam instituimus de Hæresibus, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo emerserunt, multa memini me laudasse Concilia, in quibus Hæreses id ætatis enatæ proscriptæ sunt. Nihilò seciùs, ut pleniorem assequaris notitiam Conciliorum, quæ in eo sæculo habita sunt, quatuor hic breviter, quoad ejus fieri poterit, præstabo. Primò, recensebo juxtà seriem Chronologicam omnia Concilia, quæ contra Pelagianos celebrata sunt. Secundò, texam Historiam Concilii Oecumenici Ephesini, in quo damnatus est *Nestorius*. Tertiò, summatim delibabo ea, quæ gesta sunt in Concilio Generali Chalcedonensi, in quo confixus est Eutychetis error, & iniqua scelera à Dioscoro Alexandri-

drino, & ab aliis Episcopis Eutychianis in latrocinio Ephesino commissa. Quartò, referam Concilia, quæ Canones ediderunt, in quorum serie per plurium sæculorum cursum ad nos usque deductâ vivam veteris Disciplinæ Ecclesiasticæ imaginem possumus contemplari.

D. Recense primò Concilia, in quibus Pelagiani fuerunt damnati.

M. Primum Concilium, quod adversùs Pelagianos convocatum est, fuit Concilium Carthaginense habitum anno CCCCXII. in quo *Cœlestius* Pelagii discipulus, qui peccatum Originale, ejusque ad posteros propagationem inficiabatur, damnatus, & anathemate perculsus est. Alterum Concilium, seu *Hierosolymitanum*, in causa Pelagii *Joannes* Hierosolymorum Episcopus unà cum suis Presbyteris celebravit anno CCCCXV. eique interfuit *Orosius* accusator Pelagii. At *Joannes* hujus Concilii Præses damnare noluit Pelagium, cujus fraudibus fuerat deceptus, sed solùm statuit, ut hac de re litteræ ad Innocentium I. Summum Pontificem mitterentur, ejusquesuper hac controversia decretorium expectaretur judicium. Eodem anno, seu CCCCXV. apud Diospolim Palæstinæ Urbem, *Lyddam* olim dictam, à quatuordecim Episcopis in causa itidem Pelagii habita est Synodus Diospolitana, in qua *Orosius* libellum obtulit, qui nefaria Pelagii dogmata continebat. Verùm vaferrimus Pelagius, qui præsens erat, errores sibi ab Orosio objectos perfrictâ fronte negando, vel Fidem Catholicam mentiendo, fucum fecit Patribus, & damnationis sententiam declinavit. Anno tamen sequenti, seu CCCCXVI. *Pelagius*, & *Cœlestius*, licèt à Patribus Diospolitanis, qui-

quibus cum fraudulenter egerant, fuissent absoluti, in altero Concilio Carthaginensi, & in Synodo Milevitana II. ob Hæresim damnati sunt. Circà hanc Synodum Milevitanam secundam contra Pelagianos coactam obiter velim observes, in Collectione Conciliorum referri Acta Synodi Milevitanæ secundæ cum præfatione, quæ incipit his verbis: *Gloriosissimis Imperatoribus Arcadio, & Honorio Augg. Viris clarissimis, Coss. VI. Kalend. Septembris &c.* Sed observant periti Critici, hanc Præfationem non esse Synodi Milevitanæ secundæ, sed primæ, quæ anno CCCCII. Sub illo Consulatu habita est. Sequuntur posteà Canones XXVII. quorum plures adversùs Pelagianos editi sunt, octo scilicèt Priores. Sed Eminentissimus Cardinalis *Norisius* lib. I. Hist. Pelagianæ cap. 10. pluribus ostendit, octo illos Canones contra Pelagianos adscribi nequaquam posse Synodo Milevitanæ secundæ. Quam Norisii sententiam omnes eruditiores viri ultrò, amplectuntur. Observat etiam meritò Baronius, farraginem illam XXVII. Canonum uni Synodo Milevitanæ secundæ inscriptorum ad diversa Concilia Africana pertinere.

Sed ab hac brevi digressione redeamus ad Concilia, in quibus confossus est Pelagianorum error. Putavit Baronius, *Aurelium* Carthaginensem Episcopum, & totius Africæ Primatem unam tantùm Synodum ex omnibus Africæ Provinciis in Causa Pelagianorum Carthagine anno CCCCXVIII. Coëgisse. At convenit modò inter omnes viros eruditos, duas Africanas Synodos anno CCCCXVIII. ab Aurelio Carthaginensi Episcopo fuisse convocatas, quarum prima, ut docet Cl. Pagius, inchoata est medio mense Januario anni CCCCXVIII. & finita circa me-

medium Februarium, huicque interfuerunt ccxiv. Episcopi. Altera Synodus ab eodem Aurelio indicta est Kalendis mensis Maii ejusdem anni, & continuavit usque ad primum circiter diem mensis Julii ejusdem anni, ad eamque convenere ccxvii. Episcopi Africani. In priori Synodo Africana, quæ medio mense Januario anni ccccxviii. Sub Aurelio habita est, Episcopi maturâ deliberatione inquisierunt, quidnam facto opus esset, ut Pelagianorum artibus obviam iretur. Quocircà, cùm Pelagius, & Cœlestius ementitâ fidei professione Zosimum Papam decepissent, Patres illius Synodi per *Marcellinum* Subdiaconum transmiserunt ad Zosimum plurimas instructiones, gesta præcedentium Synodorum, & Decreta; seu octo, vel, ut alii volunt, novem Canones de Gratia, Scripturarum, & Sanctorum Patrum testimoniis probatos, quibus Pelagianam Hæresim planè jugulatum iri arbitrabantur. Dederunt etiam illius Synodi Africanæ Patres Epistolam Synodicam ad Zosimum, quæ temporum injuriâ periit, in qua graviter expostulabant, quod Romanus ille Pontifex, posthabito Africano Ecclesiæ, & Romanæ per Innocentium Summum Pontificem judicio, quo finita Cœlestii causa fuerat, ad novum examen eam revocasset, & obtestatorium libellum interposuerunt, quo suum sibi jus servari flagitabant, & ut nihil de sententia in Pelagium, & Cœlestium tàm ab Africana Ecclesia, quàm Romana per Innocentium Pontificem jam prolatâ immutaretur, sed in eodem cuncta relinquerentur statu, saltem donec unum è suis Romam mitterent cum idoneis causæ instrumentis, quibus Hæreticorum artes, & versutiæ aperirentur, palàmque ostendere-

deretur, quàm legitimè,& canonicè damnati essent. *Zosimus*, acceptis Patrum Africanorum litteris, & instructionibus, in Cœlestium & Pelagium, quos antehàc eorum fraudibus delusus innocentes crediderat, decretoriam tulit sententiam; Canonibus de gratia à Patribus Africanis contra Pelagianos constitutis & in eorum relatione ad ipsum missa contentis Apostolicæ Sedis adhibuit authoritatem, scripsitque universis Orbis Episcopis prolixam illam Epistolam, quam *Tractoriam* Marius Mercator appellat,& cujus aliqua tantùm fragmenta nunc supersunt. Hæc Epistola Tractoria Zosimi Papæ, quâ Pelagianorum proscribebatur Hæresis, lecta fuit in secundo Concilio Africano, quod, ut mox dixi, ab Aurelio Carthaginensi Episcopo indictum est Kalendis mensis Maii anni CCCCXVIII. & summâ omnium gratulatione excepta. Undè Patres istius Concilii Africani Epistolam ad Zosimum scripserunt, quâ ipsi de Pelagianorum Hæresis damnatione impensè sunt gratulati. Sunt quidam Viri eruditi, qui censent, præter istud Concilium totius Africæ plenarium Kalendis mensis Maii anni CCCCXVIII. habitum, aliud, seu tertium Concilium Africanum contra Pelagianos habitum fuisse mense Augusto ejusdem anni, in quo lecta,& recepta fuerit *Tractoria* Epistola Zosimi. Verùm, in hoc hallucinari viros illos eruditos luculenter ostendit Cl. *Pagius* ad annum Christi CCCCXVIII. ubi solidè probat in secundo Concilio Africano contra Pelagianos coacto Kalendis Maii anni CCCCXVIII. lectam, probatam, & publicatam fuisse Epistolam *Tractoriam* Zosimi, & post illud Concilium secundum Africanum, nullum aliud Concilium in causa Pelagii hoc anno CCCCXVIII. fuisse convocatum. His

in Conciliis Africanis, & à Summis Pontificibus *Innocentio I.* & *Zosimo* damnati Pelagiani, atque ad exiguum numerum redacti, ut suam prostratam Sectam utcumque erigere, ac fulcire possent, Societatem inierunt cum Hæreticis Nestorianis, cum quibus tàm in Synodo Romana sub Cœlestino Papa anno ccccxxx. celebratâ, quàm in Concilio Generali Ephesino anno sequenti habito fuerunt eadem sententiâ perculsi. Hæc sunt Concilia, quæ Pelagianorum errores in quinto Ecclesiæ sæculo damnarunt.

D. Fueruntne in quinto Ecclesiæ sæculo aliqua convocata Concilia ad damnandam Hæresim Semipelagianorum, qui initium fidei, & bonorum operum ex solis arbitrii viribus prosilire autumabant?

M. Semipelagiani toto quinto Ecclesiæ sæculo, immò usque ad Synodum Arausicanam secundam, quæ anno DXXIX. sub *Felice IV.* Papa indicta, & à Bonifacio II. confirmata est, habiti non sunt ut Hæretici, nec ullum in quinto sæculo coäctum fuit Concilium, quod eorum sententiæ notam Hæreseos inusserit. Quapropter, sicut Sanctus Cyprianus, & alii Africani Antistites à tempore Agrippini Carthaginensis Episcopi usque ad damnatum ab Ecclesia rebaptizantium errorem suam opinionem de rebaptizandis Hæreticis licitè & inculpatè tenuerunt, sic Semipelagianorum sententia per annos centum liberè, & citrà fidei crimen à Presbyteris Massiliensibus, immò, & à multis Galliarum Episcopis propugnata fuit, ut latè probat Cardinalis *Norisius* in Dissert. 3. *De Anonymi scrupulis circà veteres Semipelagianorum Sectatores evulsis, ac eradicatis*. Undè licèt

licèt *Cassianus* Semipelagianus fuerit, quia tamen hæc opinio necdùm hoc tempore ab Ecclesia erat damnata, cum opinione sanctitatis Massiliæ obiit, ubi etiamnùm colitur ad diem XXIII. Julii, & antè ejus sepulchrum diù noctuque lucerna ardet. Similiter Ecclesia Rejensis, seu Regiensis, de *Fausto* etsi Semipelagiano, qui illius Ecclesiæ Episcopus fuit, proprium de eo Officium celebrat, eumque ut Sanctum veneratur, quia è vivis excessit antè Concilium secundum Arausicanum, in quo ceù hæretica proscripta est Semipelagianorum sententia. In Synodo tamen à Gelasio Summo Pontifice anno CCCCXCIV. celebrata inter damnatos libros, Cassiani ac Fausti Rejensis Episcopi numerata sunt Opera, quia ab eo tempore alterutrius opiniones tueri tutum non fuit. Cùm igitur Semipelagianorum Doctrina in Conciliis Arausicano secundo & Valentino in sexto sæculo celebratis fuerit damnata, ideò de illis Conciliis differendi opportunior sese dabit occasio in Colloquiis nostris Ecclesiasticis in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi.

D. Veniamus nunc ad Historiam Concilii Ephesini, quod contra Nestorium convocatum est, cujus tempus, Patrum numerum, & Præsides, rogo te ut mihi indicare non graveris.

M. Concilium Ephesinum, quod ordine tertium Oecumenicum est, anno CCCCXXXI. indictum est ad diem Pentecostes, seu ad diem VII. mensis Junii, in quam hoc anno Pentecostes incidit. Illud tamen Concilium non nisi die vicesimâ secundâ ejusdem mensis in magna Ephesi Ecclesia, S. Mariæ Dei-paræ nuncupatâ, inchoatum est. De numero Patrum, qui huic Concilio interfuerunt, veteres Scri-

ptores non consentiunt. Eorum tamen opinio, teste doctissimo *Baluzio* in notis ad Marium Mercatorem, videtur verior, quæ ducentos circiter Episcopos huic Synodo adfuisse docet. Hæresiarcha *Nestorius* ad Concilium veniens adduxit secum decem Episcopos de suis, & duos Comites, *Candidianum* scilicèt ab Imperatore Theodosio missum, ut ordinem in Synodo servandum curaret, & *Irenæum* privatum amicum suum. *Cyrillus* verò Patriarcha Alexandrinus longè plures secum adduxit Episcopos, Ephesumque pervenit quatuor, aut quinque diebus antè Pentecosten, seu antè diem septimum Junii. *Juvenalis* Episcopus Hierosolymitanus Ephesum adventavit cum Episcopis Palæstinis. At *Joannes* Patriarcha Antiochenus, qui Nestorio impensiùs favebat, de industria per viam trahens moram cum Antistibus Orientalibus, scripsit Cyrillo per Episcopos duos, cùm abesset tantùm itinere quinque aut sex dierum, cùmque sic datâ operà adventum suum procrastinaret, appulerunt Ephesum decimo sexto post Pentecosten die *Alexander* Apameensis secundæ Syriæ, & *Alexander* Hieropolitanus Episcopus Provinciæ Euphratesiæ Metropolitæ, qui Synodo de nimia Joannis Antiocheni eorum Patriarchæ mora querenti dixerunt: *mandavit nobis*, Joannes Antiochenus, *ut pietati vestræ indicemus, ne Synodum prorogetis, si ipsum ampliùs tardare contigerit, sed potiùs, quod opus est facto, id fiat*, sicut legitur in parte 2. Concilii Ephesini Actione V. quibus auditis, abjecta omni cunctatione Patres Synodum inchoarunt, primamque Sessionem habuerunt die XXII. mensis Junii. *Cælestinus* Summus Pontifex ad Ephesinum Concilium Legatos misit *Arcadium*,

dium, & *Projectum* Episcopos, & *Philippum* Presbyterum, qui nomine suo ei præessent. *Cyrillus* etiam Patriarcha Alexandrinus, cui antehàc Cœlestinus Papa auctoritatem Sedis Apostolicæ delegaverat ad executionem sententiæ contra Nestorium in Synodo Romana latæ anno ccccxxx. præfuit Concilio Ephesino tanquàm Vicarius Cœlestini Papæ. Quo titulo in Actis illius Concilii ubique exornatur etiam post adventum Legatorum Sedis Romanæ, ut patet ex Actione IV. ubi Legati *Arcadius*, *Projectus*, & *Philippus* statim post Cyrillum antè reliquos Episcopos nominantur. Immò Cyrillum Concilio Ephesino antè trium Legatorum Sedis Apostolicæ adventum non solùm ex prærogativa Sedis suæ Alexandrinæ, sed etiam vice Cœlestini Papæ præfuisse, apertè colligitur ex Actione I. illius Concilii, ubi expresè legitur, Cyrillum Sanctissimi, Sacratissimique Romanæ Ecclesiæ Archiepiscopi locum obtinuisse. Procùl igitur abludunt à vero, qui negant Cyrillum tanquàm Vicarium Cœlestini Papæ præfuisse Concilio Ephesino.

D. Fuitne aliquid statutum in Concilio Ephesino ante adventum Joannis Antiocheni, & aliorum Episcoporum Orientalium?

M. Comes *Candidianus*, ac plures Episcopi rogarunt Cyrillum, aliosque Patres Ephesinos, ut expectarent Joannem Antiochenum, ipsosque contestati sunt, ne ante ejus adventum aliquid prorsùs agerent. Ast Cyrillus, aliique Episcopi, qui per quindecim dies ob absentiam Joannis Antiocheni Concilium distulerant, diuturniorem moram intempestivam fore rati, Actionem, seu Sessionem primam die XXII. Junii actutùm celebrarunt, in qua

lecta est Imperatoris Theodosii de congreganda Synodo Epistola, dein, Symbolum Nicænum, & Cyrilli ad Nestorium literæ, earumque cum fide Nicæna consensio ab omnibus Episcopis approbata. Recitata est etiam Nestorii ad Cyrillum Epistola, quæ unanimi Patrum calculo explosa est. Lectæ itidem Cœlestini Papæ, Synodique Alexandrinæ ad Nestorium litteræ, & postremò examinata Nestorii Scripta, ex quibus omnibus compertum, atque exploratum fuit, Nestorium negasse Beatam Virginem Mariam esse *Dei-param*, duasque in Christo admisisse Personas, divinam scilicèt, & humanam. Quapropter Nestorius ad causam in Synodo dicendam tèr vocatus, sed sistere sese omninò recusans, omnium patrum sententia damnatus, ac depositus est. Hæc Concilii sententiâ postridiè significata est Nestorio, & missæ ad Cœlestinum Papam, ad Imperatorem, & ad Clerum Constantinopolitanum relationes, quibus denunciabatur Nestorii è Sede Constantinopolitana depositio.

D. Hac igitur unicâ Actione, seu Sessione Concilii Ephesini res tota confecta fuit, & Nestorii penitus jugulata Hæresis?

M. Minimè gentium. *Candidianus* quippè Comes retulit ad Theodosium Imperatorem ea, quæ gesta erant in Concilio Ephesino, retulit etiam & *Nestorius*, sed ambo ita subdolè & mendaciter, ut animum Theodosii Imperatoris jam in Nestorium nimis pronum, & Cyrillo aversum, in totam Synodum commoverint. Ad hæc, quintâ die, à latâ in Nestorium sententiâ, Ephesum venit *Joannes* Antiochenus, qui ægrè ferens, quod ejus præsentiam Patres diutiùs non expectassent, Conciliabulum cum suis

suis Orientalibus Episcopis egit, in quo in *Cyrillum* Patriarcham Alexandrinum, & in *Memnonem* Episcopum Ephesinum, tanquàm omnium malorum architectos, damnationis & depositionis sententia lata est. Cæteri etiam Patres Ephesini, ni resipiscerent, & XII. Sancti Cyrilli contra Nestorium Anathematismos quàm primùm rejicerent, Anathemati subjecti fuerunt. Relationem gestorum in hoc Conciliabulo ad Imperatorem misit *Joannes* Antiochenus, eumque de omnibus certiorem fecit.

D. Post acceptas illas relationes, quo pacto se gessit Theodosius Imperator?

M. Relatione Comitis *Candidiani* Constantinopoli lectâ, Theodosius continuò rescripsit per *Palladium* Magistrianum, jussitque omnia in Actione, seu Sessione prima Concilii Ephesini gesta penitùs rescindi, tanquàm vitio facta; & communi sententiâ examinari Dogmata, ut cuncta conspirantibus omnium suffragiis definirentur. Ut autem Episcopis rei maturandæ necessitatem imponeret Imperator, districtè vetuit, ne quis Episcopus exiret Epheso sivè in Patriam, sivè in Comitatum, priusquàm omnia ritè absoluta essent. Interim, hinc & indè tàm à Concilio Ephesino, quàm à Conciliabulo Joannis Antiocheni Epistolæ, & Legati ad Imperatoris Aulam mittebantur.

D. Necdùm exposuisti, cum tua bonâ veniâ, quid in his excitatis turbis Consilii ceperint, quamve in partem inclinarint Legati missi à Cœlestino Summo Pontifice?

M. *Arcadius*, & *Projectus* Episcopi, & *Philippus* Presbyter Legati à Cœlestino Summo Pontifice missi non interfuerunt Actioni, seu Sessioni pri-

mæ Concilii Ephesini, quia Ephesum dumtaxàt advenerunt die decimâ mensis Julii, quâ die habita est Actio, seu Sessio secunda, & postridiè Actio, seu Sessio tertia, in qua lecta sunt, quæ anteà gesta fuerant in damnatione, & depositione Nestorii, & dicta singillatim à tribus Sedis Apostolicæ Legatis in Nestorium sententia, ac posteà relatum à Synodo ad Imperatorem de Legatorum adventu, atque postulata discedendi facultas, cùm omnia in negotio Nestorii jam essent omnino peracta. Finitâ itaque Causâ Nestorii, *Cyrillus* Alexandrinus, & *Memnon* Ephesinus Episcopi obtulerunt in Actione, seu Sessione quarta, quæ habita est die XVI. mensis Julii, libellum, quo apud Sanctam Synodum expostularunt de injuria sibi ab Orientalibus Episcopis factâ, petieruntque ut citaretur *Joannes* Antiochenus, qui comparere cùm nollet, pronunciarunt Patres irrita esse omnia, quæ Joannis Antiocheni Pseudo-Synodus adversus Cyrillum, & Memnonem fecisset, simulque decreverunt ut hac de re scriberetur Imperatori, ac tertiò citaretur Joannes Antiochenus, antequàm jure in ipsum ageretur. Die itaque XVII. mensis Julii peracta est Actio, seu Sessio quinta, & Joannes Antiochenus tertiò vocatus est, qui se sistere cùm renuisset, Sacra Synodus tulit in ipsum, & in alios Orientales Episcopos ei adhærentes excommunicationis sententiam, & denuò statuit irrita planè esse, quæ adversùs Cyrillum, Memnonem, aliosque Episcopos in suo Conciliabulo egerat Joannes Antiochenus. Celebrata est die XXII. mensis Julii sexta Synodi Ephesinæ Actio, seu Sessio, in qua lecta & approbata est Nicænæ fidei Formula, editumque Synodale Decretum, quo cavebatur, ne quis alte-

alteram fidei Formulam, præter Nicænam, conscriberet, vel componeret. Demùm, ultima die mensis Julii habita est septima Concilii Ephesini Actio, seu Sessio, in qua Patres sanxerunt, jus Ordinationum Episcoporum Insulæ Cypri non pertinere ad Episcopum Antiochenum, sed Cypriis Episcopis juxtà Canones, & veterem consuetudinem servari debere. In eadem Sessione septima & ultima fuit approbata Hæreticorum *Messalianorum* damnatio facta à *Sisinnio* Episcopo Constantinopolitano, compositæ quoque sunt quædam Episcoporum lites, & sex conditi Canones contra Pelagianos, neçnon adversùs Nestorium, illiusque fautores.

D. Rata ne habuit Imperator Theodosius omnia, quæ gesta sunt in Concilio Ephesino?

M. Patres Concilii Ephesini selectos ad Imperatorem miserunt Episcopos, qui rerum gestarum ordinem, & rationem ei exponerent, sed *Irenæus* Comes, Nestorii amicus, quem Joannes Antiochenus ad Imperatorem miserat, Constantinopolim veniens, malis artibus effecit, ut Concilii Ephesini Legati nihil promovere potuerint. Cùm igitur in Aula Imperatoris hæc causa fuisset agitata, nec una esset omnium sententia, placuit tandem Imperatori consilium à nonnullis ei suggestum de mittendo Ephesum *Joanne* sacrarum largitionum comite, qui nomine Imperatoris tres esse depositos juberet, videlicèt *Cyrillum*, *Memnonem*, & *Nestorium*, omnesque in unam Synodum cogeret, & res pacificè agendas curaret. *Joannes* itaque sacrarum largitionum Comes Ephesum adveniens partium concordiam tentavit, sed frustrà: undè in his rerum angustiis jussit Imperator, Nestorium recedere à Concilio, &

ex

ex utraque parte Legatos ad Urbem Regiam venire. Suos Legatos elegit Sacra Synodus, suos itidem Orientalis factio misit. Imperator Orientalium Legatos, qui à partibus Joannis Antiocheni stabant, in Villa Rufiniana quinquiès audivit, eosque tàm benevolè in speciem excepit, ut certissimam sibi victoriam pollicerentur. At præter ipsorum expectationem, paucos post dies jussit Imperator Legatis Concilii Ephesini sese Constantinopolim comitari, ut Episcopum in locum depositi Nestorii ordinarent, Orientalibus Legatis interim Chalcedone relictis, quibus ad suas redeundi Ecclesias facultas concessa est. Episcoporum Orientalium fraudes cùm perspectas habuisset Imperator ex litteris, quas ad ipsum scripserunt Patres Ephesini, & quæ, ne interciperentur, arundine inclusæ ad *Dalmatium* Sanctissimum Archimandritam à quodam mendico delatæ sunt, confestim Nestorium in Monasterium Sancti Euprepii Antiochiæ in exilium misit, in cujus locum *Maximianus* consecratus est Episcopus Constantinopolitanus; Sanctum Cyrillum Alexandrinum, & Memnonem Ephesinum Episcopos, quos per *Joannem* sacrarum largitionum Comitem deponi jusserat, suis Sedibus restituit, & omnia, quæ Synodus Ephesina contra Nestorium, Joannem Antiochenum, & alios Episcopos Orientales sanxerat, rata haberi voluit. Quin, & soluto Concilio Ephesino, *Theodosius* junior paci Ecclesiæ totus intentus litteras scripsit ad Joannem Antiochenum, ut simultates cum Cyrillo deponeret, & Nestorium damnaret. Obtemperavit *Joannes*, & assensus est damnationi Nestorii, & Ordinationi *Maximiani*, utque cum Cyrillo pacem iniret, duos è suis Diaconis unà

cum

cum *Aristolao* Tribuno, & *Paulo* Emisseno Episcopo ad ipsum misit, eique significavit, se Doctrinæ Nestorii Anathema dicere, illius depositionem ratam habere, & *Maximiani* in locum Nestorii Ordinationem approbare. Subscripsit etiam Joannes Antiochenus professioni fidei, in qua ultrò agnovit unicam in Christo Personam, & Beatam Virginem Mariam esse verè Dei-param, damnavitque prava Nestorii Dogmata, & peregrinas explosit voces, quas ille Hæresiarcha invexerat. Hanc Fidei professionem à Joanne Antiocheno, aliisque Episcopis Orientalibus subscriptam Sanctus Cyrillus tanquàm omninò Catholicam inseruit in suis litteris, quas dedit ad Joannem Antiochenum, quarum initium: *Lætentur Cœli, & Terra*. Sic pax inter Cyrillum Alexandrinum, & Joannem Antiochenum, aliosque Orientales Antistites summo omnium Fidelium plausu & gaudio composita est sub finem anni CCCCXXXVII. Verùm, vix pax nunciata fuerat, cùm in variis Orientis partibus tumultuatum est. *Andreas* quippè Samosatenus Episcopus, *Meletius* Episcopus Mopsuestenus, *Alexander* Hieropolitanus, *Halladius* Tarsensis, *Eutherius* Thyanensis Metropolitæ, *Theodoretus* Cyrensis Episcopus, aliique non pauci Orientales Episcopi ab inita pace abhorruerunt, nolentes damnare Nestorium, nec communionem habere cum Cyrillo Alexandrino, & Joanne Antiocheno. Ad hanc Episcoporum discordiam sedandam, ex qua gravissima mala in Ecclesiam redundabant, Imperator omnem suam operam contulit, & ad Joannis Antiocheni postulationem Sacram dedit, quâ jussit ut omnes Orientales Episcopi cum Joanne Antiocheno communicarent, aut à suis

suis Ecclesiis ejicerentur. Hac Sacrâ Imperatoris haud parùm conturbati Theodoretus Cyrensis Episcopus, & alii Isauriæ & Ciliciæ Antistites, qui hactenùs ad nullas pacis conditiones accedere voluerant, tandem aliquandò initę paci consenserunt. Multi tamen Episcopi obstinati, & in suscepto proposito perseverantes Sedibus suis fuerunt pulsi, quos inter numerantur *Meletius* Episcopus Mopsuestenus, & *Alexander* Hieropolitanus. Complures etiam fuerunt Episcopi, quorum Catalogum texit *Irenæus* Tyriorum Episcopus capite cxc. Synodici, qui aut fugere, & Ecclesias suas deserere maluerunt, quàm Nestorii depositioni consentire, vel cum Cyrillo Alexandrino, & Joanne Antiocheno communicare. Denique, anno ccccxxxv. Nestorius funestæ illius tragœdiæ auctor è Monasterio Sancti Euprepii, in quo per quadriennium jam exul permanserat, in Oasim Edicto Theodosii Imperatoris altero exilio amandatus est, & libri ab ipso conscripti ultricibus flammis fuerunt addicti.

D. Hæc Imperialis Lex reddidit ne Ecclesiæ pacem?

M. Episcopi Ægypti cum Orientalibus perpetua aluerunt discordiæ semina. Alii siquidem Anatematismos XII. Sancti Cyrilli contra Nestorium tanquàm Hæreseos Apollinarii labe infectos penitùs repudiabant. Alii, versâ vice, illos ut Orthodoxos propugnabant. Alii communicabant quidem cum Joanne Antiocheno, sed Nestorium anathematizare nolebant. Alii Nestorio Anathema dicebant, sed non ejus doctrinæ. Alii denique, Nestorii libris Lege Imperiali prohibitis, cœperunt *Diodori* Tarsensis, & *Theodori* Mopsuesteni circumferre,

ferre volumina, dictitantes, Nestorium nova non sapuisse, sed antiquorum Patrum protulisse doctrinam, eademque volumina in Syrorum Linguam, & Armenorum, atque Persarum transtulerunt. Quod statim ac agnoverunt *Acacius* Melitinensis, & *Rabulas* Edessenus Episcopi, scripserunt Armeniæ Episcopis, ne Theodori Mopsuesteni, utpotè Hæretici, & Auctoris Nestoriani Dogmatis, libros susciperent. Contrà verò Episcopi Ciliciæ accusarunt *Rabulam*, & *Acacium*, quod hoc non ex charitate, sed ex æmulatione, atque contentione fecissent. Episcopi Armeni in unum congregati miserunt duos Presbyteros *Leontium*, & *Aberium* ad Proclum Constantinopolitanum Episcopum, ut scirent ab eo, cui doctrinæ standum esset. *Proclus* itaque annuens eorum votis *tomum* scripsit, in quo doctrinam Theodori Mopsuesteni Episcopi tanquàm Hęreticam reprobavit, eumque misit ad Joannem Antiochenum, qui coacto Concilio subscripsit prædicto *Procli* tomo unà cum Episcopis cum ipso congregatis. Porrò, quamvis Joannes Antiochenus subscripserit tomo Procli, de Theodoro tamen Mopsuesteno, cujus magnum erat per totum Orientem nomen, consultò tacuit, ut faciliùs excitati tumultus in optatam diù tranquillitatem verti possent, quam Joannis Antiocheni dispensationem, utpotè ad revocandam, vel conservandam Ecclesiæ pacem prorsùs necessariam probavit ipsemet Cyrillus in Epistola, quam scripsit ad Proclum his verbis: *Dispensatio verò in his est res optima ac sapiens. Si enim adhùc in vivis esset* (Theodorus Mopsuestenus) *& Nestorii blasphemiarum fautor esse, aut suffragari vellet iis, quæ scripsit ipse, Anathema etiam in propria persona subjisset, quoniam*

niam verò ad Deum, abiit, sufficit, ut ego puto, ea quæ absurdè ab eo scripta sunt, reiici ab iis, qui rectè sentiunt &c.

D. Fueruntne tandem per hanc Oeconomiam compressi omnes tumultus?

M. Nequaquàm. Quidam enim Episcopi Orientales Nestorianæ Hæreseos fautores, hanc Oeconomiam suscipere renuerunt, & Theodori Mopsuesteni blasphemias tanquàm consonas doctrinæ SS. Patrum præfractè defendere ausi sunt. Quamobrem Cyrillus Alexandrinus coactus est libros conscribere adversùs Theodorum Mopsuestenum, eumque etiam post mortem tanquàm Hæreticum, & impium anathematizare. Indè tamen finita non est Theodori Mopsuesteni causa, ex qua originem posteà duxerunt gravissimi tumultus, qui usque ad Synodum Chalcedonensem, immò usque ad quintam Synodum Generalem sub Vigilio Papa, & Justiniano Imperatore in sexto Ecclesiæ Sæculo celebratam perdurarunt, ut expendemus in nostris Colloquiis in sextum Ecclesiæ sæculum.

Dum sic in Oriente occultè adhùc serperet Nestoriana lues, contigit ut *Eutyches* Presbyter, & Archimandrita cujusdam Monasterii Constantinopolitani, qui in Concilio Ephesino contra Nestorium strenuè decertaverat, in contrarium planè errorem delapsus fuerit, asserens duas in Christo naturas antè unionem fuisse, sed post unionem, sive post Incarnationem, unicam tantummodò naturam, seu divinam, permansisse, ac subindè Carnem Christi nobis non esse consubstantialem. Hæc malè sana Eutychetis dogmata, quæ, ut jam diximus in Colloquio de Hæresibus, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo emer-

emerserunt, à *Flaviano* Constantinopolitano, Episcopo in Concilio, quod Constantinopoli celebravit, fuerunt proscripta, nihilosecius in Conciliabulo Ephesino, vulgò *latrocinali* dicto, à Theodosio juniore Imperatore anno CCCCXLIX. indicto approbata sunt, Eutyches absolutus, Legati Sancti Leonis Summi Pontificis injuriis affecti, Flavianus Episcopus Constantinopolitanus, qui Eutychem damnaverat, & *Eusebius Dorilæus* Antistes damnati, ac depositi sunt, atque Anatolius in locum *Flaviani* Episcopus Constantinopolitanus consecratus est, omnia denique à Dioscoro Episcopo Alexandrino hujus Conciliabuli Præside, militari Satellitio stipato, per vim & fraudem ad stabiliendam Eutychianam Hæresim peracta sunt. Vivente Theodosio juniore Imperatore, nullum remedium tot gliscentibus malis adhibere potuit S. Leo Papa, nec ab ipso impetrare unquam potuit, ut Generale convocaretur Concilium, in quo latrocinii Ephesini Acta rescinderentur. At mortuo Theodosio in partes Eutychetis inclinato, Summus Pontifex facilè à *Marciano* Theodosii successore, cui *Pulcheria* Augusta suum conjugium unà cum Sceptro detulerat, obtinuit convocationem Concilii Chalcedonensis, in quo omnia latrocinii Ephesini Acta fuerunt rescissa, & Eutychiana Hæresis, quæ jam multorum pervaserat animos, fuit omninò profligata.

D. Quando nam celebratum est Concilium Chalcedonense, & quid in eo gestum est?

M. Concilium Generale Chalcedonense inchoatum est in Ecclesia Sanctæ Euphemiæ Martyris VIII. Idus Octobris anni CCCCLI. & Kalendis mensis Novembris ejusdem anni absolutum est.

Huic

Huic Concilio interfuerunt ſexcenti, & triginta Epiſcopi, quamvis minori numero ſubſcripti reperiantur. Præfuerunt Legati Summi Pontificis Leonis *Paſchaſius* Lilibæi in Sicilia Epiſcopus, *Lucentius* Aſculanus Epiſcopus, *Bonifacius*, & *Baſilius* Presbyteri, quibus *Julianus* Coënſis Epiſcopus adjunctus eſt. Aderant etiam ampliſſimus Senatus, & Palatii Proceres, Judices, & Moderatores ab Imperatore Marciano conſtituti. Septemdecim Actiones, ſeu Seſſiones in hoc Concilio habitas fuiſſe aſſerit Baronius, ſed ſecundùm illius Concilii Acta, quæ nunc habemus, fuerunt tantùm ſexdecim. In prima Actione, lectis Actis latrocinii Epheſini, *Dioſcorus* Alexandrinus, *Juvenalis* Hieroſolymitanus, *Thalaſſius* Cæſareæ Cappadociæ, *Euſebius* Ancyranus, *Euſtathius* Berytenſis, & *Baſilius* Seleucienſis Epiſcopi, & Conciliabuli Epheſini Principes ſuis Sedibus fuerunt dejecti. In ſecunda Actione lecta fuit celeberrima S. Leonis Papæ ad Flavianum de Incarnatione Verbi Divini contra Hæreſim Eutychetis Epiſtola, & unanimi Patrum conſenſu approbata eſt. In tertia Actione ventilata eſt Cauſa Dioſcori Alexandrini, qui ad Synodum ter vocatus, & comparere detrectans, depoſitus eſt, omniſque ei adempta ſpes ſuam Sedem recuperandi. In quarta Actione, *Juvenalis* Hieroſolymitanus, *Thalaſſius* Cæſarienſis, *Euſebius* Ancyranus, *Euſtathius* Berytenſis, & *Baſilius* Seleucienſis, qui à Synodo depoſiti fuerant, dolentes, quod judicio contra Flavianum ſubſcripſiſſent, & damnantes Eutychem & Dioſcorum, ad ſuas Sedes admiſſi ſunt. In eadem Actione agitata eſt Cauſa *Photium* Tyriorum Epiſcopum inter & *Euſtathium* Beryti Antiſtitem, qui jus Metro-

tropoliticum sibi arrogabat; contrà quem statuit Sancta Synodus, jus Metropoliticum Episcopo Tyriorum servandum esse, etiamsi Imperator Civitatem Beryti in Metropolim nuper erexisset. In quinta Actione conscripta & recepta fuit fidei definitio, quâ declaratur, unum, eumdemque Christum, Filium, Dominum, Unigenitum, in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè & inseparabiliter esse agnoscendum. In sexta Actione, (cui *Marcianus* Imperator interfuit, sed non *Pulcheria* Augusta, sicut quidam perperàm asserunt) relecta est definitio Fidei, & omnium Episcoporum consensione comprobata. In septima Actione, lis, quæ *Maximum* Antiochiæ inter & *Juvenalem* Hierosolymorum Antistites circà suarum Diœceseon limites oborta fuerat, mutuo consensu dirempta est; nempè ut Antiochenus Episcopus duas Phœnicias & Arabiam, Hierosolymitanus verò Antistes tres Palæstinas sua sub potestate & jurisdictione haberet, quod & totius Synodi judicio firmatum est. In octava Actione, *Theodoretus* Cyrensis Episcopus, postquàm jussu Concilii Nestorio & omnibus idem cum eo sentientibus Anathema dixisset, Synodali judicio mox in Ecclesiam, ex qua latrocinii Ephesini decreto fuerat expulsus, restitutus est & Catholicus judicatus. In nona, & decima Actionibus discussa est causa *Ibæ* Edesseni Episcopi, qui, dicto pariter in Nestorium, & Eutychem Anathemate, à Synodo Chalcedonensi receptus, ac suæ Sedi restitutus est. In Actionibus undecima & duodecima plenissimè tractata est Causa *Bassiani*, & *Stephani*, qui post mortem Basilii de Episcopatu Ephesino certatim contendebant. Decrevit autem Sancta Synodus ut neu-

ter ſederet, ſed tertius ordinaretur Epiſcopus Epheſinus, ita tamen ut Baſſianus, & Stephanus alerentur ſumptibus ex ærario Eccleſiæ Epheſinæ, ſolidis videlicèt ducentis aureis quovis anno perſolvendis. Ex quo profluxit origo Penſionum Eccleſiaſticarum, de quibus antehàc in monumentis Eccleſiaſticis nulla prorsùs habetur mentio. In Actione decima tertia compoſita eſt contentio orta inter *Eunomium* Nicomedienſem, & *Anaſtaſium* Nicænum Epiſcopos. Conqueſtus erat *Eunomius* Epiſcopus Nicomedienſis, jura ſua Metropolitica ab Anaſtaſio Antiſtite Nicæno fuiſſe invaſa. Hanc controverſiam diremit Sancta Synodus juxtà Canonem ſextum Concilii Nicæni, nempè, Nicænum Epiſcopum, ſervato ei Metropolitani honorario titulo, Nicomedienſi Epiſcopo tanquàm Metropolitano ſubjici debere. In Actione decima quarta ſtatutum eſt, *Sabinianum* rectè ordinatum fuiſſe Perrhenorum Epiſcopum, & amovendum eſſe *Athanaſium*, quem Perrhenorum Antiſtitem Dioſcorus ordinaverat. In Actione decimâ quintâ Patres Concilii Chalcedonenſis plures Canones, abſentibus Legatis Summi Pontificis, condiderunt. Græci Codices habent xxx. Canones, Latini,tantùm viginti octo. Ex quibus ultimus, ſeu vigeſimus octavus confirmat Patriarchica Privilegia, quæ Concilium primum Generale Conſtantinopolitanum anno CCCLXXXI. celebratum conceſſerat Epiſcopo Conſtantinopolitano, ut ſcilicèt poſt Epiſcopum Romanum Primatus honore frueretur, jusque ac poteſtatem haberet in Thraciæ, Ponti, & Aſiæ Diœceſes, earumque Metropolitas, & inſuper Epiſcopos Barbarorum ordinaret.

D. Con-

D. Consenseruntne Legati Summi Pontificis huic Canoni vicesimo octavo, quo post Romanum Pontificem Primatus honoris, & jura Patriarchica adjudicantur Episcopo Constantinopolitano?

M. Immò potiùs reclamarunt Legati Summi Pontificis in Actione decima sexta, & ultima illius Concilii, quæ Kalendis Novembris habita est. In ea quippè postularunt Legati, ut relegeretur Canon ille de Sede Constantinopolitana se ipsis absentibus conditus. Relectus itaque est hic Canon cum omnium fermè Patrum subscriptionibus, cui palàm intercesserunt Legati; Patres tamen eumdem Canonem, non obstante Legatorum reclamatione, suâ auctoritate firmarunt, acclamantes: *Hæc justa sententia. Hæc omnes dicimus.* Verùm, hic Canon vicesimus octavus Concilii Chalcedonensis à S. Leone Papa fuit reprobatus, & ab ipsismet Græcis expunctus è numero Canonum. Cœteros autem ejusdem Concilii Canones approbavit tacito saltem consensu Sanctissimus ille Pontifex, eosque universa recepit Ecclesia.

D. Hæc sunt igitur Concilia, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo ad proscribendas Hæreses fuerunt celebrata?

M. Præter hæc Concilia, quæ hactenùs recensuimus, aliæ Synodi contrà errores Origenistarum anno CCCCI. fuerunt celebratæ, videlicèt *Cypria* à Sancto Epiphanio Salaminæ Episcopo,& *Alexandrina*, in qua Theophilus Patriarcha Alexandrinus *Dioscorum, Ammonium,& Euthymum* ÆgyptiMonachos, qui *Fratres longi* cognominabantur, damnavit, quod nollent subscribere damnationi Origenis. At isti Anachoretæ gravissimis à Theophilo

H 2 cala-

calamitatibus vexati, & è suis Monasteriis extorres vivere coācti, Constantinopolim anno ccccii. venerunt, & ad pedes Sancti Joannis Chrysostomi hujus Civitatis Episcopi sese abjecerunt, ejus præsidium implorantes: *Joannes* pietate motus, hos Monachos vitæ austeritate confectos, ætate provectos, canitie venerabiles, benignè exceptos fovit hospitio, illos tamen, inconsulto Theophilo, ad communionem Ecclesiasticam admittere noluit. *Arcadius* Imperator de justis querelis horumce Monachorum, & de eorum accusationibus adversùs Theophilum per libellum supplicem certior factus, jussit Theophilum, etiam invitum, Constantinopolim adduci. Ea res Theophilum vehementer commovit in Joannem Chrysostomum, eumque perdendi inivit Consilium, quamvis Joannes ipsi per litteras contestatus fuisset, se omni conatu his Anachoretarum accusationibus penitùs abstinuisse. Theophilo in hac causa Joannem Chrysostomum criminanti sese adjunxerunt *S. Epiphanius* Salaminæ in Cypro Episcopus, & *S. Hieronymus*, qui ægrè ferebant, quod *Joannes* his Anachoretis faveret, quos Theophilus tanquàm Origenistas damnaverat. Quin, & ipse Epiphanius non dubitavit Constantinopolim accedere, & licèt à Joanne perhonorificè fuisset exceptus, & omni officio ad pacem invitatus, omnem tamen cum illo communionem abrupit, voluitque in Monachos dictos *Fratres longos*, eisque adhærentes velut Origenis fautores palàm in Ecclesia excommunicationis ferre sententiam, sed, ne id attentaret, à *Serapione* Diacono tempestivè admonitus, proprioque ipsemet deterritus conatu abstitit à cœptis, tacitusque Constantinopoli abscess-

ſceſſit in ſuam reverſurus Eccleſiam. Sunt nonnulli, qui ſcribunt, *Joannem* Epiphanio Conſtantinopoli proficiſcenti prædixiſſe mortem antequàm Cyprum attingeret; & viciſſim *Epiphanium* Joanni Chryſoſtomo imminens exilium fuiſſe vaticinatum. Sed iſtas prędictiones Epiphanii,& Chryſoſtomi,ut fabuloſas, & planè commentitias jure optimo irridet Baronius, quippè quæ non ſolùm ſanctis hominibus indignæ prorsùs videntur,ſed etiam à Socrate in ſua Hiſtoria Eccleſiaſtica non referuntur pro veris ac certis.

Poſtquàm S. Epiphanius Conſtantinopoli abjiſſet, S. Joannes Chryſoſtomus Orationem habuit ad Populum, quæ omnium generaliter mulierum vitia carpebat, & *Eudoxiæ* Auguſtæ animum in S. Chryſoſtomum exaſperavit. Putans ſiquidem Eudoxia illatam ſibi hac Chryſoſtomi Oratione contumeliam, curavit ut Theophilus Patriarcha Alexandrinus, qui Conſtantinopolim cum multis Epiſcopis Ægypti venerat, Synodum in Suburbio Chalcedonis *ad Quercum* anno CCCCIII. convocaret, cui etiam interfuere quidam Aſiæ Epiſcopi à Chryſoſtomo juſtè depoſiti, & hac de cauſa ei maximè infenſi. Ad iſtud Conciliabulum citatur Joannes, qui tamen comparere noluit coram Epiſcopis, qui ſpretis æquitatis, & diſciplinæ Eccleſiaſticæ legibus in ejus exitium toti incumbebant. Nihiloſeciùs hæc Pſeudo-Synodus Chryſoſtomum damnavit, eumque *Arcadius* Imperator ſuo decreto exulare juſſit. Paruit Chryſoſtomus, & ineunte nocte ſolvit è portu navis, quæ Sanctiſſimum illum Antiſtitem in exilium deferebat, populo in littore vehementer indolente. Verùm ingenti terræ motu facto, quo concuſſa eſt tota Civitas, ac plebe ad ſeditionem urgen-

te, coactus est *Arcadius* ab exilio quamprimùm revocare Chrysostomum, qui tàm festivis totius populi acclamationibus exceptus est, ut non ab exilio, sed potiùs ex victoria redire videretur, sed ecce paulò post, novus intonuit turbo, qui conceptam populi lætitiam in acerbum luctum convertit. At enim, cùm celebrarentur ludi ad Ecclesiam, ob argenteam Eudoxiæ Augustæ statuam, quæ suprà columnam purpuream erat erecta, Chrysostomus ejusmodi ludos magno animi æstu exagitans, celebrem illam habuit orationem, quæ adhùc inter ejus Opera legitur, & cujus initium est: *Rursùs Herodias furit &c.* quâ oratione, quasi in se dictâ, sibi ampliùs temperare haud potuit Eudoxia, sed muliebri more irâ supra modum excandescens dedit operam, ut altera è vestigio Constantinopoli haberetur Synodus, ad quam vocatus Theophilus Alexandrinus consultò adesse noluit, veritus ne factâ populi commotione vitam suam in discrimen adduceret. Misit tamen Legatos, qui cum aliis Episcopis in Joannem Chrysostomum malè affectis depositionis sententiam, in ipsum à Theophilo Alexandrino in Synodo ad Quercum jàm latam, confirmarunt. Sic Chrysostomus à suis adversariis injustè iterùm oppressus, in exilium jussu Arcadii Imperatoris abductus est, quod illi fuit gravissimum, non solùm ob periculum itineris ab Isauris latronibus infestati, & ob febres, & dolores stomachi, quibus frequenter torquebatur, sed etiam ob rerum omnium penuriam, quam per triennium, & quatuor circiter menses, usque ad mortem in suo exilio constanter, & infracto pectore passus est. Innocentius I. Summus Pontifex, ad quem Chrysostomus injustè damna-

mnatus appellaverat, Romæ Synodum coëgit, in qua Chryſoſtomum innocentem declaratum ſuam in communionem recepit, miſitque Legatos ad *Honorium*, Occidentis Imperatorem, ut ſcriberet ad fratrem ſuum *Arcadium* Orientis Imperatorem, ejusque auxilio Synodus celebraretur Theſſalonicæ, ibique Chryſoſtomi cauſa, quæ Orientem, & Occidentem ſuſpenſum, diſtractumque tenebat, in rem Eccleſiæ dijudicaretur. Sed Legati, acceptis Innocentii Papæ, & Honorii Imperatoris litteris Conſtantinopolim profecti, re infectâ redire coacti ſunt. Theophilus ſiquidem Alexandrinus impedivit, ne hæc Synodus, in qua detectis ejus fraudibus, innocentia Chryſoſtomi patuiſſet, celebraretur. Immò, mortuo etiam Chryſoſtomo ſeſe adeò infenſum exhibuit Theophilus, ut omni conatu ſemper obſtiterit, ne ejus nomen in Diptychis inſcriberetur. Mortuo Theophilo, Cyrillus ejus nepos, & in eadem Sede Alexandrina ſucceſſor, rogatus ab Attico Epiſcopo Conſtantinopolitano ut Chryſoſtomi nomen in Eccleſiæ Alexandrinæ tabulis conſcriberetur, ſtatim conſentire noluit, ſed poſtmodùm, re meliùs perſpectâ, *Arſacium*, qui, vivente adhùc Chryſoſtomo, Epiſcopus Conſtantinopolitanus fuerat ordinatus, è Diptychis, Alexandrinis deleri, ejusque loco Chryſoſtomi nomen ſubrogari conſenſit. Tunc per univerſum Orientem Feſtus dies Sancto Joanni Chryſoſtomo ſacer publico cultu cœpit celebrari, quæ feſtivitas majori cultu aucta eſt, quando ſub *Proclo* Epiſcopo Conſtantinopolitano, anno videlicèt CCCCXXXVIII. Reliquiæ Sancti Joannis Chryſoſtomi magnificentiſſimâ pompâ Conſtantinopolim advectæ ſunt, & ad eas Theo-

dosius junior Imperator Arcadii filius genibus provolutus veniam supplex pro suis parentibus oravit, & Sanctissimo Pontifici se suumque commendavit Imperium. Sed satis hactenùs dictum sit de origine & progressu celebris illius controversiæ, quam non solùm Theophilus Alexandrinus, sed etiam Sancti Epiphanius, & Hieronymus habuerunt cum Sancto Chrysostomo in causa Origenistarum. Culpandi tamen non sunt Sancti illi Patres, quia, ut optimè observat Baronius ad annum cccc. n. LXII. *Sæpè contingit, Sapientissimos quosque falli, eosdem tamen à Sapientia, & insita probitate non excidere, cùm nimirum ad ea, quæ agunt, recto sinceroque mentis feruntur intuitu. Cùm igitur de Sanctissimorum Virorum Epiphanii, Hieronymi (ut de Theophilo dicere prætermittamus) atque Joannis Chrysostomi optima mente dubitare religio sit, quæcumque ab eis acta sunt, in meliorem partem accipias necesse est.* Hanc sapientissimam in factis hominum metiendis Baronii regulam semper præ oculis habere debes, ut ea, quæ à SS. Patribus, vel à Catholicis Scriptoribus sincerè acta, vel tradita sunt, nunquàm in sinistrum sensum interpreteris.

D. De Conciliis, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo contra Pelagianos, Nestorianos, Eutychianos, & Origenistas habita sunt satis hactenùs disseruisti. Superest nunc ut paucis referas Concilia, quæ eodem Ecclesiæ sæculo ad sanciendam Ecclesiæ Disciplinam fuerunt celebrata.

M. Multa in quinto Ecclesiæ sæculo Concilia Nationalia & Provincialia fuerunt coacta ad sanciendam Ecclesiæ Disciplinam, & ad dirimendas Controversias, quæ identidem occasione Ecclesiasticæ jurisdictionis oriebantur. In primis, in Concilio

cilio *Taurinensi*, quod, juxta Cl. *Pagium* indictum est anno CCCCI. non verò anno CCCXCVII. ut autumat Baronius, agitata est controversia de Primatu inter Episcopos Arelatensem, & Viennensem, decretumque est Canone secundo, ut qui ex duobus illis Episcopis probare posset, suam Civitatem esse Metropolim, is totius Provinciæ honorem Primatus obtineret, & juxtà Canonum præceptum, Ordinationum haberet potestatem. Hinc, ut obiter dicam, falsi convincitur quorumdam hujus temporis Criticorum opinio, qui origines omnium Ecclesiarum Gallicanarum, præter Lugdunensem, & alias paucas, ad medium tertii sæculi detrudunt, affixâ ex Gregorio Turonensi *Grati* Consulatui gesto anno ducentesimo quinquagesimo missione Sancti Trophimi in Gallias. Enim verò Episcopus Arelatensis à Concilio Taurinensi juris Metropolitici Ecclesiastici honorem sibi conservari non alio nixus fundamento postulabat, nisi quia ad Urbem Arelatensem primo Ecclesię sæculo *S.Trophimus* Episcopus missus fuerat. Quæ traditio, si tum temporis certa apud omnes non fuisset,præsertim apud Patres Concilii Taurinensis hujus Controversiæ judices, omni procùl dubio Episcopus Arelatensis non solùm repulsam tulisset, sed etiam falsam obtrudendo traditionem sese omnibus illis Episcopis antiquitatis Ecclesiasticæ haud ignaris deridendum propinasset. Id autem non contigit, quia persuasum habebant Patres Concilii Taurinensis, S. Trophimum longè antè Deciana tempora, annumque Christi CCL. Ecclesiam Arelatensem fundasse, ex qua posteà, velut ex fonte, ut ait *Zosimus* Papa, universæ Galliæ fidei rivulos acceperunt.

Com-

Complures Carthagine in quinto Ecclesiæ sæculo celebratæ sunt Synodi, in quibus ad instaurandam Ecclesiæ Africanæ disciplinam saluberrimi conditi sunt Canones, Sedis Apostolicæ consensu & auctoritate adeò probati, ut partem deindè fecerint veteris Collectionis Canonum, quæ incipit à tertio Carthaginensi Concilio, & alia ex ordine complectitur Concilia, quæ habita sunt sub Aurelio Carthaginensi Episcopo usque ad septimum Carthaginense Concilium, & prætereà Synodum Milevitanam sub eodem Aurelio habitam. Legendus est super hac re Illustrissimus *Petrus de Marca* Parisiensis Archiepiscopus cap.4. Dissertationis *de veteribus Collectionibus Canonum*, ubi plura perdoctè notat de ordine Conciliorum Africæ in veteri Collectione.

Hìc tamen intactam prętermittere haud possum difficultatem circà Appellationes Episcoporum ad Sedem Apostolicam, de quibus actum est in sexta Synodo Carthaginensi, & quas à Patribus illius Synodi omninò prohibitas fuisse, affirmant nonnulli hujus temporis Scriptores. At si perscrutemur originem illius Controversiæ de Appellationibus ad Sedem Apostolicam, apertè liquebit, hanc Synodum non prohibuisse absolutè Appellationem Episcoporum, sed solùm simplicium Presbyterorum, & aliorum inferiorum Clericorum ad Sedem Apostolicam. Huic quippè enatæ Controversiæ de Appellationibus ad Romanam Sedem occasionem in sexto Concilio Carthaginensi dedit *Apiarius* Siccensis Ecclesiæ Presbyter, quem *Urbanus* ejusdem Ecclesiæ Episcopus quorumdam criminum convictum Synodali sententiâ curaverat amoveri. Ille verò,

rò, contra Disciplinam Ecclesiæ Africanæ à judicio sui Episcopi ad Zosimum Romanum Pontificem appellaverat, & Zosimus Legatos in Africam destinarat, ut Apiarii causam retractarent. Quapropter Antistites Africani avitæ suæ Disciplinæ tenacissimi, ne deinceps alii Presbyteri, vel Clerici inferiores Apiarii exemplum sequerentur, prohibuerunt, ne Presbyteri, Diaconi, & cœteri inferiores Clerici à judiciis Episcoporum suorum ad Romanam Sedem provocarent. Quam prohibitionem Appellationum Presbyterorum, & aliorum inferiorum Clericorum ad Sedem Apostolicam paulò antè promulgaverat Synodus Milevitana, cujus Canon vicesimus secundus ita decernit: *Item placuit, ut Presbyteri, Diaconi, vel cæteri inferiores Clerici, in Causis quas habuerint, si de judiciis Episcoporum suorum questi fuerint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quidquid est finiant, adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum. Quod si ab eis provocandum putaverint, non provocent nisi ad Africana Concilia, vel ad Primates Provinciarum suarum. Ad Transmarina autem qui putaverit appellandum, à nullo intra Africam in communionem suscipiatur.* Viden, Africanæ Ecclesiæ Antistites non prohibere Episcopis, sed tantùm Presbyteris, & aliis Clericis inferioribus transmarinas Appellationes. Fatendum tamen est, juxtà Africanæ Ecclesiæ Disciplinam licitum non fuisse Episcopis immediatè, hoc est, antè examen & Judicium Concilii Nationalis, vel plenarii Africani appellare ad Sedem Apostolicam. Verùm appellationes Episcoporum ad Sedem Apostolicam factæ post examen & judicium Concilii Nationalis, vel plenarii Africani nunquàm in Ecclesia Africana vetitæ fue-

fuerunt. Deniquè, si quis obstinatè velit, Africanos Antistites in sexta Synodo Carthaginensi omninò & absolutè prohibuisse appellationes Episcoporum ad Sedem Apostolicam sivè antè, sive post examen & judicium Concilii Nationalis, vel plenarii Africani, huic respondendum est, Antistites Africanos id fecisse errore facti deceptos. At enim cùm Zosimus Papa jus appellationum Episcoporum, tanquàm à Patribus Concilii Nicæni definitum, suæ Sedi vindicaret, nec tamen de eo jure quidquam Patres Africani stabilitum reperirent sivè in Canonibus Nicænis Latinis, quos penès se habebant, nec in Græcis exemplaribus, quæ rogati *Atticus* Constantinopolitanus, & *Cyrillus* Alexandrinus ad illos transmiserant; rogarunt Africani Antistites Zosimum, nisi pleniori factâ perquisitione constaret, hoc ipsum à Nicænis Patribus fuisse decretum, ne Africanas Ecclesias vellet ad hanc observantiam adigere. At statim ac Patres Africani intellexerunt, id juris appellationum Episcoporum ad Sedem Apostolicam decretum fuisse, non quidem in Concilio Nicæno, uti affirmabat Zosimus Papa, sed in Concilio Sardicensi Canone septimo, non ampliùs reluctati sunt, sed ultrò admiserunt appellationes Episcoporum ad Sedem Apostolicam, ut liquidò constat ex causa *Antonii* Fussalensis Episcopi, qui, teste Sancto Augustino Epist. 161. à Synodo Africana exauctoratus ad Cœlestinum I. Pontificem, non reclamantibus Episcopis Africanis, appellavit. Causa autem cur Zosimus pro Sardicensi Canone Nicænum allegaverit Concilium, hæc est: quia tametsi duo ista Concilia fuerint generalia, parisque auctoritatis, Nicænum tamen notius erat, illiusque quasi

Ap-

Appendix dicebatur Concilium Sardicense. Deinde, quia in Collectione Canonum, quibus Romana utebatur Ecclesia, promiscuè permixti erant Canones Nicæni, & Sardicenses sub eadem Nicæni Concilii inscriptione, sicut manifestò apparet in Justellianis, & Quesnellianis Nicænorum Canonum editionibus. Sed hæc breviter dicta sufficiant de transmarinarum appellationum controversiâ, cui in Concilio sexto Carthaginensi occasionem dedit *Apiarius* Presbyter Siccensis, cujus causa in eodem Concilio sic finita fuit, ut ipse in communionem susciperetur, servaretque sui gradus honorem, eâ tamen lege, ut ex Civitate Siccensi, cui scandalo fuerat, secedere cogeretur.

D. Summâ profectò laude ac commendatione digni sunt Africanæ Ecclesiæ Antistites, qui ad sanciendam Ecclesiæ Disciplinam tot Concilia convocarunt, sed nunquid alii Orbis Christiani Ecclesiarum Episcopi ad instaurandam Disciplinam Ecclesiasticam pari zelo, & vigilantiâ pastorali adlaborarunt?

M. Episcopi Ecclesiæ Gallicanæ in conservando Disciplinæ Ecclesiasticæ vigore, & in Sanctissimis pro externo Ecclesiæ regimine condendis legibus, Episcopis Africanis in quinto Ecclesiæ sæculo haud inferiores fuerunt. Postquàm enim Ecclesia Africana oppressa incursione Vandalorum, qui Ariani erant, & anno ccccxxviii. in Africa dominari cœperunt, Concilia convocare non potuit; singulari Divinæ Providentiæ beneficio factum est, ut Ecclesia Gallicana in quinto sæculo multa celebrarit Concilia, quorum saluberrimis decretis, seu Canonibus, Disciplinæ Ecclesiasticæ optimè fuit consul-

fultum. Hæc Gallicana Concilia brevitèr indicasse sufficiet, quorum pleniorem notitiam si assequi desideres, adire poteris *Sirmondum*, qui omnia Gallicana Concilia collegit,& perdoctis Annotationibus illustravit.

In primis, anno CCCCXXIX. die XV. mensis Augusti habitum est in Galliis à duodecim Episcopis Concilium *Regense*, seu *Rejense*, gallicè *Riez*, quæ est Urbs Episcopalis in Provincia sub Archiepiscopo Aquensi, in quo abrogata, & nulla declarata fuit *Armentarii* Ebredunensis Episcopi ordinatio facta à duobus tantùm Episcopis, citrà aliorum Provinciæ Episcoporum consensum, ac solùm Chorepiscopi titulus *Armentario* concessus est. Octo etiam Canones in rem Ecclesiasticæ Disciplinæ conditi sunt.

Anno CCCCXLI. in Gallia Narbonensi coäctum est à XVII. Episcopis Concilium *Arausicanum*, Gallicè *Orange*, quæ est Urbs in Provincia sub Archiepiscopo Arelatensi, in quo statuti sunt Canones XXX. ad Disciplinam Ecclesiam spectantes, & à *Sirmondo*, & ab Illustrissimo *Albaspinæo* Aurelianensi Episcopo eruditis Notis illustrati.

Anno CCCCXLII. in Comitatu Venascino habitum est Concilium *Vasense*, seu *Vasionense*, Gallicè *Vaison*, cujus de Disciplina Ecclesiastica extant Canones X. quos Sirmondus, Binius, & Albaspinæus Notis suis illustrarunt.

Deniquè,alia Concilia in Galliis ad resarciendam collapsam Ecclesiæ Disciplinam fuerunt celebrata, *Arelatense* videlicèt anno CCCCLII. cujus extant Canones LVI. *Andegavense*, anno CCCCLIII. cujus extant Canones XII. *Arelatense* alterum anno

na CCCCLV. *Turonicum* anno CCCCLXI. in quo editi ſunt Canones XIII. *Veneticum* Gallicè *Vannes* in Aremorica, ſivè Britannia minori anno CCCCLXV. in quo confecti ſunt XVI. Canones. Sed de his Conciliis Gallicanis, ſicut & de Canonibus, qui in illis conditi ſunt, plura legeſis apud doctiſſimum Sirmondum, nos autem, quibus placet brevitas, huic Colloquio finem imponemus.

COLLOQUIUM V.

De Viris illuſtribus, qui eruditione & pietate Eccleſiæ in quinto ſæculo multùm ſplendoris contulerunt.

D. ETſi benè multos in quinto Eccleſiæ ſæculo floruiſſe viros doctrinâ, & pietate conſpicuos facilè admodùm colligere poſſim ex Hiſtoria iſtius ſæculi, quam hactenùs accuratè deſcripſiſti; optarem tamen ut in hocce Colloquio merita & opera recenſeres, ſi non ſingulorum, ſaltem eorum præcipuè, qui in quinto ſæculo mirâ eruditione Eccleſiam præ cœteris illuſtrarunt, eamque ab Hæreticorum inſultibus egregiè vindicarunt.

M. Ineunte quinto ſæculo multùm ſplendoris Eccleſiæ contulerunt innumeri propemodùm viri undecumque doctiſſimi, quibus optimo jure Theologia acceptum referre debet quidquid verum, quidquid habet ſublime & auguſtum. Hi ſunt quippè, qui de omnibus Chriſtianæ Religionis myſteriis, admotâ veritatis luce, diſſeruerunt, qui vocum, ad ea planiùs explananda, propriam & nati-
vam

vam significationem præfixerunt; qui eorum principia solidè firmarunt; omnes consecutiones, quæ ex illis elici possunt, studiosè investigarunt, & oppositos errores immensis non minùs mole, quàm eruditione voluminibus confutarunt. Hi sunt, qui Moralis Christianæ integritatem eâ ingenii ubertate, dicendi copiâ, totque acutissimis sententiis propugnarunt, asseruerunt, vindicarunt, ut eloquentissimorum Oratorum facundiam longo intervallo superasse videantur. Verbo dicam, hi sunt, ex quorum eruditissimis lucubrationibus Ecclesiastici Scriptores in succedenti sæculorum serie suam doctrinam, velut ex purissimo fonte, hauserunt, & ab eorum vestigiis ne latum quidem unguem desciscere maximo sibi semper honoris loco duxerunt.

D. Quinam sunt celebriores Scriptores, qui ineunte quinto Ecclesiæ sæculo floruerunt?

M. Inter Græcos unus instar omnium est S. Chrysostomus. Inter Latinos verò Principem locum jure ac meritò obtinent S. Hieronymus, & S. Augustinus.

D. Vitam horumce illustrium Scriptorum, qui in omnium gentium commendatione versantur, rogo te ut breviter describas, & Opera ab ipsis edita ab Apocryphis accuratè secernas.

M. Ea, quæ Sanctus Joannes Chrysostomus in Episcopatu gessit, memini me jam in superiori Colloquio attigisse. Quapropter, ne tibi iteratis repetitionibus fastidium ingeram, his in præsentia referendis supersedebo, eaque dumtaxàt perstringam, quæ privatam illius vitam spectant, & Opera, quibus universam locupletavit Ecclesiam. *Joannes*

nes itaque, ob aureum eloquentiæ flumen, & admirabilem in dicendo facundiam græcè vulgari cognomine *Chrysostomus* dictus, anno trecentesimo quadragesimo septimo natus est Antiochiæ ex Patre dicto *Secundo*, & ex matre *Anthusa*. Mortuo Patre, Joannem adhuc juvenem *Anthusa* ipsius mater incredibili sollicitudine educavit, & ad perfectam virtutem provexit. Adolescens *Joannes* Rhetoricæ sub *Libanio*, & Philosophiæ sub *Andragathio* viris id ętatis in his artibus longè celeberrimis operam navavit. Aliquot annos in Foro versatus est, sed mox ad severioris vitæ genus, & ad Christianam pietatem conversus, totum sese obsequio Ecclesiæ mancipavit, & Sacrarum Scripturarum studio addixit. Dein, à Meletio Episcopo Antiocheno baptizatus & Lector ordinatus *Joannes*, timens ne Episcopus consecraretur, secessit anno CCCLXXIV. in montes Antiochiæ vicinos, ubi per quadriennium, hoc est, usque annum CCCLXXVIII. solitariam vitam duxit, & posteà, teste Palladio in ejus vita, per biennium in loco secretiori vitam egit Anachoreticam; at cogentibus ejus infirmitatibus, anno CCCLXXX. ex Eremo ad natale solum reversus, ab Meletio Diaconus fuit ordinatus, & post mortem Meletii à Flaviano ejus in Sede Antiochena successore ad gradum presbyteri provectus, in quo gradu per annos duodecim ad populum Antiochenum tantâ omnium acclamatione sermones habuit, ut, mortuo *Nectario* Patriarcha Constantinopolitano, conspirantibus totius Cleri, & fidelium votis in ejus locum suffectus fuerit, quamvis ipse pertinacissimâ reniteretur modestiâ, quæ tantùm adhibitâ vi, & Imperiali interpositâ authoritate superari

potuit. Episcopus Constantinopolitanus inauguratus Joannes Chrysostomus multa gessit, & gravissima passus est incommoda conspiratione *Eudoxiæ* Augustæ, *Theophili* Alexandrini, & aliorum Episcoporum, quæ jam à nobis in superioribus Colloquiis relata, hìc repetere omninò supervacaneum esset. Reliquit Joannes Chrysostomus moriens præclara ingenii sui Monumenta, in primis *Homilias* in omnes fermè libros cùm Veteris, tum Novi Testamenti; varios *Sermones* de variis argumentis Moralibus, Doctrinalibus, de Mysteriis, & de Laudibus Sanctorum. Scripsit etiam S. Joannes Chrysostomus librum adversùs Judæos; alterum adversùs Gentiles; contra vitæ Monasticæ osores & vituperatores libros tres; præterea, edidit libros sex de Sacerdotio; libros duos de Compunctione Cordis; de Providentia Dei libros tres; de Virginitate librum, & aliqua alia Opera Moralia, pluresque Epistolas. *Liturgiam*, quæ extat inter Opera S. Joannis Chrysostomi, germanum esse Sancti illius Doctoris fœtum affirmant peritiores Catholici Critici. Sed paulo major est difficultas de Epistola ad *Cæsarium* Monachum, quæ S. Joannis Chrysostomi nomine insignita est. Hanc si quidem Epistolam sub nomine S. Chrysostomi laudant *S. Joannes Damascenus* in calce dissertationis contra Jacobitas, *Nicephorus* Constantinopolitanus in Antirrethicis contra Iconomachos, aliique, qui de duabus Christi Domini naturis disputarunt. immò, antiquam ejusdem Epistolæ versionem latinam *Emericus Bigotius* ex Codice Florentino à se descriptam Palladii Dialogo *de vita S. Chrysostomi* subnexuit, & statim Hæretici Angliæ,

gliæ, & Bataviæ eamdem Epiſtolam tanquam à S. Chryſoſtomo exaratam multiplici prælo excuderunt, eamque adverſus Tranſubſtantiationis dogma Catholicis objecerunt. Non defuerunt quidem pereruditi Orthodoxi Theologi, qui hanc Epiſtolam ad *Cæſarium* Monachum ſagaciſſimis obſervationibus illuſtrarunt, quibus Heterodoxorum ora obſtruerent, & S. Chryſoſtomum, quem authorem iſtius Epiſtolæ eſſe autumabant, Tranſubſtantiationis dogmati minimè adverſari demonſtrarent; at feliciùs præ cæteris nodum iſtum diſſolvit doctiſſimus noſter Pater *Michael Lequien*, qui poſtremam & caſtigatiſſimam Operum S. Joannis Damaſceni Editionem nuper adornavit. Is quippe diſſertatione tertia Damaſcenica multis momentis evincit, hanc Epiſtolam ad *Cæſarium* Monachum non eſſe exaratam à S. Joannes Chryſoſtomo, ſed à quodam recentiore Scriptore, qui Neſtorianæ Hæreſeos patronus erat, & poſt Synodum Chalcedonenſem ſcripſit. Certè conſtat, neminem Damaſceno antiquiorem hanc Epiſtolam ad *Cæſarium* Monachum laudaſſe, cùm tamen expreſſiſſima habeat adverſus Eutychianos, alioſque unius naturæ in Chriſto, necnon unius voluntatis & operationis aſſertores. Hanc, inquam, Epiſtolam non laudarunt Concilium Oecumenicum Chalcedonenſe, ſexta Synodus generalis contra Monothelitas celebrata, non Lateranenſis ſub Martino I. non *Theodoretus*, non *Leontius* Bizantinus, non *Anaſtaſius* Sinaita, non *Maximus* Confeſſor, non Neſtorii vindices, non cæteri, denique, qui alia S. Chryſoſtomi non ſic diſerta protulerunt teſtimonia. Perperam igitur hæc Epiſtola ad *Cæſarium* Monachum

tribuitur S. Chrysostomo, ac proindè injustè conqueruntur Hæretici, quod cum aliis ejusdem Sancti Doctoris genuinis Epistolis edita non sit.

Ad eamdem suppositititiorum S. Joannis Chrysostomi Operum classem ablegari quoque debent quatuordecim Homiliæ in Evangelium Marci, & sex ex Homiliis in Genesim, videlicet Homiliæ prima, secunda, & tertia in Caput secundum Genesis, & tres aliæ Homiliæ in Caput tertium ejusdem libri Genesis. Denique, Opus in Matthæum, quod vulgò *imperfectum* dicitur, quia non ad finem usque Evangelii Matthæi, sed ad Caput dumtaxat vicesimum quintum productum est, S. Chrysostomum non habet parentem; tum quia nec ejus stylum, nec doctrinam sapit; tum quia etiam plurima continet hæretica dogmata contra Consubstantialitatem Filii Dei cum Patre Æterno, contra divinitatem Spiritus Sancti, & adversùs validitatem Baptismi ab Hæreticis collati. Sunt tamen quidam eruditi viri, quos inter recensentur *Sixtus* Senensis, & *Savilius*, qui existimant, hæc hæretica dogmata, quibus respersum est Opus istud *imperfectum* in Matthæum, fuisse ab Hæreticis interpolatoribus in illud intrusa, idque probant, primo, quia manuscripta quædam vetustissima nihil hujusmodi errorum contineant, sed aliâ manu prædicti illi errores ad marginem descripti sint. Secundò, quia iis resecatis & expunctis erroribus, nihil in textu hiulcum & mutilum appareat, sed pleniùs fluat oratio; quod quidem argumento est, hæc hæretica dogmata isti Operi esse assuta. Verùm, missis illis conjecturis, standum est communi sententiæ Theologorum & disciplinæ Cri-

Critices peritorum asserentium, hoc Opus imperfectum in Matthæum non esse S. Joannis Chrysostomi fœtum. Plura de Operibus Sancti illius Doctoris legi possunt apud *Labbeum* in dissertatione *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, apud Natalem Alexandrum in quarto Ecclesiæ sæculo.

D. Quâ dote S. Chrysostomus inter cæteros alios sui sæculi Scriptores præsertim emicuit?

M. Omnes sui sæculi Scriptores S. Chrysostomus eloquentiâ & perspicuitate superavit. Habet si quidem dictionem nativam, nitidam, puram, splendidam insuper ac fluentem cum admirabili docendi facultate conjunctam, qualis nulli unquàm vel Græcorum eloquentissimo contigit. In explicandis Christianæ Religionis dogmatibus sese auribus populi accommodat, & pio quodam juvandi studio ad illius captum dimittit orationis habitum. Præcipuas Christianæ Moralis quæstiones magnâ vi, mirâ eruditione, & appositis exemplis uberrimè tractat. Nihil ejus instructionibus faciliùs, descriptionibus & narrationibus, quas passim interserit, nihil jucundiùs, atque ad persuadendum nihil efficaciùs ejus argumentis, quorum claritate, dulcedine & amœnitate Lectorum animos quòcumque vult flectit, movet, rapit & delectat. In exponendis sacris Scriptoribus sistit potissimùm in sensu litterali, & consultò abstinet à sensibus Mysticis & Allegoricis, quibus plus æquo indulserant interpretes & verbi divini præcones, qui ipsum præcesserant. In Homiliis, quas habebat ad populum, post genuinam textus Scripturæ sacræ interpretationem, solebat in rem suorum auditorum aliquod morale proponere argumen-

tum, illudque latè explanare. Quam methodum saluti animarum utilissimam in omnibus suis Homiliis observat Sanctus ille Doctor.

D. Satis de S. Joànne Chrysostomo. Paululùm nunc differamus de Patribus latinis, & inprimis vitam S. Hieronymi, quem omnigenâ eruditione præditum fuisse sæpiùs audivi, paucis describe, ac varia ejus recense Opera.

M. Hieronymus anno cccxxxi. sub Consulatu *Bassi*, & *Ablavii*, teste Prospero in Chronico, natus est *Stridone*, sito in Dalmatiæ & Pannoniæ finibus Oppido. Patrem habuit *Eusebium*, à quo primis & teneræ adhuc ætati congruis literis, sanctissimisque moribus imbutus, Romam missus est, ubi sub *Donato* literas Græcas & Latinas, omnesque sæculares didicit disciplinas, ibidemque per sacrum Baptisma Christo in fide renatus est. Inde incredibili discendi studio incensus Galliarum Oras, in quibus florebant viri famâ celeberrimi, lustravit; Romamque reversus, insignem, variisque voluminibus locupletem Bibliothecam sibi paravit, ut per totum vitæ suæ cursum lectioni & orationi incumbere posset. Quocircà suam secum Bibliothecam deferens, velut alter *Bias* sua secum omnia portans in Orientem secessit, & postquàm non nihil temporis Antiochiæ mansisset, in vastam Syriæ solitudinem sese contulit, in qua permansit quadriennio, ibique Hebraicam didicit linguam, sicut ipsemet testatur in Epistola iv. ad *Rusticum*. Dein è sua solitudine, ob gravem ab Arianis in Catholicos excitatam persecutionem, exire coactus Antiochiam rediit, ubi tricesimum jam percurrens ætatis suæ annum à *Paulino* Antiocheno Epi-

Episcopo Presbyter fuit ordinatus. Post brevem Antiochiæ moram, suum in Bethleemitico solo domicilium fixit. Exindè tamen, post auditum aliquandiu Gregorium Nazianzenum Constantinopoli degentem, quem suum præceptorem appellat, Romam ad *Damasum* Papam accessit, à quo perbenignè exceptus est, dignusque ab eo judicatus, quum ad emergentia fidei, Religionisque dubia discutienda adjutorem sibi retineret. Hac sibi à Sancto Pontifice demandatâ provinciâ Hieronymus summa cum laude & Ecclesiæ utilitate perfunctus est. Sed mortuo Damaso, rediit Hieronymus in Orientem, & transiens per Ægyptum & Antiochiam,ad selecta tandem sibique charissima Bethleemitica loca feliciter appulit. Ad eadem sanctissima loca celebres fœminæ *Paula*, *Eustochium* & *Melania*, quas Hieronymus Romæ degens ad sanctioris vitæ propositum duxerat, è vestigio pietatis ergò convolarunt, totque sive viros, sive mulieres ad idem austeræ vitæ genus suis exemplis pertraxerunt, ut *Paula* tria pro mulieribus Monasteria, & unum pro viris ibidem extrui curaverit. Tum Hieronymus votorum suorum compos vitam in Monasterio egit, corpus suum vigiliis & abstinentiis macerando, & indefessis studiis, componendisve in sacram Scripturam Commentariis unicè intentus. Sic totus libris affixus tantam sibi rerum divinarum eruditionem comparavit Hieronymus, ut in obscuris sanctorum voluminum difficultatibus S. Augustinus, Paulinus, Chromatius, Heliodorus, multique alii passim per Italiam, Galliam, Hispaniam, Africam, Palæstinam & Græciam eruditissimi Episcopi ipsum per literas consulerent. Demùm meritis

plenus obiit Hieronymus nonagenarius laboribus & senio confectus anno Christi ccccxx. si plura de vita S. Hieronymi scire desideres, legesis vitam Sancti illius Doctoris, quam gallicè descripsit doctissimus Pater *Joannes Martianæus* Monachus Benedictinus Congregationis S. Mauri.

D. Cui potissimùm studio sese addixit Hieronymus suo in Bethleemitico solo solitarius hærens?

M. Hieronymus in sua solitudine degens non solùm multa edidit Opera Exegetica, quibus Scripturam sacram mirè illustravit, verùm etiam Opera scripsit Polemica, quibus Hæreticorum sui temporis errores prostravit, & Catholicam Fidem asseruit ac vindicavit. In primis, composuit librum contra *Helvidium*, qui impiè docebat, Beatam Mariam Christum peperisse Virginem, sed posteà cum Josepho marito suo congressam alios peperisse filios, suæque virginitatis post partum jacturam fecisse. Præterea, calamum suum acuit Hieronymus in *Jovinianum* Romanæ Urbis Monachum, qui inter alia asserebat, primò, virginitatem non præstare matrimonio. Secundò, eos, qui semel erant baptizati, in peccatum relabi, & acceptam in baptismate justitiam amittere non posse. Tertiò, abstinentiam à quibusdam cibis inutilem prorsùs esse prædicabat. Postremò, æqualem in omnibus Sanctis fore Visionem Beatificam affirmabat. Hos Joviniani errores summâ ingenii vi, & eruditione profundâ duobus libris confutavit, ac jugulavit Hieronymus. Scripsit quoque S. ille Doctor librum adversus *Vigilantium* natione Gallum, qui Cleri Cœlibatum improbabat, Martyrum Reliquias colen-

lendas esse negabat, ad eorum sepulchra vigilare superstitiosum, & inutile esse ajebat, cereos in Ecclesiis accendi, lucente Sole, ridebat, Monachorum in solitudine vitam vituperabat, & alios id genus spargebat errores, quos S. Hieronymus fusè & acriter in hoc libro refellit. Montanistarum errores posteà insectatus est in Epistola LIV. ad *Marcellam*. Ad confutandos Luciferianos unum Dialogum composuit. Adversùs Pelagianos tres Dialogorum libros edidit. Aliquas literarias concertationes habuit cum S. Augustino, sed vehementiùs, majorique animi æstu cum *Joanne* Episcopo Hierosolymitano, & cum *Rufino*, occasione librorum Origenis, decertavit.

D. Potuitne Hieronymus in his Polemicis conscribendis Operibus occupatus, alios lucubrare libros?

M. Præter hæc Opera Polemica, quæ mox laudavi, edidit S. Hieronymus multa scripta Critica in libros Scripturæ sacræ, Commentarios in Prophetas, in Evangelium Matthæi, in aliquas Epistolas S. Pauli. Duas insuper sacrorum Bibliorum versiones latinas concinnavit, unam, ad normam textus LXX. Interp. & alteram exactam ad Hebraici textus veritatem, quâ versione tanquam authenticâ & vulgatâ à Concilio Tridentino approbatâ etiamnùm utitur Ecclesia latinâ. Antiquam versionem latinam, vulgò *Italicam* appellatam, S. Hieronymus correxit, purgavit, castigavit, græcæque fidei reddidit. Quàm plures Epistolas Exegeticas, sive sacrarum Scripturarum expositiones, vel quæstionum, dubiorumque resolutorias, & alias de variis argumentis exaravit.

Chro-

Chronicon Eusebii, plures Homilias Origenis, libros *Didymi* de Spiritu Sancto in latinum sermonem convertit. Vitas, seu Historias Sanctorum Monachorum *Hilarionis*, & *Malchi* descripsit, & Catalogum de Viris illustribus contexuit, multaque alia egregia edidit Opera, quæ quinque tomis comprehensa jam citatus *P. Martianæus* novâ & accuratâ Editione publicavit, doctis Præfationibus & Annotationibus illustravit, atque genuina Opera ab Apochryphis accurato Criterio secrevit. Hanc itaque novam Operum S. Hieronymi consule Editionem, sed præcipuè tomum V. ad cujus calcem *P. Martianæus* attexit Appendicem omnibus Scripturæ sacræ & librorum S. Hieronymi studiosis curiosissimam.

D. Ex tot Operibus, quæ edidit S. Hieronymus, facilè coniicio eum fuisse Virum eruditissimum, & omni doctrinarum genere absolutissimum.

M. Sic est. S. Hieronymus, omnium, qui olim sacras literas interpretati sunt, fuit longè doctissimus. Linguarum exoticarum tantam habuit peritiam, ut Græcam, Hebræam, Syram, Chaldæam & Latinam, perinde ac Dalmaticam vernaculam suam linguam calleret. Politioribus literis erat optimè excultus. In Historia sacra, Ecclesiastica & Prophana apprimè versatus. Nullum Scriptorum genus, quod non delibarit, nulli Historici, nulli Poëtæ, nulli Oratores, nulli Philosophi, tàm Græci, quàm Latini, quos ipse herculeo & indefatigabili studio nocturnâ non versarit manu, versaritque diurnâ. Ejus inter scribendum stylus purus ac tersus est, &, teste Erasmo lib. 5. Epist. 19. cum ipso Cicerone certare videtur. Inter disputandum Hie-

Hieronymus fuit vehementis ac præfervidi ingenii, suosque adversarios, præsertim Hæreticos, acriter exagitavit, & plautino sale defricuit. Denique, Hieronymus in Moralibus austerus, & in Criticis pertractandis quæstionibus accuratissimus fuit.

D. Quis est ille *Rufinus*, qui cum S. Hieronymus, ut modò dicebas, tanto animi æstu disputavit?

M. *Rufinus*, cognomine *Toranius* dictus, Aquilejensis Ecclesiæ Presbyter fuit, qui vitam Monasticam professus Româ cum *Melania* in Orientem profectus est anno CCCLXI. & per viginti quinque annos in ædibus Melaniæ Hierosolymis permansit variis Operibus in publicum edendis intentus. Sed quòd Origenis admirator esset, eorumque scriptis plus æquò tribueret, hoc primùm cum Hieronymo ipsum collisit. Hæc lis, quæ ante Rufini ex Oriente discessionem utcùmque composita fuerat, acriùs recruduit postquàm *Rufinus* & *Melania* Romam relicto Oriente pervenerunt anno CCCXCVII. at enim Rufinus Romæ degens cœpit Origenis Apologiam adornare, suamque versionem libri *Periarchon* Origenis, seu *de Principiis*, Romæ publicavit, cui Præfationem præfixit, in qua Hieronymus obliquè, immò, apertè petebatur. Hanc Rufini Præfationem cùm legisset Hieronymus, actutùm Epistolam ad *Pammachium*, & *Oceanum* ordine LXV. scripsit, in qua factam à Rufino Interpretationem libri Periarchon Origenis uti perniciosissimam detestatur. Brevem etiam Epistolam ordine LXVI. eadem de re ad Rufinum misit. Statim ac Hieronymi literæ Pammachio traditæ sunt, earum exemplar *Aproniano*, qui Rufino

fino addictissimus erat, tradidit Pammachius Hieronymi, & Rufini communis amicus, easque Apronianus transmisit ad Rufinum, qui totus in furorem actus, duos è vestigio *Invectivarum* libros, qui inter Opera S. Hieronymi leguntur, scripsit, hisque non modo datam ad Pammachium Epistolam Hieronymi confutavit, sed etiam illius in Scripturam sacram Commentaria aculeatis censuris perstrinxit. Româ discedens Rufinus Aquilejam petiturus *Siricio* Papæ illusit, & à Candido illo Pontifice extorsit Epistolas *formatas*, seu Communicatorias vulgò dictas, quæ erant publicæ velut tesseræ, quibus in longinqua peregrinatione Orthodoxæ fidei professores ostendebantur. Sed post obitum Siricii *Anastasius* illius successor damnavit Interpretationem Rufini, qui tamen in gradu Presbyteri in Ecclesia Aquilejensi perstitit usque ad annum ccccix. quo anno Italiam vastante *Alarico* in Siciliam cum Melania, ejusque familia venit, ibique mortuus est anno ccccx.

D. Præter illos duos *Invectivarum* libros, ediditne Rufinus alia Opera?

M. Vertit è Græco sermone in latinum Rufinus Opera Josephi Judæi, Historiam Ecclesiasticam Eusebii, recognitiones, quæ S. Clementi Papæ tribuuntur, sententias Sixti Pythagoræi, sententias Evagrii Ponti, librum *Periarchon* Origenis, librum primum Apologiæ Pamphili, Orationes S. Gregorii Nazianzeni, Regulas Asceticas S. Basilii, & aliquot alia Opera græca. His versionibus à se adornatis Rufinus addidit Opera, quæ proprio marte lucubravit, videlicet duos libros, quibus Historiam Ecclesiasticam Eusebii Cæsariensis continuavit,

vit, duos *Invectivarum* contra S. Hieronymum libros, quos jam memoravimus, insuper, suæ doctrinæ Apologiam ad Anastasium Papam, Explicationem Symboli; Expositionem Benedictionum Patriarchæ Jacob; Commentarios in Prophetas Oseam, Joelem & Amosum. Circumfertur etiam sub Rufini nomine Commentarius in septuaginta quinque priores Davidis Psalmos, sed hunc Commentarium, in quo integræ periodi ex Commentariis S. Augustini in Psalmos, ex libris Moralibus S. Gregorii Magni excerptæ leguntur, Rufino jure optimo abjudicant eruditi Critici.

D. Fuitne Hæreticus Rufinus, qui tàm acriter S. Hieronymum exagitavit, & Origenem tanto animi ardore defendit?

M. Quamvis ultrò fatear, Rufinum juxta de causa à S. Hieronymo vapulasse, quod nimio erga Origenem, ejusque scripta amore Censuras Romanæ Ecclesiæ meruerit, Pelagianæ Sectæ fundamenta jecerit, & gravissimorum dissidiorum causa fuerit; eum tamen Hæreticum fuisse non ausim asserere; tum quia Rufinus etsi Origenem defenderit, errores tamen illi adscriptos semper repudiavit; tum quia etiam, ut optimè observat Card. *Norisius* cap. 3. lib. 1. Hist. Pelagianæ, si Rufinus fuisset Hæreticus, neque S. Paulinus religiosam cum illo coluisset amicitiam, nec *Pinianus*, & utraque *Melania* illum in Siciliam adduxissent, nec ipse Rufinus in suburbano *Pineti* Monasterio juxta urbem degere potuisset. Quapropter verosimile putat Cardinalis Norisius, Rufinum errorum suspicionem, quâ apud Anastasium Papam laboraverat, posteà coram Innocentio I. Summo Pontifice à se pro-

procul amolitum fuisse. Quin, doctissimus idem Cardinalis profert libellum, quo errores partim à se assertos, partim sibi, ut questus est, imputatos Rufinus condemnavit. Gelasius quidem Papa Rufinum damnavit post mortem, quod de libertate Arbitrii contraria Hieronymo sensisset, sed, sicut advertit Clarissimus *Pagius* ad annum Christi ccccx. hoc Gelasii Papæ decretum non pertinet ad personam, sed ad libros Rufini. Quâ ratione damnati sæpè sunt, nullo sanctitatis præjudicio, viri moribus probatissimi. Ut ut est, non audeo Hæreseos dicam scribere Rufino, cui, ut nemo diffiteri potest, multùm debet Ecclesia Latina, quòd præcipuorum Authorum Græcorum notitiam, præsertim Historiæ Ecclesiasticæ ei gratificatus sit.

D. Veniamus modò ad S. Augustinum, qui tanquàm Doctorum Aquila, & omnium Ecclesiæ Latinæ Patrum maximus vulgò audire solet.

M. *Aurelius Augustinus* Tagaste, Numidiæ urbe in Africa natus est Idibus Novembris anno cccliv. non vero ann. ccclv. ut putat Baronius. Patrem habuit *Patricium*, & matrem *S. Monicam*, quorum curâ & diligentiâ liberalibus disciplinis ità imbutus est Augustinus, ut adolescens factus Grammaticam prius Tagaste, & Rhetoricam posteà Carthagine summâ cum laude docuerit. Manichæorum Carthagine degens seductus erroribus, ac voluptatum inescatus illecebris Romam venit, clàm matre, ut Rhetoricam doceret. Inde à Symmacho urbis Præfecto Mediolanum ad eamdem artem edocendam missus est, ubi pia mater *Monica* de illius salute multùm sollicita, cùm eum fuisset assecuta, nihil non egit ut eum Cœlo pareret, &

à Ma-

à Manichæorum retraheret erroribus. S. Ambrosius Mediolanensis Episcopus conversionem Augustini inchoavit, eamque multùm promovit *Simplicianus* Presbyter eruditus, qui posteà in locum S. Ambrosii in Sede Mediolanensi suffectus est. Ab hoc Simpliciano Presbytero didicit Augustinus *Victorini* magni cujusdam Oratoris conversionem, item duorum Aulicorum, quorum exemplis incitatus Augustinus, & cœlesti voce monitus ut legeret Epistolas S. Pauli, sic repente his perlectis immutatus est, ut mundo nuncium remittens totum sese Deo dederit. Magnum sane victricis gratiæ, quæ tarda molimina nescit, & quam ipse contra Pelagianos pro aris ac focis defendere debebat, monimentum! anno trecentesimo octogesimo septimo Augustinus, cùm annum ætatis suæ tricesimum tertium necdum complevisset juxta communem eruditorum sententiam baptizatus est die vicesimâ quartâ Aprilis Sabbato Sancto. Post obitum matris suæ Monicæ ad Ostia Tiberina, melioris vitæ desiderio accensus Augustinus ad proprios lares rediit, & sub finem anni CCCLXXXVIII. Africam appulit. Meditationi Legis Dei, jejuniis & orationibus cùm per triennium Tagaste unà cum suis amicis vacasset Augustinus, Hipponem se transtulit, ubi urgente Ecclesiæ necessitate, & flagitante populo, à *Valerio* tum Hipponensium Episcopo Presbyter est ordinatus anno CCCXCI. & paucis ab hinc annis, hoc est, anno CCCXCV. Augustinus, ne ab aliis raperetur Ecclesiis, vivente adhùc Valerio, consecratus est Episcopus Hipponensis à *Megalio* Calamensi Primate Numidiæ cum aliquot Episcopis Catholicis, assentiente Primate to-

totius Africæ Episcopo Carthaginensi. Quamvis autem hæc Augustini Ordinatio esset contra Canones Concilii Nicæni, nihilosecius omnium calculo probata est, quoniam hæc dederat Ecclesiæ Augustinum. Hac novâ dignitate auctus, sive populum docendo, sive Hæreticos Manichæos, Donatistas, Arianos, Priscillianistas, Pelagianos & Semipelagianos confutando, & sanctissimæ vitæ suæ exemplis, ubique gentium claruit Augustinus, & postquàm per quadraginta annos Episcopatum Hipponensem gessisset, tertio mense, quo urbs Hipponensis à Vandalis obsidebatur, gravi febre correptus anno ætatis suæ septuagesimo sexto intra paucos dies finem vivendi fecit anno ccccxxx. ut scribit *Possidius* in ejus vita. Omnia Sancti Augustini Opera sedulo studio Patrum Benedictinorum Congregationis Sancti Mauri ad MSS. Codices, & antiquiores Editiones castigata, variè illustrata, & in præclarum ordinem digesta ac disposita fuerunt.

D. Pergratum mihi faceres, si omnia S. Augustini Opera juxtà seriem seu ordinem, quo in postrema Patrum Benedictinorum Congregationis S. Mauri Editione disposita sunt, velles impræsentiarum recensere, & ab Apocryphis secernere.

M. Recens editio Operum S. Augustini à doctissimis Monachis Benedictinis adornata decem complectitur Tomos, quorum seriem, & librorum, qui in ipsis continentur, ordinem tuis oculis, majoris claritatis ergò, subiiciam.

TO-

TOMUS PRIMUS

Ea continet Opera, quæ S. Augustinus juvenis & nondùm Presbyter ordinatus contexuit, præmissis *Retractationum*, *& Confessionum* S. Augustini libris, qui præviæ cujusdam Præfationis locum tenere possunt. Isto autem ordine Opera S. Augustini in primo Tomo disposita sunt.

Retractationum libri duo.
Confessionum libri tredecim.
Contra Academicos libri tres.
De beata Vita liber unus.
De Ordine, seu de Providentia libri duo.
Soliloquiorum libri duo.
De Immortalitate Animæ liber unus.
De quantitate Animæ liber unus.
De Musica libri sex.
De Magistro ad formam Dialogi inter se & filium suum Adeodatum liber unus.
De libero Arbitrio libri tres.
De moribus Ecclesiæ Catholicæ, & de moribus Manichæorum libri duo.
De vera Religione liber unus.
Regula ad Servos Dei.

Supposititia Opera S. Augustini ad Appendicem Tomi primi rejecta, sunt ista:

De Grammatica liber.
Principia Dialecticæ.
Categoriæ decem.

Principia Rhetoricæ.
Regulæ Clericis datæ fragmentum.
Regula secunda.
De Vita Eremitica ad sororem.

TOMUS SECUNDUS

Complectitur Epistolas S. Augustini numero CCLXX. quæ ordine Chronologico juxta temporis, quo scriptæ sunt, rationem, disponuntur. Ex his Sancti Augustini Epistolis hauriri possunt certissimæ regulæ circa Dogmata Fidei, Disciplinam Ecclesiæ, & Ethicam Christianam, necnon saluberrima præcepta ad bene beatèque vivendum.

Supposititia Opera S. Augustini ad Appendicem Tomi secundi rejecta, sunt ista:

Ad Bonifacium, & è contra Epistolæ breviores XVI.
Epistola ad Demetriadem, quæ Pelagio adjudicatur.
Ad Cyrillum, & è contra de laudibus Hieronymi.
Altercatio cum Pascentio.

TOMUS TERTIUS

In duas partes divisus est, & omnes libros, quos S. Augustinus in sacram Scripturam lucubravit, quique antehàc in variis Tomis erant dispersi, atque dissipati, in unum collectos exhibet.

PRIMA PARS TOMI TERTII.

In hac prima parte tomi tertii Operum S. Augustini extant *libri quatuor de Doctrina Christiana.*

De

De Genesi ad literam liber imperfectus.
De Genesi ad literam libri duodecim.
Locutionum libri octo.
Quæstionum in Heptateuchum libri septem.
Annotationum in Job liber unus.
Speculum.

Supposititia S. Augustini Opera ad Appendicem hujus primæ partis rejecta, sunt ista:

De mirabilibus Scripturæ sacræ libri tres.
De Benedictionibus Patriarchæ Jacob.
Quæstiones Veteris & Novi Testamenti.
In Apocalypsin Joannis expositio.

PARS SECUNDA TOMI TERTII.

In hac secunda parte continentur *libri quatuor de consensu Evangelistarum.*
De sermone in monte Domini libri duo.
Quæstionum Evangelicarum libri duo.
Quæstionum XVII. *in Matthæum liber unus.*
Tractatus in Joannem CXXIV.
In Epistolam Joannis Tractatus decem.
Expositio quarumdam propositionum ex Epistola ad Romanos.
Ex Epistola ad Romanos inchoata expositio.
Expositionis Epistolæ ad Galatas liber unus.

TOMUS QUARTUS

Comprehendit narrationes in Psalmos, in quibus S. Augustinus de variis differit argumentis,& varios sensus Mysticos & Morales Psalmorum explanat.

TOMUS QUINTUS

Exhibet Sermones CCCXIV. S. Augustini ad populum, & ad ejusdem Tomi Appendicem reiiciuntur Sermones CCCXVII. qui falsò tribuuntur S. Augustino.

TOMUS SEXTUS

Continet Opera Moralia S. Augustini isto ordine dispofita.

Ex diversis quæstionibus LXXXIII. *liber unus.*
Ex diversis quæstionibus ad Simplicianum libri duo.
De octo Dulcitii quæstionibus liber unus.
De Fide & Symbolo liber unus.
De Fide & Operibus liber unus.
Enchiridion ad Laurentium, seu *de Fide, Spe & Charitate liber unus.*
De Agone Christiano liber unus.
De Catechizandis rudibus liber unus.
De Continentia liber unus.
De bono Conjugali liber unus.
De sancta Virginitate liber unus.
De bono Viduitatis ad Julianum.
De Conjugiis Adulterinis ad Pollentium libri duo.
De Mendacio liber unus.
Contra Mendacium ad Consentium liber unus.
De Opere Monachorum liber unus.
De Divinatione Dæmonum liber unus.
De cura gerenda pro mortuis ad Paulinum liber unus.
De Patientia liber unus.
De Symbolo ad Cathecumenos.

De

De Symbolo alii tres libri, qui tamen doctissimis Patribus Benedictinis Augustini ingenium, eruditionem, & stylum præferre non videntur.

Sermo de Disciplina Christiana.

De Cantico novo ad Catechumenos.

Sermones de quarta Feria.

Sermones de Catachlysmo, & de tempore Barbarico, qui tamen iisdem eruditis editoribus dubii vel potiùs spurii videntur.

Sermo de utilitate jejunii.

Sermo de Urbis Excidio.

In Appendice hujus Tomi sexti doctissimi Patres Benedictini reposuerunt Opera Moralia supposititia, quæ S. Augustinum Parentem non agnoscunt.

TOMUS SEPTIMUS

Continet excellentissimum Opus Sancti Augustini in viginti duos libros divisum *De Civitate Dei*. Decem primos istius insignis Operis libros conscripsit S. Augustinus adversùs falsorum Deorum Cultores, qui dictitabant, ideò Romam fuisse captam, & ferro flammâque à Gothis vastatam, quòd abolitus fuisset suorum Numinum Cultus, & invecta esset Christiana Religio. In aliis duodecim ejusdem Operis libris texit S. Augustinus Historiam ortus, progressus, & finis duarum Civitatum, scilicet *Dei & Mundi*. Hoc S. Augustini Opus jucundum, ac perspicuum est, tamque rerum tùm divinarum, cùm Prophanarum affluentiâ redundans, tantâque ingenii eruditione elaboratum, ut omnium lectorum sibi admirationem conciliet.

TOMUS OCTAVUS

Exhibet libros Polemicos, seu quos S. Augustinus scripsit contra Hæreticos, exceptis tamen illis Operibus, quæ Sanctus ille Doctor edidit contra Donatistas, & Pelagianos. Hæc autem Opera S. Augustini Polemica isto ordine disponuntur.

Liber de Hæresibus ad quod vult Deum, cum Appendice de Hæresi Nestoriana, Eutychiana & Timotheana.
Tractatus contra Judæos.
Tractatus de utilitate credendi.
Liber unus de duabus Animabus.
Acta, seu *disputatio, quam habuit S. Augustinus contra Fortunatum Manichæum.*
Liber unus contra Adimantum Manichæum.
Contra Epistolam Fundamenti liber unus.
Contra Faustum Manichæũ disputationes, seu *libri* XXIII.
De Actis, seu *de Disputatione, quam habuit S. Augustinus cum Felice Manichæo libri duo.*
De natura boni adversùs Manichæos liber unus.
Contra Epistolam Secundini Manichæi liber unus.
Contra Adversarium Legis & Prophetarum libri duo.
Contra Priscillianistas, & Origenistas liber unus.
Contra Sermonem Arianorum liber unus.
Collatio cum Maximino Arianorum Episcopo.
Contra eumdem Maximinum libri tres.
De Trinitate libri XV.

In Appendice hujus Tomi octavi inseruerunt Patres Benedictini multa supposititia Opera Polemica, quæ perperàm tribuuntur S. Augustino.

TOMUS NONUS

Complectitur Opera, quæ S. Augustinus lucubravit contra Hæreticos Donatistas, istoque ordine disponuntur.

Psalmus contra Donatistas.
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.
De Baptismo contra Donatistas libri septem.
Contra litteras Petiliani libri tres.
Ad Catholicos Epistola contra Donatistas, vulgò *de unitate Ecclesiæ liber unus.*
Contra Cresconium Grammaticum partis Donati libri quatuor.
De unico Baptismo contra Petilianum ad Constantium liber unus.
Breviculus Collationum contra Donatistas libri tres.
Ad Donatistas post Collationem Carthaginensem liber unus.
Sermo ad Cæsareensis Ecclesiæ plebem Emerito præsente habitus.
Sermo super gestis cum Emerito Donatista liber unus.
Contra Gaudentium Donatistam libri duo.

In Appendice hujus Tomi noni extant quædam Opera contra Donatistas, quæ sunt supposititia, & S. Augustinum Parentem non agnoscunt.

TOMUS DECIMUS

Comprehendit omnes libros, quos S. Augustinus edidit contra Pelagianos, & Semipelagianos, in quibus Peccati Originalis ad omnes omninò Ada-

mi posteros propagationem, & gratiæ victricis, seu seipsâ efficacis ad omnes & singulos pietatis actus necessitatem invictis argumentis demonstrat. Hoc autem ordine disponuntur.

De meritis, & remissione peccatorum, & de parvulorum Baptismo ad Marcellinum libri tres.
De spiritu & litera ad Marcellinum liber unus.
De Natura & Gratia ad Timasium & Jacobum contra Pelagium liber unus.
Ad Episcopos Vtropium, & Paulum Epistola, seu *liber de Perfectione justitiæ hominis.*
De Gestis Pelagii ad Aurelium Episcopum liber unus.
De Gratia Christi, & de peccato Originali libri duo.
Epistola ad Valerium Comitem.
De Nuptiis & Concupiscentia ad Valerium Comitem libri duo.
De Anima & ejus origine libri quatuor.
Epistola ad Claudium Episcopum.
Contra duas Epistolas Pelagianorum ad Bonifacium Papam libri quatuor.
Contra Julianum libri sex.
De Gratia & libero Arbitrio ad Valentinum, & Monachos Adrumetinos liber unus.
De Correptione & Gratia ad eosdem liber unus.
De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum, & Hilarium liber unus.
De Dono Perseverantiæ ad eosdem liber unus.
Alterius Operis, quod est imperfectum, contra Julianum libri sex.

Hæc sunt Opera decem Tomis comprehensa, quæ edidit S. Augustinus, & quæ doctissimi Patres Mona-

nachi Benedictini à spuriis & suppostititiis judicio Critico, magnâ curâ & diligentiâ à supposititiis secreverunt solidis firmisque adductis rationibus, quas ex MSS. Codicum, & antiquarum Editionum authoritate, ex S. Augustini stylo, ex illius doctrina, dicendi formulis S. Augustino propriis, ex personarum, temporum, locorumque circumstantiis deprompserunt. In rem etiam & utilitatem eorum, qui Operum Sancti Augustini sunt studiosi, iidem Patres Benedictini unicuique libro, vel Tractatui Sancti Augustini præmiserunt argumentum, admonitionem, vel censuram, quâ illius libri, vel Tractatus rationem candidè reddunt, & vel genuinum, vel spurium esse ostendunt, subjectis ad imam cujusvis paginæ partem Notis, quibus breviter vel variantes lectiones adnotant, vel loca difficiliora illustrant. Quapropter, convenit apud omnes viros eruditos, hanc postremam Operum Sancti Augustini Editionem à PP. Monachis Benedictinis Reipublicæ Ecclesiasticæ bono natis adornatam, omnium, quæ hactenùs prodierunt, optimam atque castigatissimam esse.

D. Quam authoritatem & æstimationem in Ecclesia Latina habuerunt doctrina & Opera Sancti Augustini.

M. Maximam authoritatem, & summam omnium fidelium venerationem semper in Ecclesia Latina obtinuit doctrina S. Augustini. Eam siquidem egregiis encomiis commendarunt multi Pontifices Romani, Concilia in suis condendis Canonibus ac decretis ipsissima S. Augustini verba adhibuerunt, Patres Latini ex libris Sancti illius Doctoris non solùm hauserunt principia, quibus passim usi sunt,

sed

ſed etiam frequenter S. Auguſtinum ferè tranſcripſerunt. *Petrus Lombardus* Pariſienſis Epiſcopus, qui ſæculo duodecimo Theologiam univerſam in Epitomem cogere voluit, nihil ferè egit, quàm S. Auguſtini locos & ſententias excerpere. *S. Thomas* omnium Theologorum facilè princeps à doctrina S. Auguſtini, quàm in purum putumque, uti dici ſolet, ſuccum converterat, ne latum quidem unguem in ſuis Operibus deſcivit, unde jure ac meritò *Auguſtinus contractus* appellatur. Denique, præcipuæ totius Orbis Academiæ, & Scholæ nobiliſſimæ Sancto Auguſtino aſſurgere, ejusque doctrinæ faſces ſubmittere gloriantur. Fuerunt quidem nonnulli tenebriones, & ignobiles Scriptores, qui Sanctum Auguſtinum aliquot errorum inſimulare, ejusque doctrinam pro viribus arrodere tentarunt, ſed eorum calumnias retuderunt non ſolùm Sancti Hilarius, Proſper, Fulgentius & Remigius, ſed etiam peritiſſimi hujus temporis Theologi, Cardinalis *Noriſius* in ſuis *Vindiciis Auguſtinianis*, & doctiſſimus noſter *Hyacinthus Serry* Doctor Sorbonicus in libro, cui titulus eſt: *Auguſtinus vindicatus.* Quid plura? Clemens XI. Pontifex Maximus die 28. Januarii anni MDCCIV. publicavit decretum, quo proſcripſit, & natalitiis tenebris damnavit quemdam malè conſarcinatum libellum, qui ſub nomine *Joannis Launoii* Doctoris Sorbonici circumferebatur, in quo doctrina S. Auguſtini *de Gratia & Prædeſtinatione*, quam ſemper Eccleſia adoptavit, atrocibus calumniis impetebatur.

D. Sanctorum Patrum Chryſoſtomi, Hieronymi & Auguſtini vitam & Opera ſatis hactenùs expendimus, ſupereſt nunc ut pauca dicas de aliis Scri-

Scriptoribus Ecclesiasticis, qui in quinto Ecclesiæ sæculo floruerunt.

M. In exordio quinti Ecclesiæ sæculi floruit *Evagrius* Ponticus, qui multa Opera scripsit, quorum tùm fragmenta, tùm citationes habentur in Codice Regularum, in Patrum Vitis & Apophtegmatibus, in Catenis, in Thesauro Ascetico, in Scholiis ad Climachum, necnon apud Palladium, Socratem, Dorotheum, itemque in Damasceno Billii, & in Palladio Bigotiano. Scripsit Evagrius librum unum *de octo visitationibus* editum ab *Emerico* Bigotio ad calcem Vitæ S. Chrysostomi à Palladio compositæ. Item, Sermonem dogmaticum *de sancta Trinitate* ad eos qui Monasticam vitam degunt in patria, quem *Josephus Maria Suares* Episcopus Vasionensis cum *Niliacis* publici juris fecit. Præterea, Clarissimus *Cotelerius* tomo 3. Monumentorum Ecclesiæ Græcæ in lucem emisit Epistolam Evagrii ad Anatolium; insuper, librum *Practicum*, & aliud Opusculum, cui titulus: *Evagrii Monachi rerum Monachalium rationes, earumque juxtà quietem appositio*. Quibus in libris multa utilissima ad mores probè informandos habentur documenta.

Sub initium ejusdem quinti Ecclesiæ sæculi illustres fuerunt *Aurelius Prudentius* famosus Poëta, *Antiochus* Episcopus Ptolomaidis in Phœnicia, *Severianus* Episcopus Gabalæ in Syria, *Asterius* Amaseæ in Ponto Episcopus, qui eloquentissimos ad populum Sermones habuerunt. *Cotelerius* in tomo 3. Monumentorum Ecclesiæ Græcæ publicavit, & latino idiomate donavit aliqua Opuscula Asterii Amasensis Episcopi. Supersunt adhuc ali-

qui

qui Sermones *Gaudentii* Brixienfis Epifcopi, & aliquot Epiftolæ Pafchales & Canonicæ Theophili Patriarchæ Alexandrini, fed Tractatus, quem edidit ille Alexandrinus Patriarcha contra Antropomorphitas, omninò periit. *Chromatii* Epifcopi Aquilejenfis toto in Occidente celeberrimi Opera, excepto unico Sermone, nobis fata inviderunt. *Theodorus* Mopfueftenus Epifcopus plures in Scripturam facram Commentarios, & multa Opera Polemica contra Hæreticos fcripfit, fed poftea ingenio plus juftò indulgens, & antiquiores femitas faftidiens in abfurdiffimos errores lapfus, Magifter Hærefeon evafit, & Pelagianorum, ac Neftorianorum erroribus prælufit. Undè ejus Opera in quinta Synodo generali, ob errores, quibus fcatebant, profcripta penitùs interciderunt. Multum Ecclefiæ nocuit Theodorus Mopfueftenus, fed plus ei obfuit mortuus, quàm vivens. Quamdiù enim fuperftes fuit, unus tantùm infertis fuis libris erroribus Ecclefiæ non modicam perniciem intulit, at mortuus mille doctiffimorum Scriptorum dexteras pro ipfius nomine defendendo armavit, & Synodos Synodis objecit, ut fusè oftendit Cardinalis Norifius in Differtatione *de quinta Synodo Generali*. Palladius Origenifta, Rufini amicus, & Epifcopus Heliopolitanus anno quadringentefimo vicefimo Hiftoriam fuam dictam *Laufiacam* de Vita, Miraculis & Geftis Monachorum Orientis fcripfit. Exiftimarunt nonnulli, Vitam S. Chryfoftomi ab ifto Palladio Epifcopo Heliopolitano non fuiffe defcriptam, fed ab altero Palladio Scotorum Epifcopo. Verùm perdoctus *Pagius* ad annum Chrifti CCCCXXIX. rectè poft *Ufferium* obfervat, quidpiam literarum monumen-

men-

mentis à Palladio Scotorum Episcopo traditum fuisse, nihil esse quod fidem faciat. Auctorem itaque Vitæ S. Chrysostomi in formam Dialogi esse Palladium Episcopum Heliopolitanum in dubium revocari non potest. *Sulpicius Severus* Presbyter, S. Martini Turonensis Episcopi discipulus, Gallias, unde oriundus erat, plurimùm illustravit. Fallitur porrò Baronius, dùm ad annum CCCXCIV. num. XCVI. ait, Sulpicium fuisse Romanum Civem, eumque in Galliis degisse. Constat enim ex ipsomet Sulpicio Dialogo I. cap. 20. & ex Gennadio in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis, eum fuisse domo *Aquitanum*, & quidem è *Nitiobrigibus*, cùm lib. 2. suæ Historiæ *Phebadium* Agenni Episcopum, suum Episcopum vocet Sulpicius. Agennum autem in Nitiobrigibus situm esse in confessò est apud omnes. Cum Paulino Episcopo Nolano summâ fuit Sulpicius necessitudine conjunctus, ut liquet ex Paulini ad illum Epistolis, quæ inter ejus Opera leguntur. Præter hunc Sulpicium Severum Aginnensem Presbyterum, fuerunt alii duo *Sulpicii Severi* Biturigum Episcopi, cum quibus proindè confundi minime debet iste Sulpicius, qui, ut mox diximus, fuit dumtaxat Presbyter Aginensis, & cujus nomen, quod Martyrologio Romano erat inscriptum, posteà ab his, qui illud Martyrologium sub Urbano VIII. recognoverunt ac correxerunt, expunctum est. Opera Sulpicii Severi sunt ista: *Duo libri de Historia sacra*, quam à mundi cunis exorsus, perduxit usque ad *Stiliconis*, & *Aureliani* Consulatum, hoc est, ad Christi annum quadringentesimum. *Liber unus de Vita S. Martini Turonensis Episcopi*. *Epistolæ tres*. Una videlicet ad *Eusebium* Presbyterum

rum, *contra æmulos virtutum B. Martini*; Altera; ad *Aurelium* Diaconum, *de obitu & apparitione B. Martini*; Tertia, ad *Bassulam*, socrum suam, *Quomodò B. Martinus ex hac vita ad immortalem transierit*. Denique, Sulpicius Severus scripsit tres Dialogos, in quibus Millenariorum errorem necdùm ab Ecclesia damnatum sequitur. Ejus Opera stylo eleganti, terso, polito, facili & claro elaborata *Carolus Sigonius*, & *Joannes Vorstius* Notis illustrarunt. *Orosius* Tarracone in Hispania ortus, vir fuit in divinis Scripturis eruditus, in sæcularibus literis peritissimus, & rerum Christianarum Historicus nobilissimus. Consilio & suasu S. Augustini septem Historiarum libros composuit, quibus manifestò ostendit, ab orbe condito ad suam usque ætatem maximas semper atque atrocissimas calamitates contigisse, ac subindè falsas esse calumnias Paganorum asserentium, urbis Romæ direptionem ab *Alarico* Rege factam, & alias clades Romano Imperio illatas, ex neglectu Deorum cultus & ex Religionis Christianæ propagatione originem habuisse. Ad S. Hieronymum anno CCCCXV. missus est *Orosius* à S. Augustino, ut eum de Animarum origine consuleret. Scripsit etiam *Orosius* Apologiam contra Pelagium de libertate Arbitrii.

In Ecclesia Græca sub initium quinti Ecclesiæ sæculi floruit *Synesius* patriâ Cyrenensis, Philosophus Platonicus insignis, qui, ubi primùm se à Ptolomoaidensibus ad Episcopale munus electum intellexit, rei novitate perculsus, prolixam *Evoptio* fratri suo scripsit Epistolam, causasque aperuit, ob quas oblatum Episcopale munus nequaquàm sibi recipiendum putaret; quæ Epistola est LV. inter

ter ejus Epiſtolas. Primam cauſam deducit ab uxore ſua, quam nullo pacto deſerere volebat. Altera cauſa erat, quod Platonicæ Philoſophiæ præceptis imbutus, à præcipuis fidei Chriſtianæ capitibus diſſentiret. Scilicèt Animam præexiſtere, nec corpori jam formato immiti ſe ſentire ajebat. Præterea, de æternitate mundi, quem aliquandò interiturum crederet, neutiquàm adduci poterat. Denique, Mortuorum reſurrectionem inficiabatur. Multi poſt Baronium cenſent, has cauſas, ſeu rationes à *Syneſio* non verè, ſed fictè & ſimulatè fuiſſe adductas, ut portentoſis illis conteſtationibus Baptiſmum, & Epiſcopale munus ſibi oblatum deprecaretur, adeòque mirum non eſſe, ſi *Theophilus* Patriarcha Alexandrinus fictas illas rationes flocci faciens Syneſium non ſolùm per Baptiſmi lavacrum ad fidelium numerum, ſed etiam per manuum impoſitionem ad Eccleſiæ regimen admiſerit. Alii tamen doctiſſimi viri poſt *Holſtenium* in Diſſertatione *de Syneſio & fuga Epiſcopatus*, quam eruditus *Valeſius* ad calcem Notarum ſuarum in Evagrium integram attexuit, affirmant, Syneſium in his afferendis & inculcandis cauſis ſeu rationibus, seriò & ex animo fuiſſe locutum. Excuſant nihilominus Theophilum Alexandrinum quod Syneſium adhuc Semipaganum ad baptiſmum & ad Eccleſiæ regimen admiſerit, quia, inquiunt, Theophilus Alexandrinus probè perſpectum habebat animum Syneſii ad Chriſtianam Religionem propenſiſſimum. experimento etiam didicerat; quàm facilè veritati cederet, & quàm nullo negotio ſemel baptizatus & Epiſcopus inauguratus ad exactam Chriſtianæ veritatis cognitionem traduceretur. Nec ſpes fefel-

fellit Theophilum; nam Synesius semel Christianus factus, pristinos errores è vestigio abdicavit, cùmque esset perdoctus Philosophus, & facundissimus Orator, egregiis suis Operibus, & Epistolis summâ rei Ecclesiasticæ eruditione refertis plurimùm Ecclesiæ profuit, eique maximum contulit splendorem.

Inter Monachos quinti Ecclesiæ seculi, quatuor præcipuè recensentur, qui illustres Scriptores fuerunt. Nimirùm, *S. Isidorus Pelusiota*, *S. Nilus*, *Cassianus* & *Vincentius Lerinensis*, de quorum Operibus pauca hìc subnectere non abs re erit. *S. Isidorus* vulgò dictus *Pelusiota*, eo quod Monasterii *Pelusii*, quæ urbs est Ægypti inferioris post Alexandriam primaria, Presbyter & Abbas fuerit, Angelicam in carne vitam degit, & multa scripsit variæ & multiplicis eruditionis plena. Duo millia Epistolarum ad ædificationem Ecclesiæ ab eo scripta fuisse, testatur *Facundus* lib. 2. defensionis *trium Capitulorum*; sed *Suidas* ter mille Epistolas ab eo exaratas tradit. Nunc tamen extant tantùm bis mille centum ac tredecim Isidori Epistolæ, quæ succinctæ sunt, & oppidò elegantes, in quibus plurima, eaque difficilia Scripturæ sacræ loca enodantur, præcipua Christianæ Religionis mysteria in optimo lumine collocantur, utiles ac curiosæ in Disciplinam Ecclesiasticam observationes inseruntur, & ad instituendam vitam Asceticam sanctissima præcepta & moralia documenta traduntur. *S. Nilus* discipulus S. Chrysostomi, ex Præfecto Constantinopolitano Monachus factus doctrinâ & pietate claruit. Ejus Epistolas *Leo Allatius* Romæ edidit anno *1668.* eisque editis subjecit accuratam & eru-

& eruditam *Diatribam de Nilis*, *& eorum scriptis*. Composuit etiam *S. Nilus* multa Opuscula Ascetica, quæ *Josephus Maria Suares* Episcopus Vasionensis publicâ luce donavit. Monasticæ vitæ cultor pariter fuit *Joannes Cassianus*, quem natione nec Romanum, nec Scytham, sed Gallo Provincialem fuisse multis argumentis evincit Card. *Norisius* lib. 2. Hist. Pelag. cap. 1. à Clero Constantinopolitano anno CCCCIII. missus est Cassianus unà cum Germano Presbytero ad Innocentium I. Summum Pontificem, ut eum certiorem faceret de injustis persecutionibus, quibus tùm temporis exagitabatur S. Chrysostomus, & de tyrannide, quam patiebatur Constantinopolitana Ecclesia. Hac perfunctus legatione Cassianus in Occidente hæsit, & Massiliæ suas Sedes fixit, ibique duo fundavit Monasteria, unum pro viris, alterum pro mulieribus, quibus ut normam benè vivendi præscriberet, XII. libros *de Institutis Cænobiorum* edidit, quos *Castori* Episcopo Aptensi nuncupavit. Septem etiam libros *de Incarnatione Verbi Divini* adversùs Nestorium scripsit, & *Collationes* viginti quatuor, quarum decima tertia tota referta est erroribus Semipelagianorum, & ob id à S. Prospero egregiè confutatus. Cassiano adjungi meritò debet *Vincentius Lerinensis*, quippè qui in *Commonitorio*, quod edidit adversùs prophanas omnium Hæreticorum novitates, Semipelagianorum factioni impensè patrocinatur, & S. Augustini doctrinam, seu novam, tectè & per cuniculos oppugnat. Hinc Card. *Norisius* lib. 2. Hist. Pelag. cap. 11. multis momentis demonstrat, Vincentium Lerinensem auctorem Commonitorii non esse diversum ab illo *Vincentio*

Semipelagiano, quem S. Prosper refellit ad Capitula objectionum *Vincentianarum*, quæ maxima ex parte cum Gallorum objectionibus, altero libro à S. Prospero dilutis, coincidunt.

D. Quis est ille Prosper, qui Cassianum, & Vincentium Lerinensem confutavit?

M. S. Prosper, qui Cassianum, Vincentium Lerinensem, & alios Semipelagianos impugnavit, fuit simplex Laicus ex Aquitania oriundus, acerrimus doctrinæ S. Augustini propugnator, in scribendo accuratus sive solutâ, sive ligatâ oratione scriberet, & cum eximia vitæ sanctimonia divinarum & humanarum rerum eruditione pollens. Genuina Opera, quæ S. Prosper contra Semipelagianos scripsit, sunt ista: *Epistola de Gratia & libero Arbitrio ad Rufinum*, in qua capitale Pelagianorum dogma refellit, quo asserebant, *Gratiam Dei secundùm hominis merita dari*. Liber *de Gratia Dei* contra *Collatorem*, seu Cassianum Collationum auctorem. Liber unus *Epigrammatum* ex sententiis S. Augustini. *Carmen de Ingratis* adversùs Pelagianos. *Expositio* in Psalmum centesimum, & in quinquaginta alios sequentes. *Epistola ad Augustinum*, in qua Sancti illius Doctoris contra Semipelagianos implorat auxilium. *Chronicon*, quod tempore Baronii desinebat anno Christi CCCCXLV. sed *Andreas Duchesnius* tom. 1. Historicorum Franciæ, addidit huic Prosperi Chronico alios decem annos, qui in quibusdam MSS. legebantur, ita ut S. Prosper Chronicon suum perduxerit usque ad annum CCCCLV. seu usque ad captam à *Genserico* Vandalorum Regem Urbem Romanam.

Opera dubia S. Prosperi sunt hæc: *Epistola ad*

ad Demetriadem. *Capitula de Gratia & libero voluntatis arbitrio*. *Duo libri de Vocatione Gentium*, quæ Opera *Quesnellus* attribuit S. Leoni Papæ. Probabiliùs tamen doctissimus *Antelmius* hæc Opera Sancto Prospero Aquitano vindicat in dissertatione de Operibus Sanctorum Leonis M. & Prosperi. Opera spuria S. Prosperi sunt ista: *Libri tres de prædictionibus & promissionibus Dei*. *Libri tres de Vita Contemplativa*, quos à *Juliano Pomerio* editos fuisse censent periti Critici. *Poëma de Providentia Dei*, quod quemdam Pelagianum agnoscit authorem.

D. Præter Joannem Cassianum, & Vincentium Lerinensem, fueruntne alii in quinto Ecclesiæ sæculo viri eruditi, qui Semipelagianorum partibus adhæserint?

M. Fuerunt alii tres famâ celebres, qui in quinto Ecclesiæ sæculo à Semipelagianorum partibus steterunt, videlicèt *Faustus* Rejensis Episcopus, *Gennadius* Presbyter Massiliensis, & *Hilarius* Arelatensis Præsul. *Faustus* primùm Monasterii Lerinensis Abbas, dein Episcopus Rejensis factus Epistolam ad quemdam *Lucidum* Presbyterum scripsit, & duos libros de Gratia & libero Arbitrio, in quibus, sub specioso obtentu refellendi quorumdam prædestinatianorum errores, doctrinam S. Augustini de Gratia & Prædestinatione datâ Operâ impugnat. Quâ de causâ anno DXX. *Hormisda* Papa à *Possessore*, uno ex his Episcopis Africanis à *Trasimundo* Rege in exilium missis, consultus quid de *Fausti* libris sentiendum esset? Respondit, libros *Fausti* non recipi in Ecclesia Catholica, sed legenda esse postrema volumina S.Augustini, è quibus, velut è purissimis fontibus, doctrina Catholica de li-

libero arbitrio & gratia Dei esset haurienda. Immeritò igitur *Sirmondus* in sua *Historia Prædestinatiana* prolixam concinnavit Apologiam pro *Fausto*, cujus libri fuerunt etiam damnati à Gelasio Papa anno ccccxciv. *Gennadius*, non Episcopus, ut quidam putant, sed Presbyter tantùm Massiliensis, texuit Catalogum Illustrium Scriptorum, qui eum præcesserant. Edidit etiam librum *de Ecclesiasticis Dogmatibus*, qui olim falsò tribuebatur S. Augustino. Subjunxit quoque *Gennadius* tamquàm Appendices ad librum S. Augustini *de Hæresibus*, quatuor Hæreses, nempè *Prædestinatianam*, *Nestorianam*, *Eutychianam* & *Timotheanam*, ut docet *Hincmarus* Remensis Episcopus in lib. *de Prædestinatione* cap. I. Denique, *S. Hilarius* Episcopus Arelatensis, qui, ut in superioribus Colloquiis jam observavimus, gravem cum S. Leone Papa contentionem habuit, Semipelagianorum doctrinæ adhæsit, quam tamen propediem moriturus penitùs abdicavit, ut colligit *Quesnellus* ex ejus Vita in Notis ad Opera S. Leonis tomo II. pag. 913. S. Hilarium Arelatensem Episcopum, eum esse, qui ad S. Augustinum Epistolam contra Semipelagianos scripsit, autumavit *Baronius*. At in hoc hallucinatum fuisse Eminentissimum illum Annalium Parentem fatentur omnes periti Critici, tum quia, ut mox dixi, S. Hilarius Arelatensis Episcopus Semipelagianorum doctrinæ adstipulatus est, ac subindè abhorret ab omni veri specie, quod ad S. Augustinum contra Semipelagianos scripserit; tum quia etiam *Hilarius* ille, qui adversus Semipelagianos dedit ad S. Augustinum Epistolam, se tantùm ex ordine Laicorum fuisse in fine suæ Epistolæ quodam modo indicat, quandò pro-

profitetur, se parem non esse auctoritati Adversariorum, idest, Semipelagianorum, à quibus multùm & vitæ meritis & summo Sacerdotii honore superetur. Appellat etiam S. Augustinum *Patrem*, à quo vicissim in lib. *de Prædestinatione Sanctorum* cap. 1. *filius* nuncupatur. Hilarium autem non appellasset S. Augustinus *filium*, si Hilarius, qui ad ipsum contra Semipelagianos scripsit, fuisset reverà Episcopus. Hic velim obiter observes, *S. Honoratum*, qui postea fuit Episcopus Arelatensis, fundasse in quinto Ecclesiæ sæculo Monasterium Lerinense, in quo ejus tempore, præter *Vincentium Lerinensem*, *Faustum* & *Hilarium*, de quibus mox sermonem habuimus, floruerunt *Maximus*, *Lupus*, *Eucherius*, qui fuit Episcopus Lugdunensis, & Operum *de solitudine*, *& contemptu mundi* Scriptor egregius. Idem Cœnobium Lerinense illustrarunt alii celeberrimi Monachi, qui deindè ad Episcopales Infulas in diversis Galliarum Ecclesiis assumpti sunt. Extat etiamnùm Lerinense Monasterium ædificatum in Lerina Insula, quæ Provinciç adjacet adversùs Antipolim.

D. Hi sunt igitur præcipui Scriptores, qui in quinto Ecclesiæ sæculo floruerunt?

M. Fuerunt alii insignes Scriptores, quos hic breviter indicasse sufficiet. *S. Leo* Papa I. re & cognomine Magnus Ecclesiæ multùm splendoris contulit eruditione, pietate, eloquentiâ, multisque editis lucubrationibus, quas *Quesnellus* cum variis MSS. contulit, ejus Epistolas ordine Chronologico digessit, varias, quæ nunquàm lucem viderant, è tenebris eruit, ac quotquot aliorum Epistolæ ad S. Leonem datæ sunt, ejusdem literis inse-

ruit. Quædam tamen Opera, ut mox observavimus, *Quesnellus* attribuit S. Leoni, quæ alii periti Critici probabilius S. Prospero adjudicant. *S. Cyrillus* Alexandrinus Antistes, de quo plura in præcedentibus Colloquiis diximus, rebus pro Ecclesia gestis præsertim contra Nestorii Hæresim in quinto sæculo insurgentem, Scriptorumque multitudine, & splendore clarissimus fuit. *Socrates*, & *Sozomenus* suos de Historia Ecclesiastica libros eodem tempore scripserunt, seu potius Historiam Ecclesiasticam Eusebii continuarunt usque ad annum CCCCXXXIX. *Theodoretus* Cyri in Palæstina Episcopus, præter Historiam Ecclesiasticam, quam adornavit, & anno CCCCXXIX. terminavit, edidit etiam Tractatus & eruditos Commentarios in Scripturam sacram. *S. Chrysologus* Episcopus Ravennas in Sermonibus, seu Homiliis ad populum habendis magnum sibi nomen peperit. Quo in genere etiam excelluerunt *Maximus* Taurinensis Episcopus, *Valerianus* Cimmeleensis Præsul, & *Basilius* Episcopus Seleuciensis. Contra Pelagianos, & Nestorianos *Marius Mercator* multa edidit Opera, quæ anno MDCLXXIII. *Joannes Garnerius* Soc. Jesu publici juris fecit, addiditque Annotationes & Dissertationes amplissimas, quæ Marii Mercatoris scriptis magnam lucem afferunt. Alteram, sed accuratiorem eorumdem Marii Mercatoris Operum Editionem ex Collatione Codicis Bellovacensis cum Vaticano, in quibus solis antiqui hujusce Scriptoris Opera habentur, concinnavit doctissimus *Baluzius*. Denique, in quinto Ecclesiæ sæculo floruerunt *Salvianus* Presbyter Massiliensis auctor elegantissimi Tractatus *de Providentia*, & quatuor librorum *de Eleemosyna*: Arnobius ju-

junior auctor Commentarii in Psalmos: *Claudius Mammertus*, *Sidonius Apollinaris* Episcopus Claromontanus insignis Poëta, *Gelasius Cyzicenus* Historiæ Concilii Nicæni compilator: *Victor* Vitensis Episcopus, qui tres libros *de Vandalica persecutione* scripsit. Sunt multi periti Critici, qui asserunt, libros *de Divinis Nominibus*, *de Cælesti*, *&* *de Ecclesiastica Hierarchia*, qui S. Dionysii Areopagitæ nomine insigniuntur, sub finem tantùm quinti Ecclesiæ sæculi ab incerto Scriptore editos fuisse, eosque dumtaxat anno DXXXIII. in Collatione Constantinopolitana ab Acephalis, seu *Severianis* Hæreticis adversùs Orthodoxos primùm sub S. Dionysii Areopagitæ nomine fuisse citatos. Sed de celebrioribus quinti sæculi Scriptoribus, eorumque Operibus hæc pauca prælibasse, ac levi brachio attigisse sufficiat.

COLLOQUIUM VI.

De Doctrina, Disciplina, & Morali quinti Ecclesiæ sæculi.

D. CUm sub finem Historiæ cujuslibet Ecclesiæ sæculi aliquod specimen illius Doctrinæ, Disciplinæ & Moralis exhibere soleas, de his in præsentia edoceri cupio, ut nihil eorum, quæ ad notitiam Historiæ, Doctrinæ, Disciplinæ & Moralis quinti Ecclesiæ sæculi attinent, intactum prætermittamus. Expone primò igitur quænam fuerit Doctrina quinti Ecclesiæ sæculi?

M. Doctrina Ecclesiæ à Christo Domino, & ab Apostolis tradita cùm omninò invariabilis sit, nec ullâ, ut sæpè diximus, temporum vicissitudine violari, aut immutari possit; certum apud omnes esse debet, eamdem prorsùs in quinto Ecclesiæ sæculo obtinuisse doctrinam, quæ in quarto, & in tribus aliis præcedentibus sæculis jugiter viguit. Quia tamen in quinto sæculo, ut in secundo Colloquio in Historiam hujusce sæculi dicebamus, multæ grassatæ sunt Hæreses, Pelagianorum videlicet, Semipelagianorum, Nestorianorum, Eutychianorum, Helvidii, Joviniani & Vigilantii, necesse fuit ut doctrina fidei ab illis Hæreticis impetita, clariùs & uberiùs à Conciliis, & à Sanctis Patribus explicaretur, novæque consecrarentur fidei formulæ, quibus serpentes errores faciliùs à fidelibus præcaveri possent:

In primis, statutum est contra Pelagium, Peccatum Originale ab Adamo in omnes illius posteros propagari, nec quemquam, nisi Christi gratiâ posse salvari. Secundò, Baptismum ad salutem consequendam parvulis esse omninò necessarium. Tertiò, neminem esse bonum suis viribus, nisi participatione ejus, qui solus bonus est. Quartò, quod nisi gratiâ Dei continuò juvemur, insidias, seu tentationes Diaboli superare haud possumus. Quintò, quod per Christum Servatorem nostrum benè utamur libero arbitrio. Sextò, quod omnia Sanctorum merita sint dona Dei. Septimò, quod omnis sancta cogitatio, & motus piæ voluntatis ex Deo sit. Octavò, quod gratia Dei non solùm peccata dimittat, sed etiam adjuvet ne committantur, & præstet, ut lex impleatur, non sicut ajebat

bat Pelagius *facilè*, quasi absque gratia Dei difficiliùs posset impleri. Denique, quod nemo potest mereri gratiam. His Ecclesiæ definitionibus jugulata est Pelagiana Hæresis.

Ventum est posteà ad errorem Semipelagianorum, qui licèt Peccatum Originale ab Adamo ad omnes illius posteros transfusum fuisse ultrò faterentur, prævenientis tamen gratiæ interioris necessitatem ad initium fidei & bonorum operum non admittebant, & perseverantiam finalem in bono singulare Dei donum esse negabant. Contra illos igitur Sancti Patres unanimi consensu docuerunt gratiam prævenientem necessariam esse ad omnes & singulos pietatis actus, etiam ad initium fidei & bonorum operum, insuper & perseverantiam usque in finem esse speciale & magnum Dei donum. In hoc contra Pelagianos, & Semipelagianos custodiendo gratiæ Christi deposito, Ecclesiæ imprimis charo, strenuè præ cæteris Patribus per viginti & ampliùs annos adlaboravit S. Augustinus, & omnia, quæ ad medicinalem Christi gratiam spectant, tam dilucidè explanavit, tam nervosè stabilivit, ut Concilia, quæ post ipsius obitum celebrata fuerunt, sua de quæstionibus judicia, & potissimùm de gratia Canones ex Sancti Doctoris sententiis ad verbum formanda senserint. Unde Cardinalis Bellarminus lib. 2. de Gratia cap. 11. veridicè pronunciavit, S. Augustini de Gratia & Prædestinatione sententias, non esse privatas alicujus Doctoris opiniones, sed *fidem Catholicæ Ecclesiæ dici debere*. Mirum igitur esse non debet, si Theologi prædestinationis gratuitæ, & gratiæ se ipsâ efficacis defensores S. Augustinum Theologiæ prin-

principem, Catholici orbis Magiſtrum, Hæreticorum malleum tantoperè venerentur, ejusque inconcuſſæ, tutiſſimæque doctrinæ indivulsè adhæreant. Extiterunt quidem proh dolor! non nulli æmuli, qui totis viribus, incredibili conatu, vehementique ſtudio laborarunt, ut doctrinam S. Auguſtini vellicarent, & invenirent, ſicut vulgò dici ſolet, pilum in ovo, nodum in ſcirpo, ſcopulos in plano, atomos in Sole, maculas in Cœlo, ſed ut in ſuperiori Colloquio dicebamus, Cardinalis *Noriſius* graſſantem hanc maledicentiæ luem, vindiciis pro Divo Auguſtino adornatis, velut cauterii uſtione cohibuit, & tanti Magiſtri doctrinam eò clariorem effecit, quò obſcuriorem illam reddere, eique erroris notam inurere ignorantia & malignitas ſatagebant.

Circà Verbi divini Incarnationis myſterium confirmata ac magis explicata fuit in quinto Eccleſiæ ſæculo contra Neſtorianos, & Eutychianos conſtans ac perpetua fidei Catholicæ doctrina, quâ ſemper, ubique, & ab omnibus creditum eſt, unicam in Chriſto eſſe perſonam, ſeu divinam, & duabus conſtantem naturis divinâ & humanâ, quarum proprietates per communicationem idiomatum, ut loquuntur Theologi de Schola, perſonæ divinæ tribuuntur, ita ut non ſolùm veræ ſint iſtæ propoſitiones: *Jeſus Chriſtus eſt immortalis & impaſſibilis*: *Jeſus Chriſtus eſt natus, mortuus, & paſſus*: ſed etiam verè & Catholicè dici debeat: quod *Deus eſt natus*; quod *Maria Virgo eſt mater Dei*: quod *Deus paſſus, & Cruci ſuffixus eſt*. Proprietates tamen naturæ humanæ nullo pacto tribui poſſunt naturæ divinæ, nec verſâ vice proprietates

di-

divinæ naturæ adſcribi queunt naturæ humanæ. Inde Hæreticæ ſunt iſtæ propoſitiones *Deitas eſt nata, paſſa &c.* vel è contrà: *Humanitas Chriſti eſt immortalis, æterna, impaſſibilis &c.*

D. Audivi nuperrimè à quibusdam viris eruditis, hanc propoſitionem: *Unus de Sancta Trinitate paſſus eſt*, erroris damnatam fuiſſe in Monachis Scythiæ ab *Hormiſda* Summo Pontifice. Vera igitur eſſe non poteſt hæc propoſitio: *Deus paſſus eſt.*

M. Hanc propoſitionem: *Unus de Trinitate paſſus eſt*, nunquàm, pace tuâ dixerim, damnavit Hormiſdas Papa, ſed tantùm improbavit Scytharum Monachorum temeritatem ac pervicaciam, qui prędictam propoſitionem definitioni Concilii Chalcedonenſis neceſſariò addendam eſſe inſcitè pertendebant; quaſi illius Concilii definitio abſque iſto loquendi modo manca & mutila eſſet. Cœterùm, hanc propoſitionem: *Unus de Trinitate paſſus eſt*, quæ eumdem planè ſenſum habet ac iſta propoſitio: *Filius Dei paſſus eſt in Carne*, recepit & approbavit univerſa Eccleſia, ut patet ex quinta Synodo generali Can.4. & 5. & ex Joanne II. Romano Pontifice in Epiſtola ad *Juſtinianum* Imperatorem, in qua eum laudat, quod fidem hac propoſitione expreſſam teneat, & *Acametas* Monachos contrà ſentientes condemnat. Sed de hac propoſitione: *Unus de Trinitate paſſus eſt*, plura, auxiliante Deo, dicemus in noſtris Colloquiis in ſextum Eccleſiæ ſæculum, ubi oſtendemus, Monachos Scythas Eutychiana Hæreſi non fuiſſe infectos, eosque in ſenſu Catholico aſſeruiſſe, *unum de Sancta Trinitate eſſe paſſum.*

D. Poſ-

D. Possumus ne probare adversus Hæreticos nostri temporis, ea fidei dogmata, quæ nunc tenet Sancta Mater Ecclesia Catholica, & quæ ab ipsis reprobantur, fuisse in quinto sæculo à fidelibus recepta, atque Conciliorum, & Sanctorum Patrum consensione firmata?

M. Proclive esset demonstrare, Christianos quinti Ecclesiæ sæculi firmâ fide omnia illa credidisse dogmata, quæ nunc Sancta Romana Ecclesia avitæ traditionis pervigil custos tenet, & Catholicis credenda proponit. Verùm, quia doctissimi viri *Bellarminus*, *Perronius*, *Coeffetæus*, *Walemburgenses*, aliique egregiè hac Provinciâ contrà Hæreticos nostri temporis jam defuncti sunt, duo dumtaxàt hìc obiter observabo, quæ ad stabiliendam Catholicæ Fidei veritatem plurimùm conducere possunt. Primò, constat, *Socinianos* hujus ætatis Hæreticos, qui Peccatum Originale ab Adamo in omnes illius posteros propagatum esse præfractè negant, fuisse in Pelagio à Sanctis Patribus, & à Conciliis in quinto sæculo habitis prædamnatos. Nam statim ac falsum istud dogma, quo Pelagius Peccatum Originale, & illius ad omnes Adami posteros transfusionem negabat, apertam in lucem erupit, Ecclesiastici Doctores, & Episcopi illud palàm impugnarunt; Ecclesia execrata est, anathemate confixit, & Pelagianos ubique damnavit. Secundò, Hæretici Lutherani, & Calvinistæ, qui Sacrarum Reliquiarum venerationem, cultum, qui Sanctis defertur, eorumque invocationem negant, qui etiam Cœlibatum, Virginitatem, Monasticum Ordinem cane pejus & angue aversantur, velint nolint, fateri coguntur, hæc falsa dogmata, quæ ipsi tàm acriter

con-

contrà Ecclesiam Romanam propugnant, fuisse à Patribus quinti Ecclesiæ sæculi in *Vigilantio* Hæretico proscripta, & ab omnibus fidelibus rejecta. Inane autem est, & oppidò falsum, quod dictitant moderni illi Hæretici, videlicèt hujus doctrinæ de Peccato Originali, de Veneratione Reliquiarum, de Cultu Sanctorum &c. nullum in tribus prioribus Ecclesiæ sæculis extare vestigium, eamque dumtaxàt fuisse invectam à Doctoribus & Episcopis quarti vel quinti Ecclesiæ sæculi. Id, inquam, tàm falsum est, quàm quod maximè. Nam, præterquam quod Patres quinti Eccclesiæ sæculi ad confutandos istos Pelagii, & Vigilantii errores, quos nostri temporis Hæretici postliminiò revocaverunt, usi sunt Scripturâ Sacrâ, & Sanctorum Patrum traditione à temporibus Apostolorum ad suam usque ætatem constanter firmatâ; incredibile omninò est, Christianos omnes, Doctores Ecclesiasticos, Monachos, & Episcopos, quos quintum Ecclesiæ sæculum plurimos, eosque doctrinâ & pietate præstantissimos protulit, nescivisse quænam fuisset priorum Ecclesiæ sæculorum fides? novam & peregrinam induxisse doctrinam, Scripturam Sacram alio sensu intellexisse, vel eos scientes ac volentes à fide majorum suorum descivisse, nemine interim reclamante, immò, cunctis vel consentientibus, & applaudentibus, vel profundo lethargo somno oppressis, & adversùs Novatores nequidem mutire audentibus. Id porrò abhorret ab omni veri specie, & injuriam irrogat Christo Servatori nostro, qui promisit, Spiritum Sanctum nunquàm defuturum Ecclesiæ. Cùm igitur errores, quos Sociniani, Lutherani, & Calvinistæ tanto ardore propugnant, fuerint jam in Pelagio, & in
Vigi-

Vigilantio damnati in quinto sæculo, jure optimo Ecclesia Romana hasce vividas Tertulliani lib. de præscript. Hæreticorum cap.37. interrogationes in istos, & in alios hujus furfuris Hæreticos intorquere potest: *Qui estis vos? quandò, & undè venistis? quid in meo agitis non mei? quo denique Marcion* (Sociniane, Lutherane, Calvinista) *jure sylvam meam cædis? qua licentia fontes meos transvertis? qua potestate limites meos commoves? mea est possessio, quid hìc cæteri ad vestram voluntatem seminatis, & pascitis? mea est possessio, olim possideo, prior possideo, habeo origines firmas ab ipsis authoribus, quorum fuit res. Ego sum Hæres Apostolorum, sicut caverunt testamento suo, sicut fidei commiserunt, sicut adjuraverunt, ita teneo. Vos certè exhæredaverunt semper, & abdicaverunt ut extraneos & inimicos.*

D. Doctrina Patrum quinti Ecclesiæ sæculi, præsertim Hieronymi, Augustini, & Chrysostomi, est ne ita ab omni nævo immunis, ut nullus illis Patribus inter scribendum obrepserit error, à quo cavere debeamus.

M. Plurimos in libris Sanctorum Patrum Hieronymi, Augustini, & Chrysostomi nævos, erroresque notat, & carpit in suo libro *de vero Patrum Usu* Dallæus Pseudo-Minister Calvinista tetricus sanè homo, & superciliosus Censor Sanctorum Patrum, quorum mensuras sensuum, pondera locutionum, nervos quæstionum, & ferè verborum, ac syllabarum apices insidiosè excussit, & ventilavit; magnum lucrum reputans si Ecclesiæ Catholicæ luminibus nævorum maculas, & errorum caliginem affingere posset. Qua in re *Dallæus* secutus est Pseudo-Magistrum suum *Calvinum*, qui apud Regem Gal-

Galliæ *Franciscum I.* ut Lutheranorum impudentiam excusaret, Catholicorum innocentiam traduxit. Cùm enim Lutheranis verissimè ac gravissimè objiceretur, quod Patrum essent contemptores, & adversarii: *multa*, ait Calvinus, *ignorarunt Sancti illi viri sæpè inter se confligtantur, interdùm etiam secum ipsi pugnant*. Tum deinceps, quotquot Patrum errores colligere potuit, falsò etiam illis affictos, enumerat, quæritque, *cur nos item à Patribus discedamus*? Sed Calvino Catholici Doctores responderunt Primò, nos in iis, quæ ad ipsa fidei pertinent fundamenta, à Patribus non discedere, sed tantùm in iis, in quibus Patres salvâ fidei compage non consonant. Responderunt secundò, nonnullos quidem nævos reperiri in Operibus Sanctorum Patrum, qui tamen leviores sunt, quàm ut illorum auctoritatem elevare vel labefactare possint. Catholici igitur reverentèr ac modestè oculos ab illis Patrum nævis avertunt, tantùm abest ut imitentur Hæreticos, qui Sanctos Patres aut irridendos, aut certè despiciendos propinant, quique, ut eleganter ait Vincentius Lerinensis, *Sancti cujusque viri memoriam, tamquam sepultos jam cineres, prophana manu ventilant, & quæ silentio operire oportebat, rediviva opinione diffamant; sequentes omninò vestigia auctoris sui Cham, qui nuditatem venerandi Noe non modò operire neglexit, verùm quoque irridendam cæteris enunciavit. Longè aliter fratres illi sui, qui nuditatem ipsam reverenter Patris sui nec temerare oculis, nec alienis patere voluerunt, sed aversi, ut scribitur, texerunt eum. Quod est erratum Sancti viri nec approbasse, nec prodidisse*. Sed nunc breviter examinemus, an reverà in Operibus Sanctorum Patrum Augustini,

ni, Hieronymi, & Chrysostomi reperiantur nævi seu errores, qui in rebus fidei eorum auctoritatem deprimere possint, sicut allatrat *Dallæus*. In primis, Sanctus Augustinus videtur quidem in eam propendere sententiam, quæ animas ex traduce, seu per propagationem produci tenebat. At in hoc non erravit Augustinus, quia tùm temporis nec error, nec hæresis erat id asserere, sed in varias hac de re sententias, salvâ & inculpatâ fide, abibant Catholici, & integrum unicuique erat in suo sensu abundare. Secundò, Sanctus Augustinus Dœmonibus tribuit corpora. Sed eidem opinioni multi antiqui Patres citrà ullum fidei dispendium suffragati sunt. Immò non desunt etiamnùm multi gravissimi Theologi, qui docent, omnimodam Angelorum incorporeitatem esse quidem sanæ Theologiæ dogma, à quo nemo absque temeritate in præsentia recedere potest, ab Ecclesia tamen necdùm esse definitum ut fidei dogma. Tertiò, *Antipodas* existere negavit Augustinus, sed in hac quæstione meri facti, cujus nullum in libris sive sacris, sive prophanis extat vestigium, & cujus certa notitia, dumtaxàt ex navigationibus, ac relationibus postremis hisce temporibus haberi cœpit, errasse Augustinum, quid mirum? Denique, Sancto Augustino crimini datur, quod doceat, Infantes absque Baptismo decedentes non solùm pœnâ damni, seu privatione visionis beatificæ, sed etiam pœnâ sensus, seu æterno ignis tormento puniri. Verùm, tantùm abest, ut hæc sententia erroris insimulari debeat, ut potiùs Cardinalis *Norisius* in suis *Vindiciis Augustinianis* omni argumentorum genere evincat, hanc opinionem traditioni Patrum, & definitionibus Conciliorum esse

esse magis consentaneam, solidioribus fultam rationibus, & ad doctrinam de Peccato Originali contra Pelagianorum errorem propugnandam magis appositam. Consule itaque doctissimum illum Cardinalem, qui datâ operâ Sanctum Augustinum vindicavit ab omnibus nævis, & erroribus, quos non solùm Hæretici, sed etiam invidi obtrectatores suis privatorum commodorum præjudiciis occæcati falsò ei impegerunt, misero tamen & irrito successu.

Quantùm attinet ad Opera Sancti Hieronymi, qui, teste Sancto Augustino lib. 1. Contra Julianum cap. 7. *Ab Oriente usque in Occidentem ad instar lampadis resplenduit*, nihil planè in his occurrit, quod censurâ aliquâ perstringi possit, sicut P. *Martianæus* Congregationis Sancti Mauri Benedictinus, aliique doctissimi viri apertè demonstrant contra *Dallæum* Calvinianæ superstitionis Ministrum. Propugnavit quidem Hieronymus, legalia Sacramenta, Mosaicæque Legis ritus mortiferos esse cœpisse statim à Passione Christi Domini, & Apostolos simulatione quadam cœremonias illas legales observasse, adeòque Sanctum Petrum sincerè & ex animo non fuisse reprehensum à Sancto Paulo. Sed hanc sententiam posteà abjecit Sanctus ille Doctor, cessitque tandem rationibus Sancti Augustini, qui cum hac de re literariam concertationem habuit Hieronymus, de cujus doctrina plura non dicam, maximè cum jam citatus P. *Martianæus* in sua nova Operum S. Hieronymi Editione Sanctissimum illum Doctorem vindicet ab illis erroribus, quos ipsi temerè impegit *Dallæus* perfrictæ frontis audaciâ asserens, Sanctum Hieronymum Origenis de damnatorum pur-

gatione & salute delirium secutum. Secundò, improperat huic Sancto Doctori, quod secundas nuptias rebus turpibus & fœdis accenseat, & Digamos eodem loco habeat quo Scortatores. Tertiò, affirmat, S. Hieronymum favisse Aëriano dogmati, quo Episcopum inter & Presbyterum æqualitas summa constituitur. Ab his,& aliis erroribus, quos *Dallæus* impegit S. Hieronymo, prorsùs alienum fuisse Sanctum illum Doctorem demonstrat non solùm *Martianæus*, sed etiam noster *Natalis Alexander* in Panoplia adversùs Hæreses secundi sæculi, Dissertatione XVIII. art. 1. in Panoplia adversùs Hæreses tertii sæculi art.2. in singulari Dissertatione, quam edidit contra *Blondellum* Hæreticum Calvinistam ad probandum Episcopos esse de jure divino Presbyteris Superiores, & ab hoc fidei dogmate nunquàm recessisse Sanctum Hieronymum, denique in articulo trigesimo primo capitis sexti Historiæ Ecclesiasticæ quarti sæculi. Hæc loca, si consulas, egregiam pro S. Hieronymo Apologiam adversùs Hæreticos concinnare poteris.

Denique, accusatur S. Chrysostomus, quod Confessionis Sacramentalis usum sustulerit, Peccati Originalis propagationem & intuitivæ Visionis Dei possibilitatem negaverit, & gratiæ interioris prævenientis ad initium fidei, & bonorum operum necessitatem non admiserit. Sed Sanctum Chrysostomum ab his erroribus facili negotio purgant Catholici Doctores, qui tamen post Sanctum Thomam 3. p. q. 27. art. 4. ad 3. in hoc uno solo Sanctum Chrysostomum excessisse dicunt, quod senserit, Beatam Mariam Virginem ex vana gloria peccasse venialiter, dum in nuptiis factis in Cana Galilææ

lileæ dixit filio suo: *Vinum non habent*: Legesis articulum XXIX. Capitis sexti Historiæ Ecclesiasticæ quarti sæculi *Natalis Alexandri*, ubi disertè probat, S. Chrysostomum intuitivæ Visionis Dei possibilitatem, & gratiæ interioris prævenientis ad initium fidei & bonorum operum necessitatem admisisse. Singularem etiam Dissertationem edidit idem Scriptor *de Confessione Sacramentali* contra Heterodoxos, in qua Sanctum Chrysostomum Confessionis Sacramentalis usum nunquàm sustulisse, vel ejus necessitatam negasse validis argumentis ostendit. Postremò, in Panoplia adversùs Hæreses quinti Ecclesiæ sæculi disputans idem auctor contra Pelagianos, omnia Sancti Chrysostomi testimonia, quæ Hæretici *Sociniani* contra Peccati Originalis propagationem objectare solent, ex eorum manibus avellit, & Sanctum Chrysostomum doctrinæ Ecclesiæ de Peccato Originali, & de ejus ad omnes Adami posteros propagatione semper adhæsisse luculenter evincit. Digitum ad fontem intendisse sufficiat. Nec enim patitur suscepti hujus Operis brevitas, ut vindicias adornem Sancti Chrysostomi, & aliorum SS. Patrum, ad quos dehonestandos *Dallæus*, aliique hujus furfuris Heterodoxi nihil non pertentandum, faciendum, fingendum, inveniendum, efficiendumve putarunt. Quod sanè nemini mirum videri debet, quia, ut vulgò dicitur, *agnoscunt lupi canes, & eos odio prosequuntur, quia illos timent.* Nos verò cum Vincentio Lerinensi existimamus, necesse esse omnibus Catholicis, qui sese Ecclesiæ legitimos filios probare student, ut Sanctorum Patrum fidei inhæreant, adglutinentur, immoriantur: Prophanas verò novitates detestentur, horrescant, per-

sequantur. Id quippè proprium est Christianæ modestiæ ac gravitatis, non sua posteris tradere, sed à majoribus accepta servare. Ducatum siquidem nobis præbet Religio, non nos Religioni. Nec Majorum sensa, quà volumus, trahemus, sed potiùs quà illa trahunt retrahuntque, sequemur.

D. Doctrinam quinti Ecclesiæ sæculi satis nunc perspectam habeo. Age ergò, paululùm modo expendamus ea, quæ ad Politiam, & Disciplinam Ecclesiasticam ejusdem sæculi spectant?

M. Eadem planè Disciplina Ecclesiastica, quæ in quarto vigebat sæculo, fuit accuratè itidem observata in quinto Ecclesiæ sæculo, sive in his, quæ pertinent ad Sacramentorum administrationem, sive in his, quæ spectant regulas morum & observationem Canonum, qui ad præfigendum tempus, modumque peragendæ pœnitentiæ antiquitùs fuerunt statuti. In his itaque cùm nihil omninò in quinto Ecclesiæ sæculo immutata sit Ecclesiæ Disciplina, supervacaneum esset hìc repetere, quæ jam diximus de Disciplina quarti Ecclesiæ sæculi. His ergò prætermissis, pauca tantùm dicam de Politia, & Disciplina, quæ erga Episcopos, Clericos, & Monachos fuit in quinto Ecclesiæ sæculo observata.

D. Incipe, quæso, à Politia, & Disciplina, quæ erga Episcopos, & Clericos in quinto Ecclesiæ sæculo fuit observata.

M. In primis, Episcopi consensu & votis Clericorum, testimonio plebis, & suffragiis Episcoporum Comprovincialium eligebantur, & è Clero Ecclesiæ vacantis assumebantur. Quandò tamen nullus Ecclesiæ vacantis Clericus dignus erat, qui Episcopus ordinaretur, licitum tunc erat alterum ex alte-

altera Ecclesia accersere Clericum, eumque eligere Episcopum; qui tamen consecrari haud poterat absque Metropolitani notitia, consensu, & judicio. Antequàm aliquis in Episcopum eligeretur, vel consecraretur, accuratè examinari debebat, an esset prudens, docilis & moribus temperatus? an in vita castus, in victu sobrius, humilis, affabilis & misericors? an suis semper negotiis, & officiis intentus, & rebus sæculi liber? an in Lege Domini esset versatus, in Scripturarum sensibus cautus, in dogmatibus Ecclesiæ exercitatus, & fidei documenta verbis simplicibus, & ad fidelium captum accomodatis enunciare posset? Episcopatus ambitum ac desiderium illicitum esse censebant Patres quinti Ecclesiæ sæculi, nec migrationes & translationes Episcoporum de uno Episcopatu ad alterum patiebantur, nisi Ecclesiæ auctoritate, & propter ejus bonum atque utilitatem fierent. Episcoporum à suis Ecclesiis absentiam (nisi hæc necessariâ servitute, seu Ecclesiæ utilitatis procurandæ gratiâ contingeret) non permittebat quinti Ecclesiæ sæculi Disciplina. At poterant Episcopi, gravi urgente causâ sese Episcopali dignitate abdicare, ut patet exemplo Sancti Gregorii Nazianzeni, qui pro bono Ecclesiasticæ pacis, cujus cupidissimus erat, Constantinopolitano cessit Episcopatu, Patribus Synodi Constantinopolitanæ dicens: *Si propter me orta est hæc tempestas, mittite me in mare.* Hæc autem abdicationis, seu cessionis causa debebat, ut mox dixi, esse gravis, alioquî non licebat ob quascumque difficultates in regimine populorum emergentes Episcopatu cedere, & à suscepto labore recedere, quia, ut ait Sanctus Leo Papa in Epistola ad *Rusti-*
 cum

cum Narbonensem Episcopum, *etsi periculosum sit navim inter fluctus cautè non regere, multò periculosius est eam undis intumescentibus fluctuantem in tempestate relinquere*. Quamvis in quinto Ecclesiæ sæculo Canonibus esset prohibitum, ne Episcopi sibi successores eligerent, idque ab Ecclesiæ moribus fuerit semper alienum, nihilosecius, postulante Ecclesiæ bono, Sanctissimi Antistites, Clero & plebe, vel Comprovincialibus Episcopis consentientibus, successores suos designarunt, aut adiutores cum spe futuræ successionis sibi adsciverunt. Sic *Valerius* Episcopus Hipponensis senio & laboribus fractus Sanctum Augustinum coädiutorem assumpsit, & Hipponensem Episcopum ordinari curavit, ut unà secum Hipponensem regeret Ecclesiam. Sic etiam Sanctus Augustinus *Eradium* suum successorem designavit, & Clero, populoque Hipponensi consentiente, eidem munia Ecclesiastica obeundi Provinciam demandavit, eâ tamen lege, ut nonnisi post ipsius obitum ordinaretur Episcopus. Bona Ecclesiæ quatuor in partes erant distributa in Ecclesia Occidentali, quarum una Episcopo; altera Clericis; tertia Templorum restaurationi; quarta pauperum sustentationi cedebat; Episcopi, & Clerici bonorum Ecclesiasticorum se non Dominos, sed dispensatores tantùm, Oeconomos, & administratores existimabant. Quam in rem luculenter ait Sanctus Augustinus in Epistola L. ad Bonifacium Papam datâ: *Si autem quæ nobis sufficiunt, possidemus, non sunt illa nostra, sed pauperum, quorum procurationem quodammodò gerimus, non proprietatem nobis usurpatione damnabili vindicamus*. Fidelium lites Episcopi dirimebant, & tàm sibi, quàm suis Cleri-

cis

cis de caducis ac temporaneis bonis litigare maximo ignominiæ loco ducebant. Episcopis prohibitum erat Gentilium libros legere, gubernationem Viduarum, Pupillorum, & Peregrinorum per se ipsos agere, tuitionem testamentorum suscipere, rei familiaris curam ad se revocare, sine consilio suorum Clericorum,& Civium testimonio Clericos ordinare, bona Ecclesiæ vendere, vel alienare. Demùm Episcopi vilem supellectilem, & mensam pauperem habere, suæque dignitatis auctoritatem non fastu & numeroso satellitio,non Beneficiorum pluralitate, sed Fide, vitæque meritis, juxta sacros Canones, quærere debebant. Hæc est Disciplina, quam Episcopi quinti Ecclesiæ sæculi adamussim sacratissimorum Canonum observabant. Eâdem curâ, ac sollicitudine Ecclesia in quinto sæculo ad benè informandos Clericorum mores sanctissimas Leges condidit, quibus Clericis vetitum erat, ne barbam aut comam nutrirent, ne vestibus aut calceamentis decorem quærerent, vel affectarent; ne cum extraneis mulieribus habitarent,ne per plateas (nisi certâ & maximâ suî officii necessitate) ambularent; ne turpia & scurrilia verba proferrent, ne simoniæ, & usuræ vitiis sese implicarent, sed potiùs satagerent, ut professionem suam & in habitu, & in incessu suo probarent, sibique victum & vestitum aliquo artificiolo, vel agriculturâ, absque tamen officii sui detrimento,studiosè pararent. Legi potest præsertim super hac re Concilium Carthaginense quartum Idibus mensis Novembris anni CCCXCVIII. Honorio Augusto IV. & Eutychiano VI. Coss. celebratum, quod verè totius Ecclesiasticæ Disciplinæ Emporium appellari potest, cùm in eo editi fuerint

centum & quatuor Canones, quibus Disciplinæ Ecclesiasticæ optimè fuit consultum atque provisum. Non me fugit, quosdam esse Criticos, qui istud Concilium quartum Carthaginense suppositititium esse censent eo potissimùm nomine, quod nullibi apud antiquiores Latinos, nec ab Auctore Concilii vulgò *Africani* appellati, nec à *Ferrando*, & *Dionysio*, nec ab iis, qui Codicem Canonum Ecclesiæ Africanæ in græcum transtulerunt, ulla sit mentio de Canonibus centum & quatuor; qui eidem Concilio adscribuntur. At istud Concilium IV. Carthaginense genuinum esse invictè probant *Petrus de Marca* in Veter. Collect. Canonum, Card. *Perronius* in responsione ad Regem Angliæ cap. 48. & *Schelstratius* in Dissertatione tertia *de Ecclesia Africana* cap. 8. ubi plerosque istius Concilii Canones, explicat, Notisque suis illustrat.

D. Dicebat mihi nuperrimè nescio quis, antiquos de Disciplina Ecclesiastica Canones non esse ampliùs in usu, sed per desuetudinem fuisse abrogatos ac penitùs antiquatos.

M. Jurarem profectò, eum, qui te isthæc docuit, unum esse de grege illorum, qui magnam Ecclesiasticæ disciplinæ ac sacrorum Canonum partem sine metu, sine pudore abigunt, explodunt, & exsufflant. Sed quisquis ille sit, prorsùs Ecclesiastici spiritus expertem, & in Ecclesiastica doctrina rudem se & hospitem prodit. Ecquis enim, amabo, qui doctrinam Ecclesiæ tantisper callet, dicere audeat, sacros Canones, quibus Ecclesia disciplinam suam, & filiorum, præcipuè Ministrorum suorum, mores conformat, quibus nascentes resecat labes, & vitia succrescentia rescindit, solâ desuetudine, idest,

ideſt, hominum in iis violandis audaciâ abrogari ac penitùs deleri? quis, inquam, dicere audeat, Eccleſiam nunc minùs, quàm olim, ſcelera deteſtari, minorem ad ſacramenta percipienda ſanctimoniam exigere? Minus caſtos & ſanctos optare Sacerdotes? Minus quàm olim avaritiam & ambitionem in ſuis Miniſtris averſari, minuſque illos execrari, qui ſibi honorem rapiunt, & in ſacros, abſque ſingulari vocatione Dei, ordines involant? Quod ſi nemo hæc tam abſurda dicere audeat, certum apud omnes eſſe debet, eadem Eccleſiæ nunc probari, quæ olim probata ſunt, eamque ſubinde illos Canones, qui formæ quædam ac regulæ morum ſunt, in intimo ſuo ſpiritu gerere impreſſos, eosque etiamnùm tenere, aut quod eos temporum difficultatibus præpedita tenere non poſſit, vehementer ingemiſcere, & indolere. Levitatem igitur Sacerdotum, qui ab uno Beneficio ad aliud, & ex alia in aliam tranſiliunt Eccleſiam, eorum à ſuis Eccleſiis diuturnam abſentiam, & Beneficiorum pluralitatem, quandò hæc carnali cupiditate, ſolâ animi inconſtantiâ, vel ſordido lucri appetitu fiunt, non probat modo, ſed potiùs damnat Eccleſia, quamvis tamen hæc propter majus Eccleſiæ bonum, vel ob alias circumſtantias, quas perdoctè exponit S. Thomas quodlibeto 9. art. 15. aliquando juſtis de cauſis concedat Eccleſia. Alios verò in Clericis gliſcentes abuſus, ſeu corruptelas & prævaricationes improbat, nedùm permittit Eccleſia, quæ tota pro viribus connititur ad collapſam in ſuis Miniſtris inſtaurandam diſciplinam, quantum patitur Chriſtiana prudentia, quæ non nullas labes, majoris mali vitandi causâ, non nunquàm

quàm tolerari præcipit. Cave itaque à perniciosa opinione illorum, qui nihil ægrum, nihil saucium vident in Ecclesia, omnes abusus, qui temporum diuturnitate impunitatem nacti sunt, licitos putant, antiquos Canones ad cohibendas morum corruptelas olim sancitos non ampliùs vigere, sed prorsùs extinctos esse dictitant, uno verbo, quidquid præposterâ, ac vitiosâ consuetudine inolevit, pro lege habent.

D. Cùm Monachi severiorem morum sectentur Disciplinam, nullus dubito, quin Monastica Disciplina in quinto Ecclesiæ sæculo maximè floruerit, ac maximum susceperit incrementum. Sed quæ, & qualis fuerit in variis Monasteriis eo in sæculo fundatis observata disciplina? velim modò ut paucis exponas.

M. Præter plura Monasteria cùm virorum, tùm mulierum, quæ S. Augustinus, teste *Possidio* in ejus Vita, instituit in Africa, multa alia Cœnobia, eaque celeberrima in Galliis erant jam quinto sæculo constructa, scilicet Massiliensia à Cassiano fundata, Lerinense, Agaunense, Jurensia, Grinniacensia Reomaënse, sanctissimis Monachis repleta, quorum disciplinam, ac singulare vitæ genus paucis hìc describam. In primis, Monachi, vel, ut alii volunt, Clerici Regulares, qui in Monasteriis à S. Augustino institutis vivebant, curis sæcularibus expediti, jejuniis, orationibus, bonisque operibus jugitèr vacabant, in Lege Domini meditantes die ac nocte. Omnia erant illis communia, distribuebatur unicuique prout cuique opus erat, juxta Regulam, quam S. Augustinus scripsit pro fœminis, seu pro Sanctimonialibus, quibus præerat

erat ejus soror, & quæ legitur Epistola centesimâ nonâ ejusdem Sancti Doctoris. Sunt qui putant, S. Augustinum non solùm vitam Monasticam sectatum esse, sed etiam Monachorum gessisse habitum, & cucullatum, immò & excalceatum fuisse asserunt. Verùm, licèt ipse post Possidium, qui vitam S. Augustini descripsit, lubens fatear, S. Augustinum instituisse Monasterium, & in eo vitam Monasticam, seu religiosum vivendi modum egisse, nunquam tamen adducar, ut credam, eum cucullatum, & excalceatum fuisse. Primò, quia hæc opinio non aliundè nata est, quàm ex supposititiis Sermonibus ad Fratres in Eremo, qui S. Augustinum Monachorum indutum habitu falsò adumbrant. Secundò, testatur ipsemet S. Augustinus in Sermone 50. de diversis, se non aliis indutum fuisse vestibus, quam quibus Clerici vulgò in Africa utebantur. Sic enim loquitur: *nemo det byrrum, vel lineam tunicam, seu aliquid nisi in commune; de communi accipiam mihi ipsi, cùm sciam commune me habere velle quidquid habeo*. Excalceatum etiam non fuisse S. Augustinum disertè affirmat *Possidius* in ejus Vita, ubi hæc habet: *vestis ejus & calceamenta, & lectualia ex moderato & competenti habitu erant, nec nitida nimiùm, nec abjecta plurimùm*. Ludunt ergo nos pictores, qui S. Augustinum cucullatum & excalceatum depingunt. Complures nunc extant Congregationes Clericorum, & Canonicorum Regularium, qui suum Institutum, vitæque genus referunt ad S. Augustinum, quo ceù fundatore & patre gloriantur. Sed viri doctissimi, quos inter numerantur *Mabillonius, Thomassinus* & *Pagius* putant, ejusmodi Congregationes undecimo dumta-

taxat Ecclesiæ sæculo initium habuisse. Qua de re opportuniùs alio loco differemus.

Monachi Cœnobiorum Massiliensium *Cassiani* eorum fundatoris Regulam profitebantur, quam *S. Benedictus* Anianensis Abbas in concordia Regularum non semel laudat, illiusque meminit S. Gregorius Turonensis lib. 10. cap. 29. de *Cassiani* Abbatis patria, doctrina, & sanctitate plura in superioribus Colloquiis diximus.

Monasterium *Lerinense* à S. Honorato, Episcopo deinde Arelatensi, fundatum est, indeque dictum Monasterium S. Honorati, in quo floruerunt celeberrimi Monachi. Quamvis tempus conditi illius Monasterii incertum sit, citiùs tamen, quàm par erat, Baronius illud conditum affirmat circà annum CCCLXXV. nam S. Honoratus, S. Leontio Forojuliensi Episcopo sedente, Monasterium Lerinense excitavit, teste S. Hilario Arelatensi Episcopo, qui ejus vitam descripsit. Quare, cùm Leontius Episcopus Forojuliensis mortuus fuerit ann. CCCCXXXIII. ejus Episcopatus initium incidisse videtur in priores hujus sæculi annos. Quò fit, ut in quinto dumtaxat sæculo jacta fuerint Lerinensis Monasterii fundamenta. Vetustioris Regulæ, quam Lerinenses Monachi observarunt, priusquam Benedictinam Regulam susciperent, idem auctor fuit, qui Monasterii conditor S. Honoratus. Sed hæc antiqua Regula modò non extat, sicut nec Disciplinæ Regularis observatio, quæ primis temporibus in hocce Monasterio magno cum fervore vigebat.

De Agaunensi Monasterio, quod nunc vulgò nuncupatur Cœnobium S. Mauritii in Vallesia, quia ibi SS. Martyrum Thebæorum, quibus præerat S. Mau-

S. Mauritius, asservantur, & coluntur Reliquiæ, latè tractant Card. *Norisius* lib. 2. Hist. Pelag. cap. 3. *Henschenius* in Vita S. Sigismundi Burgundiæ Regis ad diem 1. mensis Maii, & *Carolus Cointius* Presbyter Oratorianus in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum DXXXV. Istud Monasterium antiquissimum est, & ante annum quingentesimum *Acauno* constructum in angusta planitie, in qua parvus vicus antiquitùs ædificatus fuit, quem *Tornatam*, seu *Tornadam* non longe ab Octoduro dissitum, incolæ appellarunt, indeque Monasterium modò *Agaunense* à situ, modò *Tornatense* ab Oppidulo ibi condito denominatur. *Agaunenses* Monachi peculiarem Regulam servabant à *S. Severino* Monasterii Abbate editam, quam *Holstenius* unà cum aliis Regulis à S. Benedicto Anianensi Abbate collectis in lucem emisit, cujus hic titulus est: *incipit Regula Monasterii Tornatensis*, quæ Capitibus XXIII. constat, quamque à Capite XIII. usque ad ultimum, ex Regula S. Augustini ad verbum excriptam esse Card. *Norisius*, & *Carolus Cointius* jam laudati demonstrant. *Sigismundus* Rex Burgundiæ, postquam filium suum *Sigericum* occidi jussisset, facti pœnitens perennem Psalmodiam circa annum CCCCXV. in Monasterio Agaunensi instituit. Sed quænam fuerit illa Psalmodia perpetua? non convenit inter eruditos. Alii vocant illam Psalmodiam *assiduam*, quòd aliis atque aliis mutuò, & alternatim succedentibus, diu noctuque continuaretur, uti fiebat apud *Acæmetas* Monachos Orientales. *Cointius* vero in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum DXXXVI. num. CCXXIV. & seqq. contendit, peculiarem dumtaxat psallendi formam certis horis diei & no-

& noctis præscriptam fuisse, non verò Psalmodiam perpetuam. At *Cointium* hac in re hallucinatum fuisse probat doctissimus *Mabillonius* in Præfatione par. II. sæculi IV. Benedictini, ac manifestò ostendit, in locis, in quibus jugis hujusmodi Psalmodia vigebat, Monachos in plures turmas fuisse divisos, ita ut primæ recedenti à matutinis Officiis succederet secunda, & hinc tertia; dein absolutâ primâ, priores locum secuturis facerent, & ad assignatum laborem pergerent. Idem jugis Psalmodiæ ritus obtinebat apud *Centullenses* Monachos, & in nonnullis Galliæ Monasteriis, nempè in *Cabilonensi* S. Marcelli, *Dionysiano* propè Parisios, *Luxoviensi*, *Habedensi*, & *Lugdunensi* Sanctæ Salabergæ. Sed de his legendus est *Mabillonius* loco mox laudato. Extat adhuc Monasterium *Agaunense*, vulgò *S. Mauritii* nuncupatum, quod à pluribus sæculis à Clericis Regularibus Ordinis S. Augustini inhabitatur. Anno siquidem MCCLXI. ut liquet ex charta à Sammarthanis tomo quarto *Galliæ Christianæ*, dum de Abbatia Agaunensi loquuntur, recitata, jam istud Monasterium Canonici Regulares incolebant.

Monasteria *Jurensia* duo videlicet virorum, & unum puellarum in Episcopatu Lugdunensi fundata sunt in quinto Ecclesiæ sæculo, quorum origines in Vitis Sanctissimorum Abbatum *Romani*, & *Lupicini* fratrum referuntur apud *Bollandum* ad diem 28. mensis Februarii.

De Monachorum Grinniacensium Cœnobiis, quæ Viennæ in Gallia quinto sæculo condita sunt, legendus est idem *Bollandus* ad diem I. Januarii, ubi inseruit Vitam *S. Clari* à quodam vetere auctore descriptam.

Reomaënses Monachi ità dicti à Pago *Tornodorensi*, cui nomen *Reomaüs* in Diœcesi Lingonensi, in quo extructum est eorum Monasterium circa annum CCCCLXXXVI. vivebant sub Regula *S. Macarii* Alexandrini, quæ brevia, sed divino spiritu plena continet præcepta.

Præter hæc jam recensita Monasteria, alia adhuc in Galliis celeberrima erant, videlicet Cœnobium, quod S. Martinus Turonensis Episcopus duobus ferè extrà civitatem Millibus construxit, quodque *Majus Monasterium* hactenùs appellatur. Monasterium Lugdunense apud Insulam *Barbaram*, quæ paulò suprà confluentes Araris & Rhodani in medio Araris sita est. In his Cœnobiis sanctissimè vivebant Monachi, precibus vacabant, jejuniis & abstinentiis corpus macerabant, Clericatum, vel Episcopatum nec ambibant, nec postulabant, sed, vocante Ecclesia, suscipiebant, victum tamen, nec vestitum immutantes, ut patet exemplis *S. Martini* Turonensis Episcopi, *Fausti* Rejensis, *Germani* Antissiodorensis, *Hilarii* Arelatensis, *Fulgentii* Ruspensis, qui omnes ex umbraculis vitæ Monasticæ ad Episcopalem thronum sublimati, nihil de pristinis moribus, victu & vestitu mutarunt. Otio perpetuum bellum indicebant Monachi, seque quotidiè labore manuum exercebant. Qui verò præ corporis infirmitate operosis manuum laboribus incumbere haud poterant, iis, pro Regulæ indulgentia, Codices excribere, & prolixioribus studiis aliorum operas compensare licebat. Quem laborem, ut optimè observat Cl. *Mabillonius* præfatione in sæculum I. Benedictinum, strenuè susceperunt posteà Monachi Benedictini, eumque posteris suis quasi

quasi testamento reliquerunt. Adeò ut quidquid apud antiquos eruditum, ac scitu dignum, quidquid apud Patres pium & sapientiæ plenum, quidquid in Conciliis sanctum, quidquid in libris sacris divinum est, totum id per Monachorum Benedictinorum manus ad hæc usque tempora pervenerit.

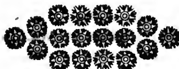
D. Antequàm huicce Colloquio finem imponamus; cedo, si placet, præcipua Doctrinæ Moralis documenta & præcepta, quæ Sancti Patres ad probè informandos Christianorum quinti Ecclesiæ sæculi mores præscripserunt.

M. Patres quinti Ecclesiæ sæculi de emendandis moribus, & de restituenda Disciplinæ Ecclesiasticæ integritate semper solliciti, non solùm omnem adhibuerunt operam, ut sacri Canones ad tollendas morum corruptelas conditi adamussim servarentur, sed etiam ad omnia veræ virtutis & germanæ pietatis officia fideles quà verbo, quà scriptis efficaciter sunt adhortati. Infinitus essem, si hìc percensere vellem omnes morum regulas, & saluberrima benè vivendi præcepta, quæ Sancti Patres in libris suis moralibus, & in Homiliis, quas ad populum habuerunt, passim proponunt, inculcant, inferciunt. Breviter dicam, illos ad sacram legis severitatem compositos, omnes ingenii & eloquentiæ suæ intendisse nervos, ut Christianos à vitiis retraherent, ad exercitium virtutum provocarent, sed potissimum ad amorem Dei, quo Christiani discernuntur à Judæis, qui servili temporalis pœnæ timore, qui manum, non animum cohibet, à vitiis abstinebant: *brevissima & apertissima differentia duorum Testamentorum, timor & amor; illud ad hominem veterem, hoc ad novum hominem pertinet*, ait S. Augusti-

stinus cap.17.libri contra Adimantum Manichæum. Et certè, sicut sæpius ingerit Sanctus ille Doctor, lex Evangelica est lex amoris, & quantùm Christianus proficit in amore Dei, tantùm in eo decrescit amor mundi, & imminuitur regnum cupiditatis, quæ est radix omnium malorum. *Sub lege est*, inquit S. Augustinus lib. de Natura & Gratia cap.57. *qui timore supplicii, quod lex minatur, non amore justitiæ, se sentit abstinere ab opere peccati, nondùm liber est, nec alienus à voluntate peccandi. In ipsa enim voluntate reus est, qua mallet, si fieri posset, non esse quod timet, ut occultè fiat, quod occultè desiderat.* Nihil ergò, juxtà doctrinam Patrum quinti Ecclesiæ sæculi, amare, nihil mirari, nihil expetere debet Christianus, nisi Deum, aut propter Deum. Nihil odio habere, nihil horrere, nihil fugere debet, præter unam turpitudinem, aut propter turpitudinem. Ita fit, ut hac cœlesti doctrinâ imbutus Christianus, quidquid agit, sive dormiat, sive vigilet, sive edat aut bibat, ipsi denique lusus & otia ei cedant in cumulum præmii. Jam verò quâ curâ & follicitudine vias ad salutem tutiores & quærere, & sequi debeant Christiani, docet S.Chrysostomus Homilia 44. in Matthæum, his verbis: *Si vestimentum empturus unum gyras negotiatorem & alterum, & ubi meliores vestes inveneris, & pretio viliori, ab illo comparas. An non oportet populum circuire omnes Doctores, & inquirere ubi sincerè vestitus Christi venundatur, & ubi corrupta, & veriorem eligere plusquàm vestimentum?* Hinc etiam à Doctoribus instar effati celebratur istud S. Augustini consilium ex ejus verbis concinnatum: *in his, quæ salutis sunt, tene certum, dimitte incertum.* Deni-

que, Patres quinti sæculi justorum animis sanctum timorem, non salutis securitatem ingenerabant, peccatoribus diuturnam & laboriosam pœnitentiam imponebant, nec eos, in quibus nulla mutatæ in melius vitæ vestigia comparebant, præproperâ absolutione donabant. Pœnitentiam, quæ differtur usque ad mortem, incertam, suspectam & moribundam appellarunt, eamque dumtaxat sinceram esse pœnitentiam docuerunt, quæ fit in hac vita, & nascitur ex amore Dei, & odio peccati, ut loquitur S. Augustinus. Ignorarunt Sancti illi Patres, arctâ viâ, quæ ducit ad Cœlum, gradientes, subtilem & mirabilem illam artem ancipitis significationis verba proferendi & restrictiones mentales faciendi absque mendacio, homines palàm in duello, vel clàm occidendi absque salutis dispendio, usuras, & simonias palliandi, sine vel minimo divinæ & Ecclesiasticæ legis detrimento. Ignorarunt ista lenimenta sacramenti Pœnitentiæ à nuperis Casuistis reperta circa confessionem, satisfactionem, absolutionem, proximas peccandi occasiones, contritionem, & amorem divinum. Uno verbo, ignorarunt mille distinctiones, quas moderni Probabilistæ latam portam aperientes, quæ ducit ad perditionem, excogitarunt ad excusandas excusationes in peccatis, ad emolliendam legem Dei, ad laxandam Disciplinam Ecclesiæ, ad invehenda horrenda opinionum portenta, à quibus profectò abhorruissent Pagani non omninò flagitiosi, quæque à Summis Pontificibus Alexandro VII. & Innocentio XI. totâ plaudente Catholicâ Ecclesiâ, fuerunt vaticanis fulminibus protrita. Hæc igitur, quæ in doctrina morum ignorarunt antiqui Ecclesiæ Patres,

tres, & nos quoque penitùs ignorare debemus, eumque dumtaxat incorruptum de moribus tenere sensum, quem Sancti, Majores, ac Patres nostri uno eodemque consensu apertè, perseveranter tenuerunt, scripserunt, docuerunt. Sic integritatem Moralis Christianæ sartam tectam conservabimus, nec eam violari patiemur ab illis, qui nolunt sitientes justitiam de puro latice bibere, sed adducunt ad suas cisternas contritas, luto & sordibus conspurcatas, quæ rudera habent, aquam non habent, ita ut, qui indè biberit, plus hauriat limi sordiumque, quàm liquoris.

HISTORIA
ECCLESIASTICA
VI. Ecclesiæ sæculi.
Variis Colloquiis digesta.

BEnè habet. Jam quinque emensi sumus Ecclesiæ sæcula, & mox Historiam sexti sæculi aggredimur, quam solitæ nostræ inhærentes methodo, sex Colloquiis absolvemus. In primo exhibebimus statum Ecclesiæ sub Imperatoribus, & Principibus Christianis. In secundo referemus Controversias, Hæreses & tumultus, qui occasione trium Capitulorum in Ecclesia exorti sunt, eamque diù exagitarunt. In tertio agemus de Conciliis, & de rebus in illis gestis. In quarto texemus seriem Episcoporum, qui præcipuas Ecclesiæ Sedes in sexto Ecclesiæ sæculo tenuerunt. In quinto de Viris illustribus, qui in eodem sæculo floruerunt, & de eorum Operibus sermonem instituemus. In postremo, de Doctrina, Disciplina, & Morali sexti Ecclesiæ sæculi compendiosè tractabimus.

COLLOQUIUM PRIMUM.

De statu Ecclesiæ in sexto sæculo sub Imperatoribus & Regibus Christianis.

D. FUitne tandem sexto ineunte sæculo restituta Ecclesiæ tranquillitas, quam Hæretici Pelagiani, Nestoriani & Eutychiani toto durante quinto sæculo perturbarunt?

M. Ecclesia in Oriente, sexto ineunte sæculo, altâ pace potita fuisset, nisi Imperator *Anastasius*, *Acephalorum*, seu Hæreticorum *Severianorum*, quorum dux erat *Severus* Monachus, malis artibus instigatus, multos exciviſſet tumultus, gravesque persecutiones, quibus Ecclesiam miserum in modum dilaniavit. Magno at enim Religionis Catholicæ damno, ut jam in præcedentibus Colloquiis observavimus, pessimo Imperatori *Zenoni* successit *Anastasius* anno CCCCXCI. qui in exordio Imperii sui non nulla boni regiminis specimina edidit, abolendo videlicet antiquum tributum *Chrysargyrum*, quod ab omnibus, etiam infimæ sortis hominibus, meretricibus, exoletis & de animalibus etiam vilissimis exigebatur; venationes etiam, sive pugnas cum bestiis publicas prohibendo; Magistratus, qui antehàc venales erant, gratis conferendo, & suæ fidei professionem Chirographo suo munitam cum approbatione Concilii Chalcedonensis *Euphemio* Patriarchæ Constantinopolitano exhibendo, ut à se omnem Eutychiani dogmatis suspicionem amoliretur. Verùm, in his omnibus vim sibi fecit homo

improbus. Optati si quidem Imperii compos factus, ac semel obfirmatâ dominatione, avitæ fidei, & Concilii Chalcedonensis infensissimum hostem, populorumque oppressorem sese prodidit, *Henoticon* Zenonis decessoris sui districtè servandum jussit. In eos, qui Concilii Chalcedonensis defensores erant, carceribus, exiliis, omnium dignitatum abdicatione, bonorum spoliatione atrocitèr sæviit. Legem emisit contrà *Synoditas*, seu contrà eos, qui Synodum Chalcedonensem tuebantur, & eâ de causâ *Euphemium* Constantinopolitanæ urbis Episcopum, & deindè *Macedonium* ejusdem urbis Antistitem Sede dejecit, & in exilium misit, eo solo nomine, quod Concilio Chalcedonensi constanter adhærerent. Ducentos Monachos cum *Severo* Acephalorum duce & Theopaschita Eutychiano ex Oriente profectos, ut Synodum Chalcedonensem oppugnarent, Constantinopolim advenientes benignè & honorificè excepit Anastasius Imperator, ejusque gratiâ & patrocinio fretus impius ille *Severus* Sectæ Acephalorum antesignanus, Flaviano Antiocheno ob fidei constantiam è Sede dejecto, se illius in locum per vim apertam intrusit, & omnes Orientales ad Synodi Chalcedonensis damnationem pertrahere studuit, sibique obsistentes Antistites, quos inter fuit *Elias* Hierosolymorum Episcopus, exauctoravit. Quin eò usque sævitiæ prorupit malè feriatus ille Hæreticus Antiochenæ Ecclesiæ invasor, ut, Judæorum & sceleratorum conductâ manu, trecentos & quinquaginta Monachos, quorum multi ad Altaria confugerant, non aliâ de causâ, quàm odii adversus Catholicam fidem concepti immanitèr trucidarit, eorum cadavera avibus

bus dilanianda projecerit, multos in vincula conjecerit, plurimos, dilapidatis eorum facultatibus, ex ædibus & civitatibus expulerit, ut constat ex libello Monachorum & Clericorum Antiochiæ, & Syriæ lecto in Synodo Constantinopolitana sub *Menna* Patriarcha Constantinopolitano.

His malis, quæ in perniciem Catholicorum latè & impunè grassabantur, cumulum addidit *Anastasius* Imperator, quippe qui à Theopaschitis Eutychianis seductus, sacro Trisagio: *Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis*, istam clausulam adiici voluit: *qui crucifixus es pro nobis, miserere nobis*. Hujus clausulæ primus auctor fuit *Petrus Fullo* Episcopus Antiochenus, qui Eutychianâ hæresi cùm esset infectus, hanc clausulam sacro Trisagio eo fine addiderat, ut Passionem Deo Trino, ad quem superiora Trisagii verba spectabant, adscriberet. Huic malo *Calendio* post mortem utriusque Stephani in Sede Antiochena successor duobus verbis remedium attulerat, erroríque ansam præciderat, huic clausulæ nempè his verbis præmissis: *Christe Rex, qui crucifixus es pro nobis &c.* sed *Petrus Fullo* Sedi Antiochenæ posteà restitutus, hæc verba: *Christe Rex*, sustulit, sicque pristinam Eutychianam labem redintegravit Antiochiæ anno CCCCLXXXV. hoc itaque additamentum à Petro Fullone Eutychiano factum Imperator Anastasius, unà cum *Timotheo*, qui post depositum Macedonium Sedem Constantinopolitanam invaserat, in sacrum Trisagium inferre conatus est. Sed reclamantibus Catholicis, qui antiquam fidem violari non patiebantur, nihil consequi potuit, sed potiùs Constantinopolitani populi benè in Catholicam fidem affe-

cti odium sibi conflavit, eumque ad rebellionem provocavit, in qua parùm abfuit, quin ipse succumberet, debitasque suæ perfidiæ lueret pœnas.

D. Quorsùm tendebat ista populi Constantinopolitani rebellio, & quinam ipsius exitus fuit?

M. Populus Constantinopolitanus ab Anastasio Imperatore propter fidei Catholicæ professionem oppressus in apertam rebellionem prorupit, Ducemque sibi constituit *Vitalianum* Scytham, Magistrum Militum, & egregium fidei Catholicæ defensorem, qui Cyrillum Thraciæ Præfectum interemit, Provincias Thraciæ, Scythiæ & Mysiæ cum arcibus occupavit, ipsamque urbem Constantinopolim obsidione cinxit. His in angustiis constitutus Anastasius, ut sibi consuleret, palam, sed simulatè promisit, se Chalcedonensis Concilii, & Epistolæ S. Leonis fidem inviolatè servaturum, exules Catholicos Antistites postliminiò revocaturum, litterasque ad Hormisdam Romanum Pontificem de redintegranda Orientalium Ecclesiarum cum Romana concordia scripsit, atque sigillò munivit. Eo specioso resipiscentiæ prætextu, & fucatis promissis rebellionem sedavit Anastasius, tumultuantem populum sibi conciliavit, & in ordinem redegit *Vitalianum*, quem in defendendo Concilio Chalcedonensi adversùs Anastasium Imperatorem magnam gloriam consecutum esse fatetur Baronius, qui tamen in hoc fallitur, quod putet, eum posteà Monachis Scythis patrocinando illam gloriam obscurasse. Nam Monachi Scythæ, ut ostendemus in sequentibus Colloquiis, non solùm Eutychianis non adhæserunt, sed etiam ejusdem Hæresis strenui oppugnatores extiterunt. Quò fit, ut *Vitalianus* suam

suam gloriam non obscuraverit, dum illos Monachos suo patrocinio fovit.

D. Sedatâ hac rebellione, & dissipatis Vitalianis copiis, stetitne Anastasius Imperator promissis, quibus sese ad tenendam Catholicam fidem obstrinxerat?

M. Perfidus ille Imperator imitatus est Pharaonem Regem Ægypti, qui, ut sacra commemorat historia, ingruentibus malis divinitùs immissis, à vexandis Israëlitis tantisper destitit, sed illis cessantibus pœnis, ad pristinam rediit immanitatem. Sic Anastasius Imperator, ut mala sibi ex populi rebellione impendentia declinaret, aureos montes pollicitus est, & initam cum Catholicis amicitiam ac reconciliationem mentitus est. At sublato periculo, & *Vitaliano* in ordinem redacto, simulationis larvam deposuit, in Catholicos furorem suum exacuit, Legatos, quos Hormisdas Papa, redintegrandæ pacis causâ, in Orientem miserat, perjuriis & tergiversationibus elusit, nec ullo pacto adduci potuit, ut *Acacii* quondàm Episcopi Constantinopolitani nomen è sacris Dyptichis expungeretur. Quapropter Anastasius sub Hormisda Papa multùm perturbavit Ecclesiam, quam sub Symmacho Hormisdæ decessore diro Schismate diviserat, sicut observavimus in Colloquio tertio in Historiam quarti Ecclesiæ sæculi, de quo Schismate etiam redibit sermo, dum de Synodo *Palmari*, in qua judicata est causa Symmachi Papæ, agemus in Colloquio tertio in Historiam hujusce sæculi sexti.

D. Fuitne tranquillior in Oriente status Ecclesiæ sub Anastasii Imperatoris successore?

M. Anno DXVIII. Anastasio Imperatore icto de

de Cœlo fulmine atque è vivis sublato successit *Justinus* olim suum ac boum custos, qui erga Fidem Catholicam optimè affectus, statim Imperii sui initio Edictum promulgavit, quo jussit ut omnes ab Anastasio decessore suo in exilium pulsi revocarentur, & Synodus Chalcedonensis sacris Dyptichis insereretur. Hormisdas Papa Legatos ad Imperatorem Justinum misit, ut tandem aliquandò Ecclesia Orientalis in communionem cum Romana rediret, nomina Episcoporum Hæreticorum, sed præcipuè *Acacii* olim Episcopi Constantinopolitani, *Zenonis*, & *Anastasii* impiorum Imperatorum ex sacris tabulis omnium Ecclesiarum Orientalium eraderentur, ac tandem Chalcedonensis Synodus aliis tribus Oecumenicis Conciliis annumeraretur. Quæ omnia à Legatis Summi Pontificis feliciter, votisque omnium conspirantibus facta & executioni mandata fuisse, pluribus ostendit Baronius. Hac ratione cessavit dissidium Ecclesiarum Orientalium cum Romana Ecclesia, quod annos triginta sex perduraverat, ex quo videlicèt *Felix* Papa Tertius justo Anathemate Acacium Patriarcham Constantinopolitanum perculit. *Theodoricus* Italiæ Rex Arianus ægrè admodùm tulit, quod *Justinus* religiosissimus Imperator Catholicis impensè faveret, & Hæreticos Arianos, Manichæos variis Edictis comprimeret. Quarè Gothorum ille Rex coëgit *Joannem* Papam, qui Hormisdæ successerat, Constantinopolim proficisci, ut Justinum Imperatorem induceret ad restituendas Arianis Ecclesias, quas ipsis abstulerat. Sunt quidam Historici, qui asserunt, Justinum Augustum omnem Joannis Papæ concessisse petitionem, & propter sanguinem Romanorum reddidisse

Hæ-

Hæreticis Arianis Ecclesias secundùm voluntatem Regis Theodorici, ne videlicèt Christiani, maximè Sacerdotes ad gladium mitterentur. Alii ex adverso post Baronium affirmant, Joannem Papam tempore suæ Legationis quascumque reperire potuit Ecclesias Arianis ereptas consecrasse Catholicis ab Imperatore Justino vendicatas; idque probant ex Epistola hujus Sancti Pontificis Joannis *ad omnes Italiæ Episcopos* scripta, in qua asserit, se, dùm Constantinopoli esset, Arianorum Ecclesias consecrasse, eosque adhortatur ut in agro Dominico viriliter laborent, idemque in Italia præstent. Verùm, ut cordatè fatear, ex hac Joannis Papæ Epistola nihil certi super hac re elici potest, quia eam suppofititiam, & Joanni Papæ falsò attributam esse, ostendam in quarto Colloquio in Historiam istius sæculi. Hoc unum dumtaxat certum ac exploratum est, Joannem Papam ex illa Legatione regressum, quasi demandatæ Legationis prævaricatorem à Theodorico Rege habitum fuisse, & in vincula Ravennæ conjectum, ubi inediâ & squallore mortuus est Sanctus ille Pontifex anno DXXVI. Paulò post mortem Joannis Papæ, Theodoricus Italiæ Rex interiit, eique in Regno Italiæ successit *Athalaricus* nepos ejus ex *Amalasuntha* filia, quam ex *Audefleda* Clodovæi Francorum Regis sorore susceperat. *Amalaricus* verò Visigothorum Rex, Theodorici ex *Theudetusa* filia nepos, ditiones in Hispania & in Gallia positas accepit, moxque inter Athalaricum, & Amalaricum consobrinos Arianam sectantes Hæresim conventum est, ut inter Alpes, & Rhodanum Ostrogothi, ultra verò fluvium regnarent Visigothi. *Amalaricus* Visigothorum Rex, Gallorum po-

potentiam reformidans, *Clotildem* fororem Childeberti Francorum Regis, cujus Regia Sedes Parifiis erat, in matrimonium duxit. At cum Clotildes propter fuam Fidem Catholicam multas infidias ab Amalarico viro fuo pateretur; *Childebertus* Francorum Rex anno DXXI. exercitum movit in Hifpaniam, ut fororem fuam Clotildem liberaret. Quod ftatim ac *Amalaricus* Vifigothorum Rex accepit, confcensâ navi fugit, & cùm in quamdam Ecclefiam fe recipere vellet, à quodam milite occifus eft. Childebertus fororem fuam fecum adducere cupiebat, fed ea in via mortua eft.

D. Quis in Imperio Orientis fucceffit Juftino?

M. Poftquàm Juftinus, qui in Imperio Orientis Anaftafio fuccefferat die IX. menfis Julii anni DXVIII. imperaffet annos novem & dies viginti tres, mortuus eft anno DXXVII. & Imperii fui fucceflorem reliquit *Juftinianum* è forore nepotem. Fuit autem Juftinianus Princeps domi forisque clarus, doctus, liberalibus difciplinis excultus, & in Theologia exercitatus. Leges omnes in unum corpus colligi juffit, undè effluxere celebrata illa volumina, *Codex* fcilicèt, *Pandectæ*, & *Inftitutiones*, quarum ufus non folùm in Civilibus, fed etiam in Judiciis Ecclefiafticis obtinet. Cum Gothis fæpiffimè pugnavit Juftinianus, & plerùmque feliciter per Duces fuos *Belifarium*, *Alexandrum*, & *Narfetem*, atque poft varios eventus, fublato tandem ultimo Gothorum Rege *Teja*, Italiam à Barbaris vindicavit. Vicit quoque per Belifarium Perfas, necnon Vandalos, & Africam Romano reftituit Imperio. *S. Sophiæ* Ecclefiam Conftantinopoli ædificavit. Epi-

Epiſtolam Encyclicam ad quinque Patriarchas ſcripſit, in qua doctrinam Origenis damnavit. Multa contra Hæreticos promulgavit Edicta, quibus Catholicæ Religioni conſultum voluit. Ad *Severi* Sectatores, ſeu Hæreticos Acephalos Catholicæ Eccleſiæ reconciliandos, Collationem inter ipſos & Catholicos anno DLII. vel,ut alii volunt, DLIII. Conſtantinopoli haberi voluit, quam integram Cardinalis Baronius in ſuis Annalibus inſeruit. Hæc & alia hujuſmodi in exordio Imperii ſui in rem & utilitatem Eccleſiæ præſtitit *Juſtinianus* Imperator. At dum *Theodoræ* uxoris ſuæ, Eutychianæ fœminæ, & aliorum ejuſdem Hæreſis fautorum perverſa conſilia auſcultare cœpit, perniciem gravem, & Schiſma in Eccleſiam invexit, in ſummos Pontifices *Silverium*, & *Vigilium*, ſicut in quarto Colloquio in Hiſtoriam hujuſce ſæculi videbimus, impius & crudelis fuit, ac tandem Eutychianorum, & Severianorum Hæreſibus ſeſe irretivit. Telam iſtam ordiri cœpit *Theodorus* Cæſareæ Cappadocum Metropolita, qui magna apud Juſtinianum gratiâ & auctoritate pollens, ei perſuaſit, Acephalos ad ſubſcribendum Synodo Chalcedonenſi compendiò adduci poſſe,ſi tria tantùm,quibus offendebantur,corrigenda curaret; nempè ſi damnaretur *Theodorus* Epiſcopus Mopſueſtiæ Neſtorii Magiſter. Dein, ſi prohiberentur libri Theodoreti contra XII. Capitula, ſeu Anathematiſmos Sancti Cyrilli Alexandrini. Demùm, ſi rejicetetur Epiſtola *Ibæ ad Marim Perſam*. His tribus proſcriptis Capitulis,*Theodorus* Cæſareæ Metropolita Juſtiniano pollicitus eſt Acephalorum unionem. Similiter *Theodora* Auguſta, quæ palàm Acephalis ſtudebat, id ipſum quod ſuaſerat Theodo-

dorus Cæsariensis Metropolitanus Principi marito suo inculcavit, sed eo consilio pessima mulier facinus moliebatur, ut ubi Chalcedonensis Synodi correctio semel fieret, universa ejus collaberetur auctoritas, ejusque doctrina nullius ponderis evaderet. His consiliis delusus Justinianus Imperator, multos in Ecclesia excitavit tumultus occasione trium istorum Capitulorum, quæ in quinta Synodo generali, ut posteà dicemus, ejus jussu damnata, gravissimis contentionibus inter Episcopos enatis initium dederunt, de quibus in sequentibus Colloquiis commodiùs agemus. Testatur *Nicephorus* lib.17. Hist.Eccl. cap.29. Imperatorem Justinianum in ultima ætate lapsum esse in Hæresim *Incorruptibilium*, sivè *Aphtordocetarum*, qui Domini nostri Jesu Christi Corpus ex ipsa Divinitatis conjunctione incorruptum evasisse asserebant. Ex qua tamen Hæresi, paulò antequàm moreretur, resipuisse probat Card. Baronius. Immò in Menæis Græcorum ad diem II. mensis Aug. legitur: *Memoriæ piæ recordationis Imperatoris Justiniani in Æde Apostolorum*. Mortuus est Justinianus Imp. die XIV. mensis Novembris anni DLXV. postquàm imperasset annis XXXVIII. mensibus septem, & diebus tredecim. Ei in Imperio successit *Justinus* junior, ejus nepos, qui & *Curopalates* dicitur, quod esset Prætorii Præfectus. Princeps fuit justitiæ studiosus, mansuetus, & publicæ tranquillitatis amator. Per duodecim annos imperavit, & obiit anno DLXXVIII. Sub eo cœpit in Italia Græcorum Exarchatus, Sede Ravennâ, duravitque ad usque circiter Carolum Magnum, ut suo clariùs loco commonstrabimus. Justino juniori successit *Tiberius Constantinus*, qui Imperium tenuit us-

usque ad annum DLXXXII. quo placidè Constantinopoli vitâ functus est. Denique Tiberio Constantino successit *Mauritius* è Cappadocia ortum ducens, qui tùm belli, tùm pacis artibus instructus strenuum Imperatorem se gessit. Persas vicit per Duces suos *Philippum*, & *Germanum*. Cum *Chagano* Rege *Avarum*, qui Thraciam, Mæsiam, aliasque Orientalis Imperii regiones devastabat, sæpiùs, variisque eventibus pugnavit. Verùm à militibus, quòd stipendia non acciperent, tumultuantibus Chalcedone trucidatus est cum tota sua familia anno DCII. Imperii sui anno ineunte vigesimo primo. Hi sunt Imperatores, qui in sexto Ecclesiæ sæculo Imperii Orientalis gubernacula tenuerunt, quorum seriem, ac gesta breviter hìc descripsi, ut status Ecclesiæ in sexto sæculo sub illis Orientis Imperatoribus faciliùs innotescere posset.

D. Cùm Occidentis Imperium in quinto sæculo fuerit, ut jam vidimus, omninò extinctum, ac permultæ factæ sint Regnorum mutationes, & exordia, Francorum videlicèt & Burgundionum in Galliis, Visigothorum in Hispania, Ostrogothorum in Italia, Anglorum in Britannica Insula, Vandalorum in Africa, vellem modo ut ostenderes, quisnam in illis regnis sexto sæculo fuerit status Ecclesiæ?

M. Ut votis tuis faciam satis, incipiam à Galliarum Regno, cujus Rex *Clodovæus*, post insignem de Alemannis reportatam victoriam à S. Antistite *Remigio* apud Remos sacros fonte ablutus est anno CCCCXCVI. & in Catholica Fide, quàm semel suscepit, suoque regno intulit, tàm constanter permansit, ut unus solus tùm temporis in universa terra

ra Princeps Catholicus esset. Nam Imperator *Anastasius*, ut jam observavimus, Eutychianâ Hæresi erat fœdatus, *Theodoricus* Rex Ostrogothorum in Italia, Rex etiam Visigothorum *Alaricus*, qui Hispaniæ & parti Galliæ dominabatur, Rex quoque Burgundionum *Gundabodus*, & Rex Vandalorum *Trasamundus* in Africa Arianam omnes impietatem sectabantur; reliquarum verò gentium Reges Idolorum cultui erant addicti. *Clodovæus* Francorum Rex propagandæ Catholicæ Religionis, simulque Gallorum dominationis amplificandæ studio incensus, bello appetiit anno DVII. *Alaricum* Visigothorum Regem, qui tùm Gallicanis Provinciis, quæ à fluvio Ligeri ad usque Pirenæos montes protenduntur, dominabatur. Illius copiis penitùs deletis, eumdem etiam singulari certamine adortus est Clodovæus, eumque manu interemit in Campo Vocladensi, qui decimo ab Urbe Pictaviensi milliari distat. Sic desiit Gothorum Imperium Tolosanum; nam *Amalaricus* Theodorici Regis Italiæ ex filia nepos, relictis Gallicanis Provinciis, quibus dominabatur, transiit in Hispaniam ut eam sibi retineret, fassus, se Francis, & Clodovæo eorum Regi minimè parem. Hujus tàm celebris victoriæ à Clodovæo reportatæ famâ commotus *Anastasius* Imperator Orientis, ejus amicitiam expetivit, eique per Legationem honorificam gratulatus est, & misso ad eum paludamento, regioque diademate, jura Consulatus, ac Patriciam dignitatem eidem contulit.

Sub idem tempus Catholica Fides alterum in Galliis suscepit incrementum, Burgundionum videlicèt ab Ariana perfidia conversione. At enim

San-

Sanctus Avitus Viennensis Episcopus, qui multùm, frustrà tamen, adlaboraverat ut *Gundabodum* Burgundionum Regem Arianum ad Fidem Catholicam adduceret, id quod non potuit in patre, feliciter peregit in filio *Sigismundo*, quem, patre adhùc superstite, Arianam Sectam reliquisse, & Fidem Catholicam amplexum esse liquet ex variis Epistolis Sancti Aviti, quarum vigesima nona ejus zelum in coërcendis Hæreticis, & præservandis ab eorum fraudibus recens ad Fidem Catholicam conversis subditis laudibus extollit. Hic est ille Sigismundus, qui, ut in superiori Colloquio dicebamus, diu pœnitentiam egit ob necem, quam instigante posteriore uxore sua, intulit proprio filio innocenti *Sigerico*, quem ex priori uxore susceperat, & Psalmodiam in celeberrimo olim *Agaunensi* Monasterio instituit, cuique *Sanctus Avitus* author fuit, ut Synodum Epaunensem, seu Epaonensem anno DXVII. convocaret ad resarciendam collapsam Ecclesiæ Sanctæ fidem, & disciplinam. Multis, iisque gravissimis calamitatibus Deus Sigismundum hac in vita afflixit, ut crimen, quod in filium suum innocentem perpetraverat, cumulatiùs expiaret. *Clodomirus* enim Clodovæi Francorum Regis filius Sigismundum acie superatum, cum uxore & liberis captivum abduxit, & Burgundiæ Regno privavit, dùmque illum cum universa prole in custodia detineret, *Gundemarus* frater Sigismundi occupatum à Francis Burgundicum Regnum, quà vi, quà insidiis invasit. Quamobrem in furorem actus *Clodomirus* Sigismundum cum uxore & liberis in altum puteum projici jussit, frustrà tàm grande scelus dissuadente *Avito* Abbate sanctissimo. Relatus est Si-

gismundus in Sanctorum numerum, ejusque nomen inscribitur Martyrologiis *Rabani*, *Usuardi*, *Adonis*, & aliorum ad primum diem mensis Maii, quo in Actis Bollandianis vita ejus ex antiquis Codicibus descripta illustratur. Sigismundi ad Fidem Catholicam conversi exemplum secuti sunt liberi *Sigericus*, & filia Theodorico Regi Francorum Austrasiorum postmodùm nupta. Mortuo Lutetiæ Parisiorum Clodovæo Francorum Rege anno DXI. quatuor superstites ejus liberi, teste Sancto Gregorio Turonensi lib. 3. Hist. Francorum cap. 1. Patris Regnum sibi æquâ lance diviserunt. Qui natu major erat *Theodoricus*, etsi ex concubina susceptus Regni sui Sedem apud Metas habuit. Reliqui tres legitimi, quos è Clodovæo *Clotildis* peperit, *Clodomirus* quidem apud Aurelianos, *Clotarius* in suessionibus, *Childebertus* Parisiis Regni sui Sedem fixerunt. Denique, anno DXXXIV. Burgundiæ Regnum, quod per quinque Galliarum Provincias dilatabatur, & in quo quatuordecim erant Episcopatus, fuit à Francis subactum, extinctum, & Franciæ adjectum, sicque duo ista regna in unum Galliarum regnum coaluerunt, in quo semper Catholica floruit Religio.

D. Catholica Fides in sexto sæculo fecitne alios in barbaris Nationibus progressus?

M. Magnum in sexto sæculo apud barbaras Nationes incrementum suscepit Catholica Religio. In primis, *Alamandarus* Saracenicarum Tribuum Princeps, abjecto Idolorum cultu, Christianam Religionem amplexus ab Orthodoxis Synodo Chalcedonensi benè affectis baptizatus est anno DXIII. & Hæreticos Severianos Episcopos à vero fidei sensu eum abducere machinantes mirâ arte coarguit. Quâ

de

de re fusè ad hunc annum loquitur Baronius ex Theodoro Lectore lib. 2. Prætereà, refert *Theophanes*, Tzathum, qui à *Cabade* Persarum Rege creatus fuerat *Lazorum* Rex, ad Justinum Imperatorem anno DXXII. Bizantium venisse, & ut fieret Christianus postulasse; quod ubi accepisset *Cabades* Persarum Rex, vehementer questus est, quod Justinus homines sibi subditos reciperet, & pacem inter utrumque sancitam frangeret; cui respondit Justinus, nullum regno ejus subditum sibi vendicasse, sed *Lazorum* Regem tantùm rogasse, ut Christianus fieret. Sunt autem *Lazi* populi, quos ad Orientale maris Euxini littus antiquitas *Colchos* dixerat, nostrâ verò ætate *Mengrelios*, suntque Iberis, qui nunc *Georgiani* & *Circassi* vocantur, finitimi. Insuper, anno DLXXXIX. *Recaredus* Hispaniarum Rex Suevos & Gothos, qui per annos CCXIII. Ariano dogmate erant infecti, ad Catholicam Fidem adduxit, Synodumque Toletanam tertiam haberi jussit, cui, ut scribit *Joannes Biclariensis* Abbas interfuit ipsemet *Recaredus* Rex, qui ordinem conversionis suæ, & omnium Sacerdotum, Gentisque Gothicæ professionem Fidei scriptam manu suâ Episcopis porrexit, & omnia, quæ ad Fidem Orthodoxam pertinent, exposuit.

Sub finem sexti sæculi, hoc est, anno DXCVI. Sanctus Gregorius M. Papa gentis Anglorum conversionem aggressus est, *Augustino* Monasterii Sancti Andrææ in Urbe à se præfecto cum sociis in Angliam misso, cujus primi Anglorum Apostoli, posteà Cantuariensis Episcopi, *Gotselinus*, Bertinianus Monachus undecimo vertente sæculo vitam diligenter scripsit. *Augustinus* itaque cum sociis è Francia in Angliam anno DXCVI. transfretavit, pleros-

que Gallos profectionis comites habuisse Augustinum docet *Beda* lib. 1. cap. 25. ita ut in *Cantium* cum sociis fermè quadraginta pervenerit Augustinus. Erat tunc Anglorum Rex in Cantio *Edilbertus*, vel *Ethelbertus*, qui jam multa audierat de Christiana Religione, quippè qui *Adilbergam*, seu *Bertham* Chariberti Francorum Regis filiam in conjugem acceperat: *Anteà fama*, inquit Beda, *ad eum Christianæ Religionis pervenerat, utpotè qui & uxorem habebat Christianam de gente Francorum Regia, nomine Bertham, quam ea conditione à parentibus acceperat, ut ritum fidei, & religionis suæ cum Episcopo, quem ei adiutorem fidei dederant.* Nomine *Luidhardo*, seu Lethardo, *inviolatam servare licentiam haberet*. Adventantem Augustinum cum sociis *Edilbertus* Anglorum Rex in Cantio, & in Metropoli Doroverna, quæ posteà *Cantuaria* dicta est, benignè excepit, & ad eorum prædicationem & miracula non solùm ipse Rex conversus ad Fidem Catholicam & baptizatus est, sed etiam decem Anglorum millia in die Natali Christi Domini sacris aquis eluit Augustinus, ut testatur Sanctus Gregorius M. Papa in Epistola ad *Eulogium* Patriarcham Alexandrinum. Animadvertens itaque Augustinus, omnia sibi feliciter in Anglia successisse, rediit in Gallias, ut ab Episcopis Galliarum Episcopus ordinaretur; in Anglia enim necdùm erant Episcopi, quorum ministerio posset consecrari. A *Virgilio* autem Arelatensi Episcopo inauguratus Episcopus in Angliam reversus est Augustinus, ibique post adimpleta omnia boni Pastoris munia sanctè obiit anno DCVII. sicut multis conjecturis probat doctissimus *Mabillonius* in sæculo primo Benedictino, ubi vitam Sancti

cti Augustini primi Anglorum Apostoli à Gotselino descriptam inseruit.

Præter istas Nationes, quæ in sexto Ecclesiæ sæculo Catholicâ Fide fuerunt illustratæ, nonnulli sunt, qui asserunt Christianam Fidem eidem sæculo in Æthyopiam fuisse invectam, & *Axumitarum* Regem ad Imperatorem Justinianum misisse Legatos, à quibus ipse, suique Christianam Religionem edocerentur. Sed hoc à veritate Historiæ penitùs alienum est. *Axumitæ* siquidem, qui Æthyopiam incolebant, quique ab antiquis vulgò *Indi* appellantur, jam Christiani erant à tempore Constantini Magni Imperatoris, & fidem à Sancto Frumentio Episcopo acceperunt, ut ostendimus in Colloquiis in Historiam quarti Ecclesiæ sæculi. Hi autem Populi Æthyopes dicebantur *Axumitæ* ab Urbe *Axuma*, quæ erat Regia *Habessinorum* Urbs, totiusque Regni Metropolis, quamque pulcherrimis structuris, Basilicâ, Obeliscis, Epitaphiis, aliisque ædificiis Regiis ornatam olim fuisse, argumento sunt aliqua litteris ignotis inscripta monumenta, quæ adhùc visuntur, bellis tamen dejecta vel vetustate exesa. Urbs ipsa *Axuma* diruta, pago similior est, &, teste *Ludolfo* in Historia Æthyopica lib. 2. cap. 11. ita Turcarum incursione vastata fuit, ut hodiè vix centum Colonis habitetur, & ex ruderibus tantùm, atque ex campis circumfertilibus, iisque amœnis, conjici possit, eam olim magnam, & Regiam Urbem fuisse.

Sed quoniam de populis *Axumitis* jam verba facere cœpimus, non pigebit paucis hic describere rem singulari sanè observatione dignam, quæ refertur in Actis *Sancti Arethæ* Martyris. Testantur lau-

data illa Acta, *Dunaanum* Homeritarum Regem, Religione Judæum, tàm ut Christianorum genus, quod aversabatur, penitùs everteret, quàm ut *Eleesbaano* Æthyopum Axumitarum Regi Christiano molestiam crearet; graviter afflixisse cives Urbis *Nagran*, seu *Negra*, in Homeritide sitæ, cui præfectus erat *S. Aretha*; cùmque impius ille Judæus Rex *Dunaan* hanc Urbem anno DXXI. obsidione cingeret, eamque vi expugnare haud posset, statuisse eam dolo capere, ideòque juramento interposito Civibus promisisse, sese illos non ampliùs coacturum ut Patriam Religionem ejurarent. Sed verba tantùm dedit; nam in Urbem perfidus ille Rex Judæus posteà ingressus, Nobiles, Sacerdotes, & Monachos vinculis arctavit, Virgines combussit, & promiscuè in omnes Christianos ferro grassatus est. Duos dies duravit persecutio, & secundâ die trecenti & quadraginta Christiani, inter quos *Aretha*, morti traditi sunt. Hanc diram persecutionem adversùs Christianos in Homeritide à *Dunaano* Rege Judęo factam cùm accepisset *Eleesbaan* Æthyopum, seu Axumitarum Rex Christianus, collecto ingenti exercitu, trajectoque angustissimo freto, quod est, inter Æthyopes & Homeritas, & pugnâ terrâ marique commisâ, Judæos, qui terga verterant, jure belli omnes trucidavit. Tùm rectâ perrexit ad Civitatem *Phare*, in qua erat Regia *Dunaani* tyranni Hebræi, & cœpit omnes divitias, quæ erant in Regia, & ipsam etiam Reginam. Posteà, relicto in Civitate præsidio, aggressus est *Dunaanum* Regem Judæum, eumque, & omnes ejus cognatos occidit. His peractis, *Eleesbaanus* Axumitarum Rex omnia, quæ gesta fuerant, significavit Patriarchæ Alexandriæ,

driæ, & per illum Jûstino Imperatori. Porrò Patriarcha Alexandrinus ordinatum a se Episcopum misit ad Homeritas, qui, postquàm illis Templum, quod fuerat ædificatum, consecrasset, baptizavit omnes, qui erant in Civitatibus, & Pagis Homeritarum in nomine Sanctæ Trinitatis. Ex eis etiam ordinavit Diaconos, & Presbyteros, & Ecclesiis, quæ erant in Homeritidis regione reddidit statum suum solitum. Postremò, *Eleesbaan* Axumitarum Rex venit *Nagram* Martyrum Civitatem, eique ducem præposuit *S. Arethæ* Martyris filium; indeque rediit in Homeritarum Regiam Urbem *Phare*, ubi *Abraamium* quemdam virum pium & Christianum Regem Homeritarum instituit ac præfecit, iisque omnibus non minus gloriosè, quàm feliciter gestis, *Eleesbaan* de Christiana Religione optimè meritus ad Regiam suam Urbem *Axumam* se contulit, ubi tàm insignem relatam victoriam non suis armis, sed Cruci Christi acceptam referens, relicto regno, Diadema deposuit, & regulam suscepit Monasticam, sicut fusiùs refertur, in Actis *S. Arethæ* Martyris. Sic *Eleesbaanus* Æthyopum, seu Axumitarum Rex divinâ ope adiutus Catholicam Fidem à *Dunaano* Homeritarum Rege Judæo impetitam egregiè vindicavit, eamque in Homeritidis regione, quæ sita est in Arabia felice, sexto Ecclesiæ sæculo latè propagavit.

D. Præter istam persecutionem, quam à *Dunaano* Homeritarum Rege Judæo passi sunt Christiani, fuitne Ecclesia in sexto sæculo aliis persecutionibus exagitata?

M. Infinitus essem, si omnes clades ac persecutiones, quas in sexto sæculo, à Saracenis, Go-

this, Vandalis, Hunnis, Ostrogothis, Visigothis & Longobardis lacerato Occidentis Imperio, tulit Ecclesia, vellem in præsentia recensere. Breviter hìc tantùm referam clades ac persecutiones, quas in sexto sæculo passa est Catholica fides ab Ariana impietate, quæ tum temporis recrudescens, Hispaniam sub *Leovigildo* Rege, Africam sub *Trasamundo*, Italiam sub *Theodorico*, & *Totila* Regibus Arianis, omninò devastasset, ni Deus Optimus Maximus sævam illam Arianæ impietatis obortam procellam cohibuisset, & in optatam Ecclesiæ tranquillitatem divinâ suâ omnipotentiâ convertisset.

Regnabat in Hispania *Leovigildus* virtute bellicâ insignis, sed Arianismi errore imbutus, qui de successione Regni in familia sua cogitans, *Hermenegildum*, & *Recaredum* filios suos Regni consortes dixit. *Hermenegildus* primogenitus filius *Ingundem* Sigiberti Francorum Regis filiam accepit uxorem, quam in Hispaniam magno apparatu deductam *Gosuinda* ejus avia amicissimè complexa est, in eam spem erecta, fore ut illam facilè ad Hæresim Arianam pertraheret. *Gosuinda* primùm blanditiis, deindè, convitiis, contumeliis & verberibus *Ingundem* aggressa est, ut Catholicâ Religione desertâ Arianam Hæresim profiteretur. Sed ad nihilum planè reciderunt ejus conatus, & nullo modo *Ingundis* constantia emolliri, aut labefactari potuit, Quin immò, Catholicæ Religionis tenax puella Hermenegildum conjugem suum ad Catholicam fidem traduxit. Quæ Religionis mutatio causa fuit gravis ac diuturni belli patrem Leovigildum inter & Hermenegildum filium, & occasionem dedit persecutioni, quam Leovigildus movit in Catho-

tholicos. Hermenegildus captus & in vincula conjectus Episcopum Arianum ad se intra carcerem in die Paschatis à patre missum, ut sacram communionem de ipsius manu sumeret, verbis, prout merebatur, castigatum cùm intrepidè repulisset, jussu patris eo facto exasperati, impactâ ab immisso Apparitore in cerebrum securi, martyrii palmam, fidei constantiâ promeritus gloriosè occubuit. Occiso filio *Leovigildus* in rabiem actus crudeliter sæviit in Catholicos. In exilium expulit Episcopos, Arianis in eorum locum suffectis, bona Ecclesiarum fisco suo addixit, Clericorum antiquavit privilegia, multos Proceres, affictis criminibus, de medio sustulit, totque calamitatibus omnes indiscriminatim Christianos oppressit, ut plerique tot malis fracti, aut deterriti ad Arianam Hæresim, defecerint. Testatur tamen S. Gregorius M. Papa lib. 3. Dialog. cap. 31. Leovigildum sub finem vitæ suæ, cùm corporis desperatâ salute Toleti decumberet, *Leandro* sanctissimo Hispalensium Episcopo Recaredum filium suum enixè commendasse, optareque se vehementer significasse, ut ejus præceptis Hermenegildo fratri similis evaderet. His dictis, obiit Leovigildus, qui ut ibidem ait S. Gregorius, pœnitentiâ commotus, necem filio suo Hermenegildo se intulisse doluit, *sed usque ad obtinendam, salutem non pœnituit*, quia Arianam Hæresim palàm non abdicavit. Leovigildo in Hispaniæ Regno successit Recaredus filius, qui fratris sui Hermenegildi pietatem imitatus, & Leandri Hispalensium Episcopi saluberrimis consiliis usus, Catholicam, fidem in Regno suo latè diffudit, & Arianam Hæresim penitùs profligavit. Sub hoc religioso Hispania-

niarum Rege universi Gothi, ut mox dicebamus, ejurato Arianismo, in Ecclesiæ Catholicæ castra commigrarunt, & susceptæ Religionis status in Synodo Toletana tertia ab ipsomet Rege Recaredo convocata publico totius gentis consensu, & solemni Ecclesiæ judicio firmatus est. Accuratè etiam in eadem Synodo provisum est & fidei propagationi, & sacræ Ecclesiæ Disciplinæ, sicut in tertio Colloquio in Historiam hujus sæculi commodiùs expendemus.

Sed veniamus modò ad Africam, in qua novæ persecutionis turbo Ecclesiam perculit. *Trasamundus* quippè Vandalorum Rex circa annum DIV. in Catholicæ Religionis exterminium totus incumbens, fatale Edictum in Africa promulgavit, quo districtè prohibuit, ne defuncto Catholicæ fidei Episcopo alius sufficeretur Catholicus, hoc pacto existimans, fore ut Ecclesiæ orthodoxis semel Episcopis orbatæ brevi desolarentur, & Arianorum insultibus paterent. Verùm, huic tam injusto Edicto non obtemperarunt Catholici Episcopi, sed Pastore suo viduatæ Ecclesiæ Ruspensi *Fulgentium* eductum è Monasterio, in quo hactenùs sanctissimè vixerat, elegerunt & consecrarunt Episcopum. Quam rem ubi rescivit *Trasamundus* Rex, furore percitus Fulgentium unà cum aliis Provinciæ Bizacenæ Episcopis plusquam sexaginta Sardiniam in exilium relegari jussit. Præter quos eamdem in Insulam alii Africanarum Provinciarum Antistites deportati fuerunt, qui, ut scribit *Paulus* Diaconus in Historia Miscell. cap. 15. cum præcedentibus Antistitibus numerum ducentorum viginti quinque Episcoporum compleverunt, & summâ licèt rerum omni-

omnium penuriâ laborarent, durum tamen illud exilium constanter pertulerunt. Intereà, *Trasamundus*, cùm accepisset, Fulgentium inter Episcopos exules doctrinâ & pietate conspicuum esse, eum Carthaginem accersivit, ea spe fretus, fore ut eo superato & ad Arianam Hæresim pertracto, alii Episcopi ejus exemplum sequerentur. Sed contra spem accidit. Fulgentius quippè Africam reversus, sibi semper constans & avitæ fidei tenax, quà scripto, quà disputationibus cum Hæreticis strenuè congressus, de illorum erroribus gloriosè triumphavit, nutantes orthodoxos confirmavit, & lapsos ad gremium Ecclesiæ revocavit. Quod ægrè admodùm ferens Trasamundus Rex, Fulgentium, cujus constantiam flectere haud potuit, in Sardiniam remisit, ubi sanctissimus ille juxta ac doctissimus Antistes unà cum aliis Episcopis Africanis permansit in exilio ad annum DXXII. vel ut alii volunt, DXXIII: quo anno mortuus est Trasamundus Rex, eique successit *Hildericus*, Princeps, ut docet Procopius lib. I. de Bello Vandalico, *subditis affabilis, & totus ad mansuetudinem natus*. Hildericus itaque erga fidem Catholicam optimè affectus, Fulgentium, aliosque Africanos Episcopos à Trasamundo in exilium missos actutùm revocavit, in Sedes restituit, & omnibus, Regni sui Catholicis plenam exercendæ suæ Religionis libertatem indulsit. Verùm, Hilderico Vandalorum Rege anno DXXX. è Regno dejecto à *Gelimere*, Justinianus Imperator, qui Hilderici amicissimus erat, ad ultionis cupiditatem exarsit, & adversùs Gelimerem bellum movit, misso Belisario duce, qui anno DXXXIII. Carthaginem, & præcipuas Africæ civitates, arcesque

expu-

expugnavit, & anno sequenti Gelimerem in suam potestatem redegit, totam Africam Imperio Romano subegit, Arianos ab ea expulit, Catholicis Ecclesias, & Orthodoxis Episcopis suas Sedes restituit, ac victor Constantinopolim ingressus est equo Phalerato insidens, captivis ante se traductis, ipsoque *Gelimere* identidem ista verba inclamante: *vanitas vanitatum & omnia vanitas*.

Superest tandem, ut pauca dicam de Italia, quæ in sexto Ecclesiæ sæculo gemebat sub Ostrogothorum Regibus, quos inter duo præ cæteris insignes extiterunt, *Theodoricus* videlicet & *Totila*. Prior, seu Theodoricus occiso *Odoacro* Italiæ Rege anno CCCCXCIII. Regnum Ostrogothorum in Italia inchoavit, & quamvis Arianus esset, nullam tamen in Catholicos persecutionem movit, sed potiùs Schisma subortum in electione Pontificis inter *Symmachum*, & *Laurentium* sua auctoritate extinxit, & Pontificatum Symmacho legitimè electo adjudicavit. At jure merito culpatur Theodoricus, primò, quod Joannem Papam Constantinopolim ad Justinum Imperatorem proficisci coegerit, eumque à sua Legatione revertentem malè ac crudelitèr exceperit, sicut jam observavimus. Secundò, quod post mortem Joannis Papæ jus eligendi Pontificis Romani sibi attribuerit, & *Felicem IV.* Clero, Senatui, Populoque Romano proposuerit. Diù quidem Clerus, Senatus, Populusque Romanus illi restitere, sed eâ lege res composita est, ut more pristino Pontifex à Clero eligeretur, Regis tamen assensu confirmaretur, certâ pecuniæ summâ pro confirmatione imperatâ non tantùm Romano Pontifici, sed etiam omnibus Episcopis, qui sub Go-

tho-

thorum Ditione in Italia degebant, quæ in pauperes erogaretur, ſicut innuit *Athalaricus* in Regno Italiæ Theodorici ſucceſſor in ſuo Edicto adverſus Simoniacos. Ea creandi Pontificis ratio obtinuit, quamdiù Oſtrogothorum in Italia perſtitit Regnum. Alter Oſtrogothorum Rex præcipuâ militiæ laude celebris fuit *Totila* anno DXLI. creatus Italiæ Rex, qui rem Gothicam propemodùm in Italia deploratam mirabili fortitudine & ſingulari prudentiâ erexit. Jam quippè *Beliſarius*, miſſus in Italiam anno DXXXV. à Juſtiniano Imperatore, univerſam Siciliam ſubegerat, Romam expugnaverat, Ravennam, & Gothorum Regem *Vitigem* cum ejus conjuge ceperat, itaut de Gothis in Italia omninò actum ac conclamatum eſſe crederetur; cùm eccè ſubito Totila Gothorum Rex, animadvertens, Beliſarium ab Italia fuiſſe amotum, ut novo bello contra Perſas à Juſtiniano Imperatore indicto præeſſet, Romanos acie victos in fugam compulit, Romam, Neapolim, Samnium, Campaniam & quaſcumque urbes & regiones à Beliſario antehàc captas recuperavit, & Oſtrogothorum in Italia Regnum penè collapſum reſtaurare viſus eſt. Sed citò evanuit ille Totilæ triumphus. *Narſes* ſiquidem fortiſſimus dux cum ingenti Romanorum exercitu ab Imperatore Juſtiniano miſſus, Ravennam adveniens occurrentem ſibi cum valido itidem exercitu Totilam collatis ſignis, inſigni ex utraque parte editâ ſtrage, ſuperavit, fortiterque dimicantem occidit. Tum Gothi, qui ex prælio evaſerant, trajecto *Pado*, urbem Ticinum, circumjectaque loca occuparunt, ac ſibi Regem crearunt *Tejam*, qui tamen eodem anno, cum Romanis commiſ-

missio prælio, post aliqua heroicæ fortitudinis argumenta occubuit, & cum eo extinctum est Ostrogothorum in Italia Regnum, quod ultrà annos LX. prorogatum non est. Cæperat enim anno CCCCXCIII. quo Odoacer à Theodorico primo in Italia Ostrogothorum Rege occisus est, & finem habuit in *Teja* ultimo in Italia Ostrogothorum Rege, qui victus à Romanis interiit anno DLII. vel, ut alii volunt, DLIII. Habes nunc statum Ecclesiæ in sexto sæculo sub Principibus Christianis, & Persecutiones, quas id temporis passa est Ecclesia. Consultò autem prætermisi persecutionem, quam *Cabades* Persarum Rex, imperante Justino, excitavit in Christianos, quorum plurimi, linguis, ipsius jussu, præcisis, locuti sunt. Hæc enim persecutio brevis admodùm fuit, & Christianis postmodùm impensè favit ille Persarum Rex, ut videre est apud Nicephorum lib. 16. Hist. Eccles. cap. 36.

COLLOQUIUM II.

De Controversiis, Hæresibus, & de causa trium Capitulorum, quæ in sexto sæculo afflixit Ecclesiam.

D. FUitne tandem in sexto sæculo ab omnibus Orientalis Ecclesiæ Episcopis excepta & approbata Oecumenica Chalcedonensis Synodus?

M. *Flavianus* Patriarcha Antiochenus, & *Macedonius* Patriarcha Constantinopolitanus ad saniorem doctrinam reducti, Concilii Chalcedonensis

sis defensionem susceperant, jamque spes affulgebat, fore ut, sublatis omnibus dissidiis, Ecclesiæ Orientalis Episcopi in eamdem sententiam descenderent, & tandem aliquandò Chalcedonense Concilium suo calculo approbarent. At *Severus* Ægypti Monachus, Sectæ *Severianorum* Auctor, & Concilii Chalcedonensis acerrimus insectator, hanc spem vanam omninò reddidit, novasque in Oriente turbas adversùs Concilii Chalcedonensis defensores concitavit. E Monasterio quippè anno DXI. *Severus* unà cum illis, qui ejus opinioni adhærebant, ejectus; mox ad Urbem Regiam perrexit, tàm pro se, quàm pro illis, qui cum ipso expulsi fuerant, legationem obiturus, sicut refert *Evagrius* lib. 3. cap. 33. Eâ in legatione ad notitiam & familiaritatem Anastasii Imperatoris pervenit *Severus*, illiusque animum contra Concilii Chalcedonensis defensores adeò malis artibus exasperavit, ut, Flaviano, & Macedonio suis Sedibus Patriarchalibus jussu Imperatoris dejectis, & in exilium missis, ipse in Sedem Antiochenam temerè ac violenter sese intruserit, & confestim Epistolam Synodicam, in qua Concilium Chalcedonense anathemate damnabat, miserit ad Orientis Episcopos, quam multi Episcopi recipere, eumque ceu legitimum Episcopum agnoscere cùm nollent, non mediocriter ad iram accendit Imperatorem. Ast suam non diu sacrilegam temeritatem *Severus* impunè tulit. Mortuo siquidem *Anastasio* Imperatore anno DXVIII. *Justinus*, qui ei successit, primo sui Imperii anno *Severum* comprehendi jussit, & linguæ abscissione plecti. Quo nuncio accepto, *Severus* fugit in Ægyptum, eoque Sede Antiochenâ, quam invaserat, de-

dejecto, ad Thronum Patriarchicum Antiochenum evectus est *Paulus* egregius Concilii Chalcedonensis defensor. *Timotheus* quoque, quem *Severus* Sedi Constantinopolitanæ injustè præfecerat, jussu Justini Imperatoris, expulsus est, & in ejus locum substitutus Joannes II. qui statim congregatâ Constantinopoli Synodo XLIII. Episcoporum, *Severum* Hæreticum & Antiochenæ Sedis invasorem condemnavit, eumdem omni honore, nomine, dignitate & operatione privavit, & gesta in hac Synodo Constantinopolitana ad Metropolitam Tyri *Epiphanium* & ad *Joannem* Patriarcham Hierosolymitanum, atque ad alios de more transmisit. *Epiphanius* acceptas Synodicas *Joannis* Patriarchæ Constantinopolitani Epistolas, publicè in Ecclesia coràm Episcopis Provinciæ recitavit, cumque universus populus in festivas acclamationes erumpens, hæc sæpiùs ingeminabat: *Ejecit Severum Dei Genitrix, qui turbavit Ecclesias*. Item: *Imperator jussit, ut dixit Synodus. Imperator jussit, & tota Synodus*. Rursus: *Trinitas vicit, recessit Acephalus &c. Depositus est Acephalus*. Post illas sæpiùs repetitas populi acclamationes, Episcopi anathema pronunciarunt contra omnes Hæreticos, *præcipuè contra impium, & Dei impugnatorem Severum Acephalum & Manichæum*.

Venio nunc ad alteram Controversiam eodem tempore etiam ventilatam. *Justinus* Imperator anno DXX. ad Hormisdam Papam scripsit, ab eoque petiit, ut, damnato *Acacio* quondàm Episcopo Constantinopolitano, & aliis erroris anathematizatis Auctoribus, cæterorum nomina in Dyptichis retinerentur. Hæc quæstio potissimùm movebatur propter *Euphemium*, & *Macedonium*, qui summa-
cum

cum laude Ecclesiam Constantinopolitanam rexerant, & quorum opinio apud populum maximè florebat. *Hormisdas* in priori sententia perstitit, & quamvis in Epistola, quam scripsit ad *Justinum* Imperatorem, ejus pietatem, & in pace Ecclesiæ procuranda studium pluribus commendet, concedere tamen noluit, ut Euphemii, & Macedonii nomina in Diptychis Ecclesiarum Orientalium inscripta remanerent. Verùm, cùm tot Ecclesiis, videlicet Constantinopolitanæ, Ponti, Asiæ, Palæstinæ, ac totius præsertim Diœceseos Orientalis seu Antiocheni Patriarchatus, quæ Euphemii, & Macedonii nomina è Diptychis expungere detrectabant, *Justinus* Imperator vim inferre nollet; id consilii cepit Hormisdas Pontifex, ut istud negotium Epiphanii, qui post mortem Joannis II. consecratus fuerat Episcopus Constantinopolitanus, prudentiæ permitteret, cui ideò Vicariam Sedis Apostolicæ Præfecturam delegavit. Hac igitur sibi demandatâ Vicariâ Sedis Apostolicæ Præfecturâ *Epiphanius* summâ cum prudentiâ usus est, ejusque operâ omnibus Orientis Episcopis in Sedis Apostolicæ communionem admissis, pax inter utramque Ecclesiam Orientalem scilicet & Occidentalem anno DXX. omninò confecta est.

D. Nulla ne alia circà Doctrinam in sexto Ecclesiæ sæculo excitata est controversia?

M. Gravissima in sexto Ecclesiæ sæculo circà hanc propositionem: *unus de Trinitate passus est*, mota est controversia. Hanc quippè propositionem, quam *S. Proclus* Episcopus Constantinopolitanus docuerat in sua Epistola ad Armenios citata in Concilio Chalcedonensi, de industria *Petrus*

Fullo Hæreticus Eutychianus sacro Trisagio addiderat. Imperator quoque *Zeno* Eutychianorum fautor eam inseruerat in suo Edicto, quod *Henoticon* appellavit, & *Anastasius* ejus in Imperio successor, aliique, qui Chalcedonensem Synodum reiiciebant, eamdem propositionem crebrâ usurpatione consecraverant. Quò factum est, ut hæc propositio: *unus è Trinitate passus est*, quasi Eutychianorum redolens Hæresim, apud Catholicos malè audiret. Contigit autem circa annum DXIX. ut Monachi Scythæ, quos inter eruditione eminebat *Joannes* cognomento *Maxentius* hanc propositionem; *unus è Trinitate in carne crucifixus est*, omnibus & credendam & defendendam passim inculcarent. Sed cùm prædicti Monachi à *Victore* Diacono, & à quibusdam aliis Catholicis tanquam Eutychiani per contemptum sese traduci viderent, fidei libellum Legatis Hormisdæ Papæ Constantinopoli exhibuerunt, in quo suam de Christo Domino fidem pluribus exposuerunt. Legati, sæpiùs illis auditis, quò ejusmodi hominum sese molestiâ liberarent, tale demùm dedere responsum: *quod non est scriptum à Leone Papa, non suscipimus*. Hac repulsâ Monachi Scythæ in indignationem acti, Romam ad Hormisdam Legationem mittere decreverunt. Electi *Achilles*, *Joannes*, *Leontius & Mauritius*, qui hac Legatione fungerentur. His Romam appulsis, Hormisdas integram Scytharum causam pendêre jussit usque ad reditum Legatorum. At cùm Romæ jugem annum & ampliùs morati fuissent Scytharum Monachorum Legati, & aliundè *Dioscorum* Hormisdæ Legatum, quem hostem infensissimum semper experti fuerant, propediem Ro-

Romæ adfuturum intelligerent, ne illius, & Hormisdæ, qui ad eorum sententiam accedere nolebat, auctoritate opprimerentur, diuturniorem Romæ moram se facere haud posse dictitantes, ex urbe egressi sunt. Ea agendi ratione offensus Hormisdas Papa, Epistolam scripsit ad *Possessorem*, in qua Monachos Scythas ut contentiosos, superbos, pertinaces, & ad seditionem proclives coarguit, nec Justiniani nepotis Justini Imperatoris, qui Monachis Scythis impensè favebat, flecti unquam potuit, ut sua authoritate probaret hanc à Monachis Scythis assertam propositionem: *unus è Trinitate in carne passus est*, tum quia, inquiebat Summus ille Pontifex, nonnulli sibi persuadere poterant, hanc propositionem: *unus è Trinitate in carne passus est*, aliquam affinitatem habere cum *Petri Fullonis* recens proscripto dogmate: tum quia etiam Synodus Chalcedonensis absque ope illius propositionis Hæreses Eutychetis, & Nestorii confixerat. His permotus rationibus *Hormisdas* Papa approbare noluit hanc Scytharum Monachorum propositionem, quam ad fidem in Concilio Chalcedonensi stabiliendam minimè necessariam, sed potiùs intempestivam, & turbandæ potiùs Ecclesiæ, quàm ædificandæ opportunam esse judicabat.

D. Monachi Scythæ, qui hanc propositionem: *unus è Trinitate in carne passus est*, tam acritèr defenderunt, Eutychianâ Hæresi fueruntne infecti?

M. Eminentissimus Annalium parens Card. *Baronius* Eutychianæ Hæreseos notam Monachis Scythis inussit, à qua tamen doctissimus Cardinalis *Norisius* lib. 2. Hist. Pelag. cap. 18. & seq. illos egre-

giè vindicat, demonstràtque, Monachos Scythas non solùm eâ culpâ vacasse, sed etiam Eutychianæ Hæreseos strenuos oppugnatores fuisse, quamvis tamen fateatur, obstinatum eorum studium, quo præconceptæ sententiæ ad cæterorum usque contemptum adhæsêre, culpâ non caruisse. Certè, ut obiter dicam, Monachos Scythas ab Eutychiana Hæresi prorsùs alienos fuisse variis momentis evinci potest. Primò, quia duas in Christo naturas post incarnationem inconfusas professi sunt, ut videre est in libello fidei, quem prædicti Monachi Legatis Hormisdæ Papæ Constantinopoli exhibuerunt. Secundò, *Eutychem, Dioscorum*, & eorum Sectatores atque fautores palàm damnaverunt, & Synodum Chalcedonensem magna cum veneratione susceperunt, ut liquet ex eorum fidei confessione, quæ extat tomo IV. Biblioth. Patrum Parisiensis. Tertiò, Monachi Scythæ suam fidei professionem per *Joannem* Diaconum miserunt ad Episcopos Africanos, qui à *Trasamundo* Vandalorum Rege Ariano in Sardiniam exules fuerunt deportati, quos inter doctrinæ & sanctitatis famâ eminebant Episcopi Provinciæ Bizacenæ, quorum *Dacianus* antiquitate, & *Fulgentius* Ruspensis Episcopus scientiâ primas tenebant. Perlecto igitur illo fidei libello à Joanne Diacono delato, Episcopi Africani non solùm fidem Monachorum Scytharum ex integro commendarunt, verùm etiam datâ operâ librum scripserunt, cui titulus *de Incarnatione & Gratia*, in quo omnes Scytharum de Christo, & de Gratia sententias approbarunt, multisque solidis argumentis muniverunt. Porrò, tot nobiles doctrinæ suæ adstipulatores nancisci non potuissent Mo-

Monachi Scythæ, si reverà in luto Eutychianæ Hæreseos hæsissent, sicut asserit Baronius. Quartò, hanc propositionem: *unus è Trinitate passus est carne*, pro cujus defensione tot peregrinationum incommoda, totque labores Monachi Scythæ devorare coacti sunt, approbavit, & Catholicam declaravit anno DXXXIV. Joannes II. Summus Pontifex in Epistola ad Justinianum Imperatorem, in qua etiam *Acæmetas* Monachos, qui acerrimè Scythis Monachis resistentes in hunc errorem proruperant, quod negarent *unum de Trinitate passum, & Beatam Mariam verè & propriè esse Dei Genitricem*, communione privavit laudatus Pontifex, nisi resipiscerent, & ad sanam mentem redirent. Eamdem propositionem: *unus è Trinitate passus est carne*, pro cujus veritate tanto conatu certarunt Monachi Scythæ, sub anathemate credendam proposuerunt quinta Synodus generalis Canone x. & Concilium Lateranense sub Martino I. Can. 11. His itaque momentis manifestò patet, Monachos Scythas Eutychianâ Hæresi non fuisse infectos, & hanc propositionem: *unus è Trinitate passus est carne* in sensu Catholico intellectam defendisse.

Non me fugit, *Trifolium* Presbyterum in Epistola ad *Faustum* Senatorem, quæ extat tomo IV. Conciliorum Editionis Labbeanæ pag. 1590. Hanc propositionem à Monachis Scythis assertam: *unus è Trinitate passus est*, sinistro prorsus interpretamento excepisse, dum sic ait: *Ista doctrina de fonte Arii prodiit, & est conveniens cum omnibus Hæresibus &c.* Verùm, hac in re *Trifolius* excusatione dignus est. Quippe, qui à *Fausto* Senatore de hac propositione per Epistolam interrogatus, nec de fide & doctrina

Scytharum Monachorum certior factus, sed de turbis dumtaxat ab ipsis Constantinopoli, & Romæ excitatis, facilè sibi persuasit, illos Monachos in sensu hæretico hanc propositionem asseruisse, cùm Legatos Hormisdæ Romani Pontificis adversarios haberent, immò & ipsummet Summum Pontificem. Cùm igitur *Trifolius* nec professionem fidei, nec libros à Monachis Scythis editos, dum hanc ad *Faustum* scripsit Epistolam, adhuc legisset, mirum non est, si in hac quæstione facti erraverit, & Hæreticum illius propositionis sensum Monachis Scythis affinxerit, à quo tamen illi vehementer abhorrebant. Sed hæc obiter in gratiam Scytharum Monachorum dicta sufficiant. Si autem plura super hac re scire aveas, legesis Cardinalem *Norisium* loco mox laudato, & *Natalem Alexandrum*, Dissertatione 1. in Historiam Ecclesiasticam sexti sæculi.

D. Hæretici Eutychiani dicti *Acephali*, qui Concilium Chalcedonense reiiciebant, fueruntne in varias Sectas divisi?

M. Quatuor inter Hæreticos Eutychianos dictos *Acephalos* natæ sunt Sectæ, quarum una erat *Corrupticolarum*; altera, *Incorrupticolarum*; tertia, *Agnoëtarum*; quarta *Tritheitarum*. Hi, qui *Corrupticolæ* dicebantur, *Severum* Monachum Hæreticum & Sedis Antiochenæ invasorem, cujus superiùs memini, sectabantur. Ille quippè Hæreticus interrogatus, an Christi Domini Corpus ante resurrectionem fuisset corruptibile? an corruptionis expers? Respondit corruptibile fuisse, & perindè ac corpus nostrum detrimenta passum fuisse, propter quæ reparanda, esuriret, sitiret, defatigaretur,

tur, opusque haberet cibo, potu, & requie ad reficiendas vires. Quo audito *Severi* responso, quidam Alexandrinorum à *Juliano* Halicarnassensi Episcopo sciscitatus est, quid eâ de quæstione ipse sentiret? Tùm ille Hæreticus Eutychianus ex adverso dixit, Corpus Christi ante resurrectionem incorruptibile fuisse, & specie tenus dumtaxat, solâque œconomiâ, famem, sitim, aliasque id genus affectiones, quemadmodum post resurrectionem passum esse in terris. Ex hoc *Juliano* Halicarnassensi Episcopo pullulavit Secta *Incorrupticolarum*, seu *Phantasiastarum*, vel *Aphtardocetarum*, quos hoc potissimum argumentum movebat: si corruptibilem Christi carnem dixeris, jam hoc ipso duas in Christo naturas fatearis necesse est, unam incorruptam, alteram corruptionis capacem. Eo argumento usos fuisse Incorrupticolas testatur *Leontius* lib. de Sectis Actione v. at *Severus*, aliique Corrupticolæ è contrario asserebant, posse in Christo naturæ singularitatem adstrui, licet ejus caro corruptioni esset obnoxia. Hæresim Incorrupticolarum refellunt omnia Scripturæ sacræ testimonia, quæ Christum esuriisse, defatigatum & mortuum probant. Eam itidem refellunt Sancti Patres *Justinus* Martyr Oratione contra Gentes, *S. Athanasius* lib. de Incarnatione, *Basilius* Oratione *de Gratiarum actione*, Gregorius Nissenus lib. contra Eunomium, S. Joannes Chrysostomus Hom. 86. in Joannem, S. Gregorius Nazianzenus Oratione *in sancta lumina*, S. Ambrosius lib. *de Fide ad Gratianum*, & S. Cyrillus Alexandrinus in Epistola ad *Successum*, quorum testimonia *Leontius* Bizantinus lib. 2. contra *Nestorium*, & *Eutychem* refert. Eam-

dem Aphtardocetarum, seu Incorrupticolarum Hæresim accuratè refellit doctissimus noster *Natalis Alexander* Dissertatione sextâ in Panoplia adversus Hæreses sexti Ecclesiæ sæculi.

Dum hæc Alexandriæ de *Corruptibili* & *Incorruptibili* inter Eutychianos ferueret disceptatio, *Themistius* Diaconus (non vero *Themistius* gentilis ille Philosophus, qui sæculo quarto vixit, sicut Nicephorus lib. 18. Hist. Eccl. cap. 49. oscitanter scripsit) *Timotheum Asterium* Episcopum Alexandrinum & Hæreticum Acephalum interrogavit, an Christus ignoraret aliqua, cùm fuerit corruptioni obnoxius? Id Timotheus negavit; à cujus proindè communione deficiens Themistius, Christo ignorantiam adscripsit, & *Agnoëtarum* Sectam conflavit, qui etiam *Themistiani* ab illo dicti sunt. Hi Hæretici asserebant, Christum ignorasse *diem Consummationis* atque *Judicii*, sicut testatur *S. Sophronius* Patriarcha Hierosolymitanus in litteris ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum, quæ lectæ sunt in Actione XI. sexti Concilii generalis. Affirmabant etiam, Christum ignorasse, ubinam esset sepulchrum Lazari, de quo apud Evangelistam Joannem sanctas sorores interrogavit his verbis: *ubi posuistis eum?* Hunc Agnoëtarum errorem cùm Monachi Palæstini ad Gregorium M. Papam detulissent, munus illum confutandi *Eulogio* Patriarchæ Alexandrino creditum est. Is autem, sicut refert *Photius* Codice 230. probavit primò, nihil prorsus Christo Domino, etiam ut homo erat, latuisse, hocque in dubium vocare periculosæ temeritatis esse. Secundò, ostendit, eorum, quæ de Christo in sacris litteris dicuntur, quædam illi secun-

cundùm *veritatem* convenire, putà famem, sitim, &c. quædam per *relationem*, ut ad ipsum propriè non pertineant, sed ad eos, quorum ipse caput est, ut exempli gratiâ, cùm *peccatum* & *maledictio* nostri causâ factus dicitur, hujusque generis esse ignorationem, quam Psalmus 78. exprimit his verbis: *tu scis insipientiam meam*. Tertiò, observat, per sciscitationem non continuò indicari nescientiam; cùm ipsemet Deus ab Adamo quæsierit, *ubi es*? Denique, addit *Eulogius*, quosdam censere, Christum propter nonnullas rationes negasse se scire diem judicii, maximè ut à curiosis id genus quæstionibus discipulos avocaret, vel eum inscientiam professum fuisse propter naturam quam gerebat, non quod sibi quidquam ignotum, abstrusumve fuerit. Hæc *Eulogius*, cujus librum contra Agnoëtas editum utriusque Ecclesiæ traditioni consentaneum esse S. Gregorius M. Papa declaravit lib. 10. Epist. 35. Hunc Agnoëtarum errorem solidè quoque refellunt *Christianus Lupus* in Disserta-tione de quinta Synodo generali cap. 7. & *Natalis Alexander* in Dissertatione septima contra Agnoetas in Panoplia adversùs Hæreses sexti Ecclesiæ sæculi.

Postremò, Auctor *Tritheitarum* Sectæ fuit *Joannes* Grammaticus, cognomento *Philoponus*, Eutychianus, qui quasi sutor ultra crepidam procedere, & falcem in messem alienam mittere volens, in graves impegit errores. Hic siquidem *Naturam* ab *Hypostasi*, seu Persona, cùm non distingueret, sic inscitè ratiocinabatur: Natura non distinguitur ab Hypostasi, seu Persona, sed in Christo est unica Hypostasis, seu Persona, ergo in Chri-

Christo est unica natura seu divina. Qui error est Eutychianorum. Rursum eodem falsò nixus principio sic arguebat: Natura non distinguitur ab Hypostasi, seu Persona, sed in Trinitate sunt tres Hypostases, seu tres Personæ, igitur & tres naturæ. Qui error est Arianorum, & Tritheitarum. Negavit etiam *Philoponus* resurrectionem Corporum, & adversùs illam librum conscripsit, quem *Theodosius*, *Conon*, *Eugenius* & *Themistius* Eutychianæ pariter Sectæ homines acerrimè confutarunt, ut videre est apud Photium in Biblioth. Cod. XXI. XXII. & XXIII. Hæ sunt quatuor Sectæ, quæ ex Acephalorum Hæresi, quasi totidem belluæ ex monstro sine capite eruperunt.

D. Circà Hæresim Agnoëtarum, qui Christo ignorantiam tribuebant, hoc unum scire velim, an scilicèt Agnoëtis accensendus esset ille, qui assereret, Christum, ut hominem, aliquid ignorasse eorum, quorum scientiam quovis modo homo habere potest?

M. Qui assereret, Christum, ut hominem, aliquid ignorasse, Hæreticus Agnoëta non foret, quia illi Hæretici dicti *Agnoëtæ* ignorantiam Christo non solùm secundùm naturam humanam, sed absolutè secundùm naturam omnem affingebant. At enim illi Hæretici, utpotè Eutychiani, unam dumtaxat naturam, seu divinam, in Christo post Incarnationem agnoscentes, nullam in eo admittebant naturam, per quam sciret illa, quæ antiqui Patres dicunt Christum secundùm naturam humanam nescivisse, sed secundùm naturam divinam perfectissimè cognovisse. Quando igitur Hæretici Agnoëtæ dicebant, Christum, ut hominem, ignorare

rare diem judicii, intelligebant Christum penitùs ignorare diem illum, adeò ut secundùm nullam naturam ipsum cognoverit. Cæterùm, quamvis ille, qui assereret, Christum secundum naturam humanam aliquid ignorasse, Hæreticus Agnoëta non esset, incideret tamen in errorem alienum à doctrina Sanctorum Patrum, qui constanter docent, Christum, etiam secundùm naturam humanam, nec extremi judicii diem, nec sepulchrum Lazari, nec aliquid aliud ignorasse. Legi potest super hac re *Natalis Alexander* Dissertatione 39. in Responsione ad tertiam objectionem in Panoplia adversùs Hæreses quarti Ecclesiæ sæculi.

D. Præter illas quatuor, quas mox recensuisti, Acephalorum Hæreticorum Sectas, fueruntne in sexto Ecclesiæ sæculo alii Hæretici, qui in aliquorum Sectam coaluerint?

M. Acæmetæ Monachi fervidiùs impugnantes Scythas Monachos, de quibus jam sermonem habuimus, lapsi sunt in Hæresim, quæ potissimùm in hoc versabatur, quod negarent, *unum de Trinitate Incarnatum & carne passum esse, atque Beatam Mariam Virginem verè & propriè Dei Genitricem esse.* Imperator Justinianus anno DXXXIV. adversùs Acæmetas Monachos Romam ad Joannem II. Summum Pontificem misit *Hypatium* Ephesiorum Episcopum, & *Demetrium à Philippis*, ut hanc Hæresim Sedi Apostolicæ denunciarent. Acceptis Imperatoris litteris, auditâque Legatione, Joannes II. ad Justinianum Imp. scripsit Epistolam, in qua Acæmetas Monachos obstinato animo in errore perseverantes ab Ecclesiæ communione præcidit, nisi ab errore quamprimùm resilirent. Eodem anno, eadem-

demque de causâ Joannes II. litteras ad Senatores *Avienum*, *Liberium*, aliosque dedit, quæ extant apud Baronium, in quibus tres sibi ab Imperatore propositas quæstiones affirmat, quæ subortis dissidiis occasionem dederant. I. *Utrum unus è Trinitate Christus Deus noster dici possit?* II. *An Deus Christus carne pertulerit impassibili Deitate?* III. *An propriè & veraciter Mater Domini nostri Jesu Christi Maria semper Virgo debeat appellari*. Quas propositiones tamquam fidei Catholicæ consentaneas se approbasse scribit Summus Pontifex, easdemque subjectis Scripturæ sacræ & Sanctorum Patrum testimoniis confirmat, ac denique illos Senatores monet, ut Acæmetarum Colloquia vitent, nihilque cum illis sibi existiment esse commune. Hujus Acæmetarum Monachorum Ordinis in Ecclesia Orientali olim celeberrimi fundator in quinto Ecclesiæ sæculo extitit *S. Alexander* cujus Vitam ab Auctore Acæmeta Monacho ejus discipulo scriptam edidit *Bollandus* ad diem xv. Januarii. Appellabantur autem illi Monachi *Acæmetæ*, idest, *Insomnes*, non quod prorsùs insomnes, & jugiter conniventes oculis, perpetuis sese vigiliis exercerent, ut quidam de illis perperàm scripsere, sed quod divina in eorum Ecclesiis Hymnologia, seu Psalmodia diu noctuque nunquam cessaret, nullaque hora vacaret à divinis laudibus. Quæ perpetua Psalmodia, ut jam observavimus in ultimo Colloquio in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi, in Monasterium Agaunense, & in quædam alia Galliarum Cœnobia fuit etiam introducta.

D. Expone nunc, quæso te, sed breviter, ortum, progressum, & finem famosæ, ac sæpiùs decan-

cantatæ trium Capitulorum Causæ, quæ, uti sæpiùs audivi, Ecclesiam in sexto sæculo diù multùmque exagitavit.

M. Celeberrimæ trium Capitulorum Causæ originem dedit damnatio doctrinæ *Origenis*, quam *Pelagius* Vigilii Papæ Constantinopoli Apocrisarius procuravit, eo pacto sperans, se *Theodori* Cæsareæ Cappadocum Metropolitæ, Origenistarum magni Patroni, potentiam atque existimationem, quâ apud Imperatorem plurimùm pollebat, depressurum. *Pelagius* itaque à Monachis Palæstinæ acerrimis doctrinæ Origenis insectatoribus rogatus, & continuis sollicitationibus impulsus flagitavit à Justiniano Imperatore, ut *Origenes* damnaretur. Annuit facillimè Imperator, & in Origenem circà annum DXLIII. lata est damnationis sententia, quæ, teste *Liberato*, non solùm à *Menna* Constantinopolitano Episcopo, verùm etiam à *Vigilio* Romano Pontifice, *Zoilo* Alexandrino, *Æphremio* Antiocheno, & *Petro* Hierosolymitano subscripta Doctrinæ Origenianæ grave vulnus intulit. At, proh dolor! hæc doctrinæ Origenis damnatio ingentium turbarum & calamitatum origo ac seminarium fuit. Ejus enim defensione desperatâ, Origenistæ ad ultionem animum dolosè verterunt. *Theodorus* siquidem mox citatus Cæsaræ Cappadocum Metropolita, insignis Origenista, & fautor Sectæ Acephalorum, qui Concilium Chalcedonense rejiciebant, fraudulenter persuasit Justiniano Imperatori, omnes Acephalos Concilio Chalcedonensi haùd difficulter subscripturos, si tria tantùm in prædicto Concilio facta, quæ ad fidem minimè attinebant, corrigerentur. Nempè, si damnaretur *Theodorus* Mopsuestiæ Epi-

Episcopus, ejusque scripta diris devoverentur. Deindè, si proscriberentur libri Theodoreti Cyri Episcopi contra XII. Capitula Sancti Cyrilli Episcopi Alexandrini in Ephesina generali Synodo consecrata. Deniquè, si Anathemati subjiceretur Epistola *Ibæ* Edesseni Episcopi ad *Marim* Persam. His tribus damnatis Capitulis, subitam omnium Acephalorum unionem Justiniano Imperatori promisit. Hæc audiens Imperator, qui Acephalorum unionem frustrà hactenùs tentaverat, pacem hac trium Capitulorum damnatione se toti orbi Christiano donaturum sperans, abjectâ omni cunctatione Edictum anno DXLIV. contra tria hæc Capitula promulgavit, cui *Stephanus* Diaconus Constantinopoli Sedis Apostolicæ Apocrisarius, qui Pelagio successerat, subscribere noluit. Ei tamen tres Patriarchæ, licèt inviti, subscripserunt, *Mennas* Patriarcha Constantinopolitanus, *Petrus* Hierosolymitanus, & *Æphremius* Antiochenus. *Stephani* Apocrisarii sui denegatam subscriptionem approbavit, ratamque habuit *Vigilius* Papa, nec ullo pacto adduci potuit, ut hoc Edictum contra tria Capitula ab Imperatore promulgatum sua subscriptione firmaret. Vigilii Papæ exemplum secuti sunt omnes Occidentis Episcopi, arbitrari hoc Imperatoris Edictum absque gravi in Synodum Chalcedonensem injuriâ approbari, aut aliquâ subscriptione muniri ullo modo posse. His difficultatibus præpeditus Imperator, consultius esse duxit, ut hæc quæstio discuteretur Constantinopoli in plena Synodo, ad quam ut faciliùs Patriarchas pertrahere posset, Acephalorum Sectæ ad Orthodoxam societatem reducendæ studium prætexuit. Ad hanc Synodum *Vigilius* Roma-

manus Pontifex ab Imperatore vocatus, Româ sub finem anni DXLIV. discessit, non rectâ tamen Constantinopolim perrexit, sed in Siciliam profectus est eo consilio, ut ibidem Synodus cogeretur. Constantinopolim tandem pervenit *Vigilius* die XXV. Januarii anni DXLVII. & summo honore à Justiniano exceptus est, ibique præclara Pontificiæ suæ auctoritatis exhibuit argumenta. Decretum enim contra Acephalos, quibus plus justò favebat *Theodora* Augusta, publicavit, & *Mennam* Patriarcham Constantinopolitanum à communione suspendit, quòd pravis suis suggestionibus plurimos Episcopos ad subscribendum Justiniani Imperatoris Edicto compulisset; sed, rogante posteà *Theodora* Imperatrice, quinque post menses *Mennæ* communionem *Vigilius* restituit. Obtinuit etiam idem Pontifex à Justiniano Imperatore, ut Constantinopoli anno DXLVIII. haberetur Synodus LXX. Episcoporum, in qua caussa trium Capitulorum diligenti & maturo examine ventilari posset. Huic Synodo præfuit *Vigilius*, sed cùm secùs ac sibi persuaserat, rem succedere, nec inter Episcopos convenire animadverteret, interrupit Synodum, & statuit per semetipsum proferre sententiam; ac tandem diuturnioris moræ in Urbe Regia impatiens, & Justiniani violentiis fractus, *Judicatum* ad Mennam Patriarcham Constantinopolitanum dedit, in quo, præter omnium expectationem, propugnata hùc usque tria Capitula, mutatâ de repente sententiâ, damnavit; adjectâ tamen hac clausulâ: *Salva in omnibus reverentia Synodi Chalcedonensis*. Hac appositâ clausulâ autumavit *Vigilius*, se utrique parti fecisse satis, *Græcis*, quòd tria Capitula damnasset; *Latinis*, quòd salvâ Syno-

Synodo Chalcedonensi id se fecisse significasset. Sed vanâ spe delusus est. Nam ubi primum Vigilii *Judicatum*, quo tria Capitula damnabantur, & nova Justiniani Imperatoris Edicta in Occidente innotuerunt, conqueri simul singuli, ac deplorare cœperunt Synodi Chalcedonensis authoritatem à Vigilio depressam, proditam ab illo fidem, & Ecclesiam pravo dogmate imbutam. Africani, & Illyrici Episcopi *Judicatum* Vigilii improbarunt, quin, *Rusticus* & *Sebastianus* doctissimi Ecclesiæ Romanæ Diaconi, qui antehàc *Judicatum* Vigilii approbaverant, sese posteà à communione illius quasi Concilii Chalcedonensis prævaricatoris segregarunt, & *Aurelianum* Arelatensem Episcopum, necnon aliquot Galliarum Episcopos in suas partes pertraxerunt. Uno verbo, fremebat, & tumultuabatur universus Occidens, palàmque & Vigilii Papæ *Judicato*, & Justiniani Imperatoris Edictis non modò Episcopi, sed integræ plebes refragabantur. Quarè, cùm in dies novæ turbæ ob illam de tribus Capitulis Quæstionem in Ecclesia exorirentur, Æcumenicâ Synodo ad illas consopiendas opus esse non tantùm *Vigilius*, sed *Justinianus* quoque intelligebant. *Vigilius* priori inhærens sententiæ in Italia, aut in Sicilia Synodum cogi peroptabat, nec semel id à Justiniano Imperatore se obnixè petiisse testatur in suo *Constituto* anno DLIII. ad eumdem Imperatorem dato. At *Justinianus* in Urbe Regia Synodum celebrari voluit. Consensit tamdem *Vigilius*, sed interim *Judicatum*, quod emiserat, ex manibus *Mennæ* Patriarchæ Constantinopolitani recepit, & omnem deinceps de tribus Capitulis quæstionem usque ad indictam Constantinopoli Synodum sub Anathematis pœna inter-

interdixit. Pauci Episcopi ex Occidente cùm ad Synodum accederent, & aliundè *Vigilius* sine Occidentalibus Episcopis quidquam decerni nollet, *Justinianus* Imperator tàm longam moram ægrè ferens, incentore sæpè laudato *Theodoro* Cæsareæ Episcopo, Edictum contra tria Capitula publicavit, illudque palàm in Ecclesia Regiæ Urbis & alibi affigi jussit. Hoc Imperatoris contra tria Capitula Edictum statim ac publicatum & affixum intellexit *Vigilius*, in placidianam domum accitis tùm Latinis, tùm Græcis Episcopis excommunicationem comminatus est, si Edicto Imperatoris obtemperarent. Sed *Theodorus* Auctor Edicti, minis Summi Pontificis insuper habitis, Græcorum Antistitum catervam secum trahens, ad Ecclesiam, in qua suspensum erat Edictum, se contulit, ibique Sacro-Sancta Mysteria celebravit. Videns Imperator *Justinianus*, quòd *Vigilius* non modo Edictis Imperatoriis adversaretur, verùm etiam & eisdem obtemperantes Ecclesiasticâ communione privaret; irâ accensus est, eumque custodiæ tradi jussit. Quocircà *Vigilius* sibi timens confugit unà cum *Datio* Mediolanensi Episcopo in Ecclesiam Sancti Petri in Hormisda, ibique eum commorantem *Belisarius*, *Cethegus*, & *Petrus* Exconsules, ipse *Justinus* Imperatoris Justiniani nepos, cum *Marcellino* Quæstore adierunt, ut accepto juramento, & datâ Imperatoris fide, in Placidianas Ædes rediret. Rediit quidem Summus Pontifex, sed sanctâ post habitâ fide, cùm in dies sæviùs se tractari animadverteret, biduo ante Natalem diem Christi Domini fugam meditatus, nocte intempestâ ex Placidiano Palatio cæcis vestigiis discedens Chalcedonem se recepit, atque apud S. Eu-

phemiæ Templum latuit, quem *Datius* Mediolanensis Antistes, aliique Latini Episcopi secuti sunt. *Vigilii* fugam ubi compertam habuisset Justinianus, Legatos ad ipsum Chalcedone agentem misit, qui eum rogarent, ut, acceptâ iterùm publicâ fide, Constantinopolim rediret. Sed nihil isti Legati promoverunt, immò *Vigilius* Encyclicam Epistolam de suis calamitatibus scripsit. Noluit tamen, ne Imperatoris animum exasperaret, latam in *Theodorum* Cæsareæ Cappadocum Metropolitam depositionis sententiam, & communionis suspensionem adversùs *Mennam* Patriarcham Constantinopolitanum promulgare, sicut ipsemet testatur in sua Epistola Encyclica. Hac Vigilii Papæ constantiâ victus Imperator Justinianus, Edictum, quo tria Capitula damnaverat, sustulit, eoque sublato, *Theodorus*, *Mennas*, & alii ejusdem factionis Episcopi fidei & pœnitentiæ libellos supplices Vigilio Papæ obtulerunt, ac de injuriis ipsi factis veniam sunt deprecati. His peractis, Constantinopolim reverso Summo Pontifici *Eutychius* Patriarcha Constantinopolitanus, qui in locum Mennæ demortui suffectus fuerat, suæ fidei professionem exhibuit, eumque rogavit Epistolâ à se, & ab *Apollinari* Alexandrino, *Domno* Antiocheno, & *Elia* Thessalonicensi Patriarchis subscripta, ut trium Capitulorum causam terminandam inchoaret. Consensit quidem *Vigilius*, eâ tamen lege, ut in hac dijudicanda ac dirimenda trium Capitulorum Causa tot essent Episcopi Latini, quot Græci.

D. Hæc à Vigilio Papa apposita conditio fuitne observata?

M. Non fuit observata. Græci siquidem Episco-

ſcopi hac intellectâ Vigilii Papæ voluntate tumultuari cœperunt, aſſerentes, ſe ex longinquis Provinciis Synodi Oecumenicæ causâ veniſſe, hujus auctoritatem ac nomen deprimi ſi à pauciſſimis celebretur; plurimos ſapientiſſimos excludendos, ſi pari cum Latinis numero coeundum ſit. Synodos frequentiſſimas à ſolis Græcis fuiſſe celebratas; in Chalcedonenſi ſexcentorum & triginta Patrum Conventu Legatos tantùm *Leonis* Papæ ex Latinis interfuiſſe; Nicænam omnibus venerabilem Synodum ex Græcis tantùm conflatam; notam eſſe Epiſcoporum Occidentalium in trium Capitulorum defenſione obſtinationem, cum quibus, ſi, exæquato numero, Orientales Epiſcopi diſputationem inire deberent, paribus hinc indè ſuffragiis, re infectâ Concilium dimiſſum iri dictitabant. His Epiſcoporum Orientalium auditis rationibus, Juſtinianus Synodum celebrari juſſit anno DLIII. At *Vigilius*, videns conditionem, quam ad Concilii celebrationem poſtulaverat, ab Orientalibus Epiſcopis & à Juſtiniano Imperatore fuiſſe rejectam, noluit, illuſtri licèt legatione invitatus, huic Concilio intereſſe. Immò, publicavit ſuum *Conſtitutum*, in quo primò queritur, quod Synodus contra pactas conditiones fuerit coäcta. Secundò, aggreditur diſputationem *de tribus Capitulis*, & LX. ſententias, quæ Theodori Mopſueſteni eſſe dicebantur, per *Benignum* Epiſcopum Heracleæ Macedoniæ ad ſe ab Imperatore tranſmiſſas, damnat. Tertiò, Theodori Mopſueſteni nomen ac perſonam damnari non poſſe multis argumentis probat. Quartò, decernit, *Theodoretum* Cyri Epiſcopum, ejusque ſcripta ſpeciatim proſcribi non debere, cùm in Synodo

Chalcedonensi *Nestorio* Anathema dixerit. Demùm, nec Epistolam *Ibæ* Edesseni Episcopi sub ejus nomine damnandam censet, tùm quia relectâ illâ Epistolâ in Synodo Oecumenica Chalcedonensi Orthodoxus *Ibas* judicatus est; tùm quia etiam decretis ejusdem sanctissimæ Synodi *Ibas* subscripsit. Huic *Vigilii* Papæ *Constituto* subscripserunt sexdecim Episcopi, sed eo non obstante Vigilii *Constituto*, quod ne quidem in Synodo lectum est, Episcopi congregati *tria Capitula*, hoc est, *Theodori Mopsuesteni* libros, ejusque personam; *Theodoreti* Cyri Episcopi scripta contra S. Cyrillum Alexandrinum, & Epistolam *Ibæ* Episcopi Edesseni ad *Marim* Persam damnarunt. *Baronius*, aliique *Anastasium* Bibliothecarium secuti memorię prodiderunt, hanc sententiam in tria Capitula prolatam in quinta Synodo generali non statim approbasse *Vigilium*, & ob id in exilium pulsum; sed tandem ad subscriptionem inflexum *tria Capitula* damnasse, quintam generalem Synodum sua auctoritate approbasse, & omnia, quæ ad trium Capitulorum defensionem à se, vel ab aliis antehàc dicta aut gesta fuerant, nulla & irrita declarasse, ut videre est in Epistola Summi illius Pontificis ad *Eutychium* Patriarcham Constantinopolitanum. Sed de hac quintæ Synodi generalis approbatione facta à Vigilio Papa, opportuniùs in sequenti Colloquio disseremus.

D. Hac quintæ Synodi generalis definitione fuitne tandem finita trium Capitulorum Causa?

M. Non omninò finita fuit, sed Venetiarum, & Istriæ Episcopi Schisma fecerunt, & incentore *Paulino* Aquilejensi Metropolita, Synodum anno DLVII. cele-

celebrarunt, in qua tria Capitula, citra Concilii Chalcedonensis injuriam damnari posse negarunt. Pro hujus Schismatis extinctione strenuè adlaborarunt Summi Pontifices Pelagius II. & Gregorius Magnus. Duravit tamen usque ad *Sergium I.* qui anno DCLXXXVII. Summum Pontificatum adeptus est. Verùm, quamvis absolutâ quintâ Synodo generali pax confestim non fuerit reddita Ecclesiis, indè tamen elevari, & deprimi non debet illius authoritas. Quis enim nescit, post Nicænam Oecumenicam Synodum ingentes tumultus ab Eusebianis, & Meletianis fuisse excitatos, & itidem post generale Chalcedonense Concilium multas ab Hæreticis *Acephalis* turbas ac tragędias motas esse? quid igitur mirum, si post quintam generalem Synodum pax Ecclesiæ, maximè Occidentali, quæ tria Capitula damnare nolebat, statim reddita non sit? Huic itaque quintæ generali Synodo, quæ tria Capitula jure optimo proscripsit, prava dogmata confodit, & viam, quæ tenenda est, docuit; adscribi minimè debet malitia, seu obstinatio quorumdam, qui postea rebelles lumini fuerunt, & in præconceptis suis opinionibus, seu in defensione trium Capitulorum pervicaces Schisma conflarunt, quo ab Ecclesia divulsi sunt.

D. Quam rationem potissimùm prætexebant hi, qui post quintam Synodum Generalem tria confixa Capitula defendebant?

M. His, qui post quintam Synodum Generalem pertinaciter illa Capitula defendebant, tria præcipuè suppetebant argumenta. Primùm petebatur ex anteriori Ecclesiæ more neminem in Orthodoxæ pacis communione defunctum damnandi

post mortem. Alterum, erat auctoritas *Theodori* Mopsuestiæ Episcopi, celeberrimi olim Diœceseos Orientalis Magistri, qui à pluribus credi haud poterat prava sensisse, etsi multas effutiisset locutiones, quæ Nestorii Hæresim sapere videbantur. Tertium, ac principale fundamentum erat authoritas Concilii Chalcedonensis, in quo Theodoreti Cyri Episcopi fides laudata fuerat, & *Ibæ* Edesseni Episcopi Epistola ad *Marim* Persam perlecta, & approbata erat. Hanc igitur Concilii Chalcedonensis authoritatem per proscriptionem trium Capitulorum labefactari, ac penitùs everti autumabant. His fundamentis nitebantur quotquot post quintam Synodum generalem trium Capitulorum defensionem suscipiebant. Sed frivola, nulliusque momenti erant adducta illa fundamenta. Ad primum siquidem respondebant Catholici, Ecclesiam jus habere eos etiam post mortem anathemate confodiendi, qui, dum viverent, meruerant ab ejus sinu segregari propter Hæresim, Schisma, aut atrocissima crimina, in quibus certum erat illos ad mortem usque perseverasse. Porrò, *Theodorus* Mopsuestenus Episcopus, quem post mortem anathematizavit quinta Synodus generalis, errores in *Paulo Samosateno* jam proscriptos docuit, ac palàm, dùm viveret, editis libris tuitus est, Capitalia fidei dogmata omnium Sanctorum Patrum, fidelium consensione ante ipsum probata impugnavit, videlicèt Christi Divinitatem, & Dei-paræ nomen ac dignitatem in Beata Virgine Maria. Meritò igitur *Theodorus Mopsuestenus* fuit etiam post mortem in quinta Synodo generali anathemate perculsus. Alterum fundamentum petitum ex authoritate *Theodori Mopsuesteni*, quem

etiam

etiam multi Sancti Patres antè quintam Synodum generalem laudibus celebrarunt; elumbe omninò erat, quia Sancti Patres laudarunt Theodorum Mopsuestenum, antequàm ejus errores fuissent propalati. At semel detectis & in lucem productis ejus erroribus circa Incarnationem Filii Dei, circa Peccatum Originale, & alia præcipua Catholicæ Fidei capita, tunc Theodorus Mopsuestenus apud omnes Catholicos malè audire cœpit, non secus ac *Origenes*, qui, ob egregiam Ecclesiæ in confutandis Hæresibus navatam operam, à multis Patribus & Scriptoribus Ecclesiasticis encomiis fuit celebratus; sed patefactis ejus erroribus, damnatus & anathematizatus est etiam post mortem in quinta Synodo generali. Deniquè, authoritati Synodi Chalcedonensis, cui præcipuè adhærebant trium Capitulorum defensores, nullum omninò intulit præjudicium damnatio trium Capitulorum in quinta Synodo generali facta; tùm quia *Theodoretus* Cyri Episcopus non fuit in Concilio Chalcedonensi susceptus, nisi postquam *Nestorio* palàm anathema dixisset, quo à se dicto anathemate, sua subindè scripta contra Sanctum Cyrillum Alexandrinum damnavit *Theodoretus*; tùm quia etiam judicia de scriptis *Theodoreti* & de Epistola *Ibæ* in Concilio Chalcedonensi lata, non fuerunt approbata à *Sancto Leone* Papa. Conscriptâ siquidem definitione fidei in Synodo Chalcedonensi *Actione sexta*, & conditis Canonibus eidem Actioni subnexis, de singularibus posteà & privatis Episcoporum causis actum est, quarum judicium non fuit confirmatum à *Sancto Leone*, qui auctoritatem Synodi Chalcedonensis in sola fidei definitione constrinxit. Mirum igitur nemini videri debet,

quòd hæc de privatis Episcoporum Causis in Concilio Chalcedonensi lata judicia, & à *Sancto Leone* Papa non confirmata, denuò in quinta Synodo generali examinata, & ad Crisim revocata fuerint, atque post maturam & accuratam discussionem damnata sint hæc tria Capitula, seu persona & scripta *Theodori Mopsuesteni*, libri *Theodoreti* Cyri Episcopi contra Sanctum Cyrillum Alexandrinum, & Epistola *Ibæ* Episcopi Edesseni ad *Marim* Persam. Quæ de re si plura scire desideres, legesis Dissertationem quartam nostri *Natalis Alexandri* in Historiam Ecclesiasticam sexti sæculi.

D. Quam censuram inureres his, qui modò tria Capitula damnare nollent, & pro illorum defensione Apologias adornarent?

M. Eos appellarem temerarios, superbos & inobedientes. *Temerarios* quidem, quia solemni Ecclesiæ judicio in Concilio Oecumenico lato, à Romanis Pontificibus confirmato, & omnium deinde Ecclesiarum consensu recepto refragarentur. *Superbos* dicerem, quia in hujusmodi Factorum Doctrinalium cognitione, sese perspicaciores universâ Ecclesiâ judicarent, suaque privata judicia, ut plurimùm errori obnoxia, totius Ecclesiæ judicio maturâ cum deliberatione facto anteponerent. Demùm, eos ceù *inobedientes* damnarem, quippè qui in Doctrinalibus Factis, cujusmodi sunt tria Capitula, judicio Ecclesiæ Catholicæ, quæ omnium Mater ac Magistra est, quæque in censura, seu in damnatione librorum Spiritus Sancti lumine ad eorum pravum sensum, erroresque cognoscendos illustratur & regitur, pervicaciter morem gerere detrectarent. Quocircà, jure optimo castigari de-

deberet audacia quorumdam, qui pro *Origene*, pro *Theodoreto*, pro Abbate *Joachimo*, pro *Cassiano* & *Fausto*, & pro *Jansenio* Apologias temerè in vulgus sparserunt, & libros ab illis editos ab erroribus, quos Ecclesia in his damnavit, vindicare voluerunt. Sanè, ut obiter dicam, si à judicio Factorum Doctrinalium ab universali Ecclesia lato semel impunè resilire liceat, poterit quilibet pro omnibus Hæreticis ab Ecclesia confixis Apologias pro suo nutu & arbitrio concinnare. Periclitabitur infallibilis traditionis authoritas, quæ pendet è sensu librorum Sanctorum Patrum ab Ecclesia Catholica præfixo. Non poterit Ecclesia comprimere tumultus & contentiones, quæ sæpiùs suboriuntur occasione sensus librorum, nec sanam doctrinam à falsa & noxia, quæ in libris Authorum continetur, certò valebit discernere. Quæ omnia quàm oppidò falsa sint, & Ecclesiæ auctoritati contraria, nemo est qui statim non videat. Ecclesiæ itaque judicio in his Doctrinalibus Factis, tamquam sacræ anchoræ indivulsè adhærere debemus, nec unquam procaces illos imitari filios, qui reverentiam atque observantiam matri debitam exhibere renuentes, incertas cogitationes suas, ut inquit Scriptura sacra, judicio universalis Ecclesiæ elato supercilio anteponunt.

COL-

COLLOQUIUM III.

De Conciliis in sexto Ecclesiæ sæculo celebratis, & de rebus quæ in his gestæ sunt.

D. PRiusquàm de Conciliis Nationalibus & Provincialibus, in quibus sexto sæculo subortis contentionibus finis impositus est, vel sancita & instaurata fuit Ecclesiæ Disciplina, sermonem instituamus; quasdam quæstiones circà quintam Synodum generalem, quæ, sicut in superiori Colloquio dicebas, tria Capitula damnavit, breviter cum tua bona venia proponam, quarum dilucidatio haud parùm juvabit ad pleniorem hujusce quintæ Synodi generalis notitiam assequendam. In primis igitur à te quæro, quis convocaverit quintam Synodum generalem, quisve ei præfuerit?

M. Quintam Synodum generalem, quæ est secunda Constantinopolitana Oecumenica, convocavit *Justinianus* Imperator, consentiente tamen *Vigilio* Romano Pontifice. Adfuere tres Patriarchæ, & CLXV. Episcopi, eique præfuit *Eutychius* Patriarcha Constantinopolitanus, praeesse tamen jure suo poterat *Vigilius* Summus Pontifex, si jure suo uti voluisset, quo tamen usus non est, quia Synodo interesse noluit. Octo Collationibus absoluta est hæc Synodus. In prima Collatione lecta est Justiniani ad Synodum sacrà jussio, quâ Imperator significabat, se istam Synodum generalem convocasse, ut, eliminatis Hæresibus, optatam Ecclesiæ quietem post tot ab Acephalis excitatos tumultus, dare

dare posset. Sed ab hac Synodo cùm Papa *Vigilius* abesset, sine cujus præsentia vel per se, vel per suos Legatos Concilium Oecumenicum esse non posse probè intelligerent Episcopi Orientales, nobilissimâ ad eumdem destinatâ trium Patriarcharum, aliorumque Antistitum Legatione, Vigilium etiam atque etiam rogarunt, ut Synodum præsentiâ suâ dignaretur, & secum de tribus Capitulis disputare haud gravaretur. His Legatis reposuit *Vigilius, se propter corporis infirmitatem non posse ad hanc petitionem respondere. In postero autem die pollicitus est manifestare, quid ei de tali conventu placuerit*. In secunda Collatione, Legati Præsules suæ Legationis rationem Synodo reddentes, retulerunt, *Vigilium* dixisse se non posse venire ad Concilium, quòd Occidentales Episcopi sibi adhærentes in minori numero essent quàm Orientales, eumque subindè inducias postulasse, ut sententiam suam circa trium Capitulorum quæstionem ad Imperatorem mittere posset. In tertia Collatione Episcopi Fidem Catholicam ab Apostolis & Sanctis quatuor Oecumenicis Synodis expositam professi sunt, & Hæreticos ab iisdem Synodis damnatos confixerunt. In quarta Collatione Patres causam trium Capitulorum discutere cœperunt, lectæ sunt plures sententiæ excerptæ ex libris Theodori Mopsuesteni, ac recensitum impium ejus Symbolum, quo audito, exclamavit universa Synodus: *Hoc Symbolum Satanas composuit*. In quinta Collatione recitata sunt ea quæ à Sanctis Patribus contra Theodorum Mopsuestenum scripta fuerant, & insuper disceptatum est, nùm liceret defunctos anathemate confodere? probatumque multis exemplis id licitum esse, & quan-

quandòque necessarium. Lecti sunt in eadem Collatione libri, quos *Theodoretus* Cyri Episcopus scripsit contra XII. Sancti Cyrilli Alexandrini Anathematismos, quibus damnatis, laudatum est sanctum Concilium Chalcedonense, quod non priùs Theodoretum ad communionem suscepisset, quàm is Nestorio anathema palàm dixisset. In sexta Collatione lecta est Epistola *Ibæ* Edesseni Episcopi ad *Marim* Persam, & è vestigio in hanc vocem eruperunt Episcopi: *Epistola Hæretica est*. In septima Collatione, *Constantinus* Sacri Palatii Quæstor cum instrumentis probantibus *Vigilium* Papam tria Capitula semper damnasse ad Synodum ab Imperatore missus est. Unde in hac Collatione recitatum est Anathema quod tulit *Vigilius* contra Romanos Diaconos *Rusticum*, & *Sebastianum*, qui illius *Judicatum* impugnaverant, & trium Capitulorum erant acerrimi defensores. Lectæ sunt etiam Epistolæ ejusdem Vigilii Papæ ad *Valentinianum* Episcopum Tomitanum, & ad *Aurelianum* Episcopum Arelatensem, ex quibus certò liquebat, Vigilium sæpiùs tria Capitula damnasse. Denique, in octava Collatione definitivam adversus tria Capitula sententiam protulit Synodus, eique quatuordecim subjecit anathematismos, quorum duodecimus non solùm impia Theodori Mopsuesteni scripta, sed etiam ejus nomen ac personam, defensoresque configit. Decimus verò tertius & decimus quartus Theodoreti quidem libros adversus S. Cyrillum Alexandrinum scriptos, & *Ibæ* Epistolam, eorumque defensores proscribunt, *Theodoretum* tamen, & *Ibam* Orthodoxos Antistites in pace Ecclesiæ defunctos nullâ censurâ perstringunt.

D. Una

D. Una è præcipuis Synodi Oecumenicæ conditionibus, sicut me olim docuisti, est ut Summus Pontifex ei vel per se, vel per suos Legatos præsit, cùm igitur huic quintæ Synodo *Vigilius* Romanus Pontifex nec per se, nec per suos Legatos præfuerit, non video qua ratione hæc Synodus dici possit Oecumenica?

M. Hæc quinta Synodus inter Oecumenicas meritò numeratur, quia licèt Vigilius Romanus Pontifex ei non præfuerit, ab illo tamen, & ejus successoribus approbata, atque universalis Ecclesiæ consensu fuit postmodùm recepta. At enim *Vigilius* in Epistola ad Eutychium Patriarcham Constantinopolitanum quintam Synodum auctoritate sua comprobavit, & *Constitutum*, & alia, quæ pro trium Capitulorum defensione antehàc scripserat, vel gesserat, omninò rescidit. Dein, *Pelagius* primus *Vigilii* successor quintam Synodum, antequam eligeretur Pontifex, approbavit, teste Victore Tunonensi in Chronico. Insuper, *Pelagius* secundus Pontifex Maximus Synodum quintam itidem confirmavit, ut constat ex ejus Epistola ad *Eliam Aquilejensem, & Istriæ Episcopos*, qui tum temporis ab Ecclesia Romana, ob trium Capitulorum defensionem, erant divulsi. Postremò, *S. Gregorius* Magnus eamdem quintam Synodum approbavit, ut apertè colligitur ex ipsius Epistola ad *Joannem* Episcopum Constantinopolitanum, cui adhærentes aliæ Synodi Oecumenicæ, quæ post ipsius Pontificatum in Ecclesia fuere celebratæ, hanc quintam Synodum pro Oecumenica, seu generali agnoverunt, & approbarunt. Jure itaque optimo quinta Synodus generalis à Vigilio Papa, & ejus succes-

so-

foribus, atque totius Ecclesiæ consensu recepta & confirmata accenseri debet Synodis Oecumenicis, quamvis *Vigilius* Romanus Pontifex ei nec per se, nec per suos Legatos præesse voluerit.

D. In hac quinta Synodo generali fueruntne dumtaxat damnata tria famosa Capitula?

M. Præter tria Capitula in quinta Synodo generali damnata, proscriptus est etiam error *Origenis*, ut videre est in Canone XI. illius Synodi, ubi inter alios Hæreticos, anathemate nominatim percellitur *Origenes*. Idque etiam apertè colligitur ex *libro Diurno* Romanorum Pontificum in secunda fidei professione, quæ hæc habet: *in hoc*, idest, in quinto Concilio generali apud Constantinopolim celebrato, *Origenes cum impiis discipulis & sequacibus Didymo & Evagrio, & qui Creatorem omnium Deum, & omnem rationalem ejus creaturam Gentilibus fabulis prosecuti sunt, æternæ sunt condemnationi submissi*. Justâ igitur de causâ Illustrissimus *Huetius* Abrincensis Præsul lib. 2. Origenianorum cap. 4. sect. 3. num. 14. & Cardinalis *Norisius* in sua de quinta Synodo Dissertatione solidè refellunt *Halloixium*, qui in Apologia *Origenis* quæstione x. negat, Origenem ab Ecclesia fuisse damnatum, quod certè nemo ante illum dicere ausus fuerat, ac nemini ipse potuit persuadere. Legi etiam potest Dissertatio XVI. *Natalis Alexandri* in Historiam tertii sæculi, in qua Clarissimus ille auctor egregiè confutat *Halloixium*, qui perperàm negat, *Origenem* in quinta Synodo generali fuisse damnatum.

Cæterum, an *Origenes* damnatus fuerit in principio quintæ Synodi, vel sub illius finem, idest, post cognitionem trium Capitulorum? controver-

fia

sia est inter viros eruditos. *Petrus de Marca* in Dissertatione *de quinta Synodo*, num. XXIII. censet cognitionem de Origene successisse trium Capitulorum damnationi. At Cardinalis *Norisius* in Dissertatione mox laudatâ, & doctissimus *Pagius* ad annum DLIII. num.XXVI. asserunt, damnationem Origenis in quinta Synodo generali antevertisse damnationem trium Capitulorum. Sed hanc Controversiam, ut potè non magni momenti, in medio relinquimus, cùm utrique opinioni sua constet probabilitas.

D. Age nunc, juxtà seriem Chronologicam omnia recense Concilia Nationalia, seu Provincialia, quæ in sexto sæculo fuerunt celebrata.

M. Sexto ineunte sæculo, seu anno DIII. habita est Romæ Synodus dicta *Palmaris* à loco ubi celebrata est. Tres jam Romæ annis præcedentibus coactæ fuerant Synodi ad extinguendum Schisma, quod in electione Symmachi legitimi Pontificis excitaverat *Laurentius* Archipresbyter S. Praxedis, quem *Festus* Senator Romanus profusis pecuniis Pseudo-Pontificem eligendum curaverat. In his Synodis Romanis approbata est jussu *Theodorici* Italiæ Regis electio *Symmachi*, & rejecta electio *Laurentii*, qui tamen, ne novas moveret turbas, Episcopus Nucerinus constitutus est. Hoc pacto ad tempus sopitum, sed non sublatum fuit Schisma. Nam paulò post, sicut scribit Anastasius, *zelo ducti aliqui ex Clero, & alii ex Senatu, maximè Festus & Probinus incriminarunt Symmachum, & subornarunt testes falsos, quos miserunt Ravennam ad Regem Theodoricum, accusantes Beatum Symmachum, & occultè revocaverunt Laurentium, post libellum Romæ factum, & se-*

& fecerunt Schiſma, & diviſus eſt iterùm Clerus, & alii communicabant Symmacho, alii Laurentio. Ut igitur huic recrudeſcenti Schiſmati tandem aliquandò finis imponeretur, *Theodoricus* Rex, licèt Arianus, juſſit Romæ convocari Synodum, quæ eſt quarta Romana dicta *Palmaris*, ad quam cùm ſpontè & volens Pontifex Symmachus cauſam dicturus accederet, ab irruentibus turbis æmulorum ſuorum malè exceptus eſt, multique vulnerati Presbyteri, qui ipſum comitabantur. Rebus ſic variâ confuſione perturbatis, ſcripſit Synodus ad Regem, eique ſignificavit, Symmachum, qui tantùm non fuerat oppreſſus, à ſtatutis Canonibus non poſſe compelli. Reſpondit Rex: *In Synodali eſſe arbitrio in tanto negotio ſequenda præſcribere, nec aliquid ad ſe præter reverentiam de rebus Eccleſiaſticis negotiis pertinere, ſeque tantùm velle, ut proviſione Concilii pax in Civitate Romana Chriſtianis omnibus redderetur.* Quibus acceptis, *Laurentius* Antipapa damnatus eſt, & *Symmachus* Papa innocens declaratus, Clericique, qui ab ipſo deſciverant, officio ſuo fuerunt reſtituti, dummodò eidem ſatisfacerent. Denique illius Synodi *Palmaris* Epiſcopi mandaverunt *Ennodio* Ticinenſi Epiſcopo, ut libellum Apologeticum pro hac quarta Romana Synodo, & Symmacho Papa concinnaret, quem libellum ab Ennodio elucubratum quinta Synodus Romana habita anno DIV. auctoritate Synodali comprobavit.

D. Potuitne hæc quarta Synodus Romana, quæ *Palmaris* appellatur, Symmachum Romanum Pontificem, ſic ſummo jure judicare?

M. Non potuiſſet hæc Synodus Romana *Symmachum* Pontificem Romanum judicare, niſi illius judi-

judicio ſeſe ſpontè Symmachus ſubjeciſſet. Id ultrò agnoverunt hujus Synodi Epiſcopi, qui ſtatim ac congregati fuere conteſtati ſunt, primò, quod hæc Synodus non fuiſſet legitima, niſi ejus convocationi aſſenſum præbuiſſet ipſe *Symmachus*, ſic enim legitur in Actis hujus Synodi: *Memorati Pontifices, quibus allegandi imminebat occaſio, ſuggeſſerunt, ipſum*, ſeu Symmachum, *qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare ...... Sed Potentiſſimus Princeps*, ſeu Theodoricus Rex Italiæ, *ipſum quoque Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam litteris demonſtraſſe ſignificavit. Unde à manſuetudine ejus paginæ poſtulatæ ſunt, quas ab eo directas conſtabat.* Secundò, ejusdem Synodi Epiſcopi palàm profeſſi ſunt, ſe eſſe inferiores ſeu minores judices, quorum judicio ſubjacere minimè poterat Romanus Pontifex, utpotè Vicarius Chriſti, & univerſalis Eccleſiæ Caput: *Scientes quia ejus Sedi primùm Petri Apoſtoli meritum, vel Principatus; deindè ſecuta juſſionem Domini Conciliorum venerandorum auctoritas, ei ſingularem in Eccleſiis tradidit poteſtatem: nec antedictæ Sedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio; in propoſitione ſimili forma aliqua teſtaretur*: Demùm, conſtanter affirmarunt ejusdem Synodi Epiſcopi, ſe non judicaſſe, niſi conſentiente & volente *Symmacho* Summo Pontifice, immò, & ipſis judicandi auctoritatem deferente: *Et dùm in venerabili collectione ſermo de incipiendo haberetur negotio, S. Papa Symmachus Baſilicam Julii, in qua Pontificum erat Congregatio, ingreſſus eſt; & de evocatione Synodali Clementiſſimo Regi gratias retulit, & rem deſiderii ſui eveniſſe teſtatus eſt. Cauſa ergò de Sacerdotum animis (quæ de Concilio nondùm firmato triſtitiam miniſtrabat)* abſciſ-

abscissa est: Auctoritatem ordinis corrigendi sicut poscebant Ecclesiastica Statuta, in omnium, qui ibidem convenerant, Episcoporum præsentia, se dare professus est. Ex quibus verbis, quæ leguntur in Actis hujus Synodi quartæ Romanæ dictæ *Palmaris*, perspicuum est, prædictam Synodum non potuisse summo jure Symmachum Papam judicare, nisi illius judicio Romanus hic Pontifex sese ultrò subjecisset, & Episcopis, qui erant minores seu inferiores judices, auctoritatem dedisset judicium in ipsum proferendi.

D. Fueruntne in sexto Ecclesiæ sæculo celebrata multa Concilia Nationalia, & Provincialia ad sanciendam, vel instaurandam Ecclesiæ Disciplinam?

M. Multa tàm in Oriente, quàm in Occidente celebrata sunt. Sed Conciliorum Nationalium, seu Provincialium, quæ ad resarciendam Ecclesiæ Disciplinam sexto Ecclesiæ sæculo in Oriente habita sunt, nulla modò supersunt monumenta, quippè quæ temporis rerum omnium edacis injuriâ interciderunt. Verùm, integra & incorrupta nobis etiamnùm suppetunt Acta Conciliorum Nationalium & Provincialium, quæ in Galliis, & in Hispaniis ad sartam tectam conservandam Ecclesię Disciplinam sexto sęculo cöacta sunt, quarum meminit Historia Ecclesiastica, & superstites adhùc Canones habemus. Hæc itaque Concilia ordine Chronologico hìc subnectam.

Primum Concilium Provinciale in Galliis sexto sæculo celebratum, fuit *Agathense*, indictum anno DVI. ad quod Episcopi triginta quinque ex variis Galliarum Provinciis convenerunt, *Alarico* Wisigothorum Rege, cui tùm temporis multæ Galliarum Provinciæ parebant permittente: Huic Concilio præfuit *Sanctus Cæsarius* Episcopus Arelaten-

tensis, & in eo plures editi sunt Canones. Doctissimus tamen *Sirmondus*, qui istud Concilium cum vetustissimis MSS. Codicibus contulit, testatur, se in iis reperisse tantùm Canones octo & quadraginta, ac subindè dubium non esse, quin reliqui viginti quinque, qui supra hunc numerum excurrunt, aliundè posteà, sed potissimùm ex Synodo *Epaonensi*, deprompti sint, & Synodi cujuspiam alterius auctoritate in Agathensem inserti. Multa in his Canonibus in rem Ecclesiasticæ Disciplinæ sanxit hæc Synodus, quæ hìc summatim perstringam. In primis, Bigamos à sacris Ministeriis in perpetuum arcet, contumaces Clericos ab Episcopis corrigi jubet, eosque inobedientes ad peregrinam communionem ablegat; Clericis prohibet, ne cum extraneis mulieribus commorentur, ne comam nutriant, ne ad sæcularis Tribunal Judicis quemquam vocent, aut in criminali negotio sint Actores; ne sine commendatitiis Epistolis hàc illàc vagentur, ne conviviis nuptiarum adsint, aut cætibus, ubi amatoria cantantur, aut obscœni motus corporum choreis & saltationibus efferuntur. Diaconos ante annum ætatis vigesimum quintum ordinari, & Presbyterum, vel Episcopum ante trigesimum ætatis annum consecrari vetat. Sanctimoniales ante annum ætatis quadragesimum velari inhibet. Episcopis, ut seniores Clericos junioribus præponant præcipit. Divini Officii diebus Dominicis decantandi ordinem præscribit, sicut & ritum imponendæ pœnitentiæ, renovatque antiquos Canones circà Pœnitentium irregularitatem, quos ordinari prohibet, & ordinatos à sacris Ministeriis suspendit. Monasteria puellarum procùl à Monachorum Cœnobiis

construi jubet, novumque Monasterium, nisi Episcopo permittente aut probante, fundari non debere decernit. Monachos absque Abbatis testimonio & consensu ordinari vetat, quibus insuper prohibet, ne ad solitarias cellas à Congregatione discedant, *nisi fortè probatis post emeritos labores, aut propter infirmitatis necessitatem, asperior ab Abbate regula remittatur*. Nobilibus, qui Oratoria in agris habent, permittit ut in illis Missas celebrari curent, exceptis Paschate, Natali Domini, Epiphaniâ, Ascensione Domini, Pentecostes, Natali S. Joannis Baptistæ, & aliis præcipuis festivitatibus, in quibus par est, ut omnes Fideles in Civitates, aut in Parrochias ad Missam, & ad Officia sacra conveniant. Sæcularibus in Natali Domini, Paschate, & Pentecoste, Communionem imperat, & à Communione removet eos, qui suas dimittunt uxores, antequàm Episcoporum judicio fuerint convictæ atque damnatæ. Denique, Missas die Dominica à sæcularibus integras audiri præcipit, ita ut antè Benedictionem Sacerdotis egredi non præsumant, quod si fecesserint, *ab Episcopo publicè confundantur*.

Anno DXI. alterum in Galliis celebratum est Concilium Provinciale, nimirùm *Aurelianense primum*, cui interfuere Episcopi sanctitate celebres, *Aventinus* Carnotensis Episcopus, cujus vita legitur apud Bollandum in Actis Sanctorum ad diem IV. mensis Febr. *Principius*, Episcopus Cenomanensis, qui colitur XVI. Kalen. Octob. *Camillianus* Episcopus Trecensis, qui colitur V. Kal. Aug. *Livanius* Episcopus Sylvanectensis, qui colitur VII. Idus Octob. *Quintianus* Episcopus Rutenensis, qui posteà Arvernorum Episcopus fuit, coliturque à Rutenis XVII. Kalend. Julii,

Julii, & ab Arvernis Idibus Novembris; *Eufrasius* Episcopus Arvernensis, quem Gregorius Turonensis *Sanctum* appellat; denique, *Sanctus Melanius* Episcopus Rhedonensis in minori Britannia, cujus vitam ab antiquissimo auctore scriptam recitat *Bollandus* ad diem VI. mensis Januarii. Hi Episcopi sanctitate inclyti Concilio Aurelianensi primo sub Clodovæo Christianissimo Galliarum Rege interfuerunt.

D. Ediditne aliquos Canones Concilium Aurelianense primum?

M. Concilium Aurelianense primum condidit Canones XXXI. quos fermè omnes in suo Decreto inseruit *Gratianus*. In his præcipuè consulitur rerum ad Ecclesiam confugientium securitati. Statuitur, quomodò facultates Ecclesiæ expendi debeant, scilicèt *in reparationibus Ecclesiarum, in alimoniis Sacerdotum & Pauperum, vel in redemptionibus captivorum*. Decernitur, ut *Abbates in Episcoporum potestate consistant, & si quid extra regulam fecerint, ab ipso corrigantur*. Rogationes, idest, Litanias, & Triduanum jejunium antè Ascensionem Domini celebrari præcipitur. Præcedentium Conciliorum Canones circà statum Monasticum, circà familiaritatem extranearum mulierum Clericis prohibitam confirmantur. Demùm prohibetur populo, ne antè completa Missæ solemnia, & acceptam Episcopi Benedictionem, si adesse contigerit, ex Ecclesia egrediatur.

D. Percurramus alia Concilia Provincialia, quæ sexto sæculo ad restaurandam Ecclesię Disciplinam in Galliis, & in Hispaniis fuerunt celebrata.

M. Anno DXVI. *Tarraconæ*, quæ Cataloniæ Metropolitana Civitas est, sub Hormisdæ Pontificatu,

& anno sexto Theodorici Regis, tùm temporis Hispaniis dominantis, habita est Synodus Provincialis *Tarraconensis*, cui intersuere decem Episcopi, & in ea conditi sunt Canones XIII. in quibus multa decernuntur circà Clericorum, & Monachorum vitam, circà Episcoporum ordinationes, & illorum officium Ecclesias, quæ ipsorum curæ concreditæ sunt, visitandi. Canone autem septimo statuitur, ut observatio diei Dominicæ incipiat à Sabbato. *Atque hinc fortassis emanavit consuetudo in totam ferè Hispaniam cessandi die Sabbati ab omni opere sub vespertinam*, inquit *Vasæus* in Chronico. Qui mos à Judæis ad Christianos translatus est.

Anno DXVII. *Gerundæ*, quæ Urbs est Cataloniæ Tarraconensi Metropoli subdita congregata est Synodus *Gerundensis*, ad quam convenêre septem Episcopi, qui decem Canones ediderunt, in quibus præter alia multa, quæ Disciplinam Ecclesiasticam spectant, decernitur primò, ut idem Missæ & Psalmodiæ ordo in tota Provincia Tarraconensi servetur, quæ in Metropolitana Ecclesia observatur. Secundò, tempus conferendi Baptismi Cathecumenis præfigitur ad dies Paschatis & Pentecostes; infirmis quocumque tempore, infantibus, eadem etiam die, quâ in lucem editi sunt, si in mortis periculo versentur. Tertiò, statuitur, ut, juxta morem è Galliis advectum, duæ Litaniæ, sive Rogationes, aut publicæ supplicationes quot annis celebrentur, Priores, hebdomadâ post Pentecostem à quinta feria usque ad Sabbatum; secundæ, Kalendis Novembris recitentur, nisi dies Dominica fuerit, tunc enim in sequentem hebdomadam transferebantur, & eodem ritu peragebantur, quo priores. In utrisque indi-

ćta erat triduana à carnibus & vino abſtinentia. Denique, diſtrictè præcipitur Clericis, ut juxta antiquos Canones cœlibatum ſervent, & ab omni extranearum mulierum contubernio caveant.

Eodem anno DXVII. habita eſt in Regno Burgundico Synodus *Epaonenſis*, cui præfuit *S. Avitus* Viennenſis Epiſcopus, in eaque conditi ſunt XL. Canones. In his multa præſcribuntur circà diſciplinam, quam Epiſcopi, Presbyteri, & Clerici obſervare debent. Secundò, permittitur Presbyteris, ut Hæreticos, quorum deſperata valetudo eſt, ſi ſubitò ad Fidem Catholicam convertantur, Chriſmate conſignent, quò in Eccleſiæ gremium admittantur. Tertiò, abrogatur Diaconiſſarum conſecratio. Quartò, prohibetur, ne Altaria, niſi lapidea, Chriſmatis unctione conſecrentur. Quintò, impedimenta in gradu conſanguinitatis dirimentia Matrimonium reſtringuntur ad conſobrinos & conſobrinas. Sextò, antiqui Canones de tempore agendæ pœnitentiæ præfixo renovantur & confirmantur, pœnitentibus tamen in mortis diſcrimine poſitis conſtituta pœnitentiæ tempora relaxantur; ſed ſi convaleſcant, ſtatutum per Canones pœnitentiæ tempus ſervandum decernitur. Deniquè, ad ſtabiliendam diſciplinam monaſticam tàm pro puellis, quàm pro viris, aliquot ſanctiones præſcribuntur. Legi poſſunt XL. illi Canones Synodi Epaonenſis in tomo IV. Conciliorum. Quantùm autem attinet ad locum, in quo Synodus *Epaonenſis*, vel *Epaunenſis* congregata eſt, variæ ſunt de eo conjecturæ ſcriptorum, qui ingenioſis quidem, ſed vanis conjecturis indulgentes, locum in quo olim habita eſt hæc Synodus detegere conati ſunt, irrito tamen labore, cùm non

ampliùs extet illa *Epaonensis* Civitas, immò nullum ipsius modò supersit monumentum, aut vestigium. Quocircà, ne in re tàm incomperta ariolari videamur, abundè sufficiat tibi scire, hanc Epaonensem Synodum in Regno Burgundico sub *Sigismundo* Rege fuisse celebratam.

Paulò post hanc Epaonensem Synodum, *Viventiolus* Episcopus Lugdunensis aliam coëgit Synodum, quæ dicitur *Lugdunensis prima*, in qua, decem assidentibus Episcopis, sex conditi sunt Canones, quorum primus spectat causam *Stephani* cujusdam incestuosi, quem cum *Placidia* cognatâ suâ, cui nefariè sese conjunxerat, Synodus ab Ecclesiæ liminibus expulit, quam tamen sententiam, rogante Sigismundo Burgundiæ Rege sic temperarunt Episcopi Canone sexto, ut ei in Ecclesia orare permitterent usque ad orationem plebis, quæ post Evangelium legitur. Alii Canones pertinent ad disciplinam Ecclesiasticam.

Anno DXXIV. *Sanctus Cæsarius* Arelatensis Episcopus convocavit Concilium Arelatense IV. Eo tempore, quo Arelatensis Civitas *Theodorico* Italiæ Regi parebat. Sexdecim huic Concilio interfuerunt Episcopi, qui quatuor Canones disciplinam Ecclesiasticam spectantes condiderunt.

Ad eumdem annum DXXIV. multi Historici Ecclesiastici referunt Epocham Conciliorum *Ilerdensis*, & *Valentini*, quæ in Hispania fuerunt celebrata. At Cardinalis *de Aguirre* tom. 2. Conciliorum Hispaniæ, & *Nicolaus Antonius* anno MDCLXXXIV. demortuus, tom. 1. Biblioth. Hisp. Veteris, accuratè juxtà omnes antiquos Codices MSS. utrumque Concilium ad annum usque DXLVI. distulêre, quem-

admo-

admodùm etiam *Hieronymus Pujades* in Historia Cataloniæ lingua Hispanica scriptâ lib. 6. cap. 46. dùm de Ilerdensi Concilio verba facit. Quapropter de duobus illis Conciliis *Ilerdensi*, & *Valentino* nihil in præsentia dicam, sed ea juxta ordinem Chronologicum, cui restitui debent, infra opportuniùs recensebo.

D. Nullam hactenùs mentionem fecisti de Conciliis, quæ sexto Ecclesiæ sæculo contra Semipelagianos fuisse celebrata, in nostris præcedentibus Colloquiis memini te jam observasse.

M. Rectè & appositè mones. Nam de Conciliis sexto Ecclesiæ sæculo contra Semipelagianos celebratis hìc breviter differere, ordo Chronologiæ postulat. Doctrina itaque Semipelagianorum, quæ in quinto Ecclesiæ sæculo propter multos eruditione & pietate viros, qui ei adhærebant, damnata non fuerat, ac subindè citrà fidei crimen licitè ac liberè fuerat defensa, tandem anno DXXIX. in Synodo Arausicana II. quam Sedis Apostolicæ auctoritas, approbavit, penitùs explosa ac rejecta est. Hæc autem Synodus cöacta est à Cæsario Arelatensi Episcopo occasione Basilicæ à *Liberio* Patricio constructæ, & in ea conditi sunt Canones viginti quinque, quibus Semipelagianorum sententiæ condemnatæ sunt, ita ut absque Hæreseos nota à quovis deinceps propugnari haud potuerint. *Cassiani* & *Fausti* sententiæ proscriptæ sunt. Fidei initium esse donum Dei decernitur Canone quinto. Gratiam non dari petentibus, quærentibus, pulsantibus, sed dari potiùs ut velimus, & petamus, & quæramus, & pulsemus, definitur Canone sexto. Adiutorium Dei Sanctis semper implorandum, quò possint in bono perdurare

rare, ac subindè perseverantiam esse Dei donum, sancitur Canone decimo. Demùm, humani arbitrii adversùs Divinam gratiam tumor eliditur Canone XXII. his verbis; *nemo habet de suo nisi mendacium & peccatum*. Hi Canones ex Divi Augustini verbis ac sententiis conflati, à Bonifacio II. Summo Pontifice fuerunt approbati. Quibus tamen cùm Semipelagiani acquiescere nollent, *Sanctus Cæsarius* Valentinam in Galliis Synodum eodem anno indixit, ut frequentioribus suffragiis Catholica de Gratia Christi doctrina approbaretur. Huic Synodo Valentinæ *Sanctus Cæsarius* adversâ valetudine præpeditus adesse non potuit, ejus tamen vices pro divinæ gratiæ defensione strenuè sustinuit *Cyprianus* Episcopus Tolonensis, qui, ut legitur in vita Sancti Cæsarii: *Omnia, quæ dicebat, de divinis utique Scripturis firmans, & de antiquissimis Patrum Constitutionibus probans, nihil per se in divinis profectibus quemquam arripere posse, nisi fuerit primitùs Dei gratia præveniente vocatus*. Hujus Synodi Valentinæ Acta perierunt. Tandem Sanctus Cæsarius eodem anno DXXIX. *Vasensem*, seu *Vasionensem* II. Synodum celebravit, in qua decem consederunt Episcopi, & quinque Canones Ecclesiasticam disciplinam spectantes conditi sunt.

D. Perge, si placet, alia juxta ordinem Chronologicum recensere Concilia Nationalia & Provincialia, quæ sexto Ecclesiæ sæculo fuerunt convocata.

M. Anno DXXXI. habitum est in Hispania Concilium *Toletanum II.* regnante in Hispaniis *Amalarico* Wisigothorum Rege non verò *Theude*, ut quibusdam Scriptoribus per errorem obrepsit. Legitur

tur quippè Canone quinto illius Concilii: *Gratias agimus Omnipotenti Deo, deindè Domino nostro glorioso Amalarico Regi*. In hoc Concilio quinque Canones editi sunt, quorum *tertius* Clericis cœlibatum districtè præcipit, & *quartus* Consanguineorum matrimonia vetat. Inter Episcopos adfuit huic Concilio *Sanctus Justus* Episcopus Urgellitanus, cujus superest Tractatus in Cantica Salomonis, qui in Bibliothecis veterum Patrum fuit insertus.

Anno DXXXIII. Concilium *Aurelianense II.* præcepto trium Regum Francorum, ut in illius Præfatione legitur, convocatum est: *Cùm ex præceptione gloriosissimorum Regum in Aurelianensem Vrbem convenissemus*. Ex omnibus tamen Franciæ Provinciis non fuit coàctum illud Concilium, sed tantùm ex quatuor Provinciis Lugdunensibus, & è tribus Aquitaniis, sicut subscriptiones demonstrant, Interfuere Episcopi XXVI. & Presbyteri V. à totidem Episcopis missi, Canonesque XXI. conditi, in quibus multa circà ordinationem Episcoporum, & Presbyterorum, circà ordinationem Diaconissarum, quæ omninò prohibetur, circà honestam Clericorum vitam, & Abbatum ergà Episcopos obedientiam, necnon circà alia Ecclesiasticæ disciplinæ capita decernuntur.

Anno DXXXV. Concilium *Arvernense* habitum est, ad quod ex solis *Theodeberti* Francorum Regis ditionibus convenerunt Episcopi quindecim, ex quibus quatuor Martyrologio Romano coluntur, videlicèt *Gallus* Episcopus Arvernensis, *Gregorius* Episcopus Lingonensis, *Hilarius* Episcopus Gabalitanus, & *Nicetius* Episcopus Trevirensis. Sexdecim in Concilio in rem disciplinæ Ecclesiasticæ conditi sunt

ſunt Canones, quorum ſeptimus vetat, corpus Sacerdotis, cùm ad tumulum effertur, *opertorio Dominici Corporis obvolvi, ne, dùm honorantur Corpora, Altaria polluantur*.

Anno DXXXVIII. Concilium *Aurelianenſe III.* juxta Conſulatus notam, quam ex probis monumentis reſtituit doctiſſimus *Sirmondus* in Conciliis Gallicanis, congregatum eſt. Ei interfuere Epiſcopi undèviginti cum Presbyteris ſeptem ex diverſis partibus Franciæ, cui tùm temporis tres Reges *Childebertus, Clotarius, & Theodebertus* dominabantur. Triginta tres Canones in hoc Concilio editi ſunt, de quibus legendi Cl. *Comtius* Congregationis Oratorii Presbyter in Annalibus Eccleſiæ Francorum ad annum DXXXVIII. num. IX. & ſequentibus, & *Natalis Alexander* in ſexto Eccleſiæ ſæculo.

Anno DXL. cöactum eſt Concilium *Barcinonenſe*, in quo decem editi ſunt Canones, qui publicè pęnitentes ſpectant. Hos inter Octavus obligat eos, qui in infirmitate poſcunt pœnitentiam, & à Sacerdote accipiunt, ad eam peragendam ſi poſteà convaluerint, ita ut à communione abſtineant, donèc integram & ſceleris puram vitam illorum Sacerdos probaverit.

Anno DXLI. Celebratum eſt Concilium *Aurelianenſe IV.* cui ex tripartito Franciæ Regno, *Childeberti* nimirùm *Clotarii*, & *Theodeberti* interfuerunt Epiſcopi XXXVIII. cum Presbyteris XI. & Abbate uno, qui totidem Epiſcoporum nomine interfuerunt. Conditi ſunt in eo Canones XXXVIII. quibus præcedentium Synodorum Decreta fuerunt confirmata, & aliquot alia addita.

Anno

Anno DXLVI. Concilia *Ilerdense*, & *Valentinum* in Hispaniis habita fuerunt, sicut supra ex Cardinali *de Aguirre* jam observavi. In utroque Concilio egregia Decreta ad instaurandam Ecclesię disciplinam condita sunt. In Concilio Ilerdensi sexdecim Canones à novem Episcopis, & in Concilio Valentino Canones tantùm sex à totidem Episcopis conditi sunt.

Anno DXLIX. Synodus *Aurelianensis V.* ex tripartito Franciæ Regno, sicut Episcoporum, qui ei interfuerunt, subscriptiones demonstrant, indicta est; licèt in præfatione illius Concilii unus tantùm *Childebertus* Rex à Patribus laudetur, quia Aurelianensis Civitas in ditione *Childeberti* sita erat. Condidit hæc Synodus Canones viginti quatuor, qui præcedentium Conciliorum Canones confirmant, vel illis quædam addunt, aut explicant. Ex his XXIV. Canonibus Concilii Aurelianensis quinti fuerunt sexdecim approbati in Synodo Arvernensi II. quæ paulò post Aurelianensem quintam fuit in Regno *Theodebaldi* etiam Francorum Regis celebrata. Hujus Synodi Arvernensis II. non meminit quidem *Baronius*, sed post illius mortem *Sirmondus* eam inter Concilia Gallicana publicavit. Synodo Aurelianensi V. subscripserunt Episcopi L. & XXI. vel Presbyteri, vel Archidiaconi, vel Diaconi, vel Abbates à suis Episcopis directi. Decem Episcopos ex his, qui isti Concilio interfuerunt, Sanctorum fastis adscribunt Ecclesiasticæ tabulæ, videlicèt *Albinum* Episcopum Andegavensem, *Agricolam* Episcopum Cabilonensem, *Aurelianum* Episcopum Arelatensem, *Gallum* Arvernensem, *Eleutherium* Altisiodorensem, *Sacerdotem* Lugdunensem, *Leobinum* Carno-

notensem, *Lautonem* Constantinum, *Firminum* Uticensem, *Nicetium* Trevirensem. Præterea, Trajectenses colunt *Domitianum*, Bituricenses *Desideratum*, Lingonenses *Tetricum*, Burdigalenses *Leontium*, Æduenses *Nectarium*, Viennenses *Eutychium*, Nivernenses *Aregium*, Ebredunenses *Gallicanum*, Lugdunenses *Genebaudum*.

D. Maximâ profectò commendatione digni sunt Galliarum, Hispaniarumve Antistites, qui, doctrinâ, & sanctitate insignes; nihil secundùm Deum antiquiùs habuerunt, quàm ut Synodos ad conservandam Ecclesiæ disciplinam frequenter colligerent. Nec dubito, quia alia Concilia Provincialia, præter ea, quæ hactenùs enumerasti, sexto Ecclesiæ sæculo celebrarint.

M. Ita est: multa alia, præter ea, quæ hùc usque recensui, Galliarum, & Hispaniarum Antistites sexto Ecclesiæ sæculo Concilia Provincialia celebrarunt, quæ hic breviter, ne tibi fastidium ingeram, ordine Chronologico indigitare pergam.

Anno DLI. Concilium *secundum Parisiense*; ut optimè observat *Carolus Cointius* in Annalibus Ecclesiæ Francorum fuit convocatum, non verò anno DLV. sicut novissimi Conciliorum Collectores notant. Constat enim *Firminum* Uticensem Episcopum, qui huic Synodo subscripsit, obiisse anno DLIII. habitum est istud Concilium in causa *Saffaraci* Episcopi Parisiensis, qui de gravissimo crimine accusatus, propriâque confessione convictus, meritò secundùm sacros Canones Episcopatu amotus in Monasterium detrusus fuerat, denuò itaque in hoc secundo Parisiensi Concilio discussâ & dijudicata *Saffaraci* causâ, viginti sex Episcopi, ex quibus complu-

plures in Sanctorum numerum fuerunt relati, illius exauctorationem approbarunt, & in ejus locum *Eusebium* subrogarunt.

Anno DLIV. Concilium *Arelatense V.* à *Sapaudo* illius Urbis Episcopo indictum, & ex Codice MS. Lugdunensi primò in lucem ab erudito Sirmondo datum est. Ex Provincia Viennensi, & ex duabus Provinciis finitimis, scilicèt Narbonensi II. & Alpium Maritimarum convocatum est istud Concilium, & in eo septem conditi sunt Canones, quibus disciplinæ tùm Ecclesiasticæ, tùm Monasticæ optimè consultum est.

Anno DLVII. habita est, regnante in Galliis *Childeberto*, Synodus *Parisiensis tertia*, quæ decem condidit Canones, eique interfuerunt quindecim Episcopi, ex quibus Martyrologio Romano inscripti sunt *Prætextatus* Rotomagensis, *Euphronius* Turonensis, *Germanus* Parisiensis, *Samson* Dolensis in Armorica, cujus vitam ab auctore anonymo ipsi coævo scriptam doctissimus *Mabillonius* sæculo I. Benedictino publicavit. Prætereà, Burdigalenses *Leontium*, Nannetenses *Felicem*, & Carnotenses *Caletricum* venerantur.

Anno DLX. Concilium *Bracarense primum*, in Hispaniis regnante *Theodemiro* Suevorum Rege, habitum est; in quo considentes Episcopi omnia Capitula, quæ contra Priscillianum Hæresiarcham, ejusque Hæresim in præcedentibus Conciliis jam Constituta fuerant, relecta, & approbata sunt. In eo etiam Ecclesiastica disciplina viginti duobus Canonibus sancita est. Inter Episcoporum subscriptiones legitur, *Martinus Episcopus subscripsi*, qui alius non est, quàm *S. Martinus* Episcopus Dumiensis,

qui

qui posteà creatus est Metropolita Bracarensis, eoque nomine Concilio Bracarensi II. subscripsit anno DLXXII.

Anno DLXVII. seu anno sexto *Guntramni* Galliarum Regis, coäctum est Concilium *Lugdunense II.* ex solis ditionibus Guntramni Regis, sub *Nicetio* Lugdunensi Episcopo, in quo conditi sunt Canones sex, eique subscripsere suâ, vel etiam Vicariorum manu Episcopi quatuordecim, quos inter tabulis Ecclesiasticis inscripti sunt *Nicetius* Lugdunensis, *Agricola* Cabilonensis, *Syagrius* Augustodunensis. Colitur etiam *Æoladius* à suis Nivernensibus. Eodem anno peractum est Concilium Turonense II. ex solis ditionibus *Chariberti* Galliarum Regis, sicut ex præfatione istius Concilii colligitur. In eo editi sunt viginti septem Canones, quos perdoctè explicant *Carolus Cointius* in Annalibus Ecclesiæ Francorum, & *Natalis Alexander* in sexto Historiæ sæculo. Subscripserunt huic sæculo Episcopi novem ex tribus Provinciis Lugdunensibus, secundâ, tertiâ, & quartâ. Aliquot ex illis Episcopis, qui huic secundo Concilio Turonensi subscripserunt, in Sanctorum numerum fuerunt relati, vel in suis Ecclesiis coluntur ut Sancti.

Anno DLXIX. celebratum est in Hispania Concilium *Lucense*, in quo lecta est Epistola *Theodemiri* Regis Hispaniarum, hortantis ut plures in Gallæcia instituerentur Diœceses, acištereà, ut præter unam Metropolitanam Sedem, *Bracarensem* scilicèt, alia designaretur. Quod & factum est. Sedes enim Lucensis erecta in Metropolim. Nunc tamen *Luco*, seu *Lucus*, hodiè *Lugo* tantum est Episcopalis Sedes Metropolitæ Compostellano subdita.

An-

Anno DLXXII. ex utraque Gallæciæ Metropoli, *Bracarensi* nimirùm & *Lucensi*, congregatum est Concilium *Bracarense II.* in eo decem editi sunt Canones, quibus Episcoporum officia in sacra Visitatione præscribuntur, ipsisque prohibetur, ne munera pro ordinationibus sacris, pro Chrismate, pro consecratione Ecclesiarum, & pro Baptismo quidquam exigant. Decernitur quoque, quosdam Sacerdotes depositione plectendos esse, qui antiquo Priscillianæ Hæreseos fœtore afflati oblationem in Missis pro Defunctis non jejuni consecrabant.

Anno sequenti, seu DLXXIII. indicta est Synodus *Parisiensis quarta*, de qua agit S. Gregorius Turonensis lib. 4. cap. 42. ad hanc convenêre XXII. Episcopi cum uno Presbytero ab Episcopo Aurelianensi misso. Rursùs anno DLXXVII. Parisiis habita est Synodus, quæ est *Parisiensis quinta*, in qua, accusante Rege *Chilperico*, Sancti *Prætextati* Episcopi Rotomagensis falsò accusati, quod *Meroveo* filio rebelli ejusdem Regis favisset, causa discussa est, *Prætextatus* ab Ecclesia pulsus custodiæ traditus, è qua cùm fugeret nocte, gravissimè cæsus in Insulam propè Constantiam est relegatus, subrogato in ejus locum *Melanio*, cujus meminit *S. Gregorius* Turonensis lib. 7. Hist. Francorum cap. 19. Martyrio tandem anno DLXXXVI. coronatus est *Prætextatus*, agente *Fredegunde* Regina, altera Zezabele, quam S. ille Martyr ad meliorem frugem reducere frustrà tentaverat, sicut ex S. Gregorio citato *Baronius* narrat.

Anno DLXXXIII. celebratum est Concilium *Lugdunense tertium*, in quo conditi sunt sex Canones, quibus ea, quæ de mulieribus extraneis à

Clericorum societate repellendis, de Puellis Deo consecratis, quæ à Monasterio recedunt, & de incestis matrimoniis prisci Canones sanxerunt, renovantur & approbantur. Eodem anno coactum est Concilium *Matisconense primum* è ditionibus *Guntramni* Galliarum Regis, & in eo undeviginti conditi sunt Canones, quibus priorum Conciliorum decreta de continentia & modestia Clericorum, de illorum causis, de pœnis infligendis Judæis, qui Christianis insultarent, renovantur & confirmantur. Alterum etiam Concilium *Matisconense* convocatum est anno DLXXXV. in quo conditi sunt viginti Canones, quos doctissimus *Carolus Cointius* in Annalibus Eccl. Francorum ad annum DLXXXV. & *Natalis Alexander* in sexto Ecclesiæ sæculo summariè explicant. Paulò post duo illa Concilia Matisconensia, *Aunacharius* Altisiodorensis Episcopus cum Abbatibus & Presbyteris suæ Diœceseos celebravit Synodum *Altisiodorensem*, in qua editi sunt Canones quadraginta quinque, quorum plerique Synodorum præcedentium, præcipuè Matisconensium decreta renovant. Invehitur etiam hęc Synodus Canone I. in eos, qui Gentilium more Kalendas Januarias prophanis ritibus, epularum luxu, spectaculorum insaniâ, & aliis id genus abominandis superstitionibus contaminabant.

D. Hæc sunt igitur omnia Concilia Nationalia & Provincialia, quæ sexto Ecclesiæ sæculo in Galliis & in Hispaniis fuerunt celebrata?

M. Hactenùs quidem recensui omnia Concilia Nationalia & Provincialia, quæ sexto sæculo in Ecclesia Gallicana fuerunt celebrata. At supersunt septem alia Concilia Provincialia, quæ in Hispaniis,

niis, sive in ditionibus *Reccaredi* religiosissimi Hispaniarum Regis habita sunt, à quibus hìc brevitèr me expediam. Anno DLXXXIX. *Reccaredus* Leovigildi filius Rex Gothorum & Hispaniæ, ejurata cum suis Gothis Ariana Hæresi ad fidem Catholicam conversus *Toletanam tertiam* Synodum congregavit, eique, teste *Joanne Biclariensi*, interfuit, ut ea quæ ad abolendam penitùs in suo Regno Arianam Hæresim, quæ in eo diù grassata fuerat, & ad Catholicam fidem propagandam necessaria erant, sanctis Canonibus optimisque decretis sancirentur. In hac itaque *Toletana tertia* Synodo scripti sunt Anathematismi XXIII. quibus omninò profligatur Ariana Hæresis, & totidem Canones ad restaurandam Disciplinam Ecclesiasticam conditi sunt, quibus subiicitur Edictum ejusdem Regis *Reccaredi* de confirmatione Synodi, quæ omnia concluduntur Homiliâ *S. Leandri* Episcopi Hispalensis in laudem Ecclesiæ ob Gentis Gothorum ad fidem Catholicam conversionem. Eodem anno DLXXXIX. sub *Reccaredo* Hispaniarum Rege, cui tùm Provinciæ Narbonensis ora parebat, habitum est Concilium Provinciale *Narbonense*, cui octo adfuerunt Episcopi, & quindecim in eo editi sunt Canones, quibus Disciplinæ Ecclesiasticæ optimè consultum est. Hoc autem Concilium Narbonense ideò sub *Reccaredo* Hispaniarum Rege, & non sub Francorum Regibus fuit celebratum, quia Gothi à *Clodoveo* Rege è Gallia ejecti, & in Hispaniam compulsi, Provinciæ Narbonensis oram maritimam sua in potestate retinuerunt usque ad tempora *Caroli Martelli* Galliarum Regis, qui, devictis Gothis, Provinciam Narbonensem Francorum Regno armis adscivit.

Anno DXC. regnante in Hispaniis *Reccaredo* celebratum est à S. Leandro Hispalensi Episcopo cum Antistitibus Provincialibus Concilium Hispalense I. in quo tres conditi sunt Canones, qui missi sunt ad *Pegasium* Astigitanæ Ecclesiæ Episcopum, & Gaudentii successorem. Sub eodem *Reccaredo* Hispaniarum Rege anno DXCII. convocatum est Concilium *Cæsaraugustanum*, in quo tres conditi sunt Canones, qui modum, quo Episcopi, vel Presbyteri ab Ariana Hæresi ad Catholicam fidem revertentes recipi debent, præscribunt. Sub eodem Rege *Reccaredo*, & Gregorii Magni Pontificatu actum est anno DXCVII. Concilium *Toletanum quartum*, in quo duo conditi sunt Canones, & anno sequenti, seu DXCVIII. habitum est Concilium *Oscense*, in quo duo itidem editi sunt Canones. Erat autem *Osca* in Tarraconensi Provincia Tarraconæ Metropoli subdita, quæ nunc habet Episcopum Cæsaraugustano suffraganeum, ut scribit *Garsias Loaisia* in Notis ad Concilium *Lucense* sub Theodomiro Hispaniarum Rege congregatum. Denique, anno DXCIX. habitum est sub sæpiùs laudato *Reccaredo* Hispaniarum Rege Concilium *Barcinonense*, in quo contra Simoniacos quatuor editi sunt Canones. Sed de Conciliis Nationalibus, seu Provincialibus, quæ sexto Ecclesiæ sæculo in Occidente, præsertim in Galliis, & in Hispaniis celebrata sunt, sat superque hactenùs dictum sit.

D. Ex tot Conciliis Nationalibus, seu Provincialibus, quæ sexto sæculo in Galliis, & in Hispaniis habita sunt, facilè intelligo, Galliarum, & Hispaniarum Antistites de Disciplina Ecclesiastica optimè meritos esse, cùm ad illam conservandam, vel

vel restaurandam tam ardenti zelo flagraverint. Nunc quales eodem sæculo fuerint præcipuarum Ecclesiæ Sedium Antistites, vehementer scire peropto.

M. Hoc de argumento opportuniùs disseremus in proximo, quod crastinâ luce habebimus, Colloquio; in quo continuam seriem Episcoporum, qui præcipuas Ecclesiæ Sedes, videlicèt Romanam, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam & Constantinopolitanam sexto sæculo occuparunt, exhibebimus.

COLLOQUIUM IV.

De successione Episcoporum, qui sexto sæculo præcipuas Ecclesiæ Sedes Romanam videlicet, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam & Constantinopolitanam occuparunt.

D. SEriem Episcoporum, qui quinto Ecclesiæ sæculo Sedem Romanam tenuerunt, terminasti jam, si benè memini, in *Symmacho*, qui, sicut observasti in Colloquio tertio in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi, ordinatus fuit Pontifex Romanus die vigesimâ secundâ mensis Novembris anni CCCCXCVIII. De Schismate, quod *Laurentius* Archipresbyter Ecclesiæ S. Praxedis in electione Symmachi excitavit, & de Conciliis, quæ ad extinguendum illud Schisma sub Symmacho Papa fuerunt Romæ celebrata, plura in præcedentibus nostris Colloquiis dixisti, quæ hìc repetere supervacaneum

omninò esset. Quapropter his, ne actum agamus, prætermissis; ostende primò, quo pacto Symmachus sese in Pontificatu gesserit, & quot annis Sedem Romanam tenuerit?

M. Sanctissimè in suo Pontificatu sese gessit Symmachus, multisque virtutibus emicuit. Manichæos Apostolico zelo insectatus est, eosque Româ expulit. Captivos Christianos per Liguriam, Mediolanum, & per diversas Provincias dispersos pecuniis redemit. Episcopis Africanis in Sardinia exulibus vestes, aliaque id genus ad victum necessaria singulis annis suppeditavit. Basilicas Sanctorum complures Romæ à fundamentis erexit, instauravit, amplificavit, exornavit. *Anastasium* Imperatorem *Acacii* Episcopi olim Constantinopolitani memoriæ, & Hæreticis Concilii Chalcedonensis hostibus communicantem atque apertè faventem excommunicavit. Antiqua Sedis Apostolicæ decreta, præsertim S. Leonis Papæ; circa jura Ecclesiarum Arelatensis, & Viennensis, ad petitionem S. Cæsarii Episcopi Arelatensis, qui Romam ad SS. Apostolorum Petri & Pauli limina venerat, observari jussit. Varia denique Ecclesiasticæ Disciplinæ sancivit Capita, quæ legi possunt in ejus Epistola ad Cæsarium Arelatensem Episcopum. Sedit *Symmachus* annos quindecim, menses septem, dies viginti septem, ut testantur Ordericus, Luitprandus, Regino, Catalogus Vaticano-Palatinus, & varii Codices MSS. obiit die decimâ nonâ mensis Julii anni DXIV. ejusque nomen sacris Ecclesiæ Fastis adscriptum est XIV. Kalend. mensis Augusti.

D. Quem in Sede Romana successorem habuit Symmachus?

M. Mor-

M. Mortuo Symmacho, cessavit Pontificatus dies septem, sicut scribit *Anastasius* Bibliothecarius, & die XXVII. mensis Julii anni DXIV. Symmacho suffectus est *Hormisdas*, qui anno sexto Pontificatus sui, seu anno DXIX. Ecclesiam Orientalem, propter damnationem Acacii Episcopi Constantinopolitani, ab Ecclesia Romana jam diù dissidentem, redintegratâ pace, ad communionem & unitatem tandem aliquandò revocavit. Anno etiam nono sui Pontificatus, seu anno DXXII. ingenti gaudio perfusus est *Hormisdas* quòd Africani Episcopi, quos *Trasamundus* Vandalorum Rex in Sardiniam relegaverat, ab *Hilderico* Trasamundi successore ad natale solum post annos exilii viginti septem fuerint revocati, & ab ipsis in integrum restitutus Ecclesiæ Africanæ status. Tumultuantes in Oriente Monachos Scythas, tamquàm superbos, pervicaces, & contentiosis seditionibus pacem Ecclesiæ perturbantes coarguit & compescuit idem Summus Pontifex, sed tamen nunquam ex Cathedra damnavit hanc propositionem, quam prædicti Monachi acriter propugnabant: *unus è Trinitate crucifixus est*, immò hanc propositionem ne quidem examinare, nedùm damnare voluit *Hormisdas*, utpotè hanc disceptationem intempestivam judicans, & turbandæ potius Ecclesiæ, quàm ædificandæ opportunam. Collapsam in Hispaniis Ecclesiasticam Disciplinam, scriptâ ad illius Ecclesiæ Episcopos Epistolâ, reformavit. Ab Episcopo *Possessore* consultus de Doctrina *Fausti* Episcopi Rejensis circa Gratiam, respondit Romanus ille Pontifex avitæ doctrinæ tenax, doctrinam *Fausti* de Gratia non recipi ab Ecclesia, sed standum esse doctrinæ S.Au-

gustini, & ex ejus libris hauriendam esse veram de Gratia Christi doctrinam. Sedit *Hormisdas* annos novem, & dies undecim, ut legitur in multis Catalogis, præsertim in duobus Pontificum Romanorum Catalogis, quos edidit doctissimus *Mabillonius* tom. III. veter. Analect. obiit die sextâ mensis Augusti anni DXXIII.

Post mortem Hormisdæ vacavit Sedes septem dies, ut scribit *Ordericus* lib. 2. & die decimâ tertia mensis Augusti anni DXXIII. Joannes I. natione Etruscus ejus successor Pontifex Romanus ordinatus est. Is est, qui, sicut in præcedentibus Colloquiis jam observavimus, jussu *Theodorici* Italiæ Regis Sectâ Ariani, Constantinopolim ire, & Legationem apud *Justinum* Imperatorem obire coactus est, ut eum à vexandis in Oriente Arianis deterreret. A Justino Imp. perhonorificè quidem exceptus est *Joannes*, sed Constantinopoli redux, inhumanitèr à Theodorico Rege habitus est, & in carcerem conjectus, ubi ærumnis confectus Martyr occubuit die XXVIII. Maii anni DXXVI. Sedit igitur Joannes I. annos duos, menses novem, & dies sex, ut tam dies ordinationis, quàm dies mortis ejus demonstrant. Duæ Epistolæ Joanni I. tribuuntur, quas tamen periti Critici supposititias esse arbitrantur. Prima est ad *omnes Italiæ Episcopos* scripta. Sed illam genuinam non esse, ex eo maximè probatur, quod hæc Epistola data fingitur III. Idus Junii, ad quem tamen diem Joannes Papa non pervenit, quippè qui mortuus est die XXVIII. Maii. Dicitur etiam hæc Epistola data *Maximo & Olybrio Coss.* qui tamen diversis annis consulatum gesserunt. Altera Epistola, quæ Joanni Papæ tribuitur, directa est

ad

ad *Zachariam* Archiepiscopum. At illa, non secus ac prior, ceù supposititia exploditur; tum quia data dicitur xv. Kalend. Novemb. *Maximo* & *Olybrio Coss.* qui tamen, ut mox diximus, non simul, sed diversis annis consulatum gesserunt; tum quia etiam hæc Epistola consarcinata est ex variis locis Epistolarum Innocentii, Zosimi, Symmachi Summorum Pontificum, & Ennodii Episcopi Ticinensis, ut jam à viris doctis fuit observatum.

Theodoricus Italiæ Rex post mortem Joannis I. Papæ jus eligendi Pontificis Romani sibi attribuit. Unde interjecto ab obitu Joannis Papæ Interpontificio LV. dierum, *Felicem IV.* Clero, Senatui, Populoque Romano proposuit. Diù quidem illi restitit Clerus, sed tandem, vitandi Schismatis causâ, consensit, ut liquet ex *Athalarici* Italiæ Regis, qui Theodorico successit, Epistolâ ad Senatum scriptâ, quam recitat Baronius descriptam ex Cassiodoro lib. VIII. Epist. XV. *Felix* itaque hujus nominis IV. Pontifex Romanus die XII. mensis Julii anni DXXVI. ordinatus est, & præclaris virtutibus exornatus, atque sanctitate insignis Ecclesiam sapientissimè rexit. Sedit, juxta accuratiorem doctissimi *Pagii* Chronologiam, annos quatuor, & menses sex, obiitque XIV. Kalend. Octobris, seu die XIII. mensis Septembris anni DXXX. Circumferuntur duę *Felicis IV.* Epistolæ, quarum prima dicitur data Kalend. Martii *Lampadio* & *Oreste Coss.* Altera XII. Kalend. Novembris *Lampadio* & *Oreste Coss.* Verùm utramque Epistolam, ut supposititiam reiiciunt viri eruditi. Primò, quia ambæ continent phrases posteriorum sæculorum, & sententias ex Epistolis Sancti Gregorii Magni excerptas, vel aliundè emendica-

catas. Secundò, quia *Felix IV.* in vivis non erat XII. Kalend. Novemb. quâ tamen temporali notâ inscribitur una ex illis Epistolis. Denique, si quis duas illas Epistolas contulerit cum genuina illa Epistola, quam *Felix IV.* ad Cæsarium Arelatensem Episcopum scripsit, *de Laicis ad Sacerdotium ante probationem non promovendis*, compertum ac exploratum habebit ex styli dissimilitudine hasce duas priores Epistolas *Felici IV.* perperàm vindicari.

Post mortem *Felicis IV.* vacavit Sedes dies tres, & *Bonifacius II.* patriâ Romanus consecratus est die vicesimâ primâ mensis Septembris anni DXXX. de *Dioscori* Schismate adversùs Bonifacium II. quod statim Dioscori morte extinctum est, legendus est Baronius, sicuti & de Bonifacii II. Epistola ad *Eulalium* Alexandrinum Episcopum de reconciliatione Carthaginensis Ecclesiæ, quam suppostitiam, & adulterinam esse ostendit Eminentissimus ille Annalium parens, non solùm quia contexta est ex verbis Romanorum Pontificum S. Leonis, Hormisdæ & S.Gregorii Magni, sed etiam quia illius Epistolæ consarcinator ineptissimè fingit, *Aurelium* Carthaginensem Episcopum, & cœteros Ecclesiæ Africanæ Antistites, adeòque & S. Augustinum, Bonifacii I. & Cœlestini I. temporibus, instigante Diabolo, contra Ecclesiam Romanam insurrexisse, & eo ab hinc tempore Africanam Ecclesiam à Romanæ communione fuisse divulsam usque ad Pontificatum Bonifacii II. quod sanè putidum mendacium esse, nemo est tantisper in Historia Ecclesiastica versatus, qui statim non videat. Quare, jure merito prædictam Bonifacii II. Epistolam non solùm Card. Baronius, sed omnes, quotquot sunt hujus ætatis viri

vtri eruditi, tamquam spurium reiiciunt. Synodum Arausicanam II. in qua Semipelagiani fuerunt damnati, confirmavit Bonifacius II. & sub illius Pontificatu tres Romæ habitæ sunt Synodi, quarum duas ex Anastasio Bibliothecario explicat Baronius, post cujus mortem *Holstenius* Bibliothecæ Vaticanæ Præfectus in Collectione Romana tertiam Synodum eruit, quæ celebrata est anno DXXXI. demùm, Bonifacius II. sedit annos duos, & dies viginti sex, obiitque die XVII. mensis Octobris anni DXXXII.

Vacavit Sedes post mortem Bonifacii II. dies LXXVI. sicut ex multis vetustis Catalogis ostendit doctissimus *Pagius* ad annum Christi DXXXI. quapropter *Joannes* hujus nominis II. cognomento *Mercurius*, patriâ Romanus, anno DXXXII. ordinatus fuit Pontifex die XXXI. mensis Decembris, quæ *S. Silvestro* Romæ sacra erat. Simoniæ labem, quæ in electionibus Episcoporum, & Romanorum Pontificum grassabatur, omninò tollendam, ac radicitus extirpandam curavit Joannes II. Hanc propositionem, quam Monachi Scythæ mordicùs tuebantur: *unus è Trinitate passus est carne*, sua authoritate approbavit, & *Acæmetas* Monachos, qui eam, ceù Hæreticam, acriùs insectabantur, habitâ Romæ Synodo damnavit, atque de illorum damnatione litteras ad Justinianum Imperatorem, & ad Senatores dedit. Pontificatum tenuit *Joannes II.* annos duos, menses quatuor, dies viginti sex, & mortuus est VI. Kalend. Junii, seu die vicesimâ sextâ Maii anni DXXXV. Epistolam Joannis II. ad *Valerium* Episcopum supposititiam esse manifestò probant Ithacii, & S. Leonis sententiæ in illam intrusæ, sty-

ſtylus ab eo, quo aliæ genuinæ ejuſdem Pontificis Epiſtolæ exaratæ ſunt, planè diverſus, mendax Conſulum nota, & ſummus omnium virorum eruditorum conſenſus.

Poſt mortem Joannis II. vacavit Sedes dies ſex, undè die tertiâ menſis Junii anni DXXXV. *Agapetus*, patriâ Romanus, electus & ordinatus eſt Pontifex Maximus, qui coactus eſt à *Theodato* Gothorum Rege Legationem ſuſcipere ad *Juſtinianum* Imperatorem, eum rogaturus ut ex Italia exercitum ſuum ſummoveret. Nullâ affulgente ſpe conciliandæ pacis, quam Juſtinianus barbaro Principi concedere noluit; ſupremæ ſuæ Eccleſiaſticæ poteſtatis argumentum dedit *Agapetus*, dum Conſtantinopoli degeret. *Anthimum* quippè Hæreticum Eutychianum, quem, poſt *Epiphanii* Patriarchæ Conſtantinopolitani obitum, *Theodora* Auguſta Eutychianis partibus addicta transferri curaverat, è Sede Conſtantinopolitana auctoritate Apoſtolicâ dejecit, & in ejus locum *Mennam* virum maximè orthodoxum ſubrogavit, ſicut narrat *Liberatus* in Breviario cap. 21. Sedit *Agapetus* menſes novem, dies undeviginti, obiitque Conſtantinopoli, dum ad reditum in Italiam ſeſe accingeret, die XXII. Aprilis anni DXXXVI. Sanctorum Faſtis adſcriptus eſt *Agapetus*, & colitur ad diem XXII. Aprilis in Martyrologiis MSS. Vaticano S. Petri, Barbarino, aliiſque, & in Appendice ad Martyrologium Adonis.

Agapeto ad meliorem vitam translato, ceſſavit Sedes Pontificia dies quadraginta ſeptem, ut oſtendit Cl. *Pagius* ad annum DXXXVI. num. XVI. Quare *Silverius* die octavâ Junii anni DXXXVI. Ponti-

ti-

tifex Romanus consecratus est. Degebat adhuc Constantinopoli *Vigilius* Agapeti recens defuncti Diaconus & Apocrisarius. Is ambitionis æstu abreptus, pollicitus est *Theodoræ* Augustæ, se, si crearetur Pontifex, damnaturum Synodum Chalcedonensem, & *Anthimum*, atque *Severum* restituturum. Hujus spe facinoris hamum devoravit *Theodora*, & Vigilium in Sedem Apostolicam intrudere molita est, scripsitque ad *Belisarium* Romani exercitus ducem, qui tum Romæ aderat, ut Vigilium Pontificem eligendum curaret. At jam *Silverio* sedente nihil factum, quàm ut Vigilius ambitiosior videretur. Effrænatæ ambitionis suæ consilia non deposuit Vigilius, sed Belisario duo auri centenaria pactus, & ab Imperatrice *Theodora* commendatus, obtinuit tandem ut *Silverius* Pataram in exilium mitteretur, & ipse in ejus locum intruderetur. Verùm, hanc injustam depositionem cùm non approbasset Justinianus Imperator, sed Silverio legitimo Pontifici Romam redire jussisset, non permisit Belisarius, ut Silverius suam Sedem recuperaret, sed Sanctissimum illum Pontificem Vigilio ipsius æmulo, ejusque Sedis invasori inhumanitèr tradidit, à quo in *Palmariam*, vel *Ponticum* Insulam deportatus est, ibique inediâ confectus Martyr obiit die XII. Kalend. Julii, seu die XX. mensis Junii anni DXXXVIII. Epistola Silverii Papæ Vigilio inscripta, cujus initium: *multis te transgressionibus irretitum*, &c. supposititia est, ut facilè colligitur ex styli barbarie, ex falsa nota consulari, & ex sententiis emendicatis ex Epistola *Felicis II.* ad Acacium Episcopum Constantinopolitanum. Supposititia itidem est Epistola *Amatoris* Episcopi Au-

Auguſtodunenſis ad Silverium Epiſtola, ut demonſtrant mendax conſularis nota, ſtyli barbaries, phraſes & ſententiæ ex legibus Honorii, & Arcadii Imperatorum, ex Leone, & Gregorio Magno Romanis Pontificibus, & ex Bonifacio Epiſcopo Moguntino depromptæ, quæ tamquàm laciniæ huic Epiſtolæ ſunt aſſutæ. Denique, Epiſtola Silverii Papæ ad *Amatorem* pariter ſuppoſititia eſt, ut fatetur ipſemet Baronius, qui eamdem cenſuram duabus præcedentibus *Silverii* Epiſtolis inurere debuiſſet.

D. Quî potuit *Vigilius* Pontificatum tenere, quem tot malis artibus adeptus fuerat?

M. Mortuo *Silverio* vero & legitimo Papa, Clerus Vigilii Pontificatui conſenſit, & illum, quem antehàc, ſeu Antipapam, execrabatur, legitimis habitis Comitiis verum Eccleſię Paſtorem declaravit, tam *Beliſarii* potentiâ coactus, quàm Eccleſiaſticæ pacis & unitatis ſtudio permotus. Porro, quod mirum eſt, ſtatim ac *Vigilius* Pontifex Romanus renunciatus eſt, in alterum virum mutatus eſt, Spiritus Sancti gratiâ, quæ tarda molimina neſcit, intùs in ipſo operante. Quapropter omnia, quæ aliàs contra Synodi Chalcedonenſis fidem ad *Theodoram* Auguſtam ſacrilegè ſcripſerat, ſolemni profeſſione delevit, ut videre eſt in ejus Epiſtola ad Juſtinianum Imperatorem ſcriptâ, in qua quatuor Synodos Oecumenicas, & S. Leonis Epiſtolas ſe recipere, & ſecundùm eas credere profeſſus eſt. Hac fidei profeſſione *Vigilius* Papa *Theodoræ* Auguſtæ, quæ ſe deluſam vidit, odium ſibi conflavit, & occaſione trium Capitulorum, quæ in quinta Synodo generali fuerunt proſcripta, graviſſima incommoda paſſus eſt, quæ in præcedentibus noſtris Collo-

loquiis jam à nobis fat superque descripta denuò hic attingere superfluum omninò esset. Mortuus est Vigilius Papa in Sicilia, dum Romam rediret, oppressus dolore calculi anno DLIV. ut colligitur ex *Marcellini* continuatore, qui mortem Vigilii Papæ illigat anno post *Basilii* Consulatum decimo tertio, qui concurrit cum prædicto anno DLIV.

Vigilium Papam excepit *Pelagius* hujus nominis I. die undecimâ mensis Aprilis anni DLV. sedit annos quatuor, menses decem, dies decem & octo, obiitque die I. mensis Martii anni DLX. Rectè observat Card. Baronius, Epistolam Pelagii ad *Vigilium* Episcopum suspectam esse, tum quia ex Ithacii, Sanctique Leonis verbis contexta est; tum quia etiam falsa est consularis nota.

Post Pelagii Papæ mortem cessavit Sedes menses quatuor, dies XVII. & *Joannes* hujus nominis III. Pontificatum iniit die XVIII. mensis Julii anni DLX. Ecclesiam Romanam gubernavit annos XII. menses XI. & dies XXVI. obiitque die XIII. mensis Julii anni DLXXIII. Epistolam *Episcopis per Germaniæ, & Galliæ Provincias constitutis*, quæ dicitur à Joanne Papa III. scripta, commentitiam esse post Baronium omnis eruditorum natio profitetur.

Joanne III. è vivis sublato, fuit Interpontificium mensium decem, viginti & unius dierum, ac die tertia mensis Junii anni DLXXIV. *Benedictus* hujus nominis I. à Græcis *Bonosus* nuncupatus, natione Romanus, ordinatus est Pontifex. Tam diuturni Interpontificii causa in tumultus à Longobardis Italiam tum temporis turbantibus excitatos referenda videtur. Sedit *Benedictus* annos IV. mensem I. dies XVIII. & è vivis excessit die XXX. mensis Julii an-

anni DLXXVII. Existimavit Card. Baronius, Epistolam, quæ tribuitur *Benedicto I.* & directa est ad *Davidem* Episcopum, genuinam esse; quam tamen adulterinam & Pseudepigrapham esse, utpotè falsâ consulatus notâ obsignatam, fatentur periti hujus temporis Critici.

Post mortem *Benedicti I.* vacavit Sedes menses quatuor, & die tricesimâ mensis Novembris anni DLXXVIII. Divo Andreę Apostolo sacrâ *Pelagius II.* Pontifex Romanus fuit ordinatus. Sedit annos XI. menses II. dies X. & migravit è vita die octavâ mensis Februarii anni DXC. Epistola Pelagii II. ad *Episcopos per Campaniæ, & Italiæ Provincias* scripta, supposititia est, & conflata ex variis sententiis *Prosperi, Hilarii, Acacii, Ennodii*, Conciliorumque *Romani* sub Symmacho, *Toletani* VIII. & *Lateranensis* sub Martino I. ejusdem farinæ esse fragmentum Epistolæ ejusdem Pelagii ad *Benignum* Archiepiscopum, Epistolam ad *Joannem* Constantinopolitanum, & Epistolam ad Episcopos Germaniæ, & Galliæ *de novem Præfationibus inter Missarum solemnia decantandis*, censent viri eruditi.

Denique, post Pelagii II. obitum, cessavit Pontificatus menses VI. dies XXV. & die tertiâ mensis Septembris anni DXC. *Gregorius Magnus* hujus nominis I. consecratus est Pontifex Romanus. Is est, qui Donatistas in Africa compressit, Schisma in Ecclesia occasione damnationis trium Capitulorum exortum abolere pro viribus studuit, *Joannis* Constantinopolitani Episcopi, se *Oecumenicum*, seu *universalem* Episcopum inscribentis, fastum coercuit; nec voluit ipse Episcopus *universalis* appellari. Salutis animarum sitientissimus, *Augustino*

vi-

viro sanctissimo, aliisque Monachis in Angliam missis, Gentis hujus conversionem adgressus est, & ad optatum exitum feliciter perduxit. Disciplinæ Ecclesiasticæ instaurandæ cupidissimus, sedulò curavit ut digniores ad Episcopatus & Beneficia promoverentur, Simoniæ labes, quæ instar cancri longè lateque serpebat, in electionibus penitus extirparetur, Beneficiorum pluralitas tolleretur, Viduæ, Pauperes, & Pupilli non opprimerentur; Episcoporum jura illæsa servarentur, & Disciplina Monastica in omnibus Cœnobiis perfectè vigeret. Is denique fuit, qui totus germanæ pietati alendæ, & avitæ fidei tuendæ deditus, Officia Ecclesiastica, cantum, & Missæ ordinem in meliorem formam redegit, stationes per Basilicas & Cæmeteria Martyrum sollicitus ordinavit; in admonendis de officio Principibus, eorumque legibus temperandis Apostolicam prodidit libertatem; *Serenum* Massiliensem Episcopum, ob confractas Imagines, redarguit, dumque Constantinopoli, antequàm Pontifex eligeretur, munere Nuncii Apostolici sub Pelagio II. fungeretur, cum *Eutychio* illius urbis Episcopo, qui corporum resurrectionem negabat, congressus est, eumque egregiè confutavit, ac palàm erroris convicit. Uno verbo, S. Gregorius sanctimoniæ & doctrinæ famâ adeò claruit, ut *Magni* cognomento decoratus, Ecclesiæ Sanctissimus Doctor habeatur. Eum fuisse Monachum in confesso est apud omnes, sed an *S. Equitii*, vel S. Benedicti Regulam fuerit professus? lis adhuc sub judice est. *Baronius* in Annalibus, *Henschenius* & *Papebrochius* Soc. Jesu in Prolegomenis ad Vitam S. Gregorii in Actis Sanctorum mensis Martii ad

diem XII. negant S. Gregorium fuisse professum Regulam S. Benedicti; affirmat verò doctissimus *P. Joannes Mabillonius* tom. I. sæculi Benedictini, tom. 2. veterum Analect. in Dissertatione *de Vita Monastica Gregorii Papæ I.* & in Appendice secunda in calce tom. I. Annalium Benedictinorum. Tot inter viros eruditos, quos impensè veneror, nolo meum interponere judicium. Nec certè is sum, qui tantam velim, aut possim componere litem. Sedit S. Gregorius annos tredecim, menses sex, dies decem, & ad Deum migravit die XII. mensis Martii anni DCIV. quâ die à fidelibus colitur. Plura legesis in Vita S. Gregorii Magni quam accuratè & eleganter descriptam doctissimi Patres Benedictini Congregationis S. Mauri præfixerunt quarto tomo recentis illius Operum Editionis, quam secundis curis adornarunt. Nos verò de Operibus, quæ edidit S. Gregorius Magnus Papa, datâ operâ in proximo Colloquio disseremus.

D. In hac serie Pontificum, qui sexto sæculo Sedem Romanam tenuerunt, nihil obscurum & implexum apparet, sed potiùs anni Ordinationum, & obitus singulorum Pontificum suis locis accurato ordine digeruntur ac disponuntur. Exhibe nunc seriem Episcoporum, qui sexto sæculo præfuerunt Ecclesiæ Alexandrinæ, quorum successionem in Colloquio tertio in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi terminasti in *Joanne Mela*, seu *Hemula* Episcopo Alexandrino Hæretico Eutychiano, qui vitâ functus est anno circitèr quingentesimo sexto.

M. In texenda serie Episcoporum, qui sexto sæculo præfuerunt Ecclesiæ Alexandrinæ, sequar Chronotaxim doctissimi *Pagii*, quæ mihi præ cæteris

ris aliis magis probatur. *Joannem* itaque *Melam*, seu *Hemulam* Episcopum Alexandrinum Hæreticum Eutychianum circa annum DVI. defunctum excepit *Joannes Nicæota* Hæreticus etiam Eutychianus, qui præfuit Ecclesiæ Alexandrinæ annis XI. & obiit anno DXVII. Joanne Nicæota demortuo, *Dioscorus junior* Hæreticus quoque Eutychianus Episcopus Alexandrinus renunciatus est, qui, postquàm sedisset duos annos, menses duos, & dies viginti, discessit è vivis die octavâ mensis Octobris anni DXIX. Dioscoro juniori in Sede Alexandrina suffectus est *Timotheus* Hæreticus itidem Eutychianus, qui Ecclesiæ Alexandrinæ præfuit annos XVII. menses duos, & dies XIV. obiitque die septimâ Februarii anni DXXXVII.

Post Timothei Alexandrini Episcopi obitum, *Theodosius*, & *Gajanus* Hæretici Eutychiani de Sede Alexandrina altercati sunt. *Gajanus* stabat ab iis, qui Corpus Christi Domini ante resurrectionem incorruptibile fuisse pertendebant. *Theodosius* verò Chalcedonensem Synodum Oecumenicam non recipiebat; indeque Alexandrina civitas duas in Sectas divisa est, *Gajanitarum* videlicet, & *Theodosianorum*, seu *Incorrupticolarum*, & *Corrupticolarum*, sicut testatur *Liberatus* in *Breviario* cap. 20. ubi hoc Schisma egregiè describit. Verùm, *Gajanus* per annum dumtaxat tenuit Episcopatum, & *Theodosius* post annum & quatuor menses Sede Alexandrina ab Imperatore Justiniano dejectus est, & in exilium relegatus mense Novembri an. DXXXVIII. Theodosio in Sede Alexandrina successit *Paulus*, qui anno circiter quingentesimo quadrigesimo primo homicidii convictus è Sede pulsus est, & suc-

cessorem habuit *Zoilum*, qui anno DLI. Sede quoque depositus est, & in ejus locum substitutus *S. Apollinaris*, qui annis XIX. Ecclesiam Alexandrinam rexit, & ad Deum migravit anno DLXIX. S. Apollinari successit *Joannes*, qui, postquam sedisset annos novem, abiit è vivis anno DLXXX. habuitque successorem *S. Eulogium*, qui XXVII. annis præfuit Ecclesiæ Alexandrinæ, ac diem extremum clausit anno DCVII. Colitur S. ille Patriarcha die XII. mensis Septembris. Non minus doctrinâ, quàm sanctitate claruit, ut videre est in Bibliotheca Photii Cod. CCVIII. CCXXV. CCXXVI. CCXXVII. CCXXX. & CCLXX. ubi multa ejus Operum fragmenta recitantur. Doctissimus etiam noster *Combefisius* tom. I. Auctuarii Bibliothecæ Græco-Latinæ pag. 651. publicavit Sermonem S. Eulogii Patriarchæ Alexandrini in *diem Festum Palmarum, & in pullum Asini*. Hæc est series Episcoporum, qui sexto nominis Christiani sæculo Alexandrinam Sedem tenuerunt.

Advertere tamen debes, Cardinalem Baronium Catalogo Episcoporum, qui sexto sæculo Ecclesiam Alexandrinam rexerunt, accensere quemdam *Asterium* Catholicum, quem anno DXXI. Ecclesiæ Alexandrinæ præfuisse affirmat. Verùm, doctissimus *Pagius* ad annum DXXI. num. XVIII. probat, *Asterium* non fuisse Episcopum Alexandrinum, quia nec in Chronico Nicephori, nec in Tabulis Theophanis, nec in Historia Patriarcharum Coptitarum, nec in Chronico Victoris Tununensis, nec in Breviario *Liberati*, nec in libro Leontii de Sectis Act. V. qui Episcoporum Alexandrinorum seriem accuratè digesserunt, nulla omninò *Asterii* Episcopi Alexandrini mentio fit. Prætereà, ex serie Episco-

po-

porum Alexandrinorum, quam mox texui, constat *Timotheum* Eutychianum Hæreticum præfuisse Ecclesiæ Alexandrinæ ab anno DXIX. usque ad annum DXXXVII. non potuit ergo *Asterius* Sedem Alexandrinam occupare anno DXXI. ut sibi persuasit Baronius. Non improbabilis tamen est conjectura eruditi *Garnerii* Soc. Jesu, qui in Notis in *Liberatum* cap. 19. autumat, Timotheum Episcopum Alexandrinum Hæreticum Eutychianum cognominatum fuisse *Asterium*, eò quod Alexandrini post S.Cyrilli obitum cognomines Episcopos agnominibus discernere soliti essent; sicque *Timotheum* unum *Ælurum*, & alterum *Salofaciolum* nominasse, à quibus, ut tertium ejusdem nominis distinguerent, *Asterium* appellarunt.

D. In Colloquio tertio, quod habuimus in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi, exhibuisti seriem Episcoporum, qui Ecclesiam Antiochenam in quinto sæculo gubernarunt usque ad annum DXII. quo *Flavianus* Episcopus orthodoxus ab *Anastasio* Imperatore Sede Antiochenâ dejectus in exilium missus est, atque in ejus locum intrusus *Severus* Hæreticus Eutychianus, nunc producere debes seriem Episcoporum, qui ab anno DXII. usque ad finem sexti sæculi eidem Ecclesiæ Antiochenæ præfuerunt.

M. Flaviano orthodoxo Episcopo anno DXII. ab Anastasio Imperatore Sede Antiochenâ dejecto, *Severus* Hæreticus Eutychianus die sextâ Novembris ejusdem anni Sedem Antiochenam occupavit, & ipso ordinationis suæ die conscenso pulpito Concilium Chalcedonense damnavit. Verùm, iste Hæreticus Antiochiæ Antistes damnatus in Synodo Constantinopolitana anno DXVIII. congregatâ,

Sedem Antiochenam deserere coactus est mense Septembri anni DXVIII. postquàm illam occupasset annos quinque, ac menses decem; indeque venit in Ægyptum, & postea Alexandriam adiit. *Severo* Sede Antiochenâ, quam invaserat, abdicato, in ejus locum *Paulus* mense Junio anni DXIX. substitutus est, qui, postquam tribus annis incompletis sedisset, Episcopatui Antiocheno cessit anno DXXI. eique successit *Euphrasius*, de quo *Theophanes* hæc habet: *Euphrasius Antiochenus Chalcedonensis Synodi Patrum, & ipsius Papæ Romani nomina Dyptichis expunxit. Postmodùm metu pœnitens redditus, quatuor Synodos publicè promulgavit.* Justinus quippè Imperator initio Imperii sui lege latâ sanxerat, ut Episcopi, qui Synodum Chalcedonensem suscipere detrectarent, Sedibus suis pellerentur. Hujus legis Imperialis meminit *Liberatus* in Breviario c.19. *Euphrasius* rexit Ecclesiam Antiochenam annis quinque, & obiit anno DXXVI. successorem habuit *Euphremium*, qui Episcopus Antiochenus ordinatus est anno DXXVII. & præfuit Ecclesiæ Antiochenæ septemdecim annis, hoc est, usque ad annum quingentesimum quadragesimum quintum. Euphremio eodem anno DXLV. successit in Sede Antiochena *Domnus*, seu *Domninus*, qui quatuordecim annos sedit, & vitâ functus est anno quingentesimo quinquagesimo nono. *Domnum*, seu *Domninum* excepit *Anastasius I.* qui, ut mox ostendam, diversus fuit ab *Anastasio Sinaita*, cum quo tamen Baronius perperàm illum confudit. Hic *Anastasius I.* Sedem Antiochenam rexit annos undecim, hoc est, usque ad annum DLXX. quo anno à Justino juniore Imperatore Antiochenâ Sede dejectus est,

& in

& in ejus locum provectus est *Gregorius* Monachus, & Byzantiorum Monasterii Apocrisarius. At mortuo Gregorio anno DXCIII. postquam annos XXIII. Antiochiæ sedisset, rursùs Anastasius I. à *Mauricio* Imperatore in Sedem Antiochenam restitutus est die XXV. mensis Martii anni DXCIII. seditque post restitutionem suam sex annis incompletis, hoc est, usque ad finem anni quingentesimi nonagesimi octavi, quo anno mortuus est, eique successit *Anastasius II.* Martyr nuncupatus, eò quod in Judæorum conversionem ardentissimo zelo incumbens, ab illis per summam crudelitatem fuerit excarnificatus anno ineunte duodecimo Episcopatus sui Antiocheni, idest, anno DCIX. sub *Phoca* Imperatore. Hæc est series Episcoporum, qui sexto sæculo Ecclesiæ Antiochenæ præfuerunt.

Verùm, quia nonnulli post Card. Baronium confundere solent *Anastasium* Patriarcham Antiochenum hujus nominis primum cum *Anastasio Sinaita*; ad illum præcavendum errorem non abs re erit, quatuor hìc distinguere *Anastasios*, qui pietatis laude in Ecclesia celeberrimi fuerunt, quorum primus est *S. Anastasius* Presbyter Monachus Sinaita in Arabia, qui vixit in monte Sinai, & Monachorum Asceteriis circumquaque obsitus fuit. Ejus memoria celebratur à Græcis die XX. mensis Aprilis, & in quibusdam Menologiis die XXI. ejusdem mensis. Quantùm pro Ecclesia Dei usque ad senectutem S. ille Monachus Anastasius Sinaita laboraverit, ostendunt varia ejus scripta, quæ, ut in proximo Colloquio videbimus, immeritò Baronius, aliique viri doctissimi tribuunt Anastasio Patriarchæ Antiocheno hujus nominis primo, quem

malè *Sinaitam* appellant, cùm tamen Anaſtaſius Patriarcha Antiochenus hujus nominis primus fuerit planè diverſus ab Anaſtaſio Sinaita, ut docent *Leo Allatius* in Diatriba *de Simeonum ſcriptis*, *Henſchenius* ad diem XXI. menſis Aprilis in vita Sancti Anaſtaſii Sinaitæ, & Sancti Anaſtaſii Patriarchæ Antiocheni hujus nominis primi, aliique recentiores doctiſſimi. Tertius Anaſtaſius pietatis laude inſignis, fuit *Sanctus Anaſtaſius* Patriarcha Antiochenus, hujus nominis ſecundus, qui, ut mox obſervatum eſt, à Judæis per ſummam immanitatem excarnificatus eſt. Poſtremus Anaſtaſius, qui ſanctitatis famâ commendatur, eſt *Sanctus Anaſtaſius* Perſa, qui anno DCXXVII. ad *Choſroen* Perſarum Regem, quod Fidem Chriſtianam negare nollet, perductus; illius juſſu variis modis cruciatus, martyrio tandem coronatus eſt, multiſque miraculis claruit. Ex hac itaque quatuor Anaſtaſiorum diſtinctione, liquidò patet, erraſſe illos Scriptores, qui Anaſtaſium Patriarcham Antiochenum hujus nominis primum cum Anaſtaſio Sinaita confuderunt, & unum eumdemque fecerunt.

D. Brevitèr, ſed accuratè deſcripſiſti ſeriem Epiſcoporum, qui ſexto ſæculo Antiochenæ Eccleſiæ præfuerunt. Veniamus nunc ad Epiſcopos, qui eodem ſæculo Eccleſiam Hieroſolymitanam gubernarunt.

M. Seriem Epiſcoporum, qui Eccleſiam Hieroſolymitanam quinto ſæculo gubernarunt, perduxi uſque ad *Eliam* Orthodoxum Epiſcopum, qui, ſicut jam commoſtravi in Colloquio III. in Hiſtoriam quinti Eccleſiæ ſæculi, juſſu Anaſtaſii Imperatoris, inſtigante *Severo* Epiſcopo Antiocheno Hæretico

tico Eutychiâno, Sede Hierosolymitana anno DXIII. dejectus est, & in ejus locum subrogatus *Joannes* Marciani filius, quòd spondêret, se in suam communionem admissurum *Severum* Hæreticum. Sed promissis tamen non stetit. Ordinatus quippè Hierosolymorum Episcopus *Joannes*, & à *S. Saba* Abbate à *Severi* communione ad Synodi Chalcedonensis professionem adductus, coëgit anno DXVIII. imperante Justino, Synodum Hierosolymitanum, in qua *Severus* cum impiis ejus dogmatibus damnatus est. Hic *Joannes* hujus nominis III. rexit Ecclesiam Hierosolymitanam annis undecim, hoc est, ab anno DXIII. quo *Elias* depositus est, usque ad annum DXXIV. Joanni in Sede Hierosolymitana successit eodem anno DXXIV. *Petrus Eleutheropolita*, qui, ut videre est tàm in tabulis Theophanis, quàm in Chronico Nicephori, sedit annos viginti, ac subindè mortuus est anno DXLIV. demortuo Petro Eleutheropolitæ suffectus est *Macarius* hujus nominis II. qui anno DLII. accusatus tanquàm errorum Origenis assertor ac defensor, Sede privatus est, & in ejus locum substitutus fuit *Eustochius*, qui annis XI. præfuit Ecclesiæ Hierosolymitanæ, superstite adhùc Macario. Verùm anno DLXIII. Eustochio è Sede Hierosolymitana pulso, iterùm Macarius, postquàm Origenem, Didymum, atque Evagrium damnasset, ac Fidei Catholicæ professionem exhibuisset, in pristinam Sedem restitutus est, eamque tenuit usque ad annum DLXXII. ex quo rectè doctissimus *Pagius* duos corrigit errores, in quos circa Macarium Episcopum Hierosolymitanum impegit Card. Baronius. Primus error in hoc consistit, quod Eminentissimus Annalium parens affirmet, Macarium in-

in Sedem Hierosolymitanam restitutum fuisse antè quintam Synodum generalem, quæ celebrata est anno DLIII. Alter error in hoc versatur, quod velit idem Annalium Scriptor, *Joannem* hujus nominis IV. Episcopum Hierosolymitanum successisse Eustochio anno DLXI. Utrumque Baronii errorem refellit *Pagius* testimonio Evagrii auctoris coævi, qui lib.4. Hist. Eccles. cap.39. disertè asserit, Macario in Sedem Hierosolymitanam restituto, Imperatorem Justinianum publicasse Edictum de incorruptibilitate Corporis Christi. Porrò, certum est, istud Edictum ab Imperatore Justiniano promulgatum dumtaxàt fuisse initio anni DLXV. Undè sequitur primò, Macarium in Sedem Hierosolymitanam fuisse tantummodò restitutum circà annum DLXIII. ac subindè post quintam Synodum generalem. Secundò, sequitur, Joannem hujus nominis IV. Episcopum Hierosolymitanum non successisse Eustochio anno DLXI. ut putat Baronius, quia Eustochius fuit dumtaxàt Sede Hierosolymitana dejectus anno DLXIII. quo anno Macarius in Sedem Hierosolymitanam restitutus est,eamque,ut mox dixi, tenuit usque ad annum CLXXII. Quapropter,juxta accuratiorem Chronologiam dicendum est, Macario Episcopo Hierosolymitano an.DLXXII. defuncto successisse Joannem hujus nominis IV. qui,teste Nicephoro in Chronico, sedit annos viginti duos,& ex hac vita migravit anno DXCIV. Denique, Joanni suffectus est *Amos*,qui,juxta Nicephorum in Chronico,& tabulas Theophani insertas,Ecclesiam Hierosolymitanam rexit annos octo,& ex hac vita migravit an.DCI.Habes hìc breviter descriptam seriem Episcoporum, qui sexto sæculo Hierosolymitanæ Ecclesiæ præfuerunt.

D. Hìc

D. Hìc tantummodò desideratur series Episcoporum, qui sexto sæculo Sedem Constantinopolitanam occuparunt, quam semel cùm descripseris, perspectam habebo seriem Episcoporum, qui sexto nominis Christiani sæculo præcipuas Ecclesiæ Sedes, Romanam videlicèt, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, & Constantinopolitanam tenuerunt.

M. *Macedonius* hujus nominis II. qui, sicut jam observavimus in Colloquio III. in Historiam quinti Ecclesiæ sæculi, Sedem Constantinopolitanam inierat anno quadringentesimo nonagesimo sexto, rexit Constantinopolitanam Ecclesiam annos quindecim, ut habet Baronius, idest, usque ad annum quingentesimum undecimum, quo anno ab Imperatore Anastasio Sede expulsus in exilium missus est, eo quod istud additamentum: *Unus è Trinitate crucifixus est*, Trisagio ab eodem Imperatore factum approbare renueret. Hunc Macedonium *Zenonis* Imperatoris Henotico subscripsisse negat Baronius, & *Theodorum* Lectorem lib. 2. qui illud disertè asserit, non esse audiendum contendit. At id non tantùm Theodorus, sed & *Theophanes* & *Liberatus* in Breviario litteris consignarunt. Quò fit ut negari haud possit, Macedonium Episcopum Constantinopolitanum Zenonis Henotico subscripsisse. Cæterùm, nec Schismaticus, nec Hæreticus ob id dici potest *Macedonius*. Chalcedonensem siquidem Synodum generalem summâ veneratione excepit, & ab illius decretis, quæ fidem spectant, nunquàm recessit; quamvis ad majora vitanda incommoda *Diodorum* Tarsensem, *Theodorum* Mopsuestenum, *Theodoretum* Cyrensem, & quosdam alios Episcopos,

pos, qui in Concilio Chalcedonensi tanquàm Catholici habiti fuerant, anathematizarit. Qua in re culpâ vacasse Macedonium satis ostendit quinta Synodus generalis, quæ tria Capitula damnavit. Macedonio demortuo in exilio anno DXV. multisque calamitatibus pro Fide Catholica oppresso sacrum cultum à Græcis exhibitum indicant MS. Synaxarium, quod in Collegio Claromontano Soc. Jesu Parisiis asservatur, varia Menæa Græca MSS. & excusa, quæ habentur apud *Maximum* Cytherorum Episcopum pro Ecclesiis Orthodoxis. Ablatum quidem fuit ad tempus Macedonii nomen è sacris Diptychis, sed in ea posteà fuit restitutum. Plura de Sancto Macedonio Episcopo Constantinopolitano legi possunt in ejus vita, quam *Henschenius* in Actis Sanctorum scripsit ad diem XXV. mensis Aprilis.

Sede Constantinopolitana ab Imperatore Anastasio dejecto Macedonio, & in exilium misso anno quingentesimo undecimo suffectus est *Timotheus* Hæreticus Eutychianus, qui, ut scribit Theophanes, *primùm Ecclesias ingressus Macedonii deposuit imagines, atque ità demùm sacris operam dedit: Joannemque Nicæotam Alexandrinum Episcopum* (Hæreticum pariter Eutychianum) *in Ecclesiæ tabulas recensuit, Synodicasque literas ad eum scripsit*: Præfuit hic Hæreticus *Timotheus* Ecclesiæ Constantinopolitanæ annos sex, hoc est, à fine anni DXI. quo depositus, & in exilium missus est Macedonius, usque ad an. DXVII. ut videre est in Chronico Nicephori, & in tabulis Theophanis. Post mortem Timothei *Joannes* Cappadox die XVII. Aprilis anni DXVIII. ordinatus est Episcopus Constantinopolitanus, & ab eo populus confestim petiit, ut excommunicatis Eutychianis,

eo-

eorumque defensoribus, Chalcedonense Concilium cùm Sancti Leonis Papæ, & *Euphrasii*, ac *Macedonii* Episcoporum Constantinopolitanorum nominibus sacris Diptychis restitueretur; quod cùm importunis populi clamoribus convictus *Joannes* præstitisset, collecta est Constantinopoli Synodus, in cujus principio oblatus est libellus à Monachis Orthodoxis quinque petitiones continens, quarum prima erat, ut Euphemius, & Macedonius in exilio mortui sacris Diptychis inscriberentur. II. ut qui propter eorum causam relegati fuerant, propriis gradibus restituerentur. III. ut Synodi Constantinopolitana, Nicæna, & Ephesina Diptychis prædicarentur. IV. ut Sanctus Leo Papa in iisdem enumeraretur. V. ut attentata contra Chalcedonensem Synodum removerentur, & blasphema verba contra ipsam per *Severum* Hæreticum prolata anathemati subjicerentur. Cognitis itaque & examinatis quinque hujus libelli petitionibus, Episcopi in hac Synodo congregati *Severum* anathemate perculerunt, & quinque decreta ediderunt, quorum exemplaria ad omnes Orientis Episcopos misit *Joannes* Patriarcha Constantinopolitanus. Rectè autem observat Cl. *Pagius* ad annum DXX. hunc Joannem Episcopum Constantinopolitanum primum fuisse, qui Patriarchę *Oecumenici*, seu *universalis* nomen ausus est usurpare. Sedem Constantinopolitanam unum dumtaxàt tenuit annum, menses decem, & aliquot dies, obiitque die XXV. mensis Februarii anni DXX. Joanni Episcopo Constantinopolitano è vivis erepto successit *Epiphanius*, qui sedit annos quindecim, & menses tres, mortemque oppetiit die quintâ mensis Junii anni DXXXV. Defuncto Epiphanio,

nio, *Anthimus* Episcopus Trapezuntinus Hæreticus Eutychianus, agente *Theodora* Augustâ Eutychianis partibus vehementer addictâ, ad Sedem Constantinopolitanam translatus est. Sed *Anthimum*, postquàm hanc Sedem mensibus decem tenuisset, *Agapetus* Summus Pontifex tùm temporis Constantinopoli degens tanquàm Hæreticum & injustum invasorem exauctoravit, & in ejus locum *Mennam* subrogavit. Rem gestam narrat *Liberatus* in Breviario cap. 21. his verbis, quæ ad stabiliendum Romani Pontificis Primatum maximè sunt observanda: *Petentibus*, inquit, *Principibus, ut Anthimum Papa*, scilicèt Agapetus, *in salutatione & communione susciperet, illa fieri inquit posse, si se libello probaret Orthodoxum, & ad Cathedram suam reverteretur. Impossibile esse ajebat translatitium hominem in illa Sede permanere: Augusta verò clàm promittente munera multa, in hoc Papa perstitit ne ejus audiret petitionem. Anthimus verò videns se Sede pulsum, quod habuit, Imperatoribus reddidit, & discessit, ubi eum Augusta patrocinio suo tueretur. Tunc Papa Principis favore Mennam pro eo ordinavit Antistitem, consecrans eum manu sua in Basilica Sanctæ Mariæ*. Mennas itaque à Summo Pontifice Agapeto die XIII. mensis Martii anni DXXXVI. fuit consecratus Episcopus Constantinopolitanus, seditque annos XVI. menses sex, ut testatur *Nicephorus* in Chronico, & mortuus est ineunte mense Augusto anni DLII. Colitur *Mennas* in Martyrologio Romano die XXV. mensis Augusti, quemadmodùm in Menologio Græcorum. Mortuo Menna, confestim *Eutychius* electus est Episcopus Constantinopolitanus, qui anno sequenti, seu DLIII. Vigilio Papæ fidei suæ professionem exhi-

hibuit, eumque Epiſtolâ à ſe & ab *Apollinari* Alexandrino, *Domno* Antiocheno, & *Elia* Theſſalonicenſi Patriarchis ſubſcriptâ, rogavit ut Concilium ad trium Capitulorum cauſam terminandam tandem inchoaret. Eutychius Eccleſiam Conſtantinopolitanam rexit annos XII. & menſes circiter quinque, ideſt, uſque ad annum DLXV. quo anno Sede ſua ab Imperatore Juſtiniano depoſitus eſt, & in exilium miſſus, eo quod ſubſcribere nollet Edicto, quod eodem anno publicavit ad ſtabiliendam cum Eutychianis incorruptibilitatem Corporis Chriſti antè Reſurrectionem. Amoto à Sede Conſtantinopolitana Eutychio, *Joannes Scholaſticus* die XII. menſis Aprilis ejuſdem anni DLXV. ordinatus eſt Epiſcopus Conſtantinopolitanus, qui annos XII. & menſes quinque utrimque incompletos præfuit Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ, & obiit anno DLXXVII. Mortuo *Joanne Scholaſtico*, Eutychius, poſt annos duodecim exilii, ab Imperatore Tiberio revocatus eſt & in Sedem Conſtantinopolitanam die III. Octobris ejuſdem anni DLXXVII. reſtitutus, quam tenuit uſque ad annum DLXXXII. quo vitâ functus eſt die VI. menſis Aprilis, quatuor ſcilicèt menſibus antè mortem Tiberii Imperatoris, quam ipſe prænunciavit, teſte *Euſtathio* Presbytero in vita Sancti illius Præſulis, cujus fuit familiaris domeſticus, & ab ejus latere nunquàm diſceſſit. Hæc vita extat apud *Henſchenium* in Actis Sanctorum ad diem VI. Aprilis. Eutychium in Sede Conſtantinopolitana excepit *Joannes* dictus *Jejunator* die XII. Aprilis ejuſdem anni DLXXXIII. Synodum Conſtantinopoli indixit anno DLXXXVIII. ut titulum Epiſcopi *Oecumenici*, ſeu *univerſalis*, quem immeritò uſurpaverat, ſibi Syno-

nodali decreto adſciſceret ac confirmaret; ſed ei ſtrenuè obſtitit S. Gregorius M. Papa, ut videre eſt in pluribus ejus Epiſtolis, in quarum principio ſuperbos titulos rarâ modeſtia repudians, ſe *Servum Servorum Dei* appellat. Græci hunc *Joannem* dictum *Jejunatorem* magnis exornant encomiis. *Theophilactus* lib.7. cap.6. pluribus eum laudat à voluptatum contemptu, à domitis animi perturbationibus, à jejuniis, à miſericordia in egenos, à ſtudio paupertatis, oſtenditque, *Mauricium* Imperatorem ejus lecto ligneo, ſtragulo, & penulæ maximum honorem detuliſſe. *Sophronius* Patriarcha Hieroſolymitanus apud Photium in Bibliotheca Cod. ccxxxi. appellat Joannem Jejunatorem, *virtutis domicilium*. Colitur etiam à Græcis *Joannes Jejunator* die 11. menſis Septembris, ut videre eſt in eorum Menologiis, & Synaxariis. At paulò duriùs à Latinis idem *Joannes Jejunator* habitus eſt, eo ſolo nomine, quod à Sancto Gregorio Summo Pontifice, ob uſurpatum Epiſcopi *univerſalis* titulum, reprehenſus ſit. Verùm, id ſanctitati *Joannis*, dicti *Jejunatoris*, officere non debere, agnovit ipſemet Sanctus Gregorius Papa, quippè qui prædictum Joannem jam defunctum appellat *Sanctiſſimum* in Epiſtola LXIV. lib. 5. doctiſſimus etiam P. *Thomaſſinus* lib. 1. *de Vetere, & nova Eccleſiæ Diſciplina* oſtendit, quâ ratione poſſit ex Sanctorum Patrum Regulis Joannis Jejunatoris fama conciliari cum iis, quæ aculeatiſſimè in eum à Sancto Gregorio Papa dicta ſunt. De doctrina *Joannis Jejunatoris*, & de libris ab ipſo editis, in proximo noſtro Colloquio, quod erit *de Viris Illuſtribus*, opportuniùs diſſeremus. Sufficiat hìc obſervare, Joannem Jejunatorem ſediſſe annos undecim, men-

menses quinque, & ad Deum migrasse anno DXCV. eique successisse *Cyriacum* Presbyterum & Ecclesiæ Constantinopolitanæ Æconomum, cui Nicephorus in Chronico attribuit annos undecim. Quarè *Cyriacus* Episcopus Constantinopolitanus, & Joannis Jejunatoris successor rexit Ecclesiam Constantinopolitanam ab anno DXCV. usque ad annum DCVI. quo mortuus est. Sed de Episcopis, qui sexto sæculo præcipuas Ecclesiæ Sedes, Romanam videlicèt, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, & Constantinopolitanam tenuerunt, sat superque dictum sit.

COLLOQUIUM V.

De Viris Illustribus, qui sexto Eccclesiæ sæculo doctrina, & pietate claruerunt.

D. Legi nuperrimè in aureo, omnibusque numeris absoluto libro, quem edidit doctissimus *Melchior Canus* de locis Theologicis, neminem posse esse Thelogum omni laude cumulatum, nisi in Sanctorum Patrum, Scriptorumve Ecclesiasticorum Operibus diù fuerit exercitatus, atque ex jugi eorum lectione promptum & expeditum sibi paraverit argumentandi usum. Quapropter, te etiam atque etiam rogo, ut sicut Sanctorum Patrum, Scriptorumve Ecclesiasticorum, qui in præcedentibus sæculis floruerunt, genuina jam indicasti Opera, eaque à spuriis, vel dubiis accuratè secrevisti, ita nunc Opera Sanctorum Patrum, & Scriptorum Ecclesia-

sticorum, qui sextum Ecclesiæ sæculum sanctitate, & eruditione illustrarunt, percensere ne graveris, ut posteà ingenium meum in eorum lectione acuere, excolere, atque pro meo modulo exercere possim.

M. Quamvis Scriptores, qui sexto Ecclesiæ sæculo tàm in Occidente, quàm in Oriente claruerunt, eâ nominis celebritate contendere haud possint cum illis, qui in præcedentibus sæculis floruerunt; negari tamen non potest, eorum doctrinâ & pietate Ecclesiam plurimùm fuisse illustratam. In primis, ut auspicemur ab his Scriptoribus, qui in Occidente floruerunt, quatuor potissimum insignes Galliarum Episcopi sanctitatis palmam litteris excultæ sexto Ecclesiæ sæculo tulerunt, *Avitus* Viennensis, *Remigius* Remensis, *Gregorius* Turonensis, & *Cæsarius* Arelatensis, de quorum vita & scriptis breviter hìc disseremus.

Sanctus Avitus ex illustrissima Prosapia ortus, utpotè *Aviti* Imperatoris nepos, & *Isicii* Senatoris, ac posteà Viennensis Episcopi filius, & *Apollinaris* Valentini Episcopi frater, electus est post mortem patris sui Isicii Ecclesiæ Viennensis Episcopus, quam sanctissimè rexit, totamque Galliam ab infestatione Arianæ Hæreseos defendit. *Gundabodum* Burgundionum Regem Arianum ut ab Hæresi ad fidem Catholicam adduceret, Collationem in Burgundia habuit cum Arianis anno quingentesimo primo, in qua convicti fuêre Ariani, & ex illis plures ad veram fidem conversi; Gundabodus tamen Rex pervicax in errore perstitit, sed *Sigismundus* ejus filius Catholicam Fidem amplexus est. Hæc Collatio Aviti Episcopi Viennensis coram Rege Gundabodo ad-

adversùs Arianos habita legitur tomo IV. Conciliorum pag. 1318. Colitur S. Avitus die V. mensis Februarii, ut videre est in Martyrologio Romano, ad quam diem *Henschenius* Vitam S. Aviti recitat, quæ tamen, teste Cl. *Pagio* ad annum DXVI. num. V. cùm tardiùs scripta fuerit, non magna ei fides adhiberi potest. Sancti Aviti Epistolas, Homiliarum, & Opusculorum fragmenta, atque poëmata luce publicâ donavit, & eruditis notis illustravit *Sirmondus*, quæ inserta sunt tomo IX. Bibliothecæ maximæ Patrum Lugdunensis.

Sanctus Remigius Episcopus Remensis, & Galliarum Apostolus nonnullas scripsit Epistolas. De initio illius Episcopatus, & de anno ejus obitus constans non est Scriptorum opinio. Probabiliùs tamen *Henschenius* ad diem VI. Februarii in Vita Sancti *Vedasti* Episcopi Atrebatensis, qui eodem, quo Remigius, floruit tempore, initium Episcopatus Remigii illigat anno CCCCLVII. illius verò mortem consignat anno DXXX. ex quo sequitur, Remigium septuaginta tres annos in Episcopatu explevisse, quod innuere videtur Gregorius Turonensis, qui in lib. *de Gloria Confessorum* cap. 79. ait, Remigium *septuaginta, aut eo ampliùs in Episcopatu annos transegisse*. Remigius non est auctor *Explanationum*, seu *Commentariorum in Epistolas Pauli*, quia in his citatur Beatus *Benedictus*, *Sanctus Gregorius* Papa, & vita *Sancti Cæsarii* Episcopi Arelatensis à Sancto Cypriano Tolonensi Episcopo post annum quingentesimum quadragesimum quartum elucubrata, quam Vitam Remigius Remensis Episcopus citare non potuit, quippè qui, ut mox observatum est, è vivis excessit anno quingentesimo tricesimo. Hinc *Labbeus*

beus in Differtatione de Scriptoribus Ecclefiafticis hanc explanationem, feu Commentarium in Epiftolas Pauli fœtum effe fufpicatur *Haymonis* Alberftatenfis Epifcopi. *Vſſerius* verò in Hiftoria Gotrefcalchi, & quidam alii, hunc Commentarium Remigio Lugdunenfi Epifcopo tribuunt. *Albertinus* tandem lib. de Sacram. Euchariftiæ pag.886. & feq. illius Commentarii auctorem putat effe *Remigium* in Abbatia Sancti Germani Antifiodorenfis Monachum, qui fub finem fæculi noni floruit, quique ad fcholas inftaurandas Remos evocatus eft, ut fcribit *Flodoardus* lib.4. Hift. Ecclefiæ Remenfis cap.9. Hæc *Albertini* conjectura pluribus viris doctis probata eft, de qua, ficut & de auctore illius Commentarii in Epiftolas Sancti Pauli legendus eft doctiffimus *Carolus Cointius* in Annalibus Francorum ad annum DXXXII. num. XLIX. *Teftamenti* Sancti Remigii Epifcopi Remenfis meminit *Baronius* & ex eo aliqua loca recitat. Verùm, Baronii ætate iftud Sancti Remigii Teftamentum extabat tantùm in Hiftoria Flodoardi cap. 18. variis auctum interpolationibus, quæ, cùm à temporibus, & genio Sancti Remigii abhorreant, multis eruditis viris fuppofititium jure merito vifum eft. Tandem genuinum hujus Teftamenti exemplar prodiit in nova difquifitione *de Ampulla Remenfi* in tom.1. Bibliothecæ Labbeanæ, & in Annalibus *Cointii* ad annum DXXXIII. num.L. & feq. apparuitque verè, hoc Teftamentum à Sancto Remigio conditum, eoque Ecclefiam Remenfem, *Lupum* Epifcopum Sueffionenfem fratris fui filium, & *Agricolam* Presbyterum nepotem fuum à Sancto Remigio Hæredes fuiffe inftitutos. Vitam Sancti Remigii Epifcopi Remen-

menſis legeſis apud Hincmarum, & Flodoardum lib. I. Hiſt. Eccleſiæ Remenſis.

Sanctus Gregorius Patriâ Arvernus, & nobili genere oriundus, Epiſcopus Turonenſis conſecratus eſt anno DLXXII. & ad Deum migravit anno DXCIV. Scripſit decem libros *Hiſtoriæ*, ſive *Annalium* Francorum, in quibus Hiſtoriam ab initio Mundi ad conditam uſque Francorum Monarchiam breviſſimè perduxit. Dein, lato calamo Hiſtoriam ad annum uſque quingenteſimum nonageſimum primum proſecutus eſt. Vulgata tamen hujus Operis exemplaria inſigniter eſſe depravata, non modo conqueritur, ſed infinitis exemplis probat ſæpè laudatus *Carolus Cointius* tom. I. Annalium Francorum. Extant adhùc alii libri editi à Sancto Gregorio Turonenſi Epiſcopo, videlicèt *Epitome de rebus geſtis Francorum*. *Liber de Vitis Patrum*. *Libri Miraculorum VII.* hoc eſt, *IV. Libri de Virtutibus & Miraculis Sancti Martini*. *De Gloria Martyrum libri duo*. *De Gloria Confeſſorum liber unus*. Præterea, duos libros compoſuit Gregorius Turonenſis, qui injuriâ temporum perierunt, ſcilicèt librum *de Curſibus Eccleſiaſticis*, & *Commentarium in Pſalmos*, cujus bina fragmenta exhibet doctiſſimus *Mabillonius* tom. I. Analect. pag. 7. Denique, obſervant periti Critici, hallucinari nonnullos, qui *Librum de Septem Dormientibus* in Monaſterio propè Turonos quieſcentibus Gregorio Turonenſi adſcribunt, eo quod Gregorius Turonenſis prædictum librum *Sulpicio* Bituricenſi Epiſcopo dedicarit, & ſub Gregorii Turonenſis nomine editores hunc librum publicarint. At dubium non eſt, quin in hoc fallantur. Nam præterquamquod hujus libri *de Septem Dormienti-*

bus nullatenùs meminit Sanctus Gregorius Turonensis in Epilogo Historiæ suæ, ubi omnes libros à se editos recenset, affirmat insuper idem S. Pater in Præfatione, se hunc librum *de Septem Dormientibus* repertum in Archivo Majoris Monasterii propè Turonos dignum judicasse, qui publicam in lucem ederetur. Hic igitur liber *de Septem Dormientibus* non est genuinus Sancti Gregorii Turonensis fœtus.

Sanctus Cæsarius Arelatensis Episcopus ordinatus fuit anno quingentesimo secundo, & postquam per 40. annos Arelatensi Ecclesiæ sanctissimè præfuisset, mortuus est anno DXLII. Cœnobium sanctimonialium Arelate pro sorore sua *Cæsaria* ædificavit, quod etiamnùm vetustate venerandum, & Monialium, quæ in eo Virginitatem suam Deo vovent, nobilitate illustratum subsistit. Sanctus Cæsarius doctrinæ Sancti Augustini invictissimus assertor Semipelagianorum errores strenuè oppugnavit, variaque Opuscula & Homilias composuit cum duabus Regulis, quarum unam, quæ spectat ad Moniales ipse scripsit, alteram, quæ pertinet ad Monachos, *Teridius* Presbyter ipsius Cæsarii nepos ab eo dictatam & per diversa Monasteria fuisse transmissam affirmat. Vitam Sancti Cæsarii duobus libris descriptam sæculo I. Benedictino inseruit doctissimus Pater Mabillonius. *Prioris* auctor est *S. Cyprianus* Episcopus Tolonensis, *Posterioris*, Messianus Presbyter, & Stephanus Diaconus. Dedicata est Sancti Cæsarii Vita *Cæsariæ* non quidem seniori, quæ Sancti Cæsarii soror erat, eoque adhùc superstite decessit; sed *Cæsariæ juniori*, quæ alteri in Abbatiam Monasterii Arelatensis successit.

His

His quatuor Galliarum Episcopis doctrinâ & pietate inclytis meritò adjungere possum *S. Sulpicium* Bituricensem Episcopum, qui *virtutibus & eruditione* conspicuus, ut legitur in Martyrologio Romano ad IV. Kalend. Februarias, excessit è vivis anno quingentesimo nonagesimo primo; *Ruricium* seniorem Episcopum Lemovicensem, cujus Epistolarum ad varios scriptarum libros duos publici juris fecit *Henricus Canisius* tom. V. antiq. lect. qui etiam inserti sunt tomo VIII. Bibliothecæ maximæ Patrum Lugdunensis; *Evantium* Viennensem Episcopum, qui interfuit Concilio Maticonensi I. Luggunensi III. Valentino II. & Matisconensi II. editque Epistolam contra eos, qui sanguinem animalium immundum esse judicant, & carnem mundam esse dicunt, apud *Canisium* antiq. lect. tom.5. par.2. *Venantium Fortunatum*, qui relictâ Italiâ, undè oriundus erat, Galliam profectus est, ut Reliquias Sancti Martini Turonensis Episcopi, cujus ope gravissimis oculorum doloribus fuerat liberatus, in Urbe Turonensi depositas inviseret. Indè in Urbem Pictaviensem se contulit, ubi Presbyteratus honorem meruit, ac tandem ejusdem Urbis Episcopus ordinatus est. Scripsit Poëmatum libros XI. quos Sancto Gregorio Turonensi nuncupavit. Edidit etiam libros quatuor de Vita Sancti Martini, & Vitas aliquot Sanctorum Galliæ Episcoporum. Vitam Venantii Fortunati scripsit P. *Brovverus* Soc. Jesu, quam illius Operibus præfixit. Demùm, inter Scriptores, qui sexto Ecclesiæ sæculo doctrinâ & pietate in Galliis claruerunt, recensetur *Sanctus Gildas* Abbas Monasterii Ruyensis, in Diœcesi Venetensi, cognomento *Sapiens*, cujus extant Opera tom. VIII. Bi-

bliothecæ maximæ Patrum Editionis Lugdunensis. Sunt qui distinguunt eumdem Gildam in duos, quorum unus *Badonicus*, alter *Albanius* dictus fuerit, sed eos, qui ita sentiunt, à vero abludere ostendunt *Bollandus* ad diem XXIX. mensis Januarii, & *Mabillonius* sæculo I. Benedictino, ubi Sancti Gildæ vitam refert. Natus erat S. Gildas in magna Britannia, sed in Armoricam, seu in minorem Britanniam postea secessit, ubi Cœnobium Ruyense extruxit, quòd nunc gallicè nuncupatur: *Sainct Gildas de Ruye*.

D. Cedo, si placet, alios Scriptores Ecclesiasticos, qui sexto nominis Christiani sæculo, in aliis Orbis partibus floruerunt?

M. Plurimi Scriptores sexto Ecclesiæ sæculo celebres fuerunt in Africa, Hispania, & Italia. Inter Scriptores Africanos primas tenet *Sanctus Fulgentius* Ruspensis Episcopus in Scriptura Sacra, & in doctrina SS. Patrum, præcipuè S. Augustini, versatissimus. Decem libros pro defensione Gratiæ Christi lucubravit, quorum septem adversùs libros à *Fausto* Rejensi Episcopo Semipelagiano editos composuit, & universa, quæ hic Semipelagianorum Coriphæus contra doctrinam S. Augustini scripturierat, omni argumentorum genere funditùs subvertit. Reliquos tres libros ad *Fausti* Sectatores expugnandos Monachis Scythis acerrimis gratiæ defensoribus inscripsit. Libri septem, quos Fulgentius edidit contra *Faustum*, perierunt; eos tamen se legisse testatur *S. Isidorus* Archiepiscopus Hispalensis in lib. de Illustribus Scriptoribus. Tres alios libros *de veritate prædestinationis & gratiæ inscriptos* edidit Fulgentius, sicut testatur auctor vitæ ejus cap. 29. Præterea, à *Monimo* viro laico, sibique amicissimo, ad scribendum *de divi-*

divina prædestinatione iterùm compulsus, tres libros procudit Fulgentius, in quibus eum in scopum collimat, ut ostendat, Deum prædestinare homines ad bona, non ad mala perpetranda; Sanctumque Augustinum intellexisse Dei prædestinationem ad malum pœnæ, non ad malum culpæ. Hos tres libros ad *Eugippum* Abbatem Augustinianæ doctrinæ per Italiam propagatorem transmisit Fulgentius. Præter illos recensitos libros, quos pro defensione gratiæ Christi juxta mentem Sancti Augustini exaravit Sanctus ille Doctor, alii adhùc extant ab illo concinnati, videlicèt *adversùs Arianos liber. Ad Donatum liber de Fide Orthodoxa ex diversis erroribus Hæreticorum. Ad Petrum Diaconum de Fide liber. Adversùs Trasamundum Regem libri tres. Pro Fide Catholica adversùs Pintam Arianum liber*, à Chiffletio primùm editus. *De quinque Quæstionibus ad Ferrandum liber. Variæ Epistolæ Morales & Dogmaticæ.* Plura de Sancti Fulgentii libris legi possunt apud *Labbeum* in Dissertatione de Scriptoribus Ecclesiasticis. Sanctum Fulgentium omnia Latinorum Martyrologia memorant,ejusque vitam gravi stylo quidam ejus Discipulus scripsit, quam exhibet *Bollandus* ad diem primam mensis Januarii. Inter Sancti Fulgentii Discipulos eminuit *Fulgentius Ferrandus* Carthaginensis Ecclesiæ Diaconus, qui vixit usque ad annum DXLVIII. de quo plura habet *Facundus* Hermianensis in Africa Episcopus lib.4. cap.3. pro defensione trium Capitulorum. Hujus *Ferrandi* omnia Opera *Petrus Franciscus Chiffletius* publicavit *Divione* in Galliis anno MDCXLIX. *Facundus*, mox à me laudatus, Hermianensis in Africa Episcopus, doctissimus quidem fuit, sed in defensione trium

trium Capitulorum adeò pertinax, ut in Schiſmate occubuerit, ſicut facilè colligitur ex illius *Epiſtola Fidei Catholicæ in defenſione trium Capitulorum*, quam publicâ luce primus donavit *Lucas Dacherius* Benedictinus Cong. Sancti Mauri tomo III. *Spicilegii*. Duodecim etiam libros ſcripſit idem *Facundus* pro defenſione trium Capitulorum, quodque gravius eſt, in ipſummet Vigilium Papam, qui tria Capitula damnavit, adeò acrirer invectus eſt, ut illum proditionis, colluſionis cum Acephalis, ambitionis & venalitatis arguerit, ut videre eſt præſertim in libro, quem edidit contra *Mocianum*, qui Africanos Antiſtites meritò redarguebat,quod ſeſe à Vigilio Papa, & ab Eccleſia, trium Capitulorum cauſâ, ſegregarent. In eadem trium Capitulorum defenſione perſtitit *Liberatus* Eccleſię Carthaginenſis Diaconus,qui libellum ſcripſit de *Hęreſi Neſtoriana*,cui *Breviarii* titulum indidit,quod emendatiſſimum edidit, notiſque elegantiſſimis illuſtravit eruditus P. *Garnerius* Soc. Jeſu. Pro defenſione itidem trium Capitulorum *Victor* Tununenſis in Africa Epiſcopus plurimas ac graviſſimas ærumnas pertulit, & ab Imperatore Juſtiniano variis exiliis afflictus eſt. Scripſit hic *Victor* Chronicon rerum geſtarum ab orbe condito uſque ad an. DLXVI. quo *Juſtinus Junior* Imperium auſpicatus eſt. Sed hujus Chronici prima pars interiit, ſupereſt tantùm poſterior, quæ ab an. CCCCXLIV. quo deſiit Proſper, orditur; & ad an. DLXVI. progreditur. Denique inter Afros Epiſcopos, qui ſexto ſęculo floruerunt, numerantur *Vigilius* Tapſenſis in Bizacena Africę Provincia Epiſcopus, qui libros quinque contra Neſtorianam, & Eutychianam Hæreſim edidit, inſuper, *Diſputationem cum Sabellio, Photino, & Ario*, ſub

ſub nomine Sancti Athanaſii, & undecim libros *de Trinitate*, eidem Sancto Athanaſio perperàm adſcriptos. Multi eruditi viri exiſtimant, hunc Vigilium Tapſenſem eſſe auctorem Symboli, quod ſic incipit: *Quicumque vult ſalvus eſſe &c.* quod vulgò attribuitur Sancto Athanaſio; *Primaſius* Adrumetinæ Eccleſiæ in Bizacena Africæ Provincia Epiſcopus, qui libros quinque Expoſitionum in Apocalypſim, commentarios in Epiſtolas Sancti Pauli ſcripſit, & librum unum ſic inſcriptum: *Quid faciat hæreticum*? Primaſio coævus fuit *Junilius* Africanus Epiſcopus, qui libros duos per modum Quæſtionum & Reſponſionum *de partibus divinæ Legis* ad ipſum Primaſium ſcripſit. Hic *Junilius* non eſt auctor Commentarioli in tria priora Capita Geneſeos, ſed potiùs Venerabilis *Beda*, ut modò convenit inter viros eruditos. *Eugippus* Abbas Africanus theſaurum ſententiarũ ex diverſis S. Auguſtini Operibus defloratarum collegit, eumque duos in libros diſtributum nuncupavit *Probę* Virgini Sacrę. Hi ſunt celebriores Scriptores, qui in Africa præfulſerunt.

D. Quinam ſunt illuſtriores Scriptores, qui ſexto Eccleſiæ ſæculo in Hiſpania floruerunt?

M. Multos in Hiſpania egregios Scriptores recenſet *S. Iſidorus* Hiſpalenſis Epiſcopus in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, quos hìc breviter indicabo. Agmen illorum ducet *Orentius* gente Hiſpanus, patriâ Tarraconenſis, Epiſcopus Eliberitanus, qui Synodo Tarraconenſi anno DXVI. adfuit, ſcripſitque *Commonitorum Fidelium* metro heroico, cujus mentionem facit Sigebertus in Catalogo cap. 34. *Juſtinianus* Eccleſiæ Valentinæ Epiſcopus librum edidit *Reſponſionum ad quemdam Ruſticum de inter-*

interrogatis Quæstionibus quinque, ut videre est apud Isidorum cap.20. lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis. *Justus* Justiniani frater, Urgellensis, sive Orgellitanus in Catalaunia Episcopus interfuit Concilio Toletano secundo celebrato anno DXXXI. scripsit expositionem mysticam in Cantica Canticorum, cujus meminit Isidorus cap.21. lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis. Duas præterea ejusdem *Justi* Epistolas evulgavit *Lucas Dacherius* tom. 3. Spicilegii. *Aprigius* Ecclesiæ Pacensis in Hispania Episcopus, vir fuit linguâ disertus, & scientiâ eruditus. Scripsit *Explicationem Apocalypseos B. Joannis*, sed illud Opus interiit. Alia quædam Opera, teste Isidoro cap.17. lib. de Script. Eccl. edidit idem Aprigius, quorum nec nomina quidem supersunt. *Leander*, post diuturnam vitæ Monasticæ professionem Hispalensis Ecclesiæ Archiepiscopus factus, vir fuit, teste Isidoro ejus fratre cap. 28. lib. de Script. Eccl. suavis eloquio, ingenio præstantissimus, & vitâ non minus quàm doctrina clarissimus. Scripsit ad *Florentiam* sororem suam *Regulam de Institutione Virginum & contemptu Mundi*, quam primus in lucem edidit Lucas Holstenius in Collectione Regularum Parisiis anno MDCLXIII. Extat ejusdem Leandri Homilia, quam ipse in laudem Ecclesiæ, ob conversionem Gothorum, habuit post finitam Synodum Toletanam III. cujus magna pars ipse fuit, & orthodoxam fidem, extinctâ in Hispaniis Arianâ Hæresi, totius Gentis Gothicæ consensione confirmari fecit, adeò ut Gothorum Apostolus jure merito audiat. Tanti Leandrum Hispalensem Episcopum fecit S. Gregorius Magnus Papa, ut ipsi libros suos Moralium in Job nuncupaverit. Alia Leandri ad-

adversùs Arianam Hæresim Opuscula, plures Homilias, multaque ad Officii Ecclesiastici incrementum & decorem spectantia refert S.Isidorus cap.28. lib. de Script. Eccl. Zelum S.Leandri in profliganda Ariana Hæresi in Hispania imitati sunt *Licinianus*, *Severus & Joannes* dictus *Biclariensis*. Prior, seu *Licinianus* Carthaginensis Spartariæ in Hispania Episcopus, cujus meminit S. Isidorus cap. 29. lib. de Script. Eccl. ob Fidei Catholicæ studium à Leovigildo Hispaniæ Rege in exilium missus obiit Constantinopoli, scripsitque nonnullas Epistolas, quarum unica dumtaxat extat ad Gregorium Magnum Papam data.. Alter, seu *Severus* Malacitanus in Hispania Episcopus, de quo agit Isidorus cap. 30. lib. de Script. Eccl. ob fidem itidem Catholicam à Leovigildo Rege exilio mulctatus est, scripsitque librum adversùs Vincentium Cæsaraugustanum Episcopum, qui à Catholicis ad Arianorum castra transierat; composuit etiam alium librum *de Virginitate*, cui *Annuli* nomen dedit. Utrumque Opus periit, vel in Bibliothecarum angulis delitescit. Tertius, seu *Joannes* dictus *Biclariensis*, cùm Arianæ Hæresi, quæ in Hispania id ætatis latissimè grassabatur, nullo pacto consentire vellet, à Leovigildo Rege Ariano Barcinonem relegatus est, ubi integro decennio multas ab Arianis insidias & persecutiones invictâ animi constantiâ passus est. Posteà, Monasterium *Biclarense* ad Pirenæi montis radices extruxit, ex quo eductus est, ut Episcopus Gerundensis consecraretur. Scripsit Joannes Biclariensis *Chronicon* ab anno DLXVI. quo Victor Tununensis desiit usque ad annum DXC. Composuit etiam Joannes Biclariensis *Regulam* in

sui

ſui Monaſterii uſum, atque nonnulla alia Opera, ut refert Iſidorus cap. 21. lib. de Script. Eccl. ubi Joannis Biclarienſis cum laude meminit. Sed de Scriptoribus, qui ſexto Eccleſiæ ſæculo doctrinâ & pietate conſpicui in Hiſpania floruerunt, ſatis dictum ſit.

D. Habuitne Italia in ſexto Eccleſiæ ſæculo Scriptores, qui ſanctitâte & eruditione conferri poſſint cum illis Viris illuſtribus, quos jam in medium protuliſti?

M. Habuit Italia in ſexto Eccleſiæ ſæculo præclariſſimos Scriptores, qui doctrinæ & pietatis famâ illis Auctoribus, quos jam memoravi, aut æquales, aut ſuperiores fuerunt, quos inter hi celebriores fuerunt: *Ennodius* Epiſcopus Ticinenſis, *Boetius*, *Caſſiodorus*, *Victor* Capuanus Epiſcopus, *Ruſticus*, *Dacius* Mediolanenſis Epiſcopus, *Agnellus* Ravennatenſis Epiſcopus, *Arator*, *Paſchaſius*, *Dionyſius exiguus* & *S. Gregorius* Magnus Pontifex Maximus quorum Opera hìc breviter aſſignabo.

Ennodius Epiſcopus Ticinenſis, quem ut Sanctum Confeſſorem laudant Summi Pontifices *Nicolaus I.* in Epiſtola ad *Michaelem* Imperatorem, *Joannes VIII.* in Epiſtola ad *Bercharium* Abbatem, & *Gregorius VII.* in *Dictatu*, ſi tamen hujus Dictatus ille ſit Auctor; genuina Legatione ad *Anaſtaſium* Auguſtum functus eſt, & Symmachi deceſſoris Hormiſdæ cauſam egregiè peroravit, ac propugnavit. Mortuus eſt anno DXXI. ejusque variarum Epiſtolarum libros novem, necnon Opuſcula in lucem edidit, atque eruditis Notis illuſtravit Sirmondus, ſuntque inſerta tom. IX. Bibliothecæ maximæ Patrum Editionis Lugdunenſis.

Boe-

Boetius ex illustrissima Romæ familia ortus, vir fuit doctissimus, juxta ac religiosissimus. Tempore Anastasii Imperatoris, & Theodorici Gothorum Regis, qui tum temporis Italiæ dominabatur, claruit. Verùm, illius Regis Ariani inimicitias expertus, Ticinum in exilium abductus est, ubi inter diuturni carceris tædia & squallores, præter aliquot Opuscula Philosophica, libros quinque edidit *de Consolatione Philosophiæ*, & librum *de Trinitate*, quem Doctor Angelicus S. Thomas Commentariis illustravit. Crescentibus posteà cum tyrannide Theodorici Regis suspicionibus, immisso carnifice, Boëtius fuit in carcere decollatus anno DXXIV. Indicem Operum Boëtii exhibent *Possevinus* in Apparatu sacro, *Bellarminus*, & *Labbeus* in Dissertatione de Scriptoribus Ecclesiasticis. Observant etiam periti Critici, librum, cui titulus est: *de Disciplina Scholarium*, falsò adscriptum esse Boëtio, quippè qui pluribus ineptiis scatet, sicut eum legenti confestim patebit.

Cassiodorus Senator & Patricius Romanus Theodorico Italiæ Regi carissimus fuit, & ad varias ac primarias dignitates ab ipso evectus. Plurima scripsit Opera, inter quæ primum obtinent locum *Commentarii in Psalmos*. *Epistolarum libri* XII. *Institutionum Divinarum libri duo*. *De Orthographia ex veteribus Grammaticis excerpta*. *Chronicon* à conditu Mundi incipiens & desinens in annum Christi DXIX. *Historia Ecclesiastica*, quæ *Tripartita* dicitur, quam ex Græcis Auctoribus *Socrate*, *Sozomeno* ac *Theodoreto* per amicum suum *Epiphanium Scholasticum* latinè redditis concinnavit. *Liber de Anima*. *Libri* XII. *de rebus gestis Gothorum*, qui am-

ampliùs non extant, sed illos *Jornandes* Ravennæ Episcopus in Epitomen redegit, quam nunc habemus. Alia Opera edidit *Cassiodorus*, quæ mox deperdita sunt. At Commentarium in Cantica Canticorum non esse genuinum Cassiodori fœtum luculenter ostendit eruditus *P. Joannes Garetius* Monachus Benedictinus Congreg. S. Mauri in Præfatione in Cassiodorum, cujus Opera in duos Tomos distributa in lucem emisit, unà cum vita ejusdem Cassiodori, quem Clarissimis parentibus natum *Scillacii*, quæ urbs Brutiorum tum erat primaria, eumque anno ætatis suo 60. vel 70. sæculo nuncium remisisse, & Sancti Benedicti Regulam in Cœnobio propè Scyllacium à se constructo professum fuisse, perdoctâ dissertatione evincit mox laudatus *Garetius*.

Victor Capuanus Episcopus anno DL. Cyclum Paschalem condidit adversùs Victorem Aquitanum. De quo Cyclo egregiè edisserit *Bucherius* in Opere de Doctrina Temporum cap. XI.

Rusticus S. R. E. Diaconus *Judicatum* Vigilii Papæ, quo tria Capitula erant proscripta, maximis laudibus primùm extulit, at, mutatâ postmodùm sententia, scripsit adversus Vigilium. Quapropter à Summo illo Pontifice damnatus, & propter Schisma exauctoratus fuit. Scripsit etiam Rusticus librum contra Acephalos.

Sunt nonnulli, qui *Dacium* Mediolanensem Episcopum inter Scriptores, qui sexto sæculo in Italia floruerunt, reponunt; quia existimant illum esse Auctorem *Chronici rerum Mediolanensium*, quod hactenùs ineditum asservatur in Bibliotheca Mediolanensi. Verùm, doctissimus Mabillonius tom. I.

vet. Analect. pag. 3. rectè observat, *Dacium*, qui sexto Ecclesiæ sæculo Mediolanensi præfuit Ecclesiæ, non posse esse Auctorem illius Chronici, quia in eo narrantur res Mediolanensis Ecclesiæ ab octavo sæculo ad tempus Alexandri II. Papæ, definitque prædictum Chronicon in anno MLXVII. ex quo luculenter constat, illud non fuisse editum à *Dacio*, qui sexto sæculo Ecclesiam Mediolanensem regebat. Cæterùm, quamvis *Dacius* non sit Auctor istius Chronici, inter viros tamen, qui sexto sæculo in Italia celebres fuerunt, sedem habere debet, quia Cassiodorus, vir hujus sæculi, ut mox ostendi, insignis, ad ipsum scripsit Epistolam, quæ libro duodecimo ejus Epistolàrum ordine est vicesima septima.

Agnellus Ravennæ Episcopus Templa ab Arianis extructa purgavit, & ad verum Dei cultum traduxit, scripsitque Epistolam ad *Arminium* de ratione Fidei, quæ extat tom. VIII. Bibliothecæ Patrum.

Arator natione Ligur à Vigilio Papa, cui apprimè charus fuit, inter Subdiaconos Ecclesiæ Romanæ sublectus, scripsit carmine heroico Historiam Actuum Apostolorum à S. Luca Evangelista descriptam, & duobus libris comprehensam, quæ habetur tomo X. Biblioth. Patrum.

Paschasius S. R. E. Diaconus libros edidit duos *de Spiritu Sancto*, qui inserti sunt tom. VIII. Biblioth. Patrum. *Laurentio* Antipapæ ex ignorantia favit Paschasius contra Symmachum legitimum Pontificem, & ob id ejus animam piacularibus Purgatorii pœnis addictam vidit *S. Germanus* Capuanus Episcopus.

Dionysius exiguus natione quidem Scytha, sed Monasterii Romani Abbas, ut multi post Venerabilem Bedam asserunt, Auctor est *Æræ Christianæ*, quâ in putandis annis à Natali Christi Domini etiamnùm utitur Ecclesia Romana. At Dionysius in consignando initio illius Æræ anno quadragesimo quinto Imperii Augusti, quadriennio integro à vero Natali Christi aberravit. Christus enim, ut latè ostendi in Tractatu *de Misteriis & Annis Christi*, natus est anno quadragesimo Imperii Augusti. Alia Opera lucubravit Dionysius, sed præsertim novam Canonum Collectionem adornavit, quæ statim ab Ecclesia Romana obviis ulnis excepta est, de qua legendus est doctissimus *Petrus de Marca* Archiepiscopus Parisiensis cap. 4. lib. 3. *de concordia Sacerdotii & Imperii*.

Postremò, *S. Gregorius Magnus*, de quo in superiori Colloquio multa jam diximus, patriâ Romanus, *Gordiani* Senatoris, & *Sylviæ* filius, splendidissimum fuit Italiæ ac totius Ecclesiæ lumen. Ad supremum Pontificatum, invitus quidem anno DXC. evectus, omnes suas vires & cognitiones ad Ecclesiæ ornamentum, ad Religionis propagationem, & ad omnium Christianarum virtutum contulit incrementum. Malâ licèt & adversâ valetudine diu afflictus, necnon gravi, atque diuturnâ vexatus podagrâ, edendis tamen ad Christianorum institutionem libris; qui sanctitatem ac eruditionem ubique spirant, jugiter incubuit. Opera genuina S. Gregorii Magni Papæ sunt ista: *Expositio Moralis in Job* in triginta quinque libros distincta. *Liber Pastoralis*, seu de Cura Pastorali quatuor in partes distributus. *Homiliæ super Prophe-*

phetam Ezechielem viginti duæ. Homiliæ quadraginta in Evangelia. Epistolarum libri duodecim. Antiphonarium. Sacramentarium, quod ex venerandæ antiquitatis Codice MS. edidit *Hugo Menardus* Benedictinus Congreg. S. Mauri. *Quatuor libri Dialogorum*, quos Hæretici, & nonnulli Catholici intemperantioris Critices viri Gregorio Magno abjudicant, dictitantes, quatuor illos libros Dialogorum ineptis fabulis, & innumeris miraculis, quæ ab omni veri specie abhorrent, esse infartos. Sed istos Aristarchos meritò doctissimus noster *Melchior Canus* lib. xi. de locis cap. 6. castigat his verbis: *Magnis, præclarisque virtutibus viri sanctissimi atque optimi id consequi meruerunt, ut in rebus ejusmodi, quas vel spectasse, vel ab aliis fide dignis, qui spectarint, se vidisse testati sunt, fides omninò illis habeatur. Qua in re Erasmus Roterodamus, aliique juniores quidam sæpè ac licentèr errarunt.* Addo etiam, quod licet hæc miracula, quæ S.Gregorius in his quatuor Dialogorum libris narrat, si ad debilis rationis humanæ trutinam expendantur, incredibilia videri possint, nihilosecius spectata omnipotentiâ Dei; cui omnia parent, creditu facilia erunt. Sed hac de re plura legesis apud Mabillonium tom. 2. Annalium, & sæculo 1. Benedictino. Inter Opera dubia S. Gregorii Magni collocant periti Critici *Commentarium in libros Regum*, & *Commentarium in septem Psalmos Pœnitentiales*. Rejicitur autem à viris eruditis tamquam spurius & suppostitius *Commentarius in Cantica Canticorum*, qui sub nomine S. Gregorii Magni circumfertur, tum quia non extat in MSS. Codicibus melioris notæ; tum quia etiam *Paterio* S. Gregorii Magni discipu-

lo, ejusque Operum studiosissimo, fuit omninò incognitus. Novam & accuratissimam omnium S. Gregorii Operum Editionem adornarunt eruditissimi Monachi Benedictini Congreg. S. Mauri, quam doctissimis Præfationibus, & Notis, atque Sanctissimi illius Pontificis Vitâ elegantissimè descriptâ illustrarunt, & S. Gregorii Magni Opera in quatuor Tomos distribuerunt. Priori Tomo continentur Exegetica in sacram Scripturam, scilicet Moralium in Job libri triginta quinque, Homiliarum in Ezechielem Prophetam libri duo, & totidem Homiliarum in Evangelia.... .

Secundus Tomus continet cætera S. Gregorii indubitata & germana Opera, sive ad Historiam, sive ad Ecclesiasticam spectent Disciplinam; scilicèt librum Regulæ Pastoralis, quatuor Dialogorum libros, & Registrum Epistolarum.

Tertius Tomus bipartitus est. Prior pars exhibet librum Sacramentorum, Antiphonarium, & cætera liturgica cum eruditissimis Notis *Hugonis Menardi* Congreg. S. Mauri Benedictini. Altera ejusdem Tomi pars complectitur Commentarium in lib. 1. Regum, Expositionem in Cantica Canticorum magna ex parte auctam, aliam in septem Psalmos expositionem, & concordiam quorumdam sacræ Scripturæ testimoniorum.

Quartus Tomus duas etiam in partes divisus est. Prior pars continet S. Gregorii Vitam, tum à *Paulo Warnefridi*, tum à *Joanne Diacono* scriptam, & aliam recentem, quam ex Gregorianis præsertim scriptis adornarunt doctissimi Patres Benedictini Congreg. S. Mauri. Secunda pars ejusdem Tomi exhibet genuinum *Paterium* S. Gregorii Ma-

gni

gni discipulum, qualis habetur in quam plurimis optimæ Notæ MSS. & *Alufi* Tornacensis Monachi Expositionem in Novum Testamentum ex Gregorianis sententiis, quæ *Paterii* nomen in superioribus Editionibus immeritò præferebat.

D. Nihil hactenùs dixisti de Scriptoribus Græcis, qui sexto Ecclesiæ sæculo magnam eruditionis famam sibi in Oriente compararunt, quorum nomina, patriam, & Opera scire percupio.

M. Sæculum sextum singulari eruditione in Oriente nobilitarunt *Basilius* gente Cilix, & Presbyter Ecclesiæ Antiochenæ, qui scripsit tres libros *Historiæ Ecclesiasticæ*, quorum primus incipit ab anno CCCCL. & definit in *Simplicii* Papæ morte anno CCCCLXXXIII. Secundus initium inde sumens, Historiæ filum perduxit usque ad annum DXVIII. Tertius res gestas ab Imperatore *Justino* complectitur. Alia ejusdem Basilii Opera refert *Photius* in Bibliotheca Cod. 95. & 107. *Theodorus* Ecclesiæ Constantinopolitanæ Lector collegit ex Socrate, Sozomeno & Theodoreto Historiam tripartitam duobus libris comprehensam à vicesimo Constantini Magni Imp. anno usque ad Imperium *Juliani* pertingentem. Huic Operi posteà Theodorus duos alios Historiæ Ecclesiasticæ libros addidit, proprio marte conscripros, à tempore videlicet, quo Socrates Historiæ finem imposuit, ad principium usque Imperii *Justini* senioris, idest, usque ad ann. DXVIII. *Jobius* Monachus Orientalis scripsit librum adversùs *Severum* Hæreticum, cujus nulla supersunt hodiè vestigia, & libros novem *de Incarnatione Domini*, quorum fragmenta legi possunt in Bibliotheca Photii Cod. CCXXII. *Joannes Scythopolitanus* scri-

psit contra Eutychianos, & Acephalos. *Cyrillus Scythopolitanus* scripsit Vitam *S. Joannis Silentiarii*, Vitam *S. Euthymii* Abbatis, & Vitam *S. Sabæ*. His Scriptoribus Græcis addi possunt *Procopius Gazæus* qui in plurimos Scripturæ sacræ libros edidit Commentarios, ut videre est in Bibliotheca Photii Cod. 160. 206. & 207. *Aretas* Cæsareæ in Cappadocia Episcopus, qui scripsit explanationem in Apocalypsim; *Zacharias* Mytilenus Episcopus, qui calamum strinxit in Manichæos; *Ephremius*, seu *Euphræmius* Episcopus Antiochenus, multos composuit Tractatus pro defensione Concilii Chalcedonensis; *Joannes* natione Cappadox, Episcopus Constantinopolitanus, ob singularem vitæ abstinentiam dictus *Jejunator* scripsit librum *de Baptismo*, quem S. Leandro Hispalensi Episcopo dicavit, ut testatur S. Isidorus Hispalensis in lib. de Scriptori- Ecclesiasticis, aliosque *de Pœnitentia* composuit libros, de quibus videndus est doctissimus *Joannes Morinus* Congreg. Oratorii Presbyter in fine libri, quem edidit *de Pœnitentia*. Inter libros, quos *Joannes* dictus *Jejunator* de Pœnitentia scripsit, præcipuus est *liber Pœnitentialis*, ex quo Græci multa in suis scriptis testimonia excerpserunt; *Eulogius* Patriarcha Alexandrinus libros quinque scripsit contra Novatianos apud Photium in Bibliotheca Cod. ccxxv. item librum contra *Theodosium*, & *Severum*, de quo idem Photius Cod. ccxxvi. item *Invectivam Orationem contra unitatem subitò exortam inter Theodosianos, & Gajanitas Acephalos*, de qua idem Photius Cod. ccxxvii. Præterea, Orationes xi. quarum argumenta perstringit Photius Cod. ccxxx. ejusdem Eulogii Patriarchæ Alexan-

xandrini Sermonem in diem Festum Palmarum publicavit doctissimus *Combefisius* tom. I. Auctuarii Bibliothecæ Græco-latinæ, sicut jam observavimus in superiori Colloquio. Inter nobiles Scriptores Græcos jure censetur *Evagrius Scholasticus*, qui Epiphaniâ Syriæ urbe oriundus, post Eusebium, Socratem, Sozomenum & Theodoretum, libros sex Historiæ Ecclesiasticæ concinnavit, ab anno scilicet CCCCXXXI. quo Nestoriana impietas in Concilio Ephesino confixa est, usque ad duodecimum annum Mauricii Imperatoris, idest, usque ad annum DXCIII. Omnia, quæ ad suum argumentum dignè tractandum conducere poterant, summâ diligentiâ ex optimis Scriptoribus collegit, putà ex Prisco, Joanne, Zacharia, Eustachio & Procopio Rhetoribus. Evagrii Historiam Ecclesiasticam doctissimus *Valesius* è Græco in Latinum sermonem vertit, & egregiis Notis illustravit. Versio quippè Christophorsoni, quâ usus est Baronius, variis in locis non satis viris eruditis accurata videtur. Scripsit etiam idem Evagrius volumen Epistolarum, Orationum & Relationum, imperante *Tiberio Constantino*, à quo *Quæstoris* dignitate donatus est; nec multò post, cùm Orationem composuisset de laudibus *Mauricii* Augusti ob Natalem Theodosii nobilissimi pueri, codicillos præfecturæ ab eodem Mauricio accepit, ut ipsemet testatur in Epilogo Historiæ suæ.

D. Percensuistine omnes Scriptores Græcos, qui sexto sæculo floruerunt?

M. Supersunt adhùc nonnulli, quos hìc breviter subiiciam. *Dorotheus* Archimandrita, & *Sanctus Joannes Climacus* de moribus præclarè scripse-

runt. Dorothei virtutes gravissimis testimoniis *Theodori* Studitæ, & *Tarasii* Patriarchæ Constantinopolitani celebratæ sunt, ut liquet ex Prologo ad ipsius Dorothei *Asceticas Institutiones*, quæ extant in Biblioth. Patrum. *Joannes* verò dictus est *Climacus* ob librum quem edidit, *Scala Cæli* inscriptum, & in triginta Capita distinctum, quibus tamquàm totidem gradibus, seu scalis, ad perfectionis religiosæ culmen ascenditur. Vitæ S. Joannis Climaci aliquod Compendium à Daniele Monacho Raythuno elucubratum libro ipsius, *Scala Cæli*, inscripto præfixum est, quod etiam recitat Bollandus ad diem xxx. mensis Martii, quâ colitur S. Joannes Climacus. Scripsit etiam idem Sanctus *librum ad Pastorem*. *Leontius Bizantinus* Monachus in Laura S. Sabæ propè Hierosolymam scripsit librum *de Sectis Hæreticorum, ac de Synodo Chalcedonensi* in x. Actiones distinctum. *Tres libros adversùs Eutychianos & Nestorianos*: Libros duos *contra fraudes Apollinaristarum*: item *Solutiones Argumentorum Severi*, & alia Opera, quæ sive edita, sive inedita versione latinâ donata & accuratissimè repurgata in lucem propediem emissurus est doctissimus noster *Michael le Quien*. Denique, in sexto Ecclesiæ sæculo duo *Anastasii* celebres fuerunt in Oriente, quos, sicut jam in superiori Colloquio observavimus, nonnulli inscitè confundunt. Alius quippè fuit *Anastasius senior* Ecclesiæ Antiochenæ Patriarcha, qui composuit tres Orationes, quas noster *Combefisius* inseruit tom. 2. Bibliothecæ Græco-latinæ Sanctorum Patrum. Prima Oratio est *de Annunciatione Beatissimæ Virginis*, sicuti & secunda; Tertia verò est *de Transfiguratione Domi-*

ni nostri Jesu Christi. Extant etiam sub nomine Anastasii Patriarchæ Antiocheni quinque Orationes Dogmaticæ manuscriptæ in Bibliotheca Cæsarea, ut refert *Lambecius* tom.7. Commentariorum de eadem Bibliotheca pag. 167. Alter *Anastasius* fuit Monachus, qui vixit in Monte Sinai, & ideò *Sinaita* appellatus. Hic Auctor est librorum XI. *Anagogicarum contemplationum in Hexameron*, quos tamen Baronius putavit esse fœtus Anastasii Patriarchæ Antiocheni. citantur enim hi libri in Annalibus *Michaelis Glicæ* viginti circiter vicibus, ibique nunquàm eorum Auctor Episcopus, aut Patriarcha Antiochenus appellatur, sed sæpiùs *Anastasius Sinaita*, ex quo colligitur, Anastasium Monachum Sinaitam legitimum esse horumce librorum parentem, non verò Anastasium Patriarcham Antiochenum. Liber, cui titulus: *Responsio Anastasii Episcopi ad Orthodoxorum aliquorum Christianorum interrogationes de diversis Capitibus Ecclesiasticis*, quem Baronius tribuit Anastasio Sinaitæ, neque ab hoc, neque ab Anastasio Patriarcha Antiocheno editus est; tùm quia plures errores Græcorum inserti sunt in his Quæstionibus & Responsionibus; tum quia etiam in illis citantur *Olympiodorus*, qui decimo sæculo floruit, & alii juniores Scriptores. Liber inscriptus *Dux viæ adversùs Acephalos* editus est ab Anastasio Monacho Sinaita, non verò ab Anastasio Patriarcha Antiocheno, ut visum est Baronio. Titulus enim in MS.Codice sic habet: *Exordium libri S. Anastasii Monachi Sinaitæ*. Similiter, Oratio *de sacra Synaxi*, & Expositio *in Psalmum sextum*, quæ à Baronio adscribuntur Anastasio Episcopo Antiocheno, sunt Anastasii Monachi Sinai-

nai-

naitæ, & Notis à nostro *Combefisio* illustrantur tom. 2. Bibliothecæ Græco-latinæ Sanctorum Patrum. Ausus est *Albertinus* Sectæ Calvinianæ Pseudo-Minister asserere in libro, quem edidit, de Sacramento Eucharistiæ, Anastasium Monachum Sinaitam credidisse, Eucharistiam esse meram figuram Corporis Christi virtutis ejus & efficaciæ plenam. At Anastasium Monachum ab hoc errore vindicant *Petrus de Marca* Archiepiscopus Parisiensis in Epistola ad *Lucam Dacherium*, *Arnaldus* Doctor Sorbonicus lib. 7. tom. 1. *de perpetuitate fidei Catholicæ Ecclesiæ circa Eucharistiam* cap. 2. & *Natalis Alexander* in sexto Ecclesiæ sæculo cap. 13. ubi doctissimi illi Scriptores pluribus probant, Anastasium Sinaitam Monachum realem Corporis Christi in augustissimo Eucharistiæ Sacramento constanter docuisse, quamvis errore sibi proprio, & in explicandis hujus Mysterii circumstantiis lapsus, opinatus sit, Corpus Christi in Eucharistia esse corruptibile, & affectiones, quæ conveniunt accidentibus, putà, frangi, dividi, dentibus conteri, stomacho digeri, alterari & corrumpi, Corpori Domini convenire. Quâ in re licèt erraverit Anastasius Sinaita Monachus, nunquàm tamen deflexit à fide, quâ semper, ubique, & ab omnibus creditum est, Corpus Christi esse realiter præsens in Eucharistiæ Sacramento. Sed de Scriptoribus Ecclesiasticis, qui sextum sæculum doctrinâ & pietate illustrarunt, hæc prælibasse sufficiat.

COL-

COLLOQUIUM VI.

De Doctrina, Disciplina, & Morali Christiana sexti Ecclesiæ sæculi.

D. CUm Ecclesiæ Catholicæ veritas in Doctrina, Disciplina, & Morali potissimùm splendescat, hoc unum dumtaxàt ad rerum, quæ ad Historiam sexti Ecclesiæ sæculi spectant, plenam notitiam desiderari videtur, ut de Doctrina, Disciplina, & Morali hujus sæculi brevitèr in isto Colloquio disseramus. Agedum, & ostende primò, quænam fuerit Doctrina sexti Ecclesiæ sæculi?

M. Doctrina sexti sæculi eadem planè fuit, quæ nunc obtinet in Ecclesia Catholica, & quæ ab Apostolis profecta invariabili sæculorum serie ad nos usque constanti perpetuâque traditione propagata est. Profitebantur omnes fideles sexti Ecclesiæ sæculi unam divinam Essentiam & tres Personas contra Arianos, & Sabellianos; duas in Christo naturas, divinam scilicèt & humanam, contra Eutychianos; unam personam, seu divinam, contra Nestorianos. Circà hæc duo præcipua fidei Orthodoxæ dogmata nulla prorsus Catholicos inter sexti Ecclesiæ sæculi fuit controversia. Quapropter, jure meritò observat doctissimus Cardinalis *Norisius* in Dissertatione Historica *de uno ex Trinitate carne passo*, contentionem illam, quæ sæculo sexto inter Catholicos exorta est, circà hanc propositionem: *Unus è Trinitate carne passus est*, fuisse puram putam-

tamque inter Catholicos Logomachiam, qualis olim fuerat de hac voce *Hypostasis* quæstio tantâ opinionum discrepantiâ Latinam inter & Græcam Ecclesiam agitata. Latini siquidem, ut jam observavimus in sexto Colloquio in Historiam quarti Ecclesiæ sæculi, tres personas, & unam Hypostasim in Sancta Trinitate esse affirmabant; ipsis enim Hypostasis idem erat ac substantia, natura, & essentia. Ex adverso Græci tres Hypostases in Sanctissima Triade admittendas esse pertendebant, quia Hypostasis apud illos idem erat ac persona. Magno certè animorum æstu Latinos inter & Græcos diù multùmque disceptatum fuit, priusquâm Latini, re maturo examine ponderatâ, nomen Hypostasis in eadem cum Græcis significatione reciperent, quamvis utrique, idest, tàm Latini, quàm Græci, essent in re significata planè concordes, nempè unam Essentiam esse divinam, tresque Personas, atque pro Catholico isto dogmate contra Hæreticos se strenuè depugnare utrique palàm gloriarentur. Huic igitur de significatione vocis *Hypostasis* contentioni in quarto sæculo accerrimè ventilatæ persimilis fuit ista controversia Catholicos inter sexti sæculi enata circà hanc propositionem: *Unus è Trinitate carne passus est*, hanc quippè Monachi Scythæ cum quibusdam aliis Catholicis constanter propugnabant; alii verò Catholici eam Eutychianæ Hæreseos insimulabant, hincque tot clamosæ disputationes, & tot contra se factitatæ hinc indè accusationes. Hæc tamen pura erat quæstio de nomine, quia utraque litigantium pars in fidei dogmate consentiebat, duas in Christo naturas indivisè adversùs Eutychianos admittens, & unam in eodem Personam contra Ne-

Nestorianos adstruens. Crediderim ipse, huic controversiæ inter Catholicos sexti sæculi obortæ locum dedisse errorem facti in hoc positum, quòd multi Catholici hanc Scytharum Monachorum propositionem: *Unus è Trinitate carne passus est*, à blasphemia *Petri* Fullonis Hæretici Eutychiani non differre autumarent. Hic enim Hæreticus Trisagio addiderat hæc verba: *Qui crucifixus es pro nobis*, cum quibus ista propositio: *Unus è Trinitate crucifixus est*, sensu convenire videbatur. Verùm, errore facti in hoc hallucinabantur illi Catholici; nam *Petrus Fullo* hæc verba: *Qui crucifixus es pro nobis* Trisagio, quo Deus ter Sanctus proclamatur, addiderat; ut innueret Filium Dei in substantia deitatis, vel Trinitatem totam passam esse. Duas siquidem in Christo naturas negabat impius ille Eutychianus. At Scythæ Monachi duas in Christo naturas inconfusas conceptis verbis profitebantur, & *unum è Trinitate*, scilicèt Filium Dei, non in substantia Deitatis, sed carne passum ac crucifixum propugnabant. Suam, sociorumque suorum Scytharum Monachorum super hac re sententiam dilucidè exponit *Maxentius* in Professione *Fidei de Christo*, eamque Sancti *Procli* Constantinopolitani Episcopi, cujus doctrinam recepit Synodus Chalcedonensis, auctoritate confirmat in Tomo ad Armenios, ut legere est apud *Natalem Alexandrum* in selectis Historiæ Ecclesiasticæ Capitibus sæculo VI. Dissertatione secunda. Mirum igitur non est, si Joannes II. Summus Pontifex, postquàm accuratè examinasset, hanc propositionem: *Unus è Trinitate carne passus est*, & Schytharum Monachorum doctrinam de duabus in Christo naturis perspectam exploratam-

que

que habuiſſet; tanquàm Catholicam approbaverit, & Acæmetas Monachos,qui prædictam propoſitionem, ceu Hæreticam, reprobabant, damnaverit; ut jam à nobis obſervatum eſt in ſuperioribus Colloquiis. Nulla igitur in ſexto ſæculo diſſenſio aut controverſia fuit inter Catholicos circà dogmata Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis Verbi Divini, ſed potiùs concors omnium doctrina, animorumque conſenſio.

D. Quænam fuit doctrina ſexti ſæculi circà alia fidei dogmata, quæ credenda proponit Eccleſia Catholica, & ab Hæreticis noſtri temporis reprobantur?

M. Circà alia fidei dogmata, quæ credenda proponit Eccleſia Catholica,eadem prorsùs fuit ſæculi ſexti doctrina ac noſtra. Hæretici quippè velint nolint, fateri coguntur, Chriſtianos ſexti Eccleſiæ ſæculi cultum detuliſſe Sanctis, eosque invocaſſe; Martyrum ſepulchra, & Reliquias in maxino honore habuiſſe; Cœlibatum obſervatum, & Monaſticum Inſtitutum latè in eo fuiſſe propagatum; Primatum Romani Pontificis micuiſſe præſertim in perſona Agapeti Papæ, qui, ut in ſuperiori Colloquio diximus, Conſtantinopoli degens *Anthimum* Patriarcham Conſtantinopolitanum, cui impenſiùs favebat *Theodora* Auguſta, Sede Patriarchali propriâ ſuâ authoritate, nulloque coacto Concilio, dejecit, & in ejus locum *Mennam* ſubſtituit. Prætereà, Eccleſiam in Conciliis generalibus congregatam in defininiendis rebus fidei infallibili pollere auctoritate Chriſtiani ſexti Eccleſiæ ſæculi firmitèr crediderunt cum Sancto Gregorio Magno, qui eodem ſæculo Pontificatum geſſit, & in Epiſto-

la

la Synodica ad Patriarchas, quæ est xxv. lib. 1. testatur, se quatuor Concilia Oecumenica suscipere, & venerari, sicut Sancti Evangelii quatuor libros. Quintum pariter Concilium generale, in quo tria damnata sunt Capitula, se pariter venerari profitetur idem Summus Pontifex, eique, qui aliter sapit, anathemá dicit, his verbis: *Quisquis ergò aliud sapit, anathema sit, quisquis verò prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit, à Deo Patre &c.* Quapropter, quandò Sanctus ille Pontifex mitiùs egit cum *Theodelinda* Longobardorum Regina, & cum nonnullis, qui Concilii quinti generalis auctoritati in damnatione trium Capitulorum damnatione obtemperare detrectabant, nec eos pro Schismaticis habuit, usus est Sanctissimus ille Pontifex prudenti quadam Oeconomiâ, fortè quod eos ignorantiâ laborare potiùs, quàm pravâ voluntate noverat, cùmque doceri non refugerent, sperabat futurum ut tandem aliquandò resipiscerent, maximè postquàm illis fuisset ostensum, Synodo Chalcedonensi nullum à quinta Synodo vulnus esse illatum, ut perperàm sibi persuadebant. Sed prudentis Oeconomiæ elapso tempore, cùm pauci superessent trium Capitulorum defensores, summo jure cum illis egit Sanctus Gregorius, nec priùs ipsos ad communionem recepit, quàm professi fuissent, se quintam Synodum pari cum aliis quatuor Oecumenicis veneratione suscipere. Hanc supremam Ecclesiæ auctoritatem in Concilis Oecumenicis adstruens S. Gregorius Magnus, omnes contra Catholicam Fidem, aut jam exortos errores, aut in posterum orituros simul oppressit.

Sacrificia, Orationes, Vigilias, Eleemosynas, alia-

aliaque id genus pietatis officia Defunctis admodùm prodesse, eosque subsidiis istis vel levari, vel ex toto liberari constans erat in VI. sæculo utriusque Ecclesiæ tàm Orientalis, quàm Occidentalis doctrina, sicut perspicuis, invictisque omnium sæculorum testimoniis confirmata testatur *Eustratius* Scriptor sexti Ecclesiæ sæculi, Magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ Presbyter, in libro, cui titulus est: *Refutatio eorum, qui dicunt, animas Corporibus suis solutas non operari, nec precibus sacrificiisque, quæ pro iis offeruntur, adjuvari.* Quem librum *Leo Allatius* græcè latinèque edidit. Sanctus etiam Gregorius M. qui sexto sæculo universalem regebat Ecclesiam, pluribus in locis eamdem doctrinam tradit, sed præcipuè lib.4. Dialogorum cap.39. ubi interroganti discipulo: *An post mortem Purgatorius ignis sit?* respondet Sanctus Doctor: *pro quibusdam levibus culpis tergendis esse antè Judicium purgatorium ignem.* Quod infrà disertè probat. Et cap.55. sic scribit: *Multorum solet animas etiam post mortem sacra oblatio hostiæ adjuvare; ita ut hanc nonnunquam ipsæ defunctorum animæ expetere videantur.*

Confessionis & Absolutionis Sacerdotalis necessitatem pluribus in locis probat idem Gregorius, maximè lib.22. Moralium in Job. num.31. & Homiliâ 26. in Evangelia, ubi sub Schemate *Lazari* ex mortuis à Christo revocati, & ab ejus Apostolis soluti, explicat peccatoris per Confessionem peccatorum è sepulchro prodeuntis resurrectionem & solutionem. Sic enim habet: *Lazaro ergò dicitur: Veni foras: ac si apertè cuilibet mortuo in culpa diceretur; Cur reatum tuum intra conscientiam abscon-*

scondis? foras jam per Confessionem egredere, qui apud te per negationem lates. Veniat itaque foras mortuus, idest, culpam confiteatur peccator. Venientem verò foras solvant discipuli, ut Pastores Ecclesiæ ei pœnam debeant amovere, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit. Hæc de solutionis ordine breviter dixerim, ut sub magno moderamine Pastores Ecclesiæ vel solvere studeant, vel ligare.

Missarum solemnia in sexto sæculo fuisse celebrata, passim legimus in Operibus S. Gregorii Magni præsertim in Homiliis in Evangelia, ex quibus facilè colligitur, fideles hujus sæculi constanter credidisse, Missam esse verum & propriè dictum Sacrificium, & in augustissimo Eucharistiæ Sacramento verè & realiter contineri Corpus, & Sanguinem Christi Domini. Quod etiam Sanctus Gregorius Magnus cap.58. lib.4. Dialog. his perspicuis verbis confirmat: *Ejus quippè ibi corpus sumitur, ejus caro in populi salutem partitur, ejus sanguis non jam in manus infidelium, sed in ora fidelium funditur.* Refert quoque *Joannes Diaconus* in Vita ejusdem S. Gregorii Papæ lib.2.cap.4. quod *Matrona quædam Beato Gregorio per stationes publicas Missarum solemnia celebranti solitas oblationes obtulerat. Cui post Mysteria traditurus cùm diceret: Corpus Domini Nostri Jesu Christi conservet animam tuam, lasciva subrisit. Ille continuò dexteram ab ejus ore convertens, partem illam Domini Corporis super Altare reposuit. Expletis verò Missarum solemniis, Matronam coram populo inquisivit, quamobrem Corpus Dominicum sumptura ridere præsumpserit? At illa diù mussitans tandem prorupit: quia panem, quem propriis manibus me fecisse cognoveram, tu Corpus Dominicum perhibebas. Tùm*

Gregorius pro incredulitate mulieris cum tota plebe se in orationem prostravit, & post paululùm surgens, particulam panis, quam super Altare posuerat, carnem factam reperit; quam coram cunctis incredulæ Matronæ demonstrans, ad credulitatis gratiam tàm illam revocare potuit, quàm totum populum confirmare curavit. Rursùs itaque in orationem cum eisdem prostratus, carnis frustum in panis primordia reformavit. Hoc longiusculum licèt Joannis Diaconi testimonium producere operæ pretium duxi, ut manifestò constet, Christianos sexti Ecclesiæ sæculi firmâ fide credidisse realem præsentiam Corporis, & Sanguinis Christi Domini in Eucharistiæ Sacramento, sicque retundatur effrænis audacia *Albertini* Sectæ Calvinianæ Pseudo-Ministri, qui in libro, quem edidit, *de Sacramento Eucharistiæ*, duos adducit Scriptores sexti sæculi, videlicèt *Anastasium Sinaitam* Monachum in lib. qui inscribitur, *Dux Viæ*, & *Facundum* Hermianensem Episcopum lib. 9. cap. 19. à quibus negatam esse ait realem præsentiam Corporis Christi in Eucharistiæ Sacramento. At Anastasium Sinaitam, sicut in superiori Colloquio vidimus, ab hoc errore viri doctissimi vindicant, sicut & *Facundum* Hermianensem Episcopum, ut videre est apud *Natalem Alexandrum* cap. 4. art. 6. §. 2. Hist. Eccles. sexti sæculi. Præterquamquod nulla omninò est *Facundi* Hermianensis Episcopi in Ecclesia authoritas, utpotè qui Schismaticus fuit, in Schismate scripsit & obiit. Sed quæ, amabo, major vesania esse potest, quàm obscura quadam testimonia in horumce duorum sexti sæculi Scriptorum libris expiscari velle, & luculentissima nolle recipere testimonia deprompta ex Operibus S. Grego-

gorii Magni, qui eodem sæculo universæ Ecclesiæ clavum regebat, ex quibus Sole clariùs colligitur, omnes sæculi sexti Christianos præsentię realis Corporis & Sanguinis Christi Fidem constantissimè tenuisse? legesis *Confessionem Gregorianam* typis Colonię editam apud *Arnoldum Quentelium* anno MDIV. Auctore *Theodoro Petrejo* Campensi Colonensis Carthusiæ alumno, qui invictè demonstrat, omnes fidei articulos, de quibus nobis impræsentiarum cum Lutheranis, & Calvinistis, aliisque novis Hæreticis controversia est, à Sancto Gregorio Magno probatos & assertos esse, eorumque errores in antecessum à S. illo Doctore fuisse præfocatos.

D. Sine, quæso, ut te paululùm interpellem, & à te perconter, an vera sit illa Historia, quæ circumfertur de anima *Trajani* Imperatoris in infidelitate defuncti ab inferis precibus Sancti Gregorii Magni liberata? Si enim hæc narratio vera sit, sequitur planè, Christianos sexti Ecclesiæ sæculi non consensisse nobiscum in hoc dogmate fidei, quo credimus, licitum non esse orare pro his, qui in sua impietate & in infidelitate demortui æternis sunt cruciatibus addicti, quia, ut inquit Scriptura Sacra, *in Inferno nulla est redemptio*.

M. Hæc narratiuncula, quam audisti, de liberatione Trajani ab Inferis, & de fusis ad eam impetrandam à Sancto Gregorio Magno precibus, jure meritò à viris eruditis fabulæ loco habetur. Enim verò, ut benè multa prætermittam momenta à peritis Criticis adducta, quæ rem planè conficiunt; quî credibile est, Sanctum Gregorium orare voluisse pro liberatione Trajani, quem sciebat in infidelitate mortuum, adeòque æternis flammis ad-

dictum, cùm ipsemet lib.4. Dialogorum cap.44.& lib.34. Moralium cap.16. cum universa Ecclesia doceat,pęnas Inferni esse ęternas,nullamque in Inferno redemptionem;ex quo infert S.ille Ecclesię Doctor, justos orare nec debere, nec posse pro hominibus in infidelitate, vel impietate defunctis, aut si pro illis oraverint, irritas planè esse eorum orationes. Legi potest super hac re caput decimum libri tertii de Vita Sancti Gregorii Magni quam tomo quarto recentis illius Operum editionis inseruerunt doctissimi Patres Benedictini Congregationis Sancti Mauri, ubi hanc, quæ vulgò jactatur, narratiunculam solidis momentis exsufflant. Habetur quidem illius narratiunculæ de liberatione animæ Trajani ab Inferis precibus Sancti Gregorii Magni aliqua mentio in oratione, quæ adscribitur Sancto Joanni Damasceno, *de iis qui in fide obdormierunt*; sed hanc orationem genuinum non esse Sancti Joannis Damasceni fœtum apertè demonstrant periti Critici *Bellarminus*, *Leo Allatius*, & noster doctissimus P. *Michael le Quien* in Dissertatione quinta inter Damascenicas, quas præfixit tomo 1. recentis Editionis Operum Sancti Damasceni, quam eruditis ac pulcherrimis Notis illustratam nuperrimè publicavit. Addo etiam cum Sancto Thoma in supplemento quæst. 73. art. 5. ad 5. quod, positâ veritate illius Historiæ de liberatione Trajani ab Inferis obtentâ precibus Sancti Gregorii, dici tantùm posset, *Trajanum non fuisse in Inferno finaliter deputatum, sicut*, inquit Angelicus ille Doctor, *apparet ex omnibus illis, qui fuerunt miraculosè à mortuis suscitati, quorum plures constat Idololatras & damnatos fuisse. De omnibus enim talibus similitèr dici oportet, quod*

non

non erant in Inferno finalitèr deputati, sed secundum præsentem propriorum meritorum justitiam; secundùm autem superiores causas, quibus prævidebantur ad vitam revocandi, erat alitèr de eis disponendum &c. Patet itaque, sive hæc narratio de liberatione Trajani ab Inferis precibus Sancti Gregorii impetratâ vera, vel falsa sit, Christianos sexti sæculi credidisse, sicut & nos in præsentia credimus, nefas omninò esse preces fundere pro his, qui in impietate vel infidelitate mortui, decretorio Dei judicio in Inferno sunt finalitèr deputati, quod perpetuò ab ipsis Ecclesiæ primordiis fuit Christianæ Fidei dogma.

D. Maximo sanè rubore Hæretici, nisi omnē frontem exuissent, suffundi deberent, dùm ea tanto ardore oppugnant fidei Dogmata, quæ tamen omni Ecclesiæ ævo unanimi Catholicorum consensione firmata & approbata fuerunt. Sed expendamus modò ea, quæ spectant Disciplinam tam Ecclesiasticam, quàm Monasticam, quæ viguit sexto sæculo.

M. Disciplinam Ecclesiasticam sexti sæculi expressam habemus in Canonibus Conciliorum, quæ eodem sæculo celebrata sunt, de quibus jam superiùs disseruimus. Nihiloseciùs pauca, quæ ad Disciplinam ergà Episcopos & Clericos in sextò sæculo observatam attinent, hic subnectere non erit à proposito nostro alienum. In primis, Episcopatus in Regionibus recens ad Christianam Fidem conversis Romanorum Pontificum authoritate instituebantur. Sic S. Gregorius Magnus, misso ad Sanctum Augustinum Anglorum Apostolum Pallio, præcepit ei, ut Metropoles duas institueret, *Londini* unam, alteram, *Eboraci*; & sub una-

quaque duodecim Episcopos consecraret, ut videre est in ejus Epistola xv. lib. viii. At in Regnis Christianis novi non instituebantur Episcopatus absque Metropolitanorum consensu. Occasione Schismatis Episcoporum Istriæ, qui trium Capitulorum damnationi subscribere noluerunt, Aquilejensis Metropolita ab Episcopis Schismaticis, qui quatuor Patriarchalium Sedium jurisdictioni parêre renuebant, Patriarcha fuit institutus. Sed extincto Schismate, nudum Patriarchæ nomen retinuit Aquilejensis Episcopus. Progressu tamen temporis Patriarchatus honorem, & primum locum supra omnes Italiæ Metropolitanos ei concesserunt Leo VIII. Clemens II. & Alexander II. De Patriarchatu Aquilejensi legendus est doctissimus Card. *Norisius* cap. 10. Dissert. *de quinta Synodo*, ubi fusè ac doctè de eo agit. Electiones Episcoporum fiebant à Coepiscopis, à Clero, & populo, non tamen eodem jure, nec eodem semper modo; summa autem eligendi potestas erat penès Clerum, Episcopos & Metropolitanum. In his Episcoporum electionibus, quæ sexto Ecclesiæ sæculo fiebant, cœpit Ecclesia multùm Imperatoribus & Regibus indulgere, ut eorum patrocinium promereretur ad comprimendos Hæreticos, ad executionem Canonum, ad Ecclesiæ bona sarta tecta conservanda maximè necessarium. Translationes Episcoporum, nisi postulante Ecclesiæ utilitate, non permittebantur. Coadjutores cum futura successione sibi designabant Episcopi, si id necessitas, aut Ecclesiæ commodum exigerent. Sic *S. Augustinus* Anglorum Apostolus sibi successorem ordinavit *Laurentium*; & *S. Sacerdos* Lugdunensis Episcopus S.Ni-

S. Nicetium nepotem ſuum à Childeberto Galliarum Rege obtinuit. Ceſſiones Epiſcoporum, niſi graviſſimas ob cauſas, non admittebantur. Epiſcopos tamen, qui propter continuam ægritudinem obeundo muneri impares erant, cedere poſſe Epiſcopatu, & ad ceſſionem conſiliis inducendos eſſe, non tamen compellendos docet S. Gregorius Magnus, ut videre eſt in pluribus ejus Epiſtolis, præſertim, juxta veterem editionem, 50. 51. 52. lib.7. Quin & viri ſanctiſſimi ducti ſolitudinis amore Epiſcopatum quandòque abdicarunt. Sic in Occidente *S. Sulpitius* Bituricenſem, *Bonnitus* Arvernenſem, & *Leodegarius* Auguſtodunenſem Eccleſias dimiſerunt; alii verò Epiſcopatus honorem totis viribus fugiendum, & ſolo charitatis & obedientiæ motu ſuſcipiendum eſſe, exemplo & ſcriptis docuerunt, quos inter potiſſimùm cenſentur S.Cæſarius, Fulgentius & Gregorius Magnus, quos ſacram dignitatem coactos ſuſcepiſſe, teſtantur hi, qui Vitas illorum ſcripſerunt *Cyprianus*, videlicet, *Ferrandus Diaconus*, & *Joannes Diaconus*. Epiſcopi ad reſidentiam in ſuis Eccleſiis tàm juxta ſtatuta Eccleſiæ, quàm juxta leges ab Imperatore Juſtiniano promulgatas obſtringebantur. A reſidentiæ tamen lege cenſebantur legitimè diſpenſati, qui à ſuis Eccleſiis ideò aberant, ut Synodis intereſſent, vel ut nomine Principum Legationes maximi momenti ad alios Principes obirent, ut multis exemplis conſtat, potiſſimùm S. Leandri Epiſcopi Hiſpalenſis, qui Wiſigothorum Hiſpaniæ Regum nomine Legationem obiit Conſtantinopoli; & *Joannis* atque *Agapeti* Summorum Pontificum, qui Gothorum in Italia regnantium Legatione apud Impe-

peratorem Orientis functi sunt. Episcoporum jurisdictio sæculo sexto erat amplissima, ipsosque de omnibus Monachorum, & Monialium causis judicare voluit Imperator Justinianus, earum cognitione Judicibus civilibus interdictâ, ut videre est in ejus Novella 79. cap. 1. & 2. Bonorum Ecclesiasticorum suprema administratio penès Episcopos erat, qui tamen Oeconomos instituebant, qui bona Ecclesiæ diligenter curarent, & deinde Episcopis administrationis suæ curam redderent. Ecclesiæ bona quatuor in partes erant distributa, quarum una Episcopo; altera Clericis; tertia Pauperibus; quarta Fabricæ Ecclesiæ erat destinata. Non licebat Episcopis post consecrationem bona acquisita trasmittere ad hæredes, sed solùm bona, quæ ante Episcopatum possederant, vel quæ ipsis posteà ex consanguineorum usque ad quartum gradum hæreditate obvenerant. Poterant tamen Episcopi bonorum, quæ propriâ comparaverant industriâ, non verò ex oblationibus fidelium, vel ex redditibus Ecclesiasticis congregaverant, quem vellent scribere hæredem. Demùm, sexto Ecclesiæ sæculo Episcoporum judicia & depositiones fiebant in Synodis Provincialibus, ita tamen ut possent Episcopi his in Synodis damnati vel depositi provocare ad Romanum Pontificem, ad quem de jure spectabat delegare Judices, qui ejusdem negotii examen in Provincia instaurarent, vel, si mallet, sententiam definitivam pronunciare; quod jus Romano Pontifici ratione Primatus, quem in universa obtinet Ecclesia, assertum est, & in Concilio Sardicensi vindicatum. Sed de his plura legesis apud Clarissimum Patrem *Thomassinum* in sua *veteri & no-*

nova Ecclesiæ Disciplina, ex qua hæc pauca excerpsisse sufficiat.

Venio nunc ad Disciplinam, quæ sexto Ecclesiæ sæculo circà Clericos fuit observata. Et primo, ætas ad suscipiendum Clericatum necdùm hoc sæculo erat præfixa, sed parentes offerebant Deo pueros suos, Cleroque devovebant, sicut patet exemplo S. Cæsarii Episcopi Arelatensis, qui inter ipsa infantiæ rudimenta Clericus factus est, teste Cypriano in ejus Vita. At Episcopi, & Presbyteri ante annum ætatis trigesimum, Diaconi verò ante vigesimum quintum non ordinabantur ex illius sæculi disciplina, ut colligitur ex Concilio Agathensi Can. 16. & 17. Arelatensi IV. Can. 1. Aurelianensi III. Can. 6. In Seminariis instituebantur juniores Clerici, Majores etiam plerisque in Ecclesiis sub Episcopi disciplina in iisdem ædibus degebant & communibus stipendiis alebantur. Hæc sanctissima disciplina ad benè informandos Clericorum mores maximè necessaria in Galliis & in Hispaniis præsertim viguit. Clerici non solùm vestibus à Laicorum habitu distinctis utebantur, sed etiam tonsurâ & coronâ, quam palàm gestabant, ab illis omninò secernebantur. Non licebat Clericis ab Ecclesiis, quibus per ordinationem Episcopi erant addicti, ad alias migrare Ecclesias, & qui hanc legem violabant, tamquàm desertores, vagi & instabiles puniebantur. Non poterant etiam Episcopi Clericos à suis beneficiis ad nutum amovere. Lex Cœlibatus sexto dumtaxàt sæculo Subdiaconis in Ecclesia Latina imposita ast, & ut Clericorum vita omni ex parte, sicut decet, irreprehensibilis esset, antiquis Canonibus, quibus Clericis districtè vetitum est ne

ne in ædibus suis extraneas mulieres contubernales habeant, novum robur additum est. Rectæ etiam consultum est distributioni & administrationi bonorum Ecclesiasticorum, quorum Clerici Proprietarii, seu Domini non erant, sed tantùm Oeconomi & dispensatores, itaut, detractis his, quæ ad honestam vitæ sustentationem necessaria erant, omne superfluum Pauperibus erogare tenerentur. Clerici multis immunitatibus sexto sæculo fruebantur, erantque liberi à fori sæcularis judicio, & quoties de fide, vel turpi vita, vel ob aliud crimen contrà sacros Canones admissum accusabantur, non ad Laici Judicis Tribunal vocabantur, sed coram Episcopo, vel alio Judice Ecclesiastico tota lis dirimi debebat. Quam Clericorum immunitatem strenuè tuitus est S. Gregorius Magnus, monens *Januarium* Calaritanum Episcopum Epist. 24. lib. 3. ne Sacerdotes à Laicis Judicibus in Sardinia opprimi pateretur, prohibuitque Clericis, & Monachis Diœceseos Neapolitanæ, ne ad aliud quàm Episcopi tribunal convenirent. Ad eamdem Clericorum propugnandam immunitatem multa in Galliis, & in Hispaniis celebrata Concilia sub pœnis gravissimis inhibuerunt, ne Clerici quemquam apud sæculares Judices, Episcopo non permittente, pulsarent; & ne Laici, inconsulto Episcopo, Clericum ad sæculare tribunal vocarent. Hæc est, in summa, Ecclesiæ Disciplina, quæ sexto sæculo ergà Episcopos & Clericos fuit observata.

D. Viguitne in sexto Ecclesiæ sæculo, præcipuè in Occidente Monasticum Institutum, quod tantoperè Hæretici execrantur?

M. Monasticum Institutum sexto Ecclesiæ sæ-

sæculo floruisse, & in Occidente præsertim longè latèque fuisse propagatum, liquidò colligitur ex benè multis Monasteriis, quæ eodem sæculo in Italia, Gallia, & Hispania condita sunt, de quibus legendus est doctissimus *Joannes Mabillonius* tom. I. Annalium Benedictinorum, ubi datâ operâ de tempore, quo isthæc Monasteria fundata sunt, & de Disciplina Monastica, quæ in illis adamussim observabatur, accuratè juxta ac elegantèr edisserit.

D. Quinam potissimùm in VI. Ecclesię sęculo Monasticum Institutum in Occidente propagarunt?

M. Monasticum Institutum sexto Ecclesiæ sæculo propagarunt in Occidente viri sanctissimi, *Cæsarius* Arelatensis Episcopus, *Aurelianus* ejusdem urbis Episcopus, *Columbanus*, *Ferreolus* Ucecienfis Episcopus, *Benedictus*, *Donatus*, *Isidorus* & *Fructuosus*, de quibus singillatim pauca hic dicemus.

S. *Cæsarius* duplicem, ut jam observavimus, Regulam scripsit: Unam Sanctimonialibus, in gratiam Cæsariæ sororis suæ & Monialium, quibus præerat in Monasterio Arelatensi ejus sumptibus extructo & fundato. Hæc S. Cæsarii Regula, quam doctissimus *Mabillonius* asserit primam fuisse Regulam pro Monialibus scriptam, legi potest in Codice Regularum *Holstenii*, & apud eruditum *Cointium* in Annalibus Ecclesiæ Francorum, ubi describitur, & prolixis atque eruditis Notis illustratur. Alteram S. Cæsarius pro Monachis scripsit Regulam, quæ in plerisque Monasteriis vigebat, præsertim in Gallia Narbonensi. Hanc etiam *Holstenius* in Codice Regularum edidit, illamque descripsit *Cointius* in Annalibus Francorum ad annum DXXXVI. & eruditis Commentariis exposuit. Præter has duas

Re-

Regulas, S. Cæsarius etiam exhortationes Sanctimonialibus scripto direxit, in quibus superbiam, invidiam, virorum colloquia, & familiaritatem, vestium elegantiam, splendidumve colorem, opera manuum vana & superflua præ cæteris cavenda monet, aitque, non sufficere vestem mutasse & religionis habitum suscepisse, nisi & mores mutentur, & contra malè dulces voluptates dimicetur. Præclara sunt quoque S. Cæsarii monita ad *Oratoriam* Abbatissam, quibus eam adhortatur, ut prior in Ecclesia inveniatur, postrema exeat; prima itidem suscipiat laborem, posterior solvat; communibus cibis utatur in communi mensa; non sit vestibus ornatior cæteris, sed moribus; Sorores omnes diligat, ac parem eis caritatem impertiat; nomen ejus complures noverint, beneficia plurimi sentiant, vultum rari cognoscant; omnis denique actio sit propter Deum, sermo de Deo, cogitatio in Deum. Hos mores in Abbatissis Beatus ille Pontifex exigebat.

Sanctus Aurelianus duplicem itidem scripsit Regulam, unam Monachis, alteram sacris Virginibus inscriptam. Utramque publicavit *Holstenius* in Codice Regularum, & utramque pariter descripsit *Cointius*, notisque illustravit in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum DXLVIII. Regula Sancti Aureliani in multis concordat cum Regula Sancti Cæsarii, in multis cum Regula Sancti Benedicti, quam uti Cæsarianam præ oculis videtur habuisse *Aurelianus*, sicut ostendit Mabillonius tom. I. Annal. Benedictinorum.

Sanctus Columbanus, cujus operâ tâm in Gallia, quàm in Italia Monasticum Institutum propaga-

ga-

gatum est, relictâ Hiberniæ Insula in Galliam venit anno DLXXXV. ut luculentèr evincit Mabillonius in Vita *Waldeberti* Abbatis Luxoviensis, quæ extat parte II. sæculi III. Benedictini. Regulam, quam Monachi sequerentur, condidit, quæ etiamnùm extat apud Holstenium *in Codice veterum Regularum*. Multa Monasteria extruxit Sanctus Columbanus, quorum præcipua fuere *Luxoviense*, *Angratense*, & *Fontanense* in Gallia; & in Italia *Bobiense*, ubi & sepultus fuit, & reliquiæ ejus multis pollent virtutibus, sicut narrat *Jonas* in ejus vita. Clariores Sancti Columbani Discipuli fuerunt *Gallus*, *Eustasius*, *Walaricus*, *Attala*, Sancti Columbani in Bobiensis Monasterii regiminis successor, itemque *Deicolus*, *Leobardus*, *Sigisbertus* Abbates. Monachos enim omnes, qui sub Sancti Columbani Regula militantes Deo servierunt, commemorare non licet.

Sanctus Ferreolus Ansberti filius Sancto Firmino Episcopo Ucetiæ patruo suo successit anno DLIII. ut ex ejus Vita à se ex veteri MS. publicata colligit *Marcus Antonius Dominicius*. In hac Urbe Monasterium excitavit, quod de suo nomine *Ferriolacense* nuncupavit. Extat ejus Regula, quam pro Monachis scripsit apud Holstenium, cujus Capitula pleraque conformia sunt Statutis S. Cæsarii Episcopi Arelatensis, sicut ostendit sæpè laudatus *Cointius* in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum DLVIII. num. IX. & sequentibus.

Sanctus Benedictus Monachorum in Occidente parens, Nursiæ in Diœcesi Spoletana natus, & Romæ liberalibus disciplinis excultus, ad eum locum, qui *Sublacus* dicitur, in altissimam speluncam secessit, ubi per triennium nemini notus delituit, sed spar-

ſparsâ illius Sanctitatis famâ, benè multi Monachi ſe illi inſtituendos tradiderunt, quorum mores cùm probare non poſſet, ab illis, non ſine periculo vitæ ſuæ diſceſſit, & in ſolitudinem ſe recepit, ubi, ob innumeram multitudinem diſcipulorum, qui ad ipſum quotidiè confluebant, duodecim Monaſteria ædificavit; Dein, Montem Caſſinum petiit, quem ex Dæmonum, & Idololatriæ receptaculo illuſtre ſanctitatis ſacrarium fecit, ibique clariſſimi ſui Ordinis fundamenta jecit, condendo Regulam, quæ Vitam Monaſticam in Italia informavit ac propagavit, & poſteà in Galliam à Sancto Mauro ejus Diſcipulo illata eſt. Adeò poſteris probata eſt hæc Sancti Benedicti Regula, ut Sancto Gregorio Magno lib. 2. Dialog. cap. 36. *Diſcretione præcipua, ſermone luculenta*, Patribus verò & Conciliis *Sancta*, atque eodem ſpiritu, quo ſacri Canones condita haberetur. Nullo diſcrimine quosvis admittit hæc Regula, pueros, adoleſcentes, adultos, pauperes æque ac divites; nobiles & ignobiles; ſervos & ingenuos, doctos pariter ac literarum expertes, Laicos & Clericos. Pueri oblati Monaſteriis à parentibus, Vitæ Monaſticæ jugum, ubi ætatem adultam attigiſſent, excutere non poterant. Sed de præſtantia & propagatione Regulæ Sancti Benedicti in ſexto Eccleſiæ ſæculo, & de Monaſtica diſciplina, quæ in ea præſcribitur, legendus eſt doctiſſimus Mabillonius tom. 1. Annalium Benedictinorum.

Sanctus Donatus Veſontienſis Epiſcopus, cùm ex ordine Monachorum Sancti Columbani ad Epiſcopatum fuiſſet provectus, Monaſterium ſub ejus Regula conſtruxit, quod *Palatium* vocabatur, & Monaſterio puellarum, quod mater ejus fundave-

rat,

rat, Regulam scripsit ex SS. Augustini, Cæsarii, Columbani, & Benedicti Regulis maximam partem defloratam, quam edidit, *Holstenius* in Codice Regularum.

Quandònam in Hispanias invecta fuerit Monastica disciplina, non est omninò certum. Multi asserunt, *Donatum* Monachum coævum S. Gregorio Turonensi, qui adjunctis LXX. sociis ex Africa venit in Hispaniam, primùm in hanc Regionem intulisse Monasticam disciplinam. Sed doctissimus sæpè citatus Mabillonius probat Monasticam disciplinam antè hunc Donatum, qui sexto sæculo vixit, in Hispaniis jam viguisse. Ut ut sit, certum est, Sanctum Isidorum Hispalensem Episcopum Regulam Hispaniensibus Monasteriis ex priorum Patrum Regulis concinnatam tradidisse. *S. Leander* Episcopus itidem Hispalensis, frater Sancti Isidori, librum ad *Florentinam* sororem suam *de Institutione Virginis* scripsit, qui sacrarum Virginum Regula meritò nuncupatur, & ab Holstenio descriptus est *in Codice Regularum*. Denique *S. Fructuosus* Complutensis Abbas, Dumiensis deindè Episcopus, & ad Bracarensem Episcopatum posteà translatus, Monasticum Institutum in Hispaniis maximè propagavit, ac duplicem pro Monachis condidit Regulam. Prior XXIII. altera XX. dumtaxàt constat capitibus. Utraque S. Fructuosi Regula edita est ab Holstenio in Codice Regularum. Hi sunt Sanctissimi Viri, qui sæculo sexto Monasticum Institutum in Occidente latè propagarunt, & Regulas pro Monachis & Monialibus mirificâ Spiritus Sancti unctione perfusas condiderunt.

Obitèr tamen cum doctissimo Mabillonio Præfa-

fatione in primum Tomum Annalium Benedictinorum hìc advertere debes, Monachos sexti sæculi, sicut & in aliis præcedentibus, non uni peculiari Regulæ fuisse addictos, sed aliquandò plures insimul Regulas uno in Monasterio fuisse observatas. Nam cùm istæ Monasticæ Regulæ in unum scopum collimarent, ut scilicèt, abdicatâ rerum omnium proprietate, Monachi vitam communem, laboriosam, abstinentem, & à sæculi tumultu alienam in summo silentio sub præpositi obedientia transigerent, statisque horis ad divina Officia, ad lectionem, ad curandum corpus convenirent; in promptu erat, quæ moralia sunt in omnibus Regulis proponere Monasteriis: Quæ verò ad Officia divina, jejuniorum, ac laboris pensum, aliaque in genus pertinent, pro nutu & arbitrio Abbatis, seu Præpositi, ex illis Regulis desumerentur. Quapropter in tanta Regularum diversitate maxima erat Monachos inter omnes animorum consensio, una societas, unumque corpus nullâ vestis quantâvis diversitate discretum. Facilis etiam erat ac promiscuus ex uno in aliud Monasterium transitus, mutuusque commeatus, non modò Latinorum inter sese, sed etiam Latinos inter ac Græcos, quibus sat erat stabilitatem in novo Monasterio firmasse. Ratio hujus est, quia in sexto sæculo, sicut & in aliis præcedentibus, unus tantùm erat Monasticus Ordo necdùm in varias Classes divisus, sicut in præsentia divisus est in Religiosis, exempli gratiâ, Mendicantibus, quorum universæ, quamvis latè sparsæ familiæ sub uno peculiari capite, certis, & cuique propriis Officiis ac legibus Deo militant. At sæculo sexto unus erat in commune omnium ubique Monacho-

rum

rum tàm Græcorum, quàm Latinorum modus & usus religionis profitendæ; nec isti Monastici Ordinis unitati officiebant diversæ illæ Regulæ, quæ aliquandò in eodem Monasterio observabantur, quia, ut inquit *Lucas Holstenius* in Præfatione *ad Codicem Regularum* cap.3. diversæ illæ Regulæ in commune proponebantur, ut ex his Monachi pro locorum & nationum differentia, vitam uniformi, quoad præcipua, disciplinâ temperarent. Primaria quippè & quasi fundamentalis Monachorum Regula Evangelium erat; illa scilicèt Christi consilia, quæ castrare se ipsum propter Regnum Cœlorum, quæ abnegare se & crucem tollere, quæ patrem, & matrem, uxorem & agros propter Christum relinquere; quæ vendere patrimonia & dare pauperibus; sicque nudos Christum sequi suadebant. Regulæ autem particulares nihil nisi ejus primæ ac universalis Regulæ applicationes, aut declarationes locis aut personis plerûmque aptatæ habebantur. Hinc optimè infert Mabillonius, mirum non esse, si Regula Sancti Benedicti non solùm in novis, quæ sexto sæculo condebantur, Monasteriis fuerit admissa, sed etiam in antiquioribus Cœnobiis, quæ jam suam habebant Regulam, fuerit adoptata, cùm familiare esset illis temporibus, ut plures simul Regulæ in unoquoque Monasterio receptæ essent, & unitati Ordinis Monastici, qui tùm ubique unus erat, diversitas, varietasve Regularum non obstaret. Legesis etiam super hac re *Ludovicum Thomassinum* Oratorii Gallicani eruditum presbyterum 1. parte lib.1. cap.24. *de veteri & nova Ecclesiæ Disciplina*.

D. Præscribiturne in his Regulis, quas superiùs memorasti, severa Monastica disciplina?

M. Severa in istis Regulis indicitur Monachis disciplina, quæ ad ista Capita revocari potest. Tenebantur Monachi Abbatibus promptè obtemperare, Christum per arctam viam sequi, abdicationem omnium bonorum temporalium perpetuò profiteri; jugem à carnibus abstinentiam, interioris vestitus asperitatem, silentium quocumque tempore, sed præsertim horis nocturnis observare, longa jejunia protrahere, vilibus cibis vesci, lamentis peccata sua plangere, corpus abstinentiis atterere, lectioni & meditationi Sacrarum Scripturarum vacare, brevem somnum carpere, noctu diùque divinas laudes in Ecclesia celebrare, vitam solitariam ducere, & quotidiè operari manibus suis, ut non solùm vitæ necessaria sibi procurarent, sed etiam indigentiæ aliorum propriis laboribus consulerent. His sanctissimis legibus adstricti Monachi soli Deo intenti serviebant, & angelicam vitam in terris agentes cupiebant cum Apostolo dissolvi & esse cum Christo, ut cœlestibus delitiis, ad quas continuò anhelabant, æternùm potirentur. Sed de Monastica sexti sæculi disciplina satis, pro suscepti operis nostri brevitate, dictum sit, de qua, si plura scire aveas, legesis *Holstenium, Cointium, & Mabillonium* locis suprà citatis, ubi sitim tuam ad satietatem usque explere poteris.

D. Explanatis his, quæ ad fidei doctrinam, & disciplinam tàm Ecclesiasticam, quàm Monasticam sexti Ecclesiæ sæculi spectant, hoc unum tantùm impræsentiarum superest, ut doctrinam Moralem ejusdem sæculi exponas, atque summatim perstringas præcepta benè vivendi, quæ SS.Patres fidelibus tradiderunt.

M. Pa-

M. Patres sexti Ecclesiæ sæculi aliorum, qui ipsos præcesserant, vestigiis insistentes, doctrinam Moralem tùm in Operibus Asceticis, tùm in Homiliis, quas ad populum habebant, diligentèr juxtà ac eruditè exposuerunt. In hoc tamen genere duo præcipuè excelluerunt, videlicèt *Sanctus Joannes Climacus* apud Græcos, & *Sanctus Gregorius Magnus* Papa apud Latinos. In libris Moralibus Sancti Gregorii Magni, qui habentur Tomo 1. recentis ejus Operum Editionis adornatæ à Patribus Benedictinis Congregationis Sancti Mauri, extant optima morum præcepta omni ætati, sexui, & conditioni consentanea, ex quibus, velut è totius Evangelicæ Moralis promptuariis, Verbi Divini Præcones, & animarum Curatores tutissimam & saluberrimam haurire possunt moralem doctrinam ad dirigendas animas suæ curæ concreditas in viam salutis. Tot inter præcepta moralia non pigebit aliqua ex Sanctissimi illius Pontificis Operibus excerpta seligere, hicque subnectere, ut specimen aliquod moralis doctrinæ sexti sæculi habere possis.

In primis, lib. xix. in Caput xxix. in Job n.30. docet S. Gregorius Magnus, in Ecclesiæ Rectoribus, quod de Confessariis præsertim intelligendum est, nec vigorem debere esse rigidum, nec mansuetudinem dissolutam. *Sunt namque*, inquit Sanctus ille Doctor, *nonnulli ita districti, ut omnem mansuetudinem benignitatis amittant: & sunt nonnulli ita mansueti, ut perdant districti jura regiminis. Unde cunctis Rectoribus utraque summoperè sunt tenenda, ut nec in disciplinæ vigore benignitatem mansuetudinis, nec rursum in mansuetudine districtionem deserant disciplinæ; quatenùs nec à compassione pietatis obdure-*

 scant,

ſcant, cùm contumaces corrigunt, nec diſciplinæ vigorem molliant, cùm infirmorum animos conſolantur. Regat ergo vigor manſuetudinem, & manſuetudo ornet vigorem, & ſic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor ſit rigidus, nec manſuetudo diſſoluta. Juxta hanc ſapientiſſimam S. Gregorii Magni Regulam debent Paſtores & Rectores animarum à rigidiori, ſicut & à molliori morum diſciplina ex æquo abhorrere, & in medio conſiſtere, ne ad extrema impingentes, auctores ſint ruinæ & damnationis multorum. Sunt enim nonnulli, ut obiter dicam, qui in regimine animarum, quod S. Gregorius Magnus *Artem artium* appellat, ſeſe ingenioſos præbent in evellendis ſpinis pœnitentiæ, in diſſipanda lege Chriſti, in excutiendis conſcientiæ ſcrupulis; ſolertes in excogitandis lenociniis, & flexibilibus quibuſdam regulis, quò peccatores ſarcinâ licèt criminum gravati commodiorem vitam agere, & in utramvis, ut ajunt, aurem dormire poſſint; ſagaces in præſcribendis vivendi formulis, quæ in malis bona, in ambiguis certa, in laboribus otium, in dubiis ſecuritatem, in periculis promittunt tranquillitatem, quin, ſtupendâ rerum mutatione efficiunt, ut dulceſcat quod amarum eſt, blandiatur quod horrendum eſt, formoſum fiat & ſuave, quod deforme & fœtidum eſt. Sunt verò ex adversò alii nonnulli, qui nimiâ morum aſperitate peccatores adeò terrent, ut in cauſa ſint, cur in deſperationem ſuæ ſalutis adducti prorumpant ad præcipitium, & cum infelice Juda ad funeſtum laqueum confugiant. Ab utroque itaque extremo ſaluti animarum perindè noxio, ut ſibi caveant Rectores animarum, debent, juxta hanc

hanc Regulam à S. Gregorio Magno prudentissimè statutam, esse erga peccatores mansueti æque ac severi, ut possint infirmos lacte nutrire ne periclitentur, robustis solidiorem cibum porrigere ut in virtute adolescant, alios mansuetudine allicere, alios rigidioris disciplinæ virgâ à vitiis deterrere, sicque omnibus omnia facti omnes peccatores Christo lucrifaciant.

Præterea, S. Gregorius Magnus Homiliâ xxv. in Evangelia docet Pastores, & eos, quibus incumbit cura animarum, quo pacto ligandi atque solvendi potestate uti debeant: *videndum est*, inquit, *quæ culpa præcessit, aut quæ sit pœnitentia secuta post culpam; ut quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat, illos Pastoris sententia absolvat. Tunc enim vera est absolutio præsidentis, cùm interni arbitrium sequitur judicis*. Quâ alterâ Sanctissimi Pontificis Regulâ damnantur laxi illi animarum Rectores, qui consuetudinariis & inveteratis peccatoribus toties impendunt absolutionis beneficium, quoties ipsi, quasi canes ad vomitum revertentes, peccata sua confitentur, etiamsi nulla in illis veræ pœnitentiæ, ac sinceræ conversionis signa appareant.

Tertiò, S. Gregorius Magnus Homilia xx. in Evangelia peccatoribus jam ad meliorem frugem conversis modum constantem ac veram pœnitentiam agendi præscribit his verbis: *Aliud namque est pœnitentiæ fructum facere, aliud dignum pœnitentiæ fructum facere. Ut enim secundùm dignos pœnitentiæ fructus loquamur, sciendum est, quia quisquis illicita nulla commisit, huic jure conceditur ut licitis utatur, sicque pietatis opera faciat, ut tamen, si voluerit,*

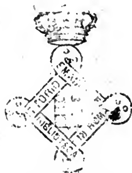
ea,

ea, quæ mundi sunt, non relinquat. At siquis in fornicationis culpam, vel fortasse, quod gravius est, in adulterium lapsus est, tantò à se licita debet abscindere, quanto se meminit & illicita perpetrasse. Item, S. Doctor Homiliâ xxiv. in Evangelia, ait, Artes, quæ vix absque peccato exerceri possunt, omninò post conversionem esse relinquendas: *Sunt enim*, inquit, *pleraque negotia, quæ sine peccatis exhibere aut vix aut nullatenùs possunt. Quæ ergò ad peccatum implicant, ad hæc necesse est ut post conversionem animus non recurrat*: Et Homilia xxxiv. in Evangelia, docet idem S. Pontifex in quo sita sit vera pœnitentia: *Pœnitentiam quippè agere, est & perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat, ut tamen alia committat, adhuc pœnitentiam agere aut dissimulat, aut ignorat.* Ad hanc S. Gregorii moralem Doctrinam, quæ sexto Ecclesiæ sæculo obtinebat, si peccatorum conversiones, quæ nostris temporibus fiunt, exigantur, quàm paucæ, proh dolor! invenientur veræ, sinceræ ac diuturnæ. Mitto, brevitatis ergò, alia quàm plurima utilissima morum præcepta, quæ S. Gregorius passim tradit in suis libris Moralibus, videlicet in libris xxxv. Moralium in Job, in duobus libris in Ezechielem, & in duobus libris in Evangelia, in quibus totus est Sanctissimus Pontifex, ut Christianos adhortetur ad amorem Dei super omnia, ejusque mandatorum observationem, ad dilectionem proximi, ad timorem judiciorum Dei, ad dignam celebrationem Festorum, & Sacramentorum susceptionem, ad tolerantiam malorum in adversis, ad odium omnium vitiorum, ad exercitium & incrementum Christianarum virtutum.

Hos

Hos itaque S. Gregorii Magni libros Morales mirificâ Spiritus Sancti unctione perfusos, auctor tibi sum, charissime Discipule, ut assiduè pervolvas, puram & integerrimam Moralem Christianam ex illis haurias, ad cujus normam tuos mores jugiter componas. *Hoc enim faciens, & te ipsum salvum facies, & eos qui te audiunt*, verba sunt Apostoli Pauli 1. à Timotheum cap. IV.

Finis Tomi secundi.

MEN-

MENDA,

Quæ irrepſerunt in Editionem hujuſce Tomi ſecundi Hiſt. Eccleſiaſticæ.

Pag.	lin.	*Errata.*	*Corrige.*
35	23	ementiam	ementitam.
78	21	Chalcedonenſe	Chalcedonenſem.
80	22	Eſt	Aſt.
135	9	quum	quem.
201	27	quarti	quinti:
270	13	quia	quin.
297	9	Hieroſolymitanum	Hieroſolymitanam
302	33	tſeu	ſeu.

Aliorum erratorum, quæ irrepſerunt, & hìc notatà non ſunt, veniam indulgeat benignus Lector, atque medicam manum admovere non dedignetur; maximè cùm ipſe ob eam, qua laboro, ægritudinem oculorum, relegendi, corrigendive errata moleſtiam penè intolerabilem vix ac ne vix quidem ſuſtinere poſſim, nec ullum omninò Amanuenſem habeam, cui hanc curam incredibilis patientiæ, laboris, tædii, atque faſtidii certiſſimè plenam committere valeam.

